

SVEŠTENOMUČENIK GRIGORIJE LEBEDEV
K SVETLOSTI JEVANĐELJA HRISTOVOG
(Duhovna razmišljanja nad Jevanđeljem po Marku)

KRATKI ŽIVOTOPIS NOVOMUČENIKA I ISPOVEDNIKA
EPISKOPA GRIGORIJA LEBEDEVA

+ + + + +

[01-50](#)
[51-100](#)
[101-150](#)
[151-163](#)

01-50

1. Početak Jevanđelja Isusa Hrista... Evo Ja šaljem anđela Svojega pred licem Tvojim... Glas vapijućeg u pustinji: Pripremite put Gospodnji (Mk. 1,1-3).

Tako u duši čovekovoј Hristovoj blagovesti prethodi savet anđela: "Pripremi put Bogu". To je - zov savesti. On se čuje i kada je život besplodan. I samo u otvorenoj duši - kada su srušene pregrade strasti, kada su poravnate provalije padova - samo u pripremljenoj duši, može da odjekne i da se začuje glas jevanđeljske reči.

A za glasom Jevanđelja, kad on bude primljen, dolazi Hristos. U suprotnom - čovekove oči su zatvorene, zatvorene su i njegove uši, i srce je gnevno, i on ništa ne čuje.

2. A Jovan beše obučen u kamilju dlaku (Mk. 1,6).

Glas savesti je strog, surov... Nemoj ga zanemarivati, ma kako bio neprijatan... Poslušaj ga!

3. *Odgovori im Jovan govoreći: ...među vama stoji Neko, Koga vi ne znate. To je Onaj što dolazi za mnom, Kojipreda mnom bi, Kome ja nisam dostojan odrešiti remena naobučiti Njegovoj (Jn. 1,26-27).*

Dolazi za mnom jači od mene... On će vas krstiti Duhom Svetim (Mk. 1,7-8) i ognjem. Njemu je lopata u ruci pa će otrebiti gumno Svoje, i sakupiće pšenicu Svoju u žitnicu (Mt. 3,11-12).

I u čistoj savesti prirodnog čoveka, koji nije prosvećen Hrišćanstvom, stoji "Neko", Koga savest ne zna. To je - Bog. Čovek se Bogu češće obraća posle spoljašnjih utisaka i uticaja, no Bog je ispred svega. On je najsilniji... Kada se duša pruži ka Njemu, ona tad shvati da je to Onaj Kome ona nije dostojna da odreši remen na obući. To je - Bog. Samo Bog može u korenu da izmeni ljudsko ništavilo. I čista duša to shvata. Samo Bog može ognjem da istrebi ljudski smrad i da strujanjem očišćujuće - tvoračke sile Duha Svetoga udahne dah novog života. Takvo je krštenje duše: smrt u ognju, pogrebenje i ustajanje u vodi očišćenja, i obnovljenje u blagodatni Duha Svetoga.

4. *A kada je izlazio Isus iz vode (Jordana). vide (Jovan) nebesa gde se otvaraju i Duh kao golub silazi na Njega (Mk. 1,10). I kada se Isus krstio, dok se On moljaše Bogu, otvori se nebo, i siđe na Njega Duh Sveti (Lk. 3,21-22).*

Tako Duh Sveti blagodaću posećuje čoveka po očišćenju krštenjem pokajanja. Kada u krštenju pokajanja bude pogreben "stari" čovek, čovek koji propada, tada se za čoveka otvaraju nebesa i daruje mu se strujanje blagodatnog Duha. Sveti Luka bogonadahnuto pridodaje sećanje na molitvu Hristovu po izlasku iz vode, i tim više produbljuje misao o vremenu silaska Duha Svetoga: Isus se po krštenju molio: tada se otvorilo nebo... I hrišćanska duša, koja je prošla ispit očišćujućeg pokajanja, sada treba da stupi u duhovni podvig ustremljenosti ka Bogu (podvig molitve), i tada će joj se otvoriti nebo. Otuda zaključak: ne uznemiravaj se, ne padaj u malodušnost, ne požuruj Boga da te primi u Svoje naručje. Duh Gospodnji ne dolazi čim pomisliš: "Evo, poći ću Hristu..." On će te posetiti onda kada u pokajanju pogrebeš staroga čoveka u sebi, onoga koga si osudio, i počneš duhovni podvig ustremljenosti ka Bogu.

5. *I odmah (posle krštenja) ga Duh izvede u pustinju. I bi (Hristos) onde u pustinji dana četrdeset, kušan od satane (Mk. 1,12-13).*

Da, odmah... Tek što je duša stala na put ka Bogu, istoga časa, kao pustinjski vihor, navaljuju na nju iskušenja. Pustinja - to je svet besplodnog života, to je zemaljski život. On se odmah

obrušava na dušu, jer između njih nema srodnosti. Između njih postoji borba. I Hrišćanin, tek što je obznanio da je Božiji, odmah biva prinuđen da stupi u ovu borbu sa svetom iskušenja. Ona je neminovna. U suprotnom, on nije sin Duha, nego je sin zemlje. I ti budi spreman na satanina iskušenja. Primi ih spokojno, da bi ih pripremljen za borbu odbio. Ne malaksavaj i ne padaj u uninije. Borba sa grehom je za vojnika Božijeg neminovna; dakle, ako si vojnik, onda se bori, a ne da skrštaš ruke u malodušnosti. Borba će biti duga. Na četrdeset dana se (u Svetom Pismu) ukazuje kao na najduži, krajnji rok podviga. Predstoji dugotrajna borba. Borba za ceo život.

6. *I bi (Gospod u pustinji) sa zverinjem, i anđeli mu služahu (Mk. 1,13).*

Kada se čovek, koji je pošao ka Bogu, nađe u pustinji života, na njega nasrću zveri. Zveri - to su ljudske strasti. One opkoljavaju dušu i prete joj. Zar nisu krvožedne zveri? I zar ne donose patnje hrišćanskoj duši? Budi hrabar, bori se... Tako treba da bude.

A zatim: ti nisi sam! Anđeli mu služahu. Evo tvoje nevidljive straže. Božija ruka te sada prati, i tvoja odbrana je čvrsta. Samo nemoj da izneveriš Boga!

7. *A hodeći pokraj mora Galilejskog vide Simona i Andreja brata njegova gde bacaju mreže u more; jer bejahu ribari. I reče im Isus: hajdete za mnom, i učiniću vas da postanete lovci ljudi (Mk. 1,16-17).*

Ljudi žive uz more života, i svi su oni - ribari. Oni u more života bacaju mreže duše i pomoću njih love ili blago ili smeće.

Pođi ka Načalniku lova - Bogu - i kroz Njega hitni mreže... I pre svega zadobićeš svoju dušu, koja je sada negde po strani, na dubokom, muljevitom dnu.

8. *(Simon i Andrej) odmah, ostavivši mreže svoje, pođoše za Njim (Mk. 1,18). I ugleda Jakova Zavedejeva, i Jovana brata njegova, i oni u lađi krpljahu mreže. I odmah ih pozva; i oni ostavivši oca svojega... pođoše za Njim (Mk. 1,19-20).*

Ljudi su lovci i bacaju mreže duša, ali mreže su poderane i oni pokušavaju da ih poprave. A Gospod poziva sve... Kako su se lako odazvale duše prizvanih Apostola: pošli su istoga časa; pošli su ostavivši sve: imanje (mreže)... pa i više od toga - pošli su ostavivši oca svoga.

To je primer za lenju dušu!

Koliko samo priziva prođe kroz nju. A ona je tupa, gluva, neosećajna... Gospod je zove i zove. Propast duše dolazi usled njene nemarnosti.

9. I bejaše u sinagogi njihovoj čovek sa duhom nečistim i povika (kada je Gospod ušao u sinagogu) govoreći: Prođi se, šta hoćeš od nas, Isuse Nazarećanine? Došao si da nas pogubiš?... I zapreti mu Isus govoreći: Umukni i izađi iz njega! I strese ga duh nečisti, i povika iz glasa i izađe iz njega (Mk. 1,23-26).

Ovo je slika sukoba Hristovog sveta i zemaljskog sveta. Zemaljski svet ne podnosi svet Božiji, i u duši koja je počela borbu za dobro on ogorčeno istiskuje dobro: "Prođi se, meni ovo odgovara... A to nije za mene". I u prvim sukobima dobra sa zlom, kada u duši, pomaganoj silom Božijom, počne da pobeđuje svet dobra, zlo napušta svoje staro gnezdo, teško potresajući dušu. Zapamti to. Takva netrpeljivost zemaljskog sveta pritiska hrišćansku dušu i sa strane, spolja, kada duša dođe u dodir sa svetom zemlje.

10. Dođoše (Hristos i učenici njegovi) u dom Simonov... A tašta Simonova ležalaše u groznici; i odmah mu kazaše za nju. I pristupivši podiže je uzevši je za ruku, i pusti je groznica i služalaše im (Mk. 1,29-31).

Simonova tašta koja leži u groznici je slika čoveka u svetu. Svaku dušu u svetu satana trese kao da je u groznici. Evo vas zaista satana da vas vije kao pšenicu. Kao što se trese zrno koje se seje, tako đavo trese ljudske duše.

Bilo je potrebno da Gospod uzme dušu kao za ruku, i tada je ona počela da mu služi. U duši postoji okrenutost Gospodu, postoji želja da služi Njemu, ali snage nema... svet pritiska dušu, i njeni naponi su besplodni. Traži ruku Božiju - tada ćeš se podići od bolesti sveta i počćeš da služiš Hristu.

11. A kad bi uveče, pošto sunce zađe, donošahu k Njemu sve bolesnike (Mk. 1,32).

Zašto ljudi dolaze Hristu uveče, kad sunce njihovog života već zalazi i kada počnu da osećaju hladnoću noći koja se primiće? Zašto oni odlažu put ka Hristu do vremena kada više nemaju snage da idu, jer su slabi i izranjavljeni. Zašto?

12. I (Gospod) ne dopuštaše demonima da govore da znaju da je on Hristos (Mk. 1,34).

Konačno, demoni znaju gde je Hristos, gde je Božije, gde je dobro, gde je zlo. Oni namerno drže čoveka u slepilu, u pomrčini, da čoveku ne bi zasijala Božanska Svetlost istine. A zbog svoga slepila čovek ostaje u ropstvu đavolu.

13. A ujutro pre zore ustavši iziđe (Gospod), i otide pa pusto mesto i onde se moljaše Bogu (Mk. 1,35).

Uzor za tebe, dušo! Budi hrabra, zatvori se u sebe, moli se, moli se bez kraja. Ako je molitva bila potrebna bezgrešnom Sinu Božijem, kako onda ti samouvereno hoćeš da se u životu držiš bez oslanjanja na nebo, na svog Nebeskog Oca? Jasno je da trpiš rane i često padaš.

14. I dođe k Njemu gubavac... govoreći: Ako hoćeš, možeš me očistiti. A Isus smilovavši se pruži ruku, pa dohvativši ga reče mu: Hoću, očisti se... i očisti se. I zapretivši mu, odmah ga udalji (Mk. 1,40-43).

Tako je u zemaljskom životu. (Hristu) prilazi čovek, sav pokriven gubom grehova, ali veoma samouveren! On i pored svega još razmišlja o sebi, o svojoj snazi, o moći sveta... Bogu upućuje pitanje koje predstavlja ili izraz samouverenosti ili pak ispit: "Ti zaista postojiš, Gospode. I milosrdan si. Zašto mi ne pomogneš?" A Gospod sve prašta i strpljivo čeka da se čovek ispravi - On Svoju milost daje i za takvu polovičnu veru.

"Ja za svakoga hoću da bude čist". Gospod će samo strogo pogledati takvu bolesnu dušu, znajući da je Njegova milost ni ovoga puta neće obratiti, da ona neće poslušati Božiji priziv, nego da će iznova krenuti da se vuče po svom grešnom putu, kao što ni isceljeni gubavac nije poslušao Gospoda.

15. I dođoše k Njemu sa uzetim... i prokopavši (krov od kuće) spustiše odar... a Isus, videvši veru njihovu... (savršava čudo) (Mk. 2,3-5).

Prvi uslov blagotvornog uticaja sile Božije na ljudski život je - prisustvo vere u krugu na koji se prostire Božiji uticaj. Ako postoji vera za dostojno i svrsishodno primanje sile Božije - Gospod savršava čudo; ako vere nema - nema ni čuda.

Ovako biva ne zbog nedostatka svemoći Božije, nego zato što sila Božija ne deluje mehanički. Ako čovek nema vere, i shodno tome ne može da primi silu Božiju, onda će njeno dejstvo biti ili mehaničko i nekako nasilno u odnosu na čovekovu slobodnu volju, ili će, pak, biti beskorisno i rasplinuće se. I jedno i drugo je sasvim nedostojno sile Božije kao Vrhovne razumne sile. Zato je i rečeno: "Ne bacajte bisere...", i drugi put: "On (Gospod) tamo nije učinio čudo zbog njihovog neverovanja".

16. Isus... reče uzetome: Sinko, opraštaju ti se gresi TVOJI... Tebi govorim: Ustani i uzmi odar svoj, i idi domu svome (Mk. 2,5, 11).

Evo gde je uzrok fizičke raslabljenosti - gresi! Evo jednostavne i najtačnije dijagnoze fizičke degeneracije ljudi - gresi! I to je sasvim jasno, jer greh je uvek i pre svega narušavanje norme, iskrivljavanje prirode, te je zato praćen rastrojstvom - bolešću.

17. I prolazeći vide (Hristos) Levija Alfejeva gde sedi na carini, i reče mu: hajde za mnom. I ustavši otide za Njim (Mk. 2,14).

Kako jednostavno, kako odlučno! Grešni carinik Levi, tek što je čuo Hristov poziv, bez razmišljanja ostavlja sve što je imao, napušta svoj siguran položaj i odlazi za Gospodom kao dobrovoljni siromah. Kakva je to odlučnost! Levi je ustao i pošao...

A naše se duše, najgrešnije od najgrešnijih, sada, budući prizvane, cenjkaju: "Evo, urediću svoj život... a šta ću da dobijem?" I pošto daju reč da će ići za Gospodom, postaju kao onaj sin koji je Ocu, kada ga je poslao na rad, odgovorno: *Hoću, gospodaru*, i nije otišao (Mt. 21, 28-30).

18. Ne trebaju zdravi lekara nego bolesni. Ja nisam došao da pozovem pravednike na pokajanje, nego grešnike (Mk. 2,14).

Ovde se vidi bezgraničnost Gospodnjeg poziva! Nema bolesti, nema rane, nema greha, koji bi grešnike isključivali iz ovog poziva! Lekari ostavljaju neizlečive bolesnike... Ljudi se okreću od ozloglašanih zlotvora... A Hristos sve poziva: "Ja Sam radi vas došao".

19. Nego će doći dani kad će se oteti od njih ženik (Hristos), i tada će postiti u one dane (Mk. 2, 20).

Da... kada se otme od duše Bog, tad nastupaju mrak, žalost i suze. Tad treba da počne podvig bez kraja, post bez gledanja na to koji je dan, da bi Bog bio vraćen duši.

20. Niko ne prišiva nove zakrpe na staru haljinu; inače će odadreti nova zakrpa od staroga, i gora će rupa biti. I niko ne sipa novo vino u mehove stare; inače novo vino razdere mehove (Mk. 2,21-22).

Kad budeš gledao istrošenu odeću svoje duše, kad ti bude žao i kada budeš hteo da je obnoviš, ne doteruj je zakrpama od blistavih tkanina. Odbaci kitnjaste, upadljive rite, i bolje obuci prostu, nego novu odeću. U duhovnom životu ne treba počinjati sa ustrojavanjem novog od prilagođavanja starom.

"Novo" - Božije, nespojivo je sa "starim" - ljudskim. Novom vinu sile Božije tesno je i neudobno u starim mehovima. Tako će ono da podere neprikladnu spoljašnjost starog... I biće štete i dugotrajne žalosti. Ne, nego odlučno, bez samosažaljenja, kidaj stare krpe i oblači se u odeću svetlosti. Teško? Bog je pomoćnik. On je - Savršitelj života.

21. I govoraše im (Gospod): Subota postade čoveka radi, a ne čovek subote radi (Mk. 2,27).

Ne stavljajte ljudske običaje iznad Božijih zahteva. Ljudski običaj poziva dalje od hrama, tiče se porodičnog i domaćeg života, i u raskoraku je sa Božijim Zakonom. Odbacite njegov despotizam... Neka se običaj potčini čoveku radi Boga, a ne da gospodari nad čovekom, udaljavajući ga od Hrista.

22. Navaljivahu na Njega koji imahu rane da ga se dotaknu (Mk. 3,10).

Ka Hristu treba "navaljivati", Njega se treba "dotaći"... Tada ćeš biti zdrav i rane će da zarastu. A ići oko Hrista hladnoga uma i približavati mu se mlakim osećanjem - to js beskorisna stvar. Eto zbog čega odlaze onakvi, kakvi su i došli!

23. I iziđe na goru i dozva one koje Sam htjede, i dođoše Mu. I postavi dvanaesticu (Mk. 3,13-14).

Ne trudi se da nanižeš podvige, ne bacaj se u služenja radi Boga... Gospod Sam poziva sluge koje su mu potrebne na večno služenje vere i ljubavi. U služenju budi to što jesi, na šta si i prizvan. Imaj osetljivu savest i slušaj njen zov, kada ti Gospod poveri novi dug služenja i podviga... Svoje misli uvek proveravaj opitnim savetom sluge Gospodnjeg!

24. Kako može satana satanu izgoniti? (Mk. 3,23).

Kako se možeš u dobrom delu oslanjati na loše? Kako možeš, boreći se protiv prljavštine u sebi, negovati neku drugu laž? Zar će ti ta poslednja laž, budući učvršćivana, dozvoliti da izgnaš ono što je srodno njoj? Zar satana (zlo) izgoni satanu (drugo zlo)?

25. Niko ne može oteti pokućstvo jakoga, ušavši ukuću njegovu, ako najpre jakoga ne sveže, i onda će kuću njegovu opleniti (Mk. 3,27).

Tako je i u kući duše. Ako se u njoj nastani tvoj moćni neprijatelj, ako dovede tu svoje prijatelje i stavi svoje pokućstvo, onda ti više nisi gospodar svojih želja i postupaka, nego si postao sluga svoga ugnjetača, i svoja prava možeš da povратиš samo ako provališ u njegovu jazbinu, ako ga svežeš i izbaciš. A kada provališ, hvataj glavnog neprijatelja...

I ne idi sa strahom oko glavnog zla duše, ne znajući kako da mu pristupiš, ne odsecaj malo, štedeći pri tome veliko, i tim pre, ne ulazi u kompromis sa glavnim mučiteljem, nego se obuci u "sve oružije Božije", prizovi pomoć Božiju, i hrabro stupi u borbu.

26. Zaista vam kažem: svi gresi oprostiće se sinovima čovečijim, i huljenja na Boga, ma koliko hulili; a koji pohuli na Duha Svetoga nema oprostjenja va vek (Mk. 3,28-29).

Zašto je tako? Zar Božije milosrđe nije svemoguće, zar ne može da oprosti sve? Duh Sveti je Božanska Sila, koja savršava spasenje čoveka. Znači, huljenje na Duha Svetoga jeste odbacivanje spasenja. Kako može da bude spasen čovek koji odbacuje sredstvo spasenja? Zato nepriznavanje i neprimanje blagodatnih darova Duha Svetoga predstavlja neoprostivi greh.

27. Ko izvrši volju Božiju onaj je brat moj i sestra moja i mati moja (Mk. 3,35).

Može li biti veće i divnije blagonaklonosti? Ako izvršavaš volju Oca Nebeskog, onda u Ocu Nebeskom postaješ brat Sina Njegovog i, dakle, postaješ sin Božiji po blagodati.

Gospode! Kako čovek to da ponese? Tvoja Božanska reč ponese duh... Ona čoveka vodi na neiskazanu visinu. Ali takva visina ima i odgovarajuću strminu! "Što je čoveku nemoguće, Bogu je moguće".

28. Evo, izade sejač da seje (Mk. 3,27).

Seme je reč Božija (Lk. 8,11), a sejač je - Gospod. On je izašao u svet da poseje seme Svoje Božanske reči, seme života. On ga seje sve do sada i sejaće ga do kraja veka.

Tako skriveni Gospod i danas ide po vaseljeni. On ide po putevima i bespućima, po gradovima i selima, po kućama i među beskućnicima. Danju i noću On ide, spasavajući duše ljudske. I svakog čoveka na stazi njegovog života Gospod sretne i zapljusne svojim dahom... Slatki trenutak. I ujedno - o, kako strašan trenutak! Zar se duša neće odazvati? Zar se neće okrenuti za Božanskim prizivom? Zar će samo na tren da se prene, pa da se odmah rastane sa Hristom i opet pođe drugim, razvraćenim putem?

Priziv Božiji čuje se i u glasu savesti, u pozivima Crkve, u različitim životnim okolnostima. Događaju se i naročiti prizivi Božiji, kao očigledni susreti sa Hristom. Duša treba da se odazove, treba da prepozna ovaj veliki trenutak i da se preda milosti Božijoj.

Koji su uslovi odaziva?

29. I kad sejaše dogodi se da jedno seme pade pokraj puta, i dođoše ptice i pozobaše ga... A pokraj puta, gde se seje reč, jesu oni koji kad čuju, odmah dođe satana i uzme reč posejanu u srcima njihovim (Mk. 4,4,15).

Evo prvog uslova za odaziv: ne drži dušu pokraj puta, gde prolaze neprijatelji, gde gaze noge hiljada ljudi, gde duva vetar, gde se gomila smeće. Taj put je ono "spoljašnje" u životu. To je zemaljsko bespuće. Jer nad nama gospodari zlo, đavo, a za njim i sa njim sva deca zla i različite sile pobedonosnog greha (surovost, bezdušnost, nasilje, razvrat i još mnogo drugog bez kraja), i stalno smenjivanje svakojakih životnih okolnosti. I kako u takvim uslovima može da raste seme Božije?

Evo, po volji Božijoj, seme je palo na dušu, i teške stope pobedonosnog zla su ga pogazile (Lk. 8,5), ptice (rasejanost) su ga pozobale, te je duša opet ostala prazna, vetar je šiba, hladno joj je i neprijatno... Ne drži dušu pokraj puta! Drži je unutar ograde kojom ju je ogradio Otac Nebeski.

30. A drugo (seme) pade na kamen, i iznikavši osuši se, jer nemaše vlage (Lk. 8,6). Posejani na kamenitim mestima jesu oni koji... nemaju korena u sebi, nego su nepostojani, pa kad dođu do nevolje ili gonjenja zbog reči, odmah se sablazne (Mk. 4,16-17), ...za neko vreme veruju, a u vreme iskušenja otpadnu (Lk. 8,13).

Evo i drugog uslova: postaraj se da u vrtu tvoje duše bude plodno tle... postaraj se da u njoj bude (zemlje) crnice - takva sredina je zasićena silom za dobro uspevanje plodova. Sakupljaj u duši takvu silu! Ona je rezultat dobre misli i dobrog dela. Dakle, neka njihov trag bude dublji u tvojoj duši. Kada je taloženje dobra slabo, tad seme Božije nema za šta da se primi, niti na čemu da ojača. Tad Božije seme raste kržljivo i beživotno, jer gotovo da nema korena u duši.

Zato, kad se pojavi iskušenje i patnja (a to je neizbežno), slabunjava mladica vene i propada... Jer ona nema temelj, nema za šta da se pričvrsti u duši, i nema snažnog korena, pa tako žega života i teret životnih iskušenja uništavaju slabi izdanak dobra. Nema ni vlage koja ga podržava! Vlaga - to je rosa blagodatne sile Božije koja donosi pomoć. Konačno, iz kamena vlaga i ne može da se pojavi... Rosa blagodati je obilna tamo gde je tlo zasićeno vlagom dobrih dela.

Dakle, bori se protiv krševitosti i besplodnosti duše. Za izdanke dobra pripremaj u sebi zemlju dobrih dela. I rosa blagodati spustiće se na njivu duše... Tako će ojačati mladice dobrog useva i njiva će se zaklasiti dragocenim zrnom.

31. A drugo (seme) pade u trnje; i naraste trnje i uguši ga, i ne donese roda... to su oni koji slušaju reč, ali brige ovoga veka i obmana bogatstva i požude za ostalim stvarima (i slastima ovoga života - Lk. 8,14), uđu i uguše reč, i bez roda ostane (Mk. 4, 7,18-19).

Treći uslov za dobar rast semena Božijeg jeste - ne daj korovu da se raširi u tvojoj duši. Korov je neizbežan. Čovek živi u svetu zla, nemoćan je i sklon grehu. Gospod nije uništio kukolj, nego ga je pustio da raste do žetve (Mt. 13, 30), Znači, korova će biti. To su te "brige ovoga veka, obmane bogatstva i slasti ovoga života". I ako im se pusti na volju, one zaglušuju sve dobro... Zar ne znaš kako brzo raste divlja trava, kako se razmnožava i kako potiskuje dobro seme?

Zato ne treba puštati na volju unutarnjem trnju, koje obavija i davi dušu, koje joj ništa ne dopušta i ne dozvoljava dobru da se približi. Kad trnje ispuni dušu i opustoši je od dobra, tad nastupa smrt duše.

Ostaje pustoš... samo pustoš, nerazumnost ciljeva, uzaludnost napora i, kao rezultat - razoren život. Kad zavlada korov... ne može se živeti i ne može disati!

32. I drugo pade na dobru zemlju... A oni na dobroj zemlji posejani, jesu oni koji slušaju reč i primaju, i donose rod (Mk. 4,8,20). A posejano na dobroj zemlji, to je koji sluša reč i razume, koji, dakle, i rod rađa (Mt. 13,23). A koje je na dobroj zemlji, to su oni koji čuvši reč, u dobrome i čistom srcu drže je, i rod donose u trpljenju (Lk. 8,15).

Ovde Gospod ukazuje na osnovne i istinske uslove za dobro uspevanje semena Božijeg. Prvi od njih je - dobra zemlja. Dobra zemlja ima u sebi snagu da podiže ono što je u njoj posađeno. I u duši koja se sprema da postane dobra njiva za reči Božije, potrebno je okruženje koje ima snage da primi i uzgaji dobro. Dobro se dobrim privlači. To, znači, mora da bude okruženje zasićeno silom dobra. Samo je takva duša u stanju da uzgaji dobro.

Gospod ukazuje na primanje i razumevanje reči Božije kao na drugi uslov. Za dušu nije dovoljno da čuje poziv Božiji. Ona treba da ga sa velikom pažnjom uvede ("primi" - Mk.) u sebe. Ovome treba posvetiti svu ljudsku sposobnost primanja istine, kako bi reč Božija ulazila u dušu kao jedina istinska svetlost i kao jedini istinski život. Takvo pronicanje duše u reč Božiju Sveti Jevanđelist može da označi pojmom "razumevanje". Plodonosan je ("rod rađa" - Mt.) onaj ko reč Božiju sluša i razume.

Gospod ukazuje i na treći uslov za dobro napredovanje semena - držanje (čuvanje) reči Božije.

Kao što zemljoradnik, kada baci seme u dobru zemlju, čuva njivu da se ne zakorovi, ili da je stoka ne izgazi, tako i onaj ko obrađuje dušu treba da čuva njivu duše, da se ne zakorovi zlom ili

da je đavo nekako ne izgazi. Kao što je oko zemljoradnika stalno budno, tako i na njivi duše čovek treba da postavi stalno budnog stražara - čistu savest, čisto srce.

Neka čisto srce, kao ograda duše, ne dopusti da se nanese šteta njivi duše, i tada će seme Božije rasti pravilno. Rod donose... oni koji... u dobrome i čistom srcu (reč) drže... (Lk. 8,15). Ali, Gospod i ovaj uslov ne smatra za poslednji.

Posle mnogo truda oko obrade zemlje duše da bi ona bila dobra, posle sađenja semena u zemlju ("primanja reči"), posle pažljivog čuvanja njive čistim srcem, treba projaviti još jednu osobinu - trpljenje.

Zemljoradnik ulaže mnogo truda, sadi seme, i dugo, dugo čeka izdanke i plodove.

Tim pre, ne očekuj da će na duševnoj njivi seme istine i dobra brzo sazreti; seme života napreduje u trpljenju, u bdenjima, u znoju, tokom mnogih, mnogih dana, meseci i godina.

Ovako veli Gospod: *rod donose u trpljenju* (Lk. 8,15). Takav je put odaziva na Božiji priziv za dobro sazrevanje u Hristu. Spremi se za taj put sa Hristom i pođi, podržavan Njegovom blagom rukom.

33. I davaše rod koji napredovaše i rastijaše i donosaše (seme) po trideset i po šezdeset i po sto (Mk. 4,8).

Nemoj da misliš da je Gospod pristrasan ili nepravedan, pa da nekome daje bolje seme a drugome lošije. Seme Božije napreduje beskrajno. Reč je o tebi, o tvojoj duši... Koliko je ona pripremljena i spremna da primi i odneguje Božije seme, toliko će i ploda da donese. Otuda i razlika: jedna duša rađa tridesetostruko, druga - šezdesetostruko, a treća i stotruko.

34. I reče im (učenicima): Vam je dano da znate tajne Carstva Božijega, a onima napolju sve u pričama biva. Da očima gledaju i da ne vide, i da ušima slušaju i da ne razumeju; da se kako ne obrate i da im se oproste gresi (Mk. 4,11-12).

Evo zaista radosnih i ujedno strašnih reči! U odnosu prema Hristu jedni ljudi su - slušaoci. Čuli su i otišli... Drugi su - učenici i sledbenici. Oni su ostali da bi se ispunili rečju Gospodnjom i da bi je sledili. Prvi su - "oni napolju", a drugi su, očigledno, "svoji". Prvi gledaju i ne vide, slušaju i ne razumeju. Drugi proniču u nevidljivo i otkrivene su im tajne Carstva Božijeg.

Pronikni, shvati! Pravi učenici imaju otvorene oči, oni vide tajne Carstva Božijeg. Oni gledaju i znaju kuda idu, znaju da je put samo jedan... Oni su srećni, kreću se u svetlosti prema svome jedinom cilju, jer im je u njihovom srcu otkrivena tajna. Ona ih vodi!

Gospode! Kako su blaženi oni koji vide! Kako su srećni oni koji hode u svetlosti! Njima su otkrivene Tvoje tajne, i Tvoje Carstvo ih privlači. I kako su jadni oni koji ne vide! Oni lutaju u pomrčini... I uporno gamižu svojim zemaljskim putevima, da se kako ne obrate pa da im se oproste gresi.

Tako je to u životu!

Jedan čovek veruje u Boga i ide u crkvu, a u njemu ipak nema života i vidi se da na njegovom putu još nema pravde. Njegov maleni život i njegove brige zaklanjaju mu sve. One su u prvom planu, a Hristos je tu negde, već prema slučaju. Takav čovek tapka u mestu i puzi... I opet - ništa ne vidi. Ne vidi ni svoj život... Iako sluša reč života, njegove su uši zapušene i do njegove duše ništa ne dopire. Tako on kao i pre, bez koristi i radosti za sebe, tapka oko Hrista i oko crkvenih zidova, dok mu se život oteže u jednoličnosti. Takvi su "oni napolju".

Drugi je, kao što ćeš videti, usplamteo... Zaista, kao što je rekao Gospod, čoveku kao da su se oči otvorile. Da, čoveku se zaista otvaraju oči, jer on sada počinje da sagledava jedan cilj života, jedan put, i lako bira ono što je važno u životu, odbacujući nepotrebno, i tako sa duševnim mirom, pomažući Bogu, čvrsto, u svetlosti i radosti, on polazi svojim putem.

Tada mu se otkrivaju "tajne Božije", jer on i ide ka Carstvu Božijem! I što je bliži svome cilju, toj je on pristupačniji, jasniji i vidljiviji.

35. I govoraše im (Hristos učenicima): Eda li se svetiljka donosi da se metne pod sud ili pod odar? A ne da se na svećnjak postavi? (Mk. 4,21)

Pošli smo ka Hristu - znači, zapalili smo svetiljku. "Ja Sam svetlost svetu" (Jn. 9,5), i od te jedinstvene Svetlosti mi smo zapalili oganj u svojoj duši. Zapalili smo zato da bismo u svetlosti išli za Svetlošću.

Zašto mi prigušujemo svoju svetlost? Upalimo - ugasimo, upalimo - ugasimo. Kao nerazumna deca. I sami znamo da je to loša igra! Jer ostajući u tami stradamo i mučimo se.

I ko će, kada upali lampu, da je stavi pod sud ili pod krevet? Svak će je staviti na postolje. I ti podigni lampu duše - Božansku Svetlost - u visinu, da se ne bi zaprljala, da bi njena svetlost osvetljavala sve puteve srca, i da bi sve u tebi bilo neugasivo svetlo, čisto i prijatno.

I zapamti: pošao si za Hristom - znači, zapalio si svetiljku. Pokrivati tu svetiljku je potpuno besmisleno, kao kada bi zapaljenu sveću stavio pod sud i tako sedeo u mračnoj odaji.

Ne zaklanjaj Božansku Svetlost i ne skrivaj se od nje!

36. *Jer nema ništa tajno što neće biti javno; niti bi što sakriveno, a da ne izađe na videlo (Mk. 4,22).*

Ako ti svesno ili nesvesno gasiš Svetlost Božiju koja se zapalila u tvojoj duši, i misliš da se povremeno može živeti i bez nje, jer je teško i naporno svagda biti pod tom Svetlošću, onda duboko grešiš.

Ako kriješ u svojoj duši tajno mesto želja i ukorenjenih navika, misleći da se ono za neko vreme može sačuvati, a da se odmah ne razotkrije, onda duboko grešiš. Kao što se, kad su ljudska dela u pitanju, na dnevnoj svetlosti otkriva sve ono što je brižljivo skriveno, i kao što izlaze na videlo i postaju svima poznata dela obavljena u velikoj tajnosti, tako se, tim pre, ništa ne može sakriti od Svetlosti Božije. Ona proniče u svako tajno mesto i prosvećuje sve kutke duše. I zato, da te kada dođe vreme ne bi bilo veoma, veoma sramota pred Gospodom, pred drugima, pa i pred samim sobom, što si u duši sakrio svoju voljenu trulež, najbolje je da je odmah otkriješ.

A sa Svetlošću Božijom postupi ovako: postavi je na vrh duše. Neka osvetli svaki kutak kako bi se pokazala sva neurednost i prljavština duše. Budi nemilosrdan prema sebi. To je korisnije. Na svetlosti ćeš se lakše urediti. I nemoj povremeno da gasiš svetlo. Jer kako spremati po mraku? Samo ćeš razneti blato i premestiti prljavštinu iz jednog ugla u drugi...

Upravo ovo i činimo onda, kada pođemo korak napred u svetlosti, a potom se u pomrčini vratimo dva koraka unazad.

A duša se iscrpljuje i boluje od pustoši i nezadovoljstva.

37. *I govoraše im (Hristos učenicima): Pamтите što čujete: kakvom merom merite onakvom će vam se meriti i dometnuće se vama koji slušate. Jer ko ima, daće mu se; a koji nema, uzeće mu se i ono što ima (Mk. 4, 24-25).*

Vapijuća nepravda! Uzeće se i poslednje od siromaha... I daće se onome, ko i bez toga već ima dovoljno.

Ne buni se krvi! Ovde je mudrost. Nije Hristos uzalud upozorio: *Pamтите što čujete.*

Ovde je nepokolebivi zakon duha. Duh Gospodnji je život i svetlost. Život od Duha Božijeg je napredovanje i rast. I svetlost baca svoje zrake posvuda. Tako biva u duhovnom životu.

Ako je seme Božije palo u tvoju dušu i ti ga ne gušiš, ono će da raste kao grudva koja se kotrlja po snegu, i ispuniće svu dušu. I što je grudva svetlosti silnija u duši, tim više ona sve potčinjava sebi, raste i raste sve više, prožima i zahvata sve pore duše i sve aspekte života.

U takvom stanju duša kao da se otvara i postaje nalik sunderu. Kao što sunder, skupljajući u sebe okolnu vlagu, raste i širi se, tako i duša koja je okusila Božanski život i Božansku Svetlost, upija sve ono nevidljivo Božansko, i tako se sama širi, izlazi i podiže. Duši se u takvom stanju u izobilju daje Božije, ne zato što je Bog nepravedan prema drugima, nego zato što ova duša postaje sposobna da primi Božije. Njoj se u većoj meri otkrivaju tajne Božije i daje joj se sila Božija, jer takva duša bolje prima Božije obraćanje ka ljudima i Njegovu silu.

Odatle zakon: ako imaš više - više ćeš i dobiti. Eto zbog čega je rečeno: ko ima, daće mu se. Iz istog razloga: kakvom merom merite onakvom će vam se meriti!

Ako meriš životom i svetlošću - dobićeš životom i svetlošću. Ako meriš bogato - dobićeš bogato... Ne, nije tako: dobićeš i bogatije, dobićeš neuporedivo više, jer Bog Duha ne daje na meru (Jn. 3, 34). Zato Hristos dodaje: i dometnuće se vama koji slušate.

Ako si onaj koji sluša i čuje, to znači da su ti uši otvorene, te da nisi "onaj napolju", nego "svoj", i tebi se otkrivaju tajne Božije (Mk. 4,11), a u njima - svetlost i život.

I, konačno, svetlost i život se ne daju ljudskom merom. Rečju "mera", onako kako je upotrebljavaju ljudi, određuje se tvoja sposobnost za primanje Duha i života, dok Gospod daje bez mere i računa. U poređenju sa onim što ti imaš, Gospod, po Svojoj moći, daje obilno i preizobilno. E, to je prema ljudskom računanju izraženo rečima: i dometnuće se vama koji slušate.

A šta je sa onim koji nema?

Prati misao Gospodnju i biće ti jasno. Kao što u odnosu prema onome koji ima, Gospod uopšte nije nepravedan, nego je u pitanju sposobnost ljudske duše za duhovno uzrastanje, upravo tako je i sa onim koji nema. Gospod je došao da spase onoga koji propada - može li Mu se onda pripisati da uzima i poslednje od onoga ko je slab?

Gospod obilno obasipa svetlošću i životom. Onaj ko je u sebi čvrsto ukorenio prve klice Božije Svetlosti i života, taj zahvata zrake Božije svetlosti i sile, i usvaja ih, i raste pod Gospodnjim uticajem. A ko je duhovno slab i nemaran za klice Božije, kao temelj duše, taj, ako i zahvati od semena života, ono će, ne nalazeći dobro tlo u ljudskoj duši i ne imajući korena, brzo usahnuti i propasti, kao da ga nije ni bilo. Seti se priče o sejaču. Izlazi, da od onoga koji nema, i nema šta da se uzme. Pa zar je on i imao nešto? Uostalom, ne zove se on uzalud "onaj koji nema". Ovde dobro dođe staroslovenska redakcija teksta; ona kaže da se od onoga koji nema uzima ono "ježe mnitsja imjeti", tj. uzima mu se ono što misli da ima, dok zapravo on ništa i nema, niti mu se išta uzima. Dakle, Gospodnja reč: "uzeće se", znači da će "iščeznuti", "nestati bez traga" i "rasplinuti se kao dim" ono, što je čovek smatrao za svoje duhovno bogatstvo.

Ne čudi se! Često se događa da neko "misli da ima". To se može reći za sva ona duševna stanja koja apostol Pavle naziva "izgledom pobožnosti", tj. kada se pobožnost vidi spolja, a njene unutarnje sile nema (2. Tim. 3,5).

38. I govoraše im: Tako je Carstvo Božije kao čovek kad baci seme u zemlju; i spava i ustaje noću i danju; i seme niče i raste, da on i ne zna. Jer zemlja sama od sebe donese najpre travu, potom klas, pa onda ispuni pšenicu klasu (Mk. 4,26-28).

Carstvo Božije unutra je u vama (Lk. 17,21). A ako bi u smernoj veri pozeleo da pronikneš u tajnu otkrivanja Carstva Božijeg u duši, onda ti Gospod navedenim rečima daje odgovor. Gospod kaže da je za razumevanje Carstva Božijeg nemoguće želeti vidljive stvari, jer ako je i kod zemaljskih, vidljivih stvari, ljudskom umu otkriven samo spoljašnji proces fizičke pojave, a zaklonjeno unutrašnje biće posmatrane stvari, kako onda može čulno da bude opaženo najskrivenije projavljivanje čiste duhovnosti?

Eto, kad seme raste, ti znaš sve o hemijskim jedinjenjima koja pomažu njegov rast, ali to, kako se odvija samo formiranje tkiva i kako ta tvoračka sila, pohranjena u semenu, kroz dugi i složeni proces obrazuje novi život, to je skriveno u prirodi. Isto tako, delovanje sile Božije skriveno je u ljudskoj duši. Tu deluju Gospod i čovek. Tvoračkom silom Životvornog Duha, od elemenata Carstva Božijeg, Gospod stvara obnovljenu ljudsku prirodu. A kako malo-pomalo raste seme novog života, kako se silom Božijom podižu mladice, kako postepeno sazreva kolos duše - to ostaje skriveno.

Projavljivanje Carstva prihvati kao činjenicu. Ono jeste. A sam se, sa najvećom pažnjom, drži onoga što se od tebe, kao učesnika ove tajne, traži.

Gospod ukazuje na to, da se, po analogiji sa zemljoradnikom koji seje seme, od čoveka zahteva uporna budnost u odnosu na svoju dušu i na otkrivanje sile Božije u njoj.

Kao što zemljoradnik, kada poseje seme, stalno brine o njemu: da li je dobro pokriveno zemljom, da li ima dovoljno vlage, neće li stoka da izgazi njivu... I kao što u stalnoj brizi odlazi na njivu danju, tako je nemiran i noću, budi se, i gleda, i stražari - tako i ti u sticanju sile Božije neumorno budi čio. I ti, koji brižno neguješ seme Božije u duši, nikad ne zaboravljaj na njega... Pažljivo ga čuvaj!

Brini se o njemu danju... Čuvaj ga noću. Je li u duši dobra zemlja, da li ima dovoljno vlage dobrih dela, nisu li se prikrali neprijatelji, neće li ga izgaziti. Neprestano posmatraj i bdi. Čuvaj danju, ustani i zaštiti dušu noću. Kao besmrtni stražar duše, postavljen od Boga, kao učesnik u tajni Božijoj, stoj bez umora, čuvaj njivu, kada je Gospod obrađuje. Budi dostojan Onoga Koji te je prizvao i Koji ti je poverio čuvanje dela Božijeg! A i u svemu ostalom prepusti se velikom Tvorcu i Savršitelju - Bogu.

Ti paziš - On dela.

I klas duše zri i buja od sile Božije. Otkriva se Carstvo blagodat! A Savršitelj novog života je - Gospod.

39. A kad sazri rod, odmah pošalje srp; jer nastaje žetva (Mk. 4,29).

"Srp" se šalje odmah pošto plod sazri. Znači, dokle traje rast, traje i ljudski život. Odatle proizilaze sledeći zaključci (zapamti ih):

Prvi: tvoje obrađivanje duše treba da traje čitav život. Zato ne posustaj, trudi se, usavršavaj dušu, neumorno idi ka Onome Koji te poziva! Ako si živ, znači da se mera tvog duhovnog rasta još nije ispunila.

Drugi: ako Gospod uzme k Sebi dobru hrišćansku dušu, znači da je ta duša dospela u onu meru savršenstva, koju je sposobna da primi. Do ispunjavanja ove mere može da dođe i u poznom uzrastu, i u zrelosti, i u mladosti. A koliko je duša sposobna da primi, to je poznato samo Gospodu. Eto zbog čega je NJegov sud o kraju ljudskog života pravedan.

I treći zaključak: ako Gospod preseče rđav život, onda to znači da su prošle godine Božijeg očekivanja ploda od duše i da je smokva beznadežno besplodna; tada se na njen koren pušta sekira. Evo tri godine kako dolazim i tražim roda... i ne nalazim. Poseci je!... Gospodaru, ostavi je i ove godine... Pa će možda roditi; ako li ne, poseći ćeš je docnije (Lk. 13,7-9).

I na drugom mestu: A već i sekira kod korena drveću stoji; svako, dakle, drvo koje ne rađa dobra roda, seče se i u oganj baca (Mt. 3,10).

Kao što se u životu pojedinog čoveka srp šalje onda, kada se završi njegov duhovni rast i kada se ispuni mera njegovog duhovnog uzrastanja, tako će i u životu vasašene žetva da nastupi onda, kada čovečanstvo iscrpi svoje duhovne sile (Ali Sin čovečiji kada dođe, hoće li naći veru na zemlji? - Lk. 18, 8) i kada se pokažu izabrani, koji će napuniti Carstvo Slave. Dokle ćeš, Gospodaru Sveti i Istiniti, odlagati da sudiš i osvetiš krv našu na onima što žive na zemlji? - pitaju sveti Gospoda - ...i rečeno im bi da počinu još malo vremena, dokle se napuni i broj satrudnika njihovih i braće njihove, koji ima da budu pobijeni kao i oni (Otkr. 6,10-11).

40. I govoraše (Hristos): Sa čime ćemo uporediti Carstvo Božije?... Ono je kao zrno gorušičino koje kad se poseje u zemlju manje je od sviju semena na zemlji; a kad se poseje, uzraste i bude veće od svega povrća, i pusti grane velike da mogu u njegovu hladu i ptice nebeske boraviti (Mk. 4, 30-32).

Klica Carstva Božijeg u ljudskoj duši uvek je malena, sasvim malena, sićušna kao gorušičino seme. Ovo stoga što duša u svetu biva uznemiravana stihijama sveta, koje se razlikuju od sile Božije - ona je sva zagušena svetskim stvarima, a seme Božije u njoj propada, malo je, sićušno, kao zrno gorušice. Međutim, kada ojačaš to malo seme, kada staneš na stražu pokraj njegove mladice, Gospod će Svojom tvoračkom silom načiniti u tebi obnovljenog čoveka, i tada će malo seme početi naglo da raste, brzo će se razgranati i potisnuće korov, obuhvatiće sve prostranstvo - čitav svet duše.

I eto, kad se duša ispuni gustim i krupnim granama blagodati Božije, na nju će se spustiti senka raja. Žega strasti više neće isušivati dobro. U životvornoj hladovini blagodati, zadržava se i vidi sve nebesko i duhovno, kao što se ptice nebeske rado sklanjaju u senku granja na drvetu.

41. Kazivaše im (Gospod) reč koliko mogahu slušati (Mk. 4,33).

Razumevanje reči Božije daje se po meri tvoje unutrašnje sposobnosti da primiš ovu reč, zato se moli sa prorokom: Otvori oči moje (oči moje duše), da bih video čudesa (da bih shvatio svu čudesnu dubinu) zakona Tvojega (Ps. 118, 18).

42. A učenicima nasamo (Gospod) tumačашe sve (Mk.4, 34).

I tebi će Gospod "nasamo" da otkrije Svoje tajne, onda kada se dušom udaljiš od svetske buke, kada dušu istrgneš iz obavijenosti zemaljskim delima, kada pobegneš od površne i lakomislene gomile, kada pobegneš od raslabljujućeg uticaja ljudskog poroka i pohote, i pokidaš uze koje vezuju tvoje noge.

Dakle, kad nasamo dođeš Gospodu, kad dođeš sa čistom, slobodnom, nevezanom dušom, ostavivši sve iza sebe, tada će Gospod početi da ti se otkriva u usamljenosti duboke molitve, u pažljivom čitanju Svetog Pisma, u svetom razmišljanju o putevima Božijim.

43. I reče im (Gospod) u onaj dan uveče: pređimo na onu stranu (Galilejskog mora) (Mk. 4, 35).

Dobro je svako veče odlaziti s one strane mora života. Odlaziti od uzburkanih talasa i opasnosti mora, da ne bi bilo bezdana pod nogama. Dobro je u tišini stati na tvrdu zemlju zakona Gospodnjeg. I tamo susresti Hrista. Jer je i On tamo plovio sa učenicima.

44. I oni (učenici)... uzeše ga(Hrista) kao što beše u lađi... I nastade velika bura od vetra; i valovi tako zapljuskivahu lađu da ona već poče da tone. A On beše pa krmi spavajući na uzglavlju; i probudiše ga i rekoše mu: Učitelju, zar ti ne mariš što propadamo? I ustavši On zapreti vetru... I utoli vetar, i postade tišina velika. I reče im: Zašto ste tako strašljivi? Kako nemate vere? (Mk. 4,36-40)

Na moru obično ima talasa. Na moru bivaju i bure. Na moru dolazi i do "velike bure". I talasi zapljuskuju lađu. Kada čovekova lađa plovi po moru života, ona neminovno biva izložena talasima, ne može da izbegne bure, a ponekad se događa da doživi i "veliku buru". Tada talasi svakojakih napasti, nevolja, iskušenja i grehova neštedimice biju ljudsku dušu, probijaju unutra, oštećuju sakupljeno dobro koje leži u dubini duše, udaraju je, bacaju gore-dole, i lađa duše se u toj borbi predaje, počinje da tone, i odlazi sve dublje na pučinu...

Tvoj život je lađa koja plovi, a okolo je ustalasano more. Zato budi spreman! Na svoju tešku plovidbu Hrišćanin polazi sa Hristom: i oni (učenici)... uzeše ga (Hrista),.. On je zauzeo mesto na krmi. Uostalom, On je kormilar - kormilar života. Ali u svojoj lakomislenosti čovek stalno zaboravlja na Predstojatelja života, i na to da plovi nad bezdanom. Čovek sam upravlja svojim životom, kao da sve zna i da ne može sebi da nanese štetu.

Izlazi da Hristos samo prisustvuje životu čoveka, ali ne igra nikakvu ulogu. On nije aktivan; NJemu se ne dopušta da upravlja životom; On kao da je nepokretan. Sveti Jevandelist ovu misao slikovito izražava rečima: On beše na krmi, spavajući na uzglavlju.

A kada se čoveku dogodi nesreća, kada ga pritisnu iskušenja i on uvidi svoju nemoć, tada se hvata za Boga, i često, veoma često, upućuje Mu molbu, sa primesom prekora: Učitelju, zar ti ne mariš što propadamo?

Vi ne budite lakomisleni! Nego budite pažljivi i kada plovite sa NJim, uvek Mu dajte kormilo. Jer On je Kormilar! A u duhovnoj sanjivosti vera slabi... Gde je pak maloverje, tamo nastaje pometnja, a gde je pometnja, javlja se strah.

Kad je kormilo života u NJegovoj svemogućoj ruci, ne plaši se! Ako On i dopusti da se bura pojavi, ipak, nikako neće dati da verna lađa potone. Zato, čak i ako se bura sveta obrušila na tebe, čim osetiš da je za kormilom života On, Kormilar u Koga se nadaš, čim osetiš da je došao, da stoji tu i da upravlja - u tvojoj će duši zavladati takva tišina, da će se buka svetske bure čuti samo kao udaljeni gluvi šum nepokorne i zle stihije.

U tebi i oko tebe, biće samo spokojstvo i mir prisustva Božijeg.

45. Odmah ga (Hrista) sreće iz grobova čovek s duhom nečistim, koji boravljaše u grobovima i niko ga ne mogaše svezati ni verigama; jer je mnogo puta bio svezivan u okove i verige, pa je iskidao verige i okove izlomio; i niko ga ne mogaše ukrotiti. I stalno i dan i noć on beše u grobovima i po gorama, vičući i bijući sebe kamenjem (Mk. 5,2-5).

Ovo je slika čoveka koji se nalazi u ropstvu zla, u rukama satane. Takav čovek živi kao u grobovima, jer njegov život je put smrti. Na visinama samoljublja, na strminama gordosti, na hridinama egoističke usamljenosti (...ja sam bolji od drugih, pametniji od drugih... ko je autoritet za mene?), u ponorima greha, u tesnacima nepravde i laži, u jamama smrtonosnih posrnuća - to su staze njegovog puta.

On boravljaše u grobovima... On živi po stenovitim vrletima... Tamo nema života: ni rastinja, ni zveri... To je put smrti! Na njemu čovek ne trpi više ništa što takvom putu ne pristaje; sve drugo on odbacuje i osuđuje. Duša, porobljena zlom, kao da se predala svome gospodaru i dobrovoljno radi za njega. Ona odbacuje, lomi i uništava sve što pokušava da je ispravi, sve što sadrži makar i nagoveštaj drugog sveta, različitog od sveta zla.

Sve ovo izaziva besnu mržnju, i čovek, kao bezumnik, kida sve veze dobrog života. On kida veze časti, savesti, duga, kida porodične veze i, konačno, dolazi do Boga, huli na NJega, i lomi svete zapovesti zakona Božijeg, tvrde poput okova.

I ko može da ga ukroti?

Ovaj gospodar, kome se on predao, to je zlo, đavo. I samo đavo ima vlast nad njim, i samo njemu on služi.

Kakvo žalosno stanje, kakvo užasno stanje!

Ti misliš da je čovek srećan zato što služi đavolu? Evo njegove sreće: "i stalno, dan i noć, on je vikao i udarao se kamenjem". Večni nemir, večno nezadovoljstvo, večna potera za onim što je "neophodno za život", a neuhvatljivo. Beskonačni krug nezadovoljstva, ćorsokaci, i svuda okolo nekakva beskrajna pustoš, uz sve napore da se život ispuni. I, konačno, krik praznine... Krik bez kraja, danonoćni, kao pečat odbačenosti. Ubrzo zatim i okruženje postaje takvo, i čovek zla živi po gorama. Razumljivo, svud oko njega je goli kamen zla, i on se bije kamenjem do krvi, po nogama, po rukama... Kamenje mu pritiska grudi. Na tom putu smrti on je sav u ranama.

46. A kad vide (besomučnik) Isusa izdaleka, potrča i pokloni mu se (Mk. 5,6).

Zadivljujuće! Demon - biće otpalo od Boga - priznaje i poštuje Boga. Izdaleka on je ugledao Hrista i potrčao da Mu se pokloni. O tome govori i Sveti apostol Jakov: I đavoli veruju, i drhte (Jak. 2,19). A drugi put grešnik kao da postaje ljući i od samog satane - on beži od Hrista, i huli, i mrzi ga.

Ali ovde je moguće i drugo objašnjenje: kako u đavolu, tako i u čoveku-grešniku, makar i u najskrivenijem kutku njegove duše, ipak postoji svest o tome da Svetlost i Dobro postoje, da su iznad zla i da su dostojni poznanja.

47. I povikavši iz sveg glasa (besomučnik) reče: Šta hoćeš od mene, Isuse Sine Boga Višnjega? Zaklinjem te Bogom, ne muči me! Jer mu (Isus) govoraše: Iziđi, duše nečisti, iz čoveka! (Mk. 5,7-8)

Evo novog svedočanstva o tome, da tama ne podnosi Svetlost i da zlo ne podnosi Dobro. *Ne muči me!* Ko ga je mučio? I samo prisustvo Svetlosti, za tamu je neizdrživo (upor. Mk. 1,23-24).

Tako, u dodiru sa dobrom, grešnik pada u stanje razdraženosti ("povika iz sveg glasa"); on upućuje izazove dobru: Šta hoćeš od mene? Kad Svetlost počne da pobeđuje tamu, i kad dobro, jačajući, hoće da istisne zlo, tad se duševna kriza odvija veoma bolno.

Đavo nerado napušta mesto na koje se navikao. Za njega je bolno da se povlači sa položaja. *Ne muči me!* On se muči i, odlazeći, muči svoju žrtvu. Zapamti to! Dušom ipak upravlja Gospod, sve dok ona potpuno ne odstupi od zla. Konačno, On jednim dahom usta Svojih izgoni satanu.

48. I moliše ga (Isusa) mnogo (demoni) da ih ne šalje iz onog kraja. A onde po bregu pasaše veliko krdo svinja. I moliše ga svi demoni govoreći: Pošalji nas u svinje da u njih uđemo. I dopusti im Isus odmah. I izašavši duhovi nečisti uđoše u svinje: i navali krdo s brega u more; a beše ih oko dve hiljade; i utopiše se u moru (Mk. 5,10-13).

Demoni su ga molili da ih ne šalje iz onog kraja. Zlo se, kao živa stihija, grupiše; srodno se srodnim privlači. Grupišući se, stihija dobija snagu...

Stvara se moćna sredina, koja gospodari i guta sve oko sebe. Tako se slažu jedan preko drugog slojevi stihije zla. Jasno je da pobornicima zla ne prija razbijanje tih slojeva. U svojoj sredini oni su jači, njihovo pogubno delovanje je lakše i silnije. Eto zbog čega demoni mole da budu ostavljeni u istom kraju. Tako biva i u ljudskom društvu: zlo se, poput zaraze, širi, spušta se poput crnih mrlja na ljude i ima tendenciju da potčini sve oko sebe.

Zlo se naseljava u vidu semena... Postoje seme laži, seme lakomislenosti, seme bezdušnosti, seme gordosti i dr. Zlo zahvata porodicu, ostavlja trag na rodu, baca svoju senku na ceo narod. To zlo se koncentriše po grupama; ljudi označavaju grupe nazivom "okolina" (društvo), i kažu: "Okolina je kriva".

Događa se, da se zlo koncentriše po oblastima. Postoje oblasti okrutnosti, bezdušnosti, samoživosti; postoje oblasti lakomislenosti i razvrata; postoje oblasti obesti, drskosti, svakojakih uvreda i sl. Pošto Gospod u ovom svetu zlo ne uništava u potpunosti, On dopušta da žarišta zla postoje i trpi ih. Eto zbog čega demonima dopušta da ostanu u istoj oblasti. Tako demoni odlaze u svinje.

Svinje su slika poročnog ljudskog roda. Znači, demoni odlaze u svoju sredinu, u veliku, izgrađenu, ukorenjenu sredinu (veliko krdo). Sveti Jevanđelist dva puta ističe da je to sredina zla. Svinje su pasle po bregu, tj. po gori, dakle na mestu na kome je živio besomučnik - to su putevi smrti i zla. I na drugom mestu: navali krdo s brega samoživosti i poroka. Na tom bregu je bio i besomučnik. To je sredina zla. Dakle, demoni odlaze u (krdo svinja kao u) svoju sredinu.

Ali njihov kraj je jedan - smrt. Svinje se dave u moru. Kraj puta smrti je - samo smrt, duhovna smrt.

49. I iziđoše ljudi da vide šta se dogodilo (Mk. 5,14).

Evo slike ljudske gomile. Kako je samo ona površna, malograđanski uskogruda i sva obuzeta spoljašnjim utiskom! Čini se da je ništa, baš ništa ne može probuditi iz duhovnog sna.

Veliki Učitelj je tu. On savršava znamenja, razotkriva nepravde života, poziva na preporod. Talasi njegovih reči već zapljuskuju ljudske duše. NJegova znamenja potresaju mesta u kojima ljudi žive, a malograđanin, sanjiv i bezvoljan, izašao je da vidi šta se dogodilo. Jevanđelist kratkim i jednostavnim rečima daje izražajnu sliku života: Iziđoše da vide šta se dogodilo. Epsko spokojstvo!

Ništa ih ne može pokrenuti, oni se i ne trude da shvate šta se događa, niti pokušavaju da se uzdignu iznad uobičajene sitničavosti. Potpuno su obuzeti spoljašnjošću. Samo uskogruda, sveproždiruća radoznalost: šta se dogodilo? Jevanđelist Luka (8, 35-37) kod Gadarinaca primećuje samo osećanje straha pred događajem koji je za njih neshvatljiv, i koji im je pričinio materijalnu štetu.

Tako je bilo uvek! Talasi Božijih priziva zvonko udaraju u ljudske duše. Znamenja potresaju zidove ljudskih obitališta, a njihov stanovnik se samo kida od sitničavosti i lakomisleno više: šta se dogodilo?

50. *I počeše ga (Hrista) moliti (Gadarinci) da ide iz njihovih krajeva (Mk. 5, 17).*

Ustaljivanje zla! Zlo je ušlo u poredak života i ima sva prava građanstva. Svet sopstvenog života u potpunosti je prihvatio "svoju" potčinjenost zlu. Čovek se svikao na atmosferu "svoga" sveta, on ne misli na drugi i ne želi ga. Prodiranje drugog, onoga što je tuđe "sopstvenom" svetu, donosi nespokojstvo i nemir. "Čemu nešto novo, čak i ako je u njemu istina? Ovako je mirnije!"

A kada takvom ustaljivanju zla i uspostavljenoj ravnoteži (otupelosti) u zlu preti potres sa strane, kada uplitanje dobra donosi nespokojstvo (žitelji onog kraja uplašili su se kada su doznali za čudo sa besomučnikom), ili kada je izlazak iz naviknutosti na zlo povezan sa materijalnim gubitkom (svinje su se utopile u moru), tada onaj ko se predao zlu u potpunosti odbacuje sve ono što je narušilo njegovu zemaljsku sreću. On ovako razmišlja: "Tako sam navikao... A Bog, savest... može čovek još i neprijatnosti da navuče...! Ne! Ta stvar nam nije potrebna".

Počeše ga moliti da ide iz njihovih krajeva. I Gospod napušta ovakve ljude.

51-100

[sadržaj](#)

51. *Moljaše ga (Hrista) onaj što je bio besomučan da bude s njim. A Isus mu ne dade, već mu reče: Idi kući svojoj k svojim i kaži im šta ti je Gospod učinio, i kako te pomilovao (Mk. 5,18-19).*

Zašto Hristos na drugom mestu zapoveda da se ostavi dom, i poziva za Sobom? Hajde za mnom - rekao je mladiću (Lk. 18,22). I još: Svaki koji je ostavio kuću... oca... mater... ženu... imena Moga radi... naslediće život večni (Mt. 19,29).

Postoji zapovest o ljubavi prema Bogu, i ona je prva i najvažnija.

LJubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim... Ovo je prva i najveća zapovest (Mt. 22,37-38). Postoji i zapovest o ljubavi prema bližnjem, i ona je po svojoj važnosti jednaka prvoj: A druga je kao i ova: LJubi bližnjega svoga kao samoga sebe (Mt. 22,39).

Ispunjavanje prve zapovesti proverava se drugom: *Ako ko reče: LJubim Boga, a mrzi brata svojega, laža je (1. Jn. 4, 20).* Zato Gospod, utvrđujući isceljenog besomučnika u ljubavi koju je ovaj imao prema NJemu, šalje ga na delo ljubavi prema bližnjima: Idi kući svojim...

Na kraju, prvo delo, delo ljubavi prema svojim, prema srodnicima, otkriva ovima istinu života, ako prebivaju u tami. Isceljenome je upravo i zapovedeno da pođe nevernima i ispriča im o

Gospodu i o čudesnim delima NJegovog milosrđa. Kada je pak delo ljubavi već izvršeno (*Sve ovo sačuvah od mladosti svoje* - Mt. 19, 20), onda se čovek upućuje na svecelo predavanje sebe Bogu, što je već granica savršenstva. *Ako hoćeš savršen da budeš... hajde za Mnom* (Mt. 19, 21). A kada se pri izvršavanju dela ljubavi pokazalo da "bližnji" ne pripada Hristovom svetu i da ne želi da napusti svoj svet, tada, po reči Gospodnjoj, dolazi do rastavljanja čoveka od oca njegovog (Mt. 10, 35); radi Carstva Hristovog čovek ostavlja dom, oca, mati i ženu, kako bi nasledio život večni (Mt. 19, 29). Ovim Gospodnjim rečima, upućenim isceljenome, ukazuje se na obavezu vernoga da ne skriva milost Božiju koja se projavi čoveku, da je prepričava svetu, naročito u onim slučajevima kada je ljudima oko njega potrebno utvrđivanje u veri. Kao što je Gospod u ime duga ljubavi uputno besomučnika njegovim bližnjima da bi im ovaj otkrio istinu, tako je isto naš sveti dug, u ime ljubavi, da svojim bližnjima koji hode u tami otkrijemo Istinu Hristovu i da im pokažemo svoj život po toj Istini.

52. *I on (isceljeni besomučnik) otide i poče propovedati u Dekapolju šta mu učini Isus, i svi se divljahu* (Mk. 5,20).

Opet gomila - radoznala i ravnodušna, povodljiva za novinama i duhovno dremljiva. I svi se divljahu... Oni shvataju novinu, obasipaju pitanjima, traže pojedinosti, prepričavaju jedan drugome, sležu ramenima zbog neobičnosti onoga što se dogodilo... Živnuli su, čitav će dan pričati samo o tome... I svi se divljahu!

Zašto ga nisu pozvali natrag? Zašto nisu ispravili svoju grubost? Jer oni su izgnali Velikog Čoveka Koji je učinio dobro! Zašto nisu pali pred noge Učitelju? Zašto im se duše nisu prenule? Zašto nema kajanja? Oni, čak, nisu ni svesni toga o čemu je reč. Uznemireni su. Ili su im draže svinje, a ljudska se duši lakše navikava na zlo? U moru spoljašnjeg, oni su se samo "divili". A On je otišao... On se okrenuo od njih, možda zauvek!

53. *I za NJim (Isusom) išaše naroda mnogo, i pritešnjavahu ga. I žena neka koja je dvanaest godina болоvala od tečenja krvi, i mnogo prepatila od mnogih lekara, i potrošila sve što je imala, i ništa joj nije pomoglo, nego joj je još gore bilo, kad je čula za Isusa, dođe s narodom i dotače se ostrag haljine NJegove. Jer govoraše u sebi: Ako se samo dotaknem haljina NJegovih, ozdraviću. I odmah presahnu izvor krvi njezine, i oseti u telu da ozdravi od bolesti. I odmah Isus oseti u Sebi silu što iziđe iz NJega, i obazrevši se na narod reče: Ko se to dotače Mojih haljina? I rekoše mu učenici NJegovi: Vidiš gde te narod pritiska, i pitaš: ko se dotače Mene?* (Mk. 5,24-31).

A Isus reče: Neko me se dotače, jer Ja osetih silu koja iziđe iz Mene (Lk. 8,46).

A žena, uplašivši se i drhteći, znajući šta joj se dogodilo, dođe i kleče pred NJim, i kaza mu svu istinu, a On joj reče: Kćeri, vera tvoja spasla te je; idi s mirom, i budi zdrava od bolesti svoje! (Mk. 5,33-34)

Ovo je jedna divna jevanđelska priča. Ona je monolitna i ne može se raščlaniti. Njen sadržaj je jednostavan i toliko poznat, da više gotovo i ne izaziva pažnju. Žena strada dvanaest godina. Nema joj pomoći od ljudi... Sa dubokom verom ona dotiče Hristovu odeću i dobija isceljenje. I to je sve. Prosto i jasno. Ali u ovoj divnoj priči ima i takvih blještavih kristala čiju svetlost pogled ne može da izdrži, pred kojima duh biva ushićen, i čija dubina dovodi u nedoumicu.

Hoću li naći reči da ih opišem? Glavna misao ovde je - pokazivanje Božanske Sile.

Bog je Duh, Božanska Sila je najviša duhovna sila. Dakle, ona nije materijalna i prirodni zakoni na nju se ne mogu primeniti. Govoriti o toj Sili koristeći pri tome materijalističke pojmove, znači - bogohuliti. To naravno nikako ne znači da Božanska Sila, zbog svoje najfinije duhovnosti, za nas, koji smo materijalna bića, predstavlja čistu fikciju, iluziju, gotovo samoobmanu. Takođe, nemoj misliti da projavljivanje Božanske Sile u materijalnim stvarima - usled njene nesrodnosti sa tim stvarima - predstavlja iluziju.

Ne! Budući da je ljudski duh (ne duša) udahnut od strane Božanskog Duha (*i duhnu mu u nos duh životni*), i da u ljudskom duhu postoji atom srodnosti sa Božanskim Duhom -Božanska Sila može da bude opažena duhom čoveka.

Jevanđelska priča o krvotočnoj ženi potvrđuje ovu misao činjenicom iz života. Ova činjenica pokazuje da je Božanska Sila - realnost. Ona je realnost, poput bilo koje vidljive fizičke pojave.

Imajući u vidu uskost i ograničenost ljudske misli, navikle da se vuče po svetu ograničenosti i da sve meri neznatnom merom zemaljskih stvari i relativnih pojmova, Sam Gospod Isus Hristos je, da bi zadovoljio ljude, u događaju sa bolesnom ženom materijalizovao pojavu Božanske Sile do oipljivosti fizičke pojave.

Jevanđelje priča: u trenutku ženinog dodira Isus oseti u Sebi silu što iziđe iz NJega, na šta i Sam jasno ukazuje: Neko me se dotače, jer Ja osetih silu koja iziđe iz Mene (Lk. 8,46). Ova sila, kao kakav materijalizovani tok fizičke energije, izlazi pod uticajem fizičkog podsticaja - dodira.

U momentu ženinog dodira Hristos oseća delovanje sile. To je dva puta naznačeno pričom. Isus (u trenutku dodira) oseti u Sebi silu što iziđe iz NJega; i drugi put: Neko me se dotače, jer Ja osetih silu koja iziđe iz Mene. Konačno, Božanska sila, kada izade, nije neuhvatljiva, ne iščezava bez traga, nego poput materijalne energije proizvodi određeno fizičko delovanje. Bolesna žena, čitamo kod Jevanđeliste, odmah je, u trenutku kada je dotakla Gospodnju odeću, "osetila" Božansku silu i njeno delovanje. I odmah presahnu izvor krvi njezine i oseti u telu da ozdravi od bolesti.

Pogledaj kako je Gospod snishodljiv prema ljudskim slabostima. On do razgovetnosti fizičke pojave dovodi Svoju Božansku Silu, da bi je pokazao ljudima. Uveri se. Znaj, veruj dublje. Pokloni se Hristu!

Podimo dalje u analizi zadivljujućeg, neponovljivog jevanđelskog događaja.

Božanska Sila, kada je usmerena prema ljudima, sva je među njima, sva im je obraćena, sva je usmerena ka njihovoj koristi i spasenju. Uostalom, Hristos se i javio na zemlji da bi ljudima otkrio ovu Božansku Silu i da bi njome spasio ljudske duše.

Hristos je sa Svojom Božanskom Silom sav na zemlji, i NJegova Sila otkrivena je za služenje ljudskom rodu. Neka dođe ko god hoće, neka uzme i iskoristi! Sveti Jevanđelist iskazuje upravo ovu misao, kada naročito ističe da je Gospod bio okružen narodom. Za NJim išao je narod mnogo, i pritešnjavahu ga. I učenici su mu rekli: Vidiš gde te narod pritiska. Znači, Sila Božija je ljudima otkrivena, dostupna. Uzmi, iskoristi! Ali potreban je kontakt, jer Božanska Sila ne deluje mehanički, ulazeći sama u duše.

Božanska sila nije slepa stihija, koja mehanički prožima svakoga ko spolja dođe sa njom u dodir. Jer oko Hrista se, dok je On išao u dom Jairov, guralo mnoštvo naroda. Narod ga pritiska, znači, bez sumnje, desetine ljudi su se makar i nehotice doticali NJega i NJegove odeće; Hristovi učenici na to i ukazuju: Kada je Gospod, kao da mu nije poznato da ga je dotakla ona žena, upitao: *Ko se to dotače Mojih haljina?* - učenici sa poluprekorom primećuju: *Vidiš gde te narod pritiska, i pitaš: ko se dotače Mene?* Očigledno je da su mnogi mogli da dotaknu Hrista u vreme dok je išao Jairu.

I očigledno je da su u tom mnoštvu NJega doticali i bolesni, budući da je za Hristom, kao za proslavljenim čudotvorcem, išla gomila, i u njoj je, to se sa sigurnošću može reći, bilo i bolesnika, koji su takođe mogli da Ga dotaknu. Tako su ga doticali mnogi, a iscelila se samo jedna žena. To znači da nije iscelio sam mehanički dodir sa Božanskom Silom, nego je tu igrao ulogu jedan dodatni činilac - činilac koji je onu ženu koja ga je dotakla i uključio u sferu Božanske Sile.

Koji je to činilac? Otkud on?

Taj činilac nije od Hrista. I Sam Gospod naročito podvlači da taj činilac ne dolazi od NJega. U priči o ovom čudu kao da se ističe pasivna uloga Hrista. On ne samo da nije nameravao da isceli ženu, nego se čini da, čak, i ne zna ko Ga je dotakao. On traži toga ko Ga je dotakao... (A kao Bog, On je sigurno znao ko Ga je dotakao!)

Osim toga, sve okolnosti čuda su takve, da izgleda kao da se delovanje Božanske Sile dogodilo mimo znanja Božijeg i mimo volje Božije. Božanska Sila kao da je bila prinuđena da se izlije mimo volje Boga. I Spasitelj hoće da situacijom u kojoj se odigralo čudo posebno istakne ovu okolnost.

"Ja Sam u narodu. Ja Sam među ljudima. Radi njih Sam došao, Moja Sila je spremna da se izlije u bilo kom trenutku. Ali u njenom izlivanju ne delujem samo Ja, nego još jedan, dopunski

faktor". Koji? Ako taj faktor nije u Gospodu, onda se očigledno nalazi na drugoj od dve strane koje se sjedinjavaju, tj. u čoveku.

Da, ovaj faktor je očigledno u ženi. Ona sama kao da iznuđuje izlivanje Sile Božije u sebe. A sada naučimo od Gospoda: čime je žena prinudila Božansku silu da joj se otkrije i da je isceli? Koji faktor sa strane čoveka uspostavlja kontakt Boga sa čovekom?

Žena je dotakla Hrista. Kroz dodir se u nju izliva Božanska Sila. Ali dodir je samo spoljašnji čin. To je samo vidljivi znak Božijeg posećivanja čoveka. Sam spoljašnji akt, dodir sam po sebi, ne obezbeđuje otkrivanje Sile Božije. Mi smo videli da su Hrista dotakli mnogi, ali se iscelila samo jedna žena. Istovremeno sa spoljašnjim aktom - dodirom, žena pokazuje i unutrašnji - veru. *Kćeri, vera tvoja spasla te je.*

No, malo je reći da žena pokazuje veru. Jer treba pretpostaviti da su mnogi od bolesnih, koji su išli za Hristom, imali veru u NJega i da su Ga doticali. Nije samo prosta radoznalost podsticala bolesnog čoveka da se gura oko Hrista i da trpi izlišna stradanja od umora, meteža i guranja. Bolesnici koji su se gurali oko Gospoda, verovali su da On može da ih isceli. Pa ipak, ni spoljnji dodir ni vera nisu obezbeđivali Božansku pomoć.

Žena je pokazala izuzetnu silu vere. Tu je vera bila sve - volja, duša, život. Tu je vera obuhvatala celoga čoveka. Žena je u trenu sva bila obuzeta plamenom verom. Taj plamen ona je unela u dodir, kao da je unela samu sebe.

Evo činioca koji od strane čoveka rađa kontakt sa Bogom - ognjena sila vere, onda kada se ljudsko sve podiže ka Ocu Nebeskom kao da sagoreva.

Da, da. Takva vera. Gledaj kako Jevanđelist detaljno opisuje tu veru. I zar Reč Božija, kada saopštava detalje o ženi, čini to zato da bi udovoljila ljubopitljivosti? Ovo je učinjeno nama za nauk.

Setimo se opisa žene. Žena... dvanaest godina bolovala... mnogo prepatila od mnogih lekara, i potrošila sve što je imala, i ništa joj nije pomoglo, nego joj je još gore bilo... Takva je bila životna situacija žene koja je došla Hristu. Dvanaest godina bolovala... Dvanaest je broj koji označava punotu. Znači, stradala je dugo i mnogo. I stradajući, kao što to obično biva, grčevito se hvatala za zemlju... pomoći nije bilo... zadobijala je nove rane (mnogo prepatila od mnogih lekara) i ipak se ponovo hvatala za zemlju...

Konačno, sva zemaljska sredstva bila su iskorišćena. Sve zemaljsko bilo je potrošeno na zemaljsko, tj. potrošeno je i zdravlje, i sva materijalna sredstva - imovina, novac... Potrošila sve što je imala, a rezultata nije bilo! Nego joj je još gore bilo.

Potpuni slom života! Napred je ostao još grob sirotice. I eto, nekad širok, slobodan i siguran život, suzio se do tog uskog cilja. A zidovi groba su rasli, i već se polako osećao miris zemlje. Svetlost života nazirala se još samo kroz tu jednu preostalu pukotinu.

Kroz nju, kroz taj slabi, poslednji drhtaj života, ukazao se Nebeski Učitelj, Koji je, ne tražeći ništa za uzvrat, darovao sve darove života, vaskrsavajući u život. Zar je u ženi bilo kolebanja? Zar je bilo sumnje? Zar je to bila samo ljubopitljivost? Zar je to bila hladna poluvera? Za nju nije bilo izbora.

Sva sila njenog preostalog života bila je uložena u taj jedinstveni tračak svetlosti. Ili smrt ili "to". Znači, za život je ostalo još samo "to" - taj dodir... "I ja sam spasena!" Izbora nema. Tu je vera bila - volja, tu je vera bila - sva duša, tu je vera bila - sav život.

Plamen vere ona je uložila u dodir, kao da je uložila sebe celu. Izgoreću, ali ću se spasiti. Tako se i spasla. Kćeri, *vera tvoja spasla te je*. I šta dodati rečenome? Osvrni se, zar nisi i ti mnogo pretrpeo u životu? Nisi li potrošio bogatstvo duše? Nisi li i ti zbog grčevitog hvatanja za zemaljsko dospao u još gori položaj?

Moli se Učitelju da ti da smelost vere da se baciš k NJemu bez ostatka, da privučesh na sebe izlivanje Božanske sile i čuješ blagi glas Nebeskog Oca: "Vera tvoja spasla te je; idi s mirom, i budi zdrav od bolesti svoje".

54. A Isus, čim je čuo reč što kazaše (o tome, da je Jairova kći, Koji je pošao da isceli od bolesti, već umrla i da nema potrebe da se Učitelj trudi), reče starešini sinagoge: Ne boj se, samo veruj! (Mk. 5,36).

Vera se razlikuje od znanja. To su dve sfere, i svaka ima svoje zakone. Znanje - to je zemlja, i zakoni znanja su materijalni - zemaljski zakoni. Vera - to je duh, i zakoni vere, to su - zakoni duha.

Kao što zemlja nije spojiva sa duhom, tako i znanje nije spojivo sa verom. I kao što znanje nije spojivo sa verom, tako se ni zakoni zemlje ne mogu primeniti na pojave vere. Oni će pritisnuti veru, sputaće je i sprečiti njene uzlete. Eto zbog čega svet vere ne treba da mešaš sa zemaljskim svetom, i zbog čega za veru ne treba da tražiš oslonce na zemlji. To su - truli oslonci. Oni veru samo vezuju, a vera treba da ima slobodan uzlet. Znači, ne primenjuj zemaljsku meru za dela vere i dela vere ne stavljaš u zavisnost od zemaljskih događaja.

Na primer, ti znaš da se tvoje bolesno dete ne oporavlja i da se bolest komplikuje. Prema ljudskom rasuđivanju i prema medicinskom znanju, vidiš da se šanse deteta smanjuju; pojavljuju se bespomoćnost i strah... I ako se budeš molio Hristu, a da istovremeno misliš kako prema zakonima medicine dete treba da umre, onda će, zbog ozbiljnosti situacije u kojoj se dete nalazi, Hristova pomoć izgledati gotovo neostvariva. Možda će tvoja molitva biti čak i duboka molitva ljudske bespomoćnosti, ali tvoja vera je već u ranama. NJu je slomilo znanje, fakt života koji te je zatrovao. NJu je skrhao "strah", potpuno zakonit sa ljudske tačke gledišta, sa tačke gledišta zemlje.

Zato, kada je vera u pitanju, odbaci zemlju. Hristos kaže Jairu: Ne boj se, tj. izbacij iz glave vest da ti je ćerka umrla, jer to je zemlja, i tamo, u tvojoj kući dogodilo se nešto po zakonima zemlje. Pusti, to je sasvim nevažno... Uostalom, tebe je vera dovela k Meni. Samo veruj! Vera je - duh. To je - druga sfera... Tamo postoje drugačiji zakoni i drugačiji život. On uopšte ne zavisi od onoga što se događa na zemlji. Nećeš valjda reći, da ako imaš bolestan prst i pomoliš se Hristu, prst će da ozdravi, i Hristos će da te isceli, a ako dođe do ozbiljne bolesti, onda treba još razmisliti o tome hoće li Hristos da te poseti. Kao da dejstvo Božije volje stoji u vezi sa tvojim prstom ili tvojim unutrašnjim organima...

Jasno je da dejstvo Božije volje ne zavisi od toga koliko su male ili velike zemaljske stvari. Jasno je da će Gospod jednako slobodno da priđe čoveku i onda kada je on posekao prst, i onda kada se nalazi na ivici groba. Za Gospoda je jednako da učini čudo milosrđa i u jednom i u drugom slučaju. Čak ni truljenje Lazarevog tela nije sprečilo Gospoda da učini čudo (Jn. 11,39). Dakle, Gospod dolazi nezavisno od toga šta se događa po zakonima zemlje.

Približavanje Gospodu ne zavisi od zemlje i od toga šta se na zemlji događa, nego zavisi od ljudskog duha i od onoga što se u tom duhu događa. Zato neka zemlja ne vezuje duh onda kada on odlazi u nadzemaljsko. Nadzemaljsko za zemlju predstavlja neizvesnost, a neizvesnost uvek ugnjetava čovekov um. Neizvesnost u umu rađa kolebljivost i strah. Za duh, međutim, nadzemaljsko - to je Bog i radost, i odlazak u nadzemaljsko samo jača duh. Zato neka zemlja i zemaljsko ne sprečavaju duh da odlazi ka Ocu i da svom prostotom i silinom vere moli od NJega ono što je potrebno. I Gospod će doći, šta god da ti se događalo na zemlji i koliko god sa ljudske tačke gledišta poseta od Boga izgledala neverovatna.

Ne boj se, samo veruj...

55. I ne dade (Gospod) da iko pođe za NJim osim Petra i Jakova i Jovana brata Jakovljeva. I dođe u kuću starešine sinagoge, i vide vrevu i one koji plaču i leleču mnogo. I ušavši reče im: šta ste se uznemirili i plaćete? Devojčica nije umrla nego spava. I podsmevahu mu se. A On isteravši sve uze oca i mater devojčice i one koji behu s NJim (trojicu pomenutih učenika), i uđe gde ležашe devojčica (Mk. 5, 37-40).

Božiji darovi se ne prosipaju bez prosuđivanja, na svakom mestu i pred svačijim očima. Zar slepi može da vidi različitost boja? I zar se usled lošeg vida neće iskriviti pravi doživljaj boja?

Božiji darovi se otkrivaju u meri sposobnosti za njihovo primanje. Samo one koji mogu da prime, Gospod udostojava da budu svedoci NJegovih tajni. Eto zbog čega za svedoke vaskrsavanja Jairove kćeri Gospod uzima samo trojicu izabranih učenika i oca i majku umrle, radi njihove vere i roditeljske vezanosti za nju. A ostali, oni koji će "suditi po telu" (Jn. 8, 15), ostavljeni su napolju.

Ako hoćeš da budeš sa izabranima, imaj veru, pa ćeš videti i više od ovoga.

56. I dođe u kuću... i ušavši reče im: Šta ste se uznemirili i plaćete? Devojčica nije umrla nego spava (Mk. 5,38-39).

Pokojnica spava. Budući da će Gospod, u poslednji dan ovoga sveta, na granici prelaska u večno Carstvo Slave, iz obnovljenog (vaskrsnutog) ljudskog tela za besmrtnu dušu da stvori novo telo Carstva Slave, onda smrt tela i jeste san.

Eto zbog čega je Gospod i na drugom mestu za Svog umrlog prijatelja Lazara rekao: Lazar, prijatelj naš, zaspao je - i dalje: no idem da ga probudim (Jn. 11,11).

Tako ispoveda i Crkva Hristova.

Ona umrle naziva "usopšim", tj. onima koji su usnuli, i moli se za njihovo blaženo uspenje, tj. za miran san (crsl. uspenije - pogruženje u san).

57. I podsmevahu mu se (Gospodu, zato što je rekao da devojčica, Jairova kći, spava) (Mk. 5, 40).

Evo od kada počinje podsmevanje Hristu. Razumljivo: "Ja nisam od sveta" i "oni (Hrišćani) nisu od sveta". Hristos i svet - to su dva carstva. To je - duh i telo. Što je veća podvojenost između njih, to je Hristos neshvatljiviji za svet, to su nedoumice sveta veće i njegovi podsmesi podliji.

Hristos i hrišćanski duh. A svet "sudi po telu" (Jn. 8,15).

58. I uzevši (Gospod) devojčicu (umrlu kćer Jairovu) za ruku, reče joj: Talita kumi, što znači: Devojčice, tebi govorim, ustani! (Mk. 5,41)

Pogledaj sa kakvom se lakoćom savršava najveće čudo. Gospod prilazi umrloj, uzima je za ruku, mirno i odlučno joj, kao da spava, kaže: "Ustani". I devojčica se podiže.

Za Gospoda, za Božansku Silu, jednako je lako da učini i veliko i malo. A čovek treba da se pobrine da ne bude prepreka projavi Božanske Sile i čvrste vere, nego da je svu privuče na sebe (upor. Mk. 5, 25-29, 34, 36).

59. (Savršivši čudo vaskrsavanja Jairove kćeri, Gospod) *zapreti im vrlo* (onima koji su prisustvovali čudu) *da niko ne dozna za to* (Mk. 5, 43).

Zašto? A zbog čega isceljenom besomučniku zapoveda suprotno: Idi... i kaži im šta ti je Gospod učinio (Mk. 5,19).

Božije reči i Božija dela otkrivaju se ljudima u meri njihove sposobnosti da ih prime (upor. Mk. 4, 33 i 5, 378-40). Dakle, kada se u jednom slučaju okolina (ukućani besomučnika) prihvati kao sposobna da primi tajnu Božiju, tad Gospod traži da se priča o čudu. U drugom slučaju, okolina javno pokazuje tvrdoću srca (podsmevahu mu se), i Gospod tajnu zatvara u krug izabranih. Radi svetosti tajne On neće da iznosi biser pred nedostojne, kako oni, bogohuleći, ne bi počeli nogama svojim da gaze svetinju. Takvo razdvajanje onih koji su sposobni i onih koji su nesposobni da prihvate tajne Božije, i različit odnos prema njima, nikako nije predstavljao nepotrebnu strogost, ili nekakav rigorizam Gospoda, niti pak govori o tome da Gospod ima blagonaklonost prema jednima ljudima, dok se od drugih okreće.

Različit odnos Hrista prema raznim ljudima zavisio je isključivo od samih ljudi. Takav odnos uvek se potvrđivao, kako pokazuje Jevanđelje, kroz dela Samog Hrista.

Evo sredine koja veruje, sa srcima obraćenim Bogu. I Gospod javno savršava čudo isceljenja raslabljenog, kaže mu da uzme postelju i kroz narod ide svojoj kući. Tako postupa zato što će to da bude prihvaćeno. I srca ljudi još će se više ispuniti verom. Zaista, Jevanđelje piše: *Svi... slavljahu Boga* (Mk. 2,12; Lk. 7, 16).

I među onima koji ne veruju, čije je srce gnevno, i koji su nesposobni da prime čudo, Gospod, žaleći što su im srca okamenjena, savršava čudo isceljenja čoveka kome je ruka bila osušena (Mk. 3, 5). Šta je rezultat toga? Da li se sredina urazumila? Da li se spasila? Ne. U okamenjenosti svojih srca sredina potpisuje sopstvenu osudu: Fariseji (koji su prisustvovali čudu) odmah učiniše veće protiv NJega sa irodovcima kako bi ga pogubili (Mk. 3, 5).

Nije li Gospod bio u pravu kada je (u dva slučaja) skrivao čudo od takve sredine? Za nju je čudo bilo beskorisno: ono je vodilo samo ka još većem razgnevljivanju ljudi. Ljudi su uvek željni čuda, često razmišljaju o njemu i traže ga, zaboravljajući da možda postoji i takvo ljudsko stanje okoline, kada je čudo - beskorisno. Oni zaboravljaju da može da postoji, na primer, takvo stanje, kada "ako bi neko i iz mrtvih vaskrsao", ništa se u životu nevernih ne bi promenilo, nego bi vaskrsenje objasnili po svome, ljudski, ili kvazi-naučno.

60. *I reče* (Gospod) *da joj daju* (vaskrsnutoj devojčici) *da jede* (Mk. 5,43).

Kako potresna briga za dete! Gospod brine i o fizičkom životu devojčice. A ujedno, tražeći da joj daju da jede, Gospod hoće da nas uveri da je to bilo pravo vaskrsavanje - potpuni povratak u život (i povrati se duh njen - Lk. 8, 55).

61. I sablažnjavahu se o NJega (Mk. 6, 3).

Za sve vekove ispunilo se predskazanje Simeona Bogoprimca: Ovaj leži da mnoge obori i podigne u Izrailju, i da bude znak protiv koga će se govoriti (Lk. 2, 34). I za sve vekove "sablažnili su se o NJega". Predmet sablažni bila je običnost NJegovog ljudskog života... Nije li ovo drvodelja?

Kao da je Otac Nebeski u uslovima zemaljskog poretka, koji je blagoslovio, bio dužan da u Svome Sinu na zemlji projavi sve samo čudo, da projavi samo neobičnost. Kao da postojanje neprekidnog čuda ne bi odvojilo Sina Božijeg od zemlje, od ljudi, radi kojih je On i došao! A potom su se sablažnili o NJega kroz Crkvu. Zar su NJegovi služitelji bezgrešni? Zar članovi Crkve ne žive u zemaljskim uslovima. I kao da je Bog na zemlji trebalo da stvori okolnosti neprekidnog čuda.

62. A Isus im reče: Nigde nije prorok bez časti do u postojbini svojoj i među rodbinom i u domu svome (Mk. 6, 4).

Ove reči se odnose i na ocenu ljudskog odnosa prema Hrišćanstvu. Za neverne, u Hrišćanstvu "nema proroka", nema čuda, nema Hrista kao Boga. Kao što ljudi imaju ograničen vidik kada je u pitanju procena nekog njihovog, srodnika ili bliskog, jer su njihove oči zatrpane svakodnevnim tričarijama koje stoje u prvom planu, tako i kod procene Hrišćanstva i Crkve - ljudima smeta odsustvo vidika i merila. Ljudska misao se zapliće u najbliže vidljive sitnice. Ona je zarobljena njima i nije u stanju da se izbavi. A treba gledati šire...

Iza ljudi, iza njihove sujete, iza uskih interesa, iza borbe samoljublja i gordosti treba pronalaziti Svemoćnu Ruku Božiju, koja rukovodi životom u celini i usmerava događaje ka njihovom kraju. Tada ćeš shvatiti nepostojanost događaja, naći ćeš svoje mesto u njima i postaće ti jasno šta Gospod traži od tebe. Samo tada može da bude jasnoće u životu i spokojstva u delima.

63. I ne mogaše onde ni jednoga čuda učiniti (Mk. 6,5) zbog neverja njihova (Mt. 13, 58).

Kakve reči! Ne mogaše učiniti! Nije rečno: "nije učinio", nego ne mogaše učiniti, kao da je Božija Svemoć bila ograničena! Ovo je novo i zadivljujuće svedočanstvo toga, da delovanje Božanske Sile stoji u vezi sa ljudskom slabošću (upor. Mk. 5, 25-34). Bog ne može da spase čoveka bez čoveka.

Božanska Sila je uvek spremna da se izlije na čoveka... Ali od strane čoveka traži se otvorenost duše, da bi tu Božansku Silu primio. Da upotrebimo analogiju: kod materijalnih stvari, da bi ovaj ili onaj aparat uhvatio neke talase, on treba da poseduje prijemnik i da taj prijemnik radi (na primer, kod radio aparata); upravo tako, da bi ljudska duša uspostavila kontakt sa Božanskom Silom, treba da postoji i da radi prijemnik duše. Tako će čovek da uhvati tokove blagodatne Sile.

Ako su duše zatvorene, gluve, ako su nesposobne da prime Božiji dar, onda Gospod neće da rasipa Svoju Božansku Silu. Tako se On zatvorio u Sebe. Upravo ovo saopštava Jevanđelje kada kaže: ne mogaše onde ni jednoga čuda učiniti. Jer su duše bile zatvorene. Niko nije pomišljao na Božansku Silu, i niko nije bio okrenut ka njoj. Naravno, izraz "ne mogaše učiniti" ne sadrži u sebi ni nagoveštaj nečega što bi ukazivalo na to da Gospod nije imao snage da savrši čudo, nego sadrži misao da Gospod, tugujući zbog zatvorenosti ljudskih srca, svesno u Svojoj domovini nije savršio mnogo čudesa. Sveti jevanđelist Matej tako i piše: *I ne učini onde čudesa mnoga zbog neverja njihova* (Mt. 13,58).

64. I čuđaše se (Gospod) neverju njihovome (Mk. 6, 6).

A kako i da se ne čudi! Okolo su čudesa, čudesa na svakom koraku! I svi ih vide. A njihov sud o tim čudesima - zapravo sud o njihovoj sopstvenoj nepromišljenosti i duhovnom slepilu - je sledeći: Otkud ovome to?... Nije li ovo drvodjelja? (Mk. 6, 2, 3) I uvek tako! Znamenja Božijih ima u svakom životu. Ako si pažljiv, ona su na svakom koraku, svud okolo... A sud o njima? "To su sve besmislice". I tako čovek ostaje sa svojim "besmislicama". Ostaje zatvorenih očiju i zapušениh ušiju... A Gospod odlazi sa njegovog puta.

65. I reče im (Gospod učenicima): ...Ako vas koji ne prime i ne poslušaju vas, izlazeći odande otrešite prah sa nogu svojih za svedočanstvo njima. Zaista vam kažem: Lakše će biti Sodomu i Gomoru u dan Suda nego gradu onome (Mk. 6,10-11).

Kakva strašna sudbina! Znaj da to nije samo sudbina palestinskih gradova i domova koji su u ono vreme odbacili Hristovo učenje i NJegove učenike, nego sudbina svih koji odbacuju jevanđelsku istinu, u sva vremena i u svim narodima. Sodomu i Gomoru, gradovima koji su zbog nemoralna kažnjeni tako što su spaljeni ognjem, biće lakše u dan Suda nego gradu koji odbaci vas, vesnike Reči Božije.

Gospod ovim rečima ne brine za Apostole i ne obezbeđuje njima srdačan prijem, nego tuguje zbog gnevnihi srca, zbog onih koji svesno odbacuju istinu, onda kada je ona poznata, kada se propoveda. I Apostol je na drugom mestu napisao: *Teško tebi, Horazine! Teško tebi, Vitsaido!* (Mt. 11, 21). Takva je strašna sudbina onih koji su svesno odbacivali istinu. "Da nisam došao i da im nisam govorio, oni ne bi imali greha, a sada nemaju opravdanje za svoje grehe".

Sada nemaju opravdanja, jer zanemariti Istinu - znači svesno osuditi sebe na potčinjenost tami. A za tamu - sudbina je tama. Jer to je pravedno. Ono što si sejao to ćeš i požneti. Zar je moguće omalovažavati Reč Života? Zar je moguće nekažnjeno pred Večnom Pravdom proći sa podrugljivim osmehom, pored Reči Božanske Istine? Kakva mržnja, kakva glupost! Zar je moguće nekažnjeno Reči Večne Istine pretpostaviti izmišljotine ograničenog ljudskog uma?!

Evo i rezultata: ako više voliš umnu tamu - ostani u tami. Teško tebi, Horazine! Teško tebi, Vitsaido! Lakše će biti Sodomu i Gomoru u dan Suda, jer Sodom i Gomor nisu čuli propoved Istine. Jer da su u Sodomu bila čudesa što su se u tebi dogodila (znači, da je bila propovedana Istina), ostao bi do dana današnjega (Mt. 11,23). Tebe nije zainteresovala Reč Istine? Odbacio si Svetlost Istine? Ostao si gluv za pozive na spasenje? Jevanđelske priče su za tebe - naivna fantazija? Zar ti je draže oholo praznoslovlje ljudskog uma? Onda primi svoje - osudu odbačene Istine!

Istina - večno Jevanđelje koje si odbacio, tvoj je neumoljivi Sudija; Ko odbacuje Mene, i ne prima reči Moje, ima sebi sudiju: reč koju ja govorih, ona će mu suditi u poslednji Dan (Jn. 12, 48). I videh... anđela koji leti posred neba, koji imaše večno Jevanđelje... i govoraše snažnim glasom: Bojte se Boga... jer dođe čas suda NJegovog (Otk. 14, 6-7). I sud za odbačenu Istinu biće samo istinit: Ninevljani će ustati na sud sa rodnom ovim, i osudiće ga; jer se pokajaše Joninim propovedanjem; a gle, ovde je veći od Jone (Mt. 12, 41).

Propoved proroka smekšala je srca grešnih Ninivljana, a ti si gluv i odbacuješ propoved Samog Sina Božijeg. Ti si gori od grešnih Ninivljana! I oni će ustati na sud i svedočiće protiv tebe! Tebi neće pomoći ni priziv Samog Boga! Carica južna ustaće na sud sa rodnom ovim i osudiće ga; jer ona dođe s kraja zemlje da sluša premudrost Solomonovu; a gle, ovde je veći od Solomona (Mt. 12, 42).

Carica južna, tragajući za istinom, kada je čula za neobičnu mudrost Solomonovu, došla je sa kraja zemlje za rečju o životu. Carica je prezrela sve opasnosti dalekog i neizvesnog puta. Ona je prezrela žensku slabost... ide i traži ljudsku mudrost, kako bi naučila istinu života. A k tebi dolazi sam Spasitelj!

On poziva, otkriva nebeske tajne i pruža isceljenje svoj tvojoj nemoći, a ti si se lakomisleno i gordo odvratio od NJega. Kako onda možeš da se opravdaš za to što si ostao u tami i grehu? Nikako! Teško tebi! Lakše će biti Sodomu i Gomoru u dan Suda...

66. I reče im: *Podite vi sami na usamljeno mesto, i otpočinite malo* (Mk. 6,31).

Počinak duše je u molitvenoj usamljenosti. Tad duša ostavlja raslabljujuće spoljašnje uticaje i uspostavlja kontrolu nad svojim unutarnjim svetom, kako ništa ne bi moglo da otme njeno bogatstvo. Tad ona dolazi u dodir sa neiscrpnim izvorom svoje sile - Bogom, i tako jača, širi se i sazreva u savršenstvo!

67. Isus vide narod mnogi, i sažali mu se na njih, jer behu kao ovce bez pastira; i poče ih učiti mnogo (Mk. 6, 34).

Hristos je Pastir: Ja sam pastir dobri (Jn. 10, 11). Ovce nisu poslušale Pastira i razišle su se. A pošto su bile slepe, zalutale su i nastradale. I sažali mu se na njih jer su bile slepe. I poče da otvara duše njihove, da bi oči srca njihovih progledale i da bi njihove čulne oči počele jasno da vide. Počeo je da im otvara duše kako bi poznali Svetlost istine i kako bi im zasijala istina života. I poče ih učiti mnogo.

68. Pristupiše k NJemu (Isusu) učenici NJegovi govoreći: Pusto je mesto, a već je dockan; otpusti ih neka idu u okolna sela i naselja da kupe sebi hleba; Jer nemaju šta jesti. A On odgovarajući reče im: Podajte im vi da jedu. I rekoše mu: Da idemo da kupimo hleba za dvesta dinara i da im damo da jedu? A On im reče: Koliko hlebova imate? Idite vidite. I doznajući rekoše: Pet hlebova i dve ribe. I zapovedi im da ih posade sve po grupama po zelenoj travi. I posadiše se red za redom po sto i po pedeset. I uzevši onih pet hlebova i dve ribe, pogleda na nebo, i blagoslovi, pa prelomi hlebove, i dade učenicima da stave pred njih; i one dve ribe razdeli svima. I jedoše svi, i nasitiše se. I nakupiše komada dvanaest punih kotarica, i od riba (Mk. 6,35-43).

Otpusti ih... Ovo je - glas sveta. On deli život na dve oblasti: jedna je oblast kada Hrišćani idu u crkvu, kar čuju Sveto Pismo i ponekad uzdahnu zbog blagočestivog života Svetih; a druga oblast - to je da stvarno žive, tj. da brinu o svom poslu, da zarađuju, da se raduju, da odmaraju, da odgajaju decu i dr. Zato, kada treba živeti, tada svet Hrišćanstvu kaže: Otpusti ih - čuli su reč Istine, i sad neka idu da žive. Oni su ljudi, treba i na život da misle. I tako, oko Hrišćanstva je beživotno i pusto mesto. Hrišćanstvo je dobra teorija, ali se od toga ne može živeti. Zato: *Otpusti ih...*

Hristos nije otpustio narod. To što govori svet - zabluda je. *Ja sam hleb života* (Jn. 6, 48). Nahranite i duše i tela od Mene i oko Mene. Kad ste odlazili od Mene, da "živite" i da se hranite kao svet, kakve ste koristi od toga imali? Niste li umirali, ne samo dušama, nego i telima? *Oci*

vaši jedoše mannu u pustinji, i pomreše (Jn. 6, 4U), a Ja ću vam dati hleb... da koji od njega jede ne umre (Jn. 6, 50). Gde da ih otpustim od Sebe? U smrt?

I On je zadržao narod oko Sebe. Zadržao ih je najpre da bi nahranili duše, a potom i tela. Iako su duše već bile site, On ipak kaže učenicima: Podajte im vi da jedu. Kroz ovo On učenicima kaže da narod nahrane rečju Istine, kako bi nahranili njihove duše, jer je znao da učenici nemaju materijalni hleb i nikako nisu mogli da nahrane pet hiljada ljudi. Dakle, rečima: podajte im da jedu, Gospod podseća da oni koji su poslani (Apostoli) treba pre svega da se potrude da duhovno nahrane one koji su gladni pravde, jer je briga za dušu najvažnija. Dušu treba da nahrani Hristos.

Druga briga je - za telo, za sav spoljašnji život. Gospod zna da je takva briga prirodna i ukazuje na to, da ona treba da bude zadovoljena oko NJega. Radi ovog cilja Gospod savršava veliko čudo hranjenja pet hiljada ljudi, ne računajući žene i decu, sa pet hlebova i dve ribe (Mt. 14, 21).

Smisao čuda hranjenja je taj, da Gospod treba da ustrojava i spoljašnji ljudski život, onako kako hrani i duše: da čovek kroz ceo svoj život - u brigama, naporima, odmoru, radosti i žalosti - treba da živi od NJega, kroz NJega i u NJemu. Da bi jasno saopštio ovu misao, Gospod savršava čudo u uslovima potpunog zemaljskog reda. On hoće da kaže da su sve prirodne zemaljske potrebe NJemu poznate, i da će ih zadovoljiti delovanjem Svoje sile. Kao dobar Domaćin, Gospod svima određuje mesta, po 50 i po 100 ljudi u jednom redu, sa razmacima među redovima. Kao dobar Domaćin, On zapoveda učenicima da ljudima koji sede raznose hranu i da im je dele, kako ne bi bilo sujete i nereda. Konačno, kao dobar Domaćin, Gospod zapoveda da se posle obeda sakupe ostaci, kako se dar Božiji ne bi povlačio nepospremljen.

Zašto su u jevandelskoj priči potrebne ove pojedinosti? Sve pojedinosti hranjenja naroda navode se zato, da bi se pokazalo kako će Gospod, kao mudri Sazdatelj života, i u zemaljskom poretku sve predvideti, te da će, kao Otac Koji ljubi, zadovoljiti i zemaljske potrebe ljudi.

Kako se odvija samo hranjenje? Kako će se ljudi nasititi? Umnožavanjem hleba, ili, drugačije rečeno - uvećavanjem spoljašnjih zemaljskih stvari? Nikako. Ni jedan Jevanđelist, opisujući ovo čudo, ne kaže da je Gospod od pet hlebova načinio pet stotina, i da su ih učenici razdelili, ni da je od dve ribe načinio dve stotine.

Hranjenje se obavlja Božijim blagoslovom: pogleda na nebo, i blagoslovi, pa prelomi hlebove... I počeli su da dele pet hlebova, tako da se komadima odlomljenim od ovih pet hlebova nasitilo pet hiljada ljudi, pa je i preteklo. Ovde se razvija ista velika misao - da ustrojstvo zemaljskog poretka ide od Hrista, i da se najbolje savršava NJegovim blagoslovom. Ni beskrajna briga za stvari, ni kupovina, ni umnožavanje stvari, ni uobičajeno robovanje stvarima, ne obezbeđuju zadovoljavanje životnih potreba, nego blagoslov Božiji.

Kada se zemaljski život organizuje pod ovim moćnim blagoslovom, tada kao da se ponavlja čudo hranjenja: svega ima dovoljno, malo zadovoljava veliko, nema nereda, nema sramnog robovanja stvarima, radi "života". Kada se pak život ustrojava bez Božijeg blagoslova, egoistički, tada se on pretvara u egipatsko ropstvo stvarima. Čovek stiće, a da ne može da se zasiti, i brine, a da se jaram briga ne umanjuje. Sav svoj vek čovek provodi u mukama i nemiru da bi nešto postigao, i nema kraja poslovima, niti može da pronađe spokojstvo i zadovoljstvo u

životu. Čovek se stalno vrti u krug. Trči bez kraja i bez radosti... Ropstvo, podjarmljenost stvarima... Tako je uvek kada se život ustrojava bez Boga.

69. *I rastavši se sa njima (učenicima), otide (Gospod) na goru da se pomoli (Mk. 6, 46).*

Odlazi na goru da se moli. "Na gori" je bliže Ocu. Gospod se telom podiže iz doline, kao da se podiže iznad zemaljskog života i da se odvaja od njega.

Ovo je uzor molitve Ocu. Takva treba da bude molitva Ocu Nebeskom. Neka duša ode na goru, neka se odvoji od zemaljskog, neka se uzdigne nad njim, neka ga zaboravi, da je ne bi vezivala težina zemaljskih razmišljanja, briga, interesa, da se ne bi provlačila kroz zemaljske pomisli, da ne bi u rasejanosti ostajala bez krila, tumarajući po zemaljskim stvarima...

Nikad ne zaboravljaj odlaske na goru radi molitve.

70. *I kad nasta večer, bejaše lađa (sa učenicima) nasred mora, a On (Hristos) sam na kopnu. I vide ih kako se muče veslajući, jer im beše protivan vetar. I oko četvrte straže noćne dođe k njima idući po moru; i htede da ih mimoiđe. A oni, videvši ga gde ide po moru, mišljahu da je priviđenje i povikaše; jer ga svi videše i prepadoše se. I odmah stade govoriti s njima, i reče im: Ne bojte se, Ja Sam, ne plašite se! I uđe k njima u lađu, i vetar se utiša; i behu prekomerno izvan sebe i divljahu se. Jer ne shvatiše događaj sa hlebovima; pošto im beše srce okamenjeno (Mk. 6,47-52).*

Opet ista slika (upor. Mk. 4,36-38): lađa ljudskog života - sama za sebe; Gospod, Upravitelj života - Sam za Sebe...

I jasno, lađa je na pučini. Tamo se našla u vreme kad nasta večer, tj. na izmaku života. Sve iluzije zemlje su potrošene, i ona više nema pristanište, nema oslonac, nema tvrdu obalu. U suton života, otežala lađa najčešće plovi ka pučini - mrak života se zgušnjava oko nje, a pod njom je bezdan mora.

I konačno, lađa je u nevolji! Vetar je bio protivan. Kako i da ne bude u nevolji, kada je sama i bespomoćna? I protivan vetar takođe je neminovan u životu sveta.

Kada je nevolja dovoljno potrajala, kada su iluzije već morale biti potrošene, a ljudska bespomoćnost jasno shvaćena, tada Gospod, Koji večno bdi nad svetom, polazi putevima nesrećnih ljudskih života. On svagda hodi putevima života, ali ljudi Ga u svome nemaru ne vide.

Sada pak, u teške dane, kada je nevolja došla do vrhunca (oko četvrte straže noćne), On prolazi tako blizu nevoljnika da bi ga oni videli.

Iako sastradava sa čovekom koji pati, Gospod ipak ne može da ga spase nasilno, bez njegove volje; eto zbog čega je Gospod hteo da prođe pored učenika, da mu se oni nisu obratili za pomoć. Na to misli jevanđelist Marko kada kaže: I htede da ih mimoide. Da bi dobio pomoć od Gospoda, čovek treba da se obraća Hristu. Potrebno je da čovekova duša bude otvorena i da prima Božanski uticaj.

Učenici su ugledali Hrista kako ide po moru, ali nisu reagovali obraćanjem za pomoć, nego pometnjom, zbunjenošću i strahom. NJih je uplašio hod po vodi, kao nešto neobično - oni nisu razumeli da je to Živi Bog, za Koga je, kao za Tvorca svega, sve moguće, nego su pomislili da vide utvaru. Kada doživljavaju nevolje, ljudi obično bivaju savladani njima i privijaju se uz zemlju. Već u početku nevolje, oni ljudi koji nisu izgubili veru u Boga, obraćaju mu se molbom sirotih učenika: Učitelju, zar Ti ne mariš što propadamo?

Pošto Gospod, ispitujući hrabrost i jačajući veru, dolazi tek oko četvrte straže u noći nevolje, slaba vera se još više iscrpljuje, po duši se razlivaju bespomoćnost i pometenost, a sa njima i klonulost. Kada se u takvom stanju potištenosti ljudska duša susretne sa Božanskim uticajem, zatečena, ona se sasvim gubi. Dodir sa nepoznatim i neobičnim pojačava strah; maloverje povlači misli po zemlji...Tada se dašak čudesnog mira, koji poziva ka Bogu, doživljava kao "priviđenje", kao nerealno, kao ono što se "javilo". A kada prvi, nevoljni trepet duše zbog dodira sa nadzemačkim prođe, i kada se čovek vrati u uobičajeno stanje "čvrste i jasne" svesti, tada se minuli tren Božijeg prisustva posmatra kao iluzija, objašnjava se uznemirenom uobraziljom, nervozom, i pamti se kao manifestacija slabosti.

Gospod ipak, i pored pokazane malodušnosti učenika, proglašuje Svoje milosrđe do kraja. Pošto je u učenicima počela da raste vera u to da Učitelj može da ih spase, njihovo srce se i nevoljno pokrenulo ka NJemu (I htedoše ga uzeti u lađu - Jn. 6,21), te Gospod prekida nevolju. On umiruje učenike, uveravajući ih da je to - On Sam, živ, njihov Učitelj, čija su čudesa mnogo puta videli. I, Gospod ulazi u lađu...

Čim je Kormilar ušao u lađu života, nastupila je tišina... Protivni vetar kao da je nestao, i plovidba života potekla je nepokolebivo i spokojno. Tako je čvrsto NJegovo upravljanje i tako je pouzdana NJegova zaštita. Ne budi izvan sebe i ne divi se kao učenici zato što Gospod bdi, što je milosrđe NJegovo veliko i što ide po putevima života i pruža ruku, čak i onda kada si na ivici očajanja!

Treba da budeš spreman, a ne "okamenjena srca"; ne pokopavaj savest stalnim kompromisima i prilagođavanjima zemaljskom poretку života, nego budi spreman da osetiš Gospoda i NJegov dolazak. Ne budi malodušan, plašeći se i ustručavajući da primiš Božansko, pokušavajući da prilagodiš NJegove projave zemaljskom i prirodnom, nego sa unutrašnjom toplotom i otvorenog srca primi Hrista, pokloni Mu se sa strahom i ljubavlju, zablagodari Mu za NJegovo milosrđe - što posetom udostojava tebe grešnog, koji si Ga zaboravio - i tada će te Gospodnja ruka izvesti iz nevolje, pa ćeš uz njenu pomoć da podeš uspravnije i čvršće.

71. Odmah ga (Hrista) poznadoše (žitelji zemlje Genisaretske), i optrčaše sav onaj kraj i počеше na posteljama donositi bolesne... i moljahu ga da se barem skuta od haljine NJegove dotaknu; i koji god ga se doticahu, spasavahu se (Mk. 6, 54-56).

Sa kakvom Ga samo revnošću traže!

I ti, kad osetiš potrebu za Bogom, traži Ga sa revnošću. Optrči sav "kraj" čovekov, osmotri puteve ljudskog života, sve kutke ljudske misli, i doći ćeš do Hrista, doći ćeš, ako Ga budeš istinski tražio.

Kada dođeš na puteve Hristove, položi pokraj njih svoju bolesnu dušu, i moli Hrista da ti ulije snage kako bi mogao da Ga "dotakneš"... Jer Hrista treba da "dotakneš" i da Ga "opipaš" da bi dobio NJegovu Božansku pomoć (upor. Mk. 3, 10).

72. I reče im (Hristos, farisejima i književnicima): Lepo, ukidate zapovest Božiju da svoje predanje sačuvate (Mk. 7, 9).

U svetskom životu tako biva na svakom koraku, tj. na svakom koraku zapovest Božija se ukida radi ljudskog predanja. Ovo ukidanje postalo je toliko uobičajeno, da to ljudi više i ne primećuju. Oni žele da se u svom životu rukovode sopstvenim razumom, a kada se ide za ljudskim razumom, onda dolazi do neprimetne zamene Božijeg zakona ljudskim običajem. Ljudima se čini da žive osmišljenim, razumnim životom i da su sasvim slobodni u izboru svojih postupaka. Pusta zabluda!

Ljudi su u svakom vremenu - sluge i papagaji. Oni su sluge i papagaji ne samo u svakodnevnom životu, gde se sve čini "onako kako je prihvaćeno", nego čak i u svetu ideja, jer pod uticajem i pod pritiskom modernih idejnih tokova menjaju svoje ideje u skladu sa tim tokovima, i počinju da se ponašaju onako kako diktira moda.

Hrišćanstvo, ova najuzvišenija otkrivena Istina o životu, zapliće se u modu. Ono se ili sasvim odbacuje, kao neupotrebljiva i preživela teorija života, ili pak ostaje samo spolja vezano za život, kao stara beživotna tradicija.

Izlazi da je poslušnost najvišoj Istini života, poslušnost Bogu, zamenjena robovanjem kloparanju pustih čegrtaljki vremena. Siroti slepi čovek ne vidi da zapravo lakrdijaški ponavlja tuđe reči, poput papagaja. On je spokojan, ponekad i gord. On je "slobodan"... On je u prvom redu savremenosti! On je nosilac ljudskog progressa!

Tako se okovi savremenosti, koji se menjaju gotovo u svakom pokolenju, nose mirno, i čovek ih ne primećuje. Božije zapovesti o životu, zapovesti koje istinski ispravljaju život, nisu potrebne. One predstavljaju starudiju, one su - lanci koji sputavaju život. Kakva žalosna zabluda!

Okovi ograničenog ljudskog uma i ljudskog prenemaganja pretpostavljeni su Večnoj Pravdi i Svetlosti života! Glupost! Zašto dolazi do toga?

Upravo zato što reč Božija i voljno i nevoljno uznemiruje savest i svezuje u čoveku stihiju zla. Božiji Zakon je kao sudija u čoveku. A ljudskoj pokvarenosti prijatnije je i primamljivije ono što oslobađa i podstiče stihiju najnižeg poretka. Tako se uspostavlja tiranija ljudskog običaja i ruši se zakon Božiji.

73. I dozvavši sav narod reče im: Poslušajte me svi, i razumejte. Ništa nema što bi čoveka moglo opoganiti od onoga što spolja ulazi u njega, nego što izlazi iz njega ono je što pogani čoveka... što god u čoveka spolja ulazi ne može ga opoganiti, jer mu ne ulazi u srce nego u trbuh... što izlazi iz čoveka ono pogani čoveka. Jer iznutra, iz srca ljudskoga, izlaze zle pomisli, preljube, blud, ubistva, krađe, lakomstva, pakosti, lukavstvo, razvrat, zlo oko, hula na Boga, gordost, bezumlje. Sva ova zla iznutra izlaze, i pogane čoveka (Mk. 7, 14-15,18-23).

Srce je centar fizičkog života čovekovog, a usled povezanosti duševnog delanja sa fizičkim, ono, kao mesto sjedinjavanja duševnih sposobnosti, predstavlja centar i duševne aktivnosti. Kao što srce raznosi krv po organizmu i daje mu ili zdravlje ili loše struje, tako i u duševnom životu od srca idu provodnici sila dobra ili zla. Samo srce, na taj način, predstavlja rezervoar dobra ili zla: iz njega, kao iz čistog rezervoara, teče dobro, ili pak, kao iz zaraženog, teče zlo.

U tako uređenom duševnom životu i dobro i zlo dolaze iz srca, kao iz objedinitelja duševnih sposobnosti. Tamo, u skrovištima ljudskog srca, pohranjuje se ili čovekov porok ili dobro čovekovo. Spoljašnji uticaji ovde igraju drugostepenu ulogu. Ako oni u sebi sadrže elemente dobra ili zla, onda će samo podsticati dobra ili zla stremljenja koja ipak dolaze iz ljudskog srca. Često spoljašnji utisak sam po sebi nije ni dobar ni zao, nego je neutralan. NJemu boju daje talas opažaja koji mu dolazi u susret i koji ide iz srca. Ako u talasu koji ga susreće bude elementa zla, onda će i spoljašnji utisak dobiti preovlađujuću nijansu zla. Ne bude li elementa zla, utisak će biti primljen kao neutralan.

Evo primera. Za svakog muškarca prirodno je kada sretne ženu da je pogleda. Pri pogledu na ženu formira se spoljašnji utisak koji se šalje umu i srcu. Taj utisak može da bude sasvim neutralan, i u njemu neće biti greha. Greha će biti onda, kada poročno srce muškarca primi utisak i prida mu poročnu nijansu. Tako je rekao i Gospod, da neće sagrešiti svako ko pogleda na ženu, nego samo onaj ko *pogleda sa željom za njom* (Mt. 5, 28).

Dakle, ljudsko srce je riznica dobra i zla. *Dobar čovek iz dobre riznice srca svojega iznosi dobro, a zao čovek iz zle riznice srca svojega iznosi zlo* (Lk. 6, 45). Srce postaje takvo u procesu

formiranja čovekove ličnosti, a kada je duševni život čoveka formiran, tada srce, kao centar svesnog duševnog života, samo postaje regulator dobra i zla, i u odnosu prema njemu spoljašnje dobro ili zlo nema samostalnu vodeću ulogu.

I tada, naročito, nikakvo spoljašnje zlo ne može da uđe u čoveka i da ga uprlja, osim ako ga pusti prljavština koja se unutra nakupila, no tada, opet, čoveka prlja njegova sopstvena prljavština, koja se ugnezdila u njemu. Na citiranom mestu ukazano je na osnovu ljudskog duševnog života. Ovde je u pitanju jedna velika istina. Eto zbog čega je Gospod rekao: Poslušajte me svi, i razumejte.

Obrati pažnju na istinu o duši u tvome sećanju! Obrati pažnju na to da je tvoje srce ključ dobra i zla u tebi, i da si ti, shodno tome, odgovoran za svu unutarnju nečistotu. A ako si potpuno odgovoran za svoje srce, onda treba da budeš i njegov potpuni gospodar, tj. tvoje srce treba da bude provodnik samo dobra, a ne zla i greha; a kada se u spoljašnjim uticajima nalazi element greha, onda bi srce trebalo da ih propušta kroz sebe kao želudac hranu, ne prljajući se njima, kako bi dobro iz srca teklo postojanim, širokim i slobodnim tokom.

Ti razmišljaš i govoriš o lošim uticajima na tebe sa strane, i njima opravdavaš svoje zlo. Nije li mnogo licemerja u takvim samoopravdanjima?

Kad čovek ne stoji na straži unutarnje čistote i kada se u njemu razvija najprimitivnija stihija, onda on lako prima sve što je protivno zakonu Božijem (upor. Mk. 7,9) i lako pristaje na kompromise, a da bi umirio s vremena na vreme uznemirenu savest, poziva se na neotklonjivost spoljašnjeg zlog uticaja koji ga je prinudio na zlo i na greh.

Tu je lukavstvo!

Istina je takva, da uticaj sa strane treba da ostane samo uticaj, pa neka u njemu bude i element greha... A to, što ti taj uticaj sa strane nisi propustio kroz sebe bez štete, to što si ga pridodao svome zlu i što želiš da prikriješ svoju nečistotu spoljašnjim zlom, to je već tvoja krivica za koju snosiš i odgovornost.

Ništa što ulazi od spolja samo po sebi ne prlja čoveka, nego ga prlja njegova sopstvena prljavština koja izlazi iz izopačenog srca. *"Iz srca ljudskog izlaze zle pomisli.."* Gospod nabraja zlih pomisli koje izlaze iz srca, i stavlja ih po redu narastanja zla, u smislu zahvaćenosti duše zlom i prodiranja zla u dušu do potpunog istrebljenja svega zdravog i normalnog u njoj. Gospod najpre ukazuje na zlo koje za osnov ima grešno telo, i koje je usmereno na telo i na imovinu čoveka: preljuba, blud, ubistvo, krađa, lakomstvo (st. 21). Potom imenuje zlo koje se oslanja na duševne kretnje: pakosti, lukavstvo, razvrat, zlo oko (st. 22). I završava označavanjem zla koje prožima svu dušu do njene srži, zla koje preokreće normalnu prirodu duše: hula na Boga, gordost, bezumlje (st. 22).

Hula na Boga ili odstupništvo od vere jeste prva etapa istrebljenja duše, kada joj se istragne koren koji je hrani - veza sa Bogom kao Istočnikom života. Tad čovek pokušava da Božansku osnovu života zameni usamljenošću. Čovek samoga sebe, svoj um i svoju volju čini regulatorom života, i u centar života stavlja svoj egoizam. Ovo je - druga etapa istrebljenja.

Ali pošto izopačena ljudska usamljenost predstavlja iluzorni oslonac života, onda je bankrotstvo života na toj etapi neminovno, tako da čovek dospeva do treće i poslednje faze - bezumlja. Čovek zla završava u bezumlju. To je krajnja tačka istrebljenja duše, kada u njoj ne ostaje ničeg zdravog, kada "potamni nerazumno srce" čovekovo (Rimlj. 1, 21), kada sav život dobija pečat fizičke i moralne pomračenosti i kada se čovek predaje "u pokvaren um, da čini što je neprilično" (Rimlj. 1, 28).

74. Otide (Gospod) u krajeve tirske i sidonske, i ušavši u kuću htede da to niko ne dozna; no nije se mogao sakriti (Mk. 7,24).

Gospod ne pribegava spoljašnjem pritisku na čoveka da bi ga privukao Sebi. Gospod ne pribegava čudu kao spoljašnjem mehaničkom dokazu Svoje sile, kako bi njime izvršno pritisak na ljudsku ograničenost. Gospodnja sila je na zemlji uvek prisutna, ali se ne izliva mehanički. Ona kao da je skrivena.

Upravo ovu misao slikovito iznosi Gospod kada ulazeći u dom neće da ko sazna za NJega. Međutim, za verujuću dušu, za dušu koja Ga traži, Gospod je otkriven i prisutan u svakom trenu: za takvu dušu, On se "nije mogao sakriti".

75. Čuvši za NJega (Hrista) žena u čijoj kćeri beše duh nečisti, dođe i pade k nogama NJegovim. A ta žena beše neznaboškinja... i moljaše ga da istera demona iz kćeri njezine. A Isus joj reče: Pusti da se najpre deca nahrane; jer nije pravo uzeti hleb od dece i baciti psima. A ona odgovori i reče mu: Da, Gospode, ali i psi ispod trpeze jedu od mrva detinjih. I reče joj: Za ovu reč, idi, izišao je demon iz kćeri tvoje (Mk. 7, 25-29).

Deca - to su oni koji poštuju Oca i koji su se obratili Ocu Nebeskom. Oni jedu prvi već i zato što traže hranu od Oca i što su sposobni da je prime. Ipak, Otac ne odbacuje ni one koji nisu "deca" - pusti da se najpre deca nahrane... Hranu od Nebeskog Oca dobiće svi.

Oni koji nisu deca označeni su naizgled grubom rečju (psi). Ovo stoga, što oni koji odbacuju reč Božiju i gaze je, postaju nalik nerazumnim životinjama.

Tako i na drugom mestu Gospod zapoveda: Ne dajte svetinje psima; niti bacajte bisera svojih pred svinje, da ih ne pogaze nogama svojim (Mt. 7, 6). A kada oni koji nisu deca pozele da uzmu makar i mrve Božanske Pravde, mrve od hrane za decu, onda im Otac u trenu otkriva svu Svoju ljubav i, za samo obraćanje sa verom, daruje im Svoju blagodat: "Za ovu reč, idi, kćer tvoja je zdrava".

Evo prekora za nerazumnu dušu!

Ti si prva briga Oca. Za tebe je pripremljen prvi sto. I to takav sto da čak i mrve sa njega daju život! A ti si, dušo, ipak okorela i nemarna!

76. I dovedoše k NJemu (Hristu) gluha i mutava, i moljahu ga da metne na njega ruku. I uzevši ga iz naroda nasamo, metnu prste Svoje na uši njegove, i pljunuvši dotače se jezika njegova; i pogledavši na nebo uzdahnu i reče mu: "Efata", to jest, otvori se! I odmah mu se otvori sluh, i razdreši se sveza jezika njegova, i govoraše pravilno (Mk. 7,32-35).

Ovde je reč o duši. Ona je gluva i nema. Gluva je zato što je bezosećajna i okorela, kao da su zatvorene uši srca i da ne čuje priziv Božiji. A nema je zato što joj nedostaje jezik da bi govorila sa svojim Ocem, od Koga dolaze Svetlost, Premudrost i Život.

Dušu treba dovesti Hristu i treba Ga moliti da položi Svoju ruku na nju. Treba moliti Hrista da NJegova ruka nevidljivo oseni našu dušu i da je povede ka Nebeskom Ocu, skinuvši sa nje gluvoću i razvezavši jezik srca.

Dovesti dušu Hristu - znači pre svega izvesti je iz sveta, dalje od ljudskog greha. Kao što Gospod savršava isceljenje gluvoga uzevši ga iz naroda nasamo, tako i otvaranje naše duše može da se izvede samo izvan sveta greha, kad duša bude slobodna od svezujućeg i razarajućeg uticaja zemlje, tj. od greha, i kad bude nasamo s Bogom.

Tada će se ona, kao slobodna, lakše ustremiti ka nebu, i Gospod će se, kao prilikom čuda isceljenja, dotaći duše, "uzdahnuvši" Svojim Božanskim Dahom, te će uliti u nju od Svoje Božanske Sile. On će nevidljivo metnuti prste u uši srca, dotaći će jezik, pa će reći: "Otvori se!", i otvoriće se sluh duše, spašće njena okorelost, nestaće njena bezosećajnost, i savest će postati oštra. Božiji prizivi povući će je za sobom. Otvoreno srce ispuniće se živim, trepetnim osećanjem prema Ocu, i tada će molitva NJemu poteći lako, slobodno i toplo.

Tako će Gospod "razdrešiti svezu" jezika duše, i ona će početi da "govori pravilno".

77. Kad bejaše (oko Gospoda) mnogo naroda i ne imadahu šta jesti, prizva Isus učenike Svoje i reče im: Žao mi je naroda, jer... nemaju šta da jedu. A ako ih otpustim gladne kućama njihovim, malaksaće na putu; jer su neki od njih došli izdaleka. I govoraše mu učenici NJegovi: Otkud ih može neko nahraniti hlebom ovde u pustinji? I zapita ih (Gospod učenike): Koliko imate hlebova? A oni rekoše: sedam. I zapovedi narodu da posedaju po zemlji; i uzevši onih sedam hlebova i zablagodarivši, prelomi, pa dade učenicima Svojim da postave, i postaviše narodu. I imahu malo ribica; i blagoslovivši ih, reče da i njih postave. I jedoše, i nasitiše se... A onih što su jeli beše oko četiri hiljade; i otpusti ih (Mk. 8, 1-9).

Opet čudo hranjenja. Očigledno, hranjenje duša i tela oko NJega od takvog je životnog značaja (upor. Mk. 6, 35-44), da Gospod, kako bi što više učvrstio u ljudskim umovima i srcima misao o NJemu, po drugi put savršava čudo i produbljuje Svoju reč i delo.

Opet je oko Hrista mnoštvo naroda, i On je nahranio njihove duše. Opet je narodu potrebno fizičko potkrepljenje hranom. Opet dirljiva pažnja Učitelja prema potrebama naroda: Žao mi je naroda, jer... nemaju šta da jedu... malaksaće na putu. Opet misao da Gospod ne može da otpusti narod od Sebe, tim pre što su neki od njih došli izdaleka, tj. bili su daleko od Boga i treba im pomoći i udovoljiti svim njihovim potrebama... I tim pre, ako ih otpusti, oni će bez Boga da "malaksaju" na putu života. Opet učenici kažu da je oko Hrišćanstva "pustinja" i da hleb ne može da se nađe.

A Gospod ne otpušta narod. On, kao i prilikom prvog čuda sa hranjenjem, pita za količinu hleba koju imaju, zapoveda narodu da poseda po zemlji, u "blagodarenju" Ocu nizvodi blagoslov neba na zemaljske darove, lomi hlebove i predaje ih učenicima da bi ih oni razdelili narodu.

Iznova se blagoslovom Božijim savršava hranjenje: i jedoše i nasitiše se. I tek kada su se nasitili, kada su im bile zadovoljene i duše i tela, Gospod ih je otpustio.

78. I iziđoše fariseji, i počеше se raspravljati s NJim (s Hristom), i kušajući ga iskahu znak s neba. I uzdahnuvši duhom Svojim reče: Zašto rod ovaj znak ište? Zaista vam kažem: neće se dati znak rodu ovome (Mk. 8,11-12).

Fariseji su - oličenje lukave savesti. Takva savest čini jednu stvar: opravdava nečist život i za rukovodioca u životu, umesto Boga, postavlja izopačeno "ja" - razvraćenu individuu.

Za opravdanje takvog života, savest ide na svakojake smicalice. Ne odbacujući Božije reči i Božije zapovesti, lukava savest se dovija u svojim tumačenjima, izmišlja izuzetke, opravdanja i kompromise. Ona (savest) se beskonačno vrti u krug: čas joj je reč Božija odviše stroga i rigorozna, čas je Hristos beskrajno milosrdan, čas Jevanđelje ograničava vremenom i okolnostima, čas lukavo tvrdi da je ono široko i univerzalno. Sve u zavisnosti od toga šta joj odgovara... Lukava savest se bez kraja dovija, izvrće i osporava očigledne istine, baš kao što su se fariseji sporili sa Hristom.

Tako je i u običnom životu - svakodnevno i svakoga minuta; mi čak i ne primećujemo lukavo delo postojanog samoopravljanja. Samoopravljanje dolazi do one tačke kada se lukavstvo, lažno se skrivajući iza vere, podiže do najvišeg stepena umišljene smelosti u veri, i traži od Boga čuda, a ponekad se u traženju čuda oslanja i na tobožnju revnost u veri.

No, tu i jeste obmana, i isto lukavo samoprikrivanje. Kada se postavlja zahtev za čudom? Onda kada okolnosti života rasprše lukavstva savesti kao kulu od karata, i kada čovek uporno stoji pred jasnim zapovestima Božijim, a nema duhovne hrabrosti da ih prihvati i da im se potčini. Lukavstvo se, čak, ni tada ne predaje i ne prekida svoje delovanje, nego pod prividom poveravanja Bogu počinje tobože da i samo želi Božiji uticaj na život, i pod maskom prihvatanja Boga, postavlja Bogu svoj zahtev za NJegovim opipljivim pokazivanjem, tj. zahtev za čudom.

Lukava savest tad rasuđuje ovako: "Gospod deluje na moj život... Pa dobro, prihvaću Gospoda, potčiniću Mu se i odreći ću se svog "egoizma" (ovo poslednje se naravno ne priznaje javno), neka se samo Gospod javno pokaže".

Zar traženje čuda predstavlja izraz vere? Nikako. To je taj isti prikriveni egoizam... Izlazi da je to iznuđeno odricanje od egoističke usamljenosti pod pritiskom okolnosti i lažno poveravanje Bogu iz računa: "Možda se sila Božija neće ni pojaviti, pa će, dakle, moj egoizam ostati gospodar života".

Da li su potrebni primeri? Da. Uzmi za primer sve opomene u životu: nevolje, nesreće, bolesti i sve moguće smrtno opasnosti - sve one opomene kod kojih je čovek prinuđen da prizna neobičnost onoga što se dogodilo. Da li se uvek u takvim prilikama ljudsko srce odmah i lako potčinjava Bogu, uz odricanje od egoizma? Zar se ne događa češće da, kada prođe period pometenosti, ljudsko lukavstvo objašnjava ono što se dogodilo slučajnošću, i iskrivljuje događaj da bi ga uguralo u okvire prirodnog, i spokojno ga predaje zaboravu, ostavivši egoizam kao gospodara života? A ako misao o neobičnom suviše uporno pritiska svest, onda lukavstvo odmah traži čudo: "Ako bi Bog zaista hteo da mi pomogne, da me spase, onda zašto ne učini to i to". I iskazuje se želja za većim čudom, a ono što se dogodilo, smatra se za isuviše malo da bi svakodnevni egoizam ustupio svoje mesto Bogu.

Tako se manifestuje farisejstvo: stalnim lukavstvima i samoopravdanjima izravna se nesklad između života i Božijih zapovesti, kako bi umesto smirenog i bespogovornog potčinjavanja Bogu, uz hođenje pred licem NJegovim, u životu preovladala samovolja, uz hođenje po puteljcima lukavstva sopstvenog uma i pokvarenog srca. A kada Bog očigledno pokuca na vrata ljudskog života, lukavo farisejstvo pita: "Jesi li to Ti, Gospode? Pa dobro, evo, potčiniću se Tebi... samo mi pokaži Svoje Lice, tj. daj mi čudo".

Egoizam svoje puteve smatra toliko ispravnim i značajnim, da će ih napustiti i prići Bogu samo zbog očiglednog čuda, koje Bog treba da učini upravo radi njegovog ličnog, ponekad i sasvim malog svakodnevnog interesa.

Gospod razobličava lukavo samoopravdanje života i farisejstvo. On je duboko uzdahnuo kada su fariseji, sporeći se sa NJim i iskušavajući ga, tražili znamenje. Duboko je uzdahnuo zato što je u potpunosti prozreo lukavstvo fariseja i zato što je tugovao zbog razvraćenih srca, videći da oni ne traže istinski, nego da jednostavno hoće da sačuvaju laž. Eto zašto se (fariseji) mnogo spore, kao da se tobože svojski bore za pravdu, dok se zapravo samo trude da pronađu opravdanje za svoj lažni put. U samoopravdanju uvek biva tako, da najpre pokvareno srce podstiče čoveka na nepravdu, a potom, na kraju, čovek počinje dugo i tvrdoglavo da se dovija kako bi svoju nepravdu valjano teoretski osmislio.

E, u ravni tog samoprikrivanja fariseji traže znamenje s neba.

Zbog čega im je potrebno čudo? Nepravda života se ustalila. Fariseji su se utvrdili u lažnom shvatanju Mojsijevog Zakona. Oni su tu gospodari. Oni i ne misle da se oslobode nepravde. Znamenje sa neba potrebno im je samo zato da bi prikrili nepravdu lažnim logičkim sklopom, i da bi umirili savest. Računaju na to, da, u krajnjoj liniji, "nikakvog čuda neće ni biti"... Dakle, samopotvrđivanje života ostaće isto kao i pre, i nepravda će da vlada kao pravda.

Da farisejima istina uopšte nije bila draga, nego da im je bilo potrebno samopotvrđivanje u njihovoj nepravdi, vidi se iz toga što oni, čuvši da Gospod odbija da učini novo znamenje, ukazujući im na to, da je znamenje već bilo dato preko proroka Jone, ne pitaju kakvo je to znamenje bilo i kako ga treba shvatiti, nego ćutke odlaze, postidjeni zbog razotkrivenog lukavstva.

Dakle, zašto se traži čudo? Radi prikrivanja laži?

Gospod upravo tako ocenjuje molbu fariseja, i sa prekorom im upućuje pitanje: Zašto rod ovaj znak ište? A Sveti jevanđelist Matej dodaje: *rod zli i preljubotvorni* (Mt. 16,4), tj. ukazuje na to da farisejska prepredenost i razvraćenost ni u traženju čuda nije ništa drugo, nego prikrivanje nepravde koju su oni uspostavili (tj. prikrivanje neistinitosti shvatanja Mojsijevog Zakona).

I šta u takvom slučaju predstavlja traženje čuda? Iskušavanje Boga. Tako kaže i Jevanđelje: I kušajući ga iskahu znak s neba. Jer farisejsko traženje čuda počiva ili na sumnji u mogućnost događanja čuda, ili na konstataciji da je ono što je Bog već pokazao nedovoljno da bi se čovek uverio, pa se traži neko veće znamenje. U oba slučaja traženje čuda je izazov Bogu, ili, što je isto, iskušavanje Boga.

Da traženje čuda predstavlja iskušavanje Boga, a nikako manifestaciju veće vere, odricanje od egoizma i poziv Bogu da postane Gospodar ljudskog puta vidi se iz jevanđelske priče jevanđeliste Mateja. U njoj je detaljno opisan Hristova beseda sa farisejima.

Kada su fariseji od Gospoda zatražili znamenje sa neba, On im je, kako predaje jevanđelist Matej, odgovorio: *Uveče govorite: biće vedro, jer je nebo crveno. I jutru: danas će biti nepogoda jer je nebo crveno i mutno. Licemeri, lice nebesko umete raspoznavati, a znake vremena ne možete* (Mt. 16,2-3).

Pojedinosti Hristove besede sa farisejima koje predaje jevanđelist Matej zapravo pokazuju da je traženje čuda podstaknuto ne smirenim verom, nego lukavom željom da se ograde od Božijih zapovesti, da se naprave nevešti, i da pod maskom nepovredivosti zakona Mojsijevog, ostave svoj egoizam na mesto gospodara života.

"Vi ne shvatate zapovesti Božije" - kao da govori Hristos farisejima. "Vi ne shvatate Moje reči. Vi nećete da vidite čuda koja tvorim na svakom koraku. Vi ne primećujete pojavu sile Božije. Vi ništa ne shvatate, kao nerazumna deca. A hoćete da vam Otac Nebeski da novo znamenje sa neba. Licemeri, vidim vaše lukavstvo. Vi se odlično razumete u ono što vam je potrebno i što vam je ugodno. Tu vam je poznato ne samo zemaljsko, ono što vas okružuje, nego ste užašli na

nebo i razumete nebeske pojave; po izgledu nebeskog svoda pogađate šta će biti na zemlji. Tu vam je sve poznato, zato što vam tako odgovara. Tu ste gospodari i vladate. A kada se od vas zatraži da smireno prihvatite Božiju volju i da joj se priklonite, kada događaji u životu zahtevaju odbacivanje ohole samouverenosti i traženje onoga što hoće Bog, onda ništa ne shvatate, pravite se nerazumni i, prikrivajući egoizam i neverovanje, licemerno tražite: "Daj nam znamenje". Zar niste videli čudesa Božija, koja Sam tvorio na svakom koraku? Vama znamenje i nije potrebno, nego hoćete da ostanete u svome predašnjem egoizmu, da se nigde od njega ne pomerite, a traženjem čuda samo maskirate svoju duhovnu okamenjenost. Zaklon vam je - Mojsijev Zakon".

Eto koji je smisao Gospodnjeg odgovora. Suština odgovora farisejima nije odbijanje da utvrdi njihovu veru, nego razobličavanje njihovog lukavstva i ogoljavanje njihovog bezverja.

Obrati pažnju na to kako se ista stvar događa i u životu!

Čovek često misli o čudu i voli da traži čuda: "Ah, kada bi Gospod učinio znamenje! Zašto Gospod ne pokaže Svoju silu?". Takva pitanja izgledaju kao obraćanje sa verom, kao revnost po veri i želja za utvrđivanjem sopstvene vere. A ako bolje razmisliš, biće ti jasno svo njihovo lukavstvo.

Čovek postavlja takva pitanja u onim trenucima života, kada stoji pred projavom volje Božije i kada se od njega zahteva da donese hrabro rešenje, u saglasnosti sa voljom Božijom, tj. traži se da osudi svoj dotadašnji život, da promeni iz korena svoje ponašanje, da se odrekne privezanosti za strasti itd., rečju - onda kada se od njega zahteva da prepozna Božiji priziv i da ga sledi.

E, tada čovek projavljuje svoju detinju naivnost. On se gubi. Stiže u ćorsokak. Odbija da shvati ono što se događa. Ne vidi Božije zapovesti, ne shvata znake vremena. I tada - da mu se da čudo! Podozriva revnost kroz čudo shvata volju Božiju i potčinjava joj se!

Kroz čitav svoj život čovek ističe sebe: "Ja sam". A onda, odjednom, neodoljiva želja: "Neka odluči Gospod". Kroz čitav svoj život čovek je potpuni gospodar, i u sve se odlično razume.

Pokušaj da skreneš čoveka sa njegovog lažnog puta. On će te zasuti desetinama dokaza za to da on sve zna, da sve razume i da postupa ispravno. Čovek smatra da je izučio život, i da ga poznaje, i da razume sve što se oko njega događa, te da sam gospodari njime.

Pa i ne samo da razume ono što ga okružuje!

Čovek je takođe samostalan i kada su krupne stvari u pitanju! On se ukopao u zemlju i stvara njene zakone. On gospodari na nebu. I pošto je ljudski um u dugim istraživanjima otkrio zakone kretanja planeta i zna hod kometa i javljanje pomračenja, to mu je dalo za pravo da domaćinski upravlja ne samo na zemlji i pod zemljom, nego i na nebu.

Čovek utvrđuje zakone svemira, zakone života kontinenata i okeana, zakone života plemena i naroda i uopšte mu nije potrebna promišljajuća volja Tvorca! Tako u celoj vasseljeni vlada um i zakon. Um shvata i objašnjava zakone života, i sve je jasno! I onda se postavlja pitanje šta će čoveku čudo? I gde je uopšte mesto čudu pored ljudskog egoizma? No, kada se dogode potresi u

životu, onakvom kakvim ga je čovek zamislio, kada pritisnu životne okolnosti, kada se poremeti "zakonita" ravnoteža života, koji je dotle delovao tako čvrst, tada bi, kako se čini, sveznajući i samodovoljni čovek morao da pokaže sve svoje znanje, da shvati gde se u životu nalazi i da ispravi ono što je bilo njegova lična greška.

Taman posla!

Tako je teško čoveku da se rastane sa egoizmom na koji je navikao; tako mu je teško da pomakne tvrđavu "zakonitog", onako kako ju je podigao, pa ne želi ni prstom da mrdne da bi preispitao celo to zdanje egoizma u kome živi, i da vidi šta to Bog od njega hoće, kakva je Božija volja kada je njegov život u pitanju.

Čovek ostaje moralno bezosećajan, skriva se iza maske potpunog neshvatanja onoga što se događa i, prikrivajući nedostatak želje da makar i prstom makne, da bi izvršio ono što se od njega traži, seća se Boga, doziva Boga i zaklanja se iza volje Božije. "Šta se to događa? Meni je nejasna volja Božija! Gospode! Pa gde si Ti! Pokaži Svoje lice! Daj znamenje! Projavi Svoju silu!" Kao da Bog postoji zato da bi potvrđivao poredak koji je izmislio egoizam, sa svom njegovom ogrehovljenošću!

Čovek traži Boga i traži čudo, ne želeći da shvati jednostavnu zapovest Božiju, koja se već sasvim otkrila pred njegovim očima. Čovek traži volju Božiju, a Božija volja je već otkrivena, jasna je i detetu!

Zar to nije lukavstvo? Zar to nije iskušavanje Boga? Nije li lukavstvo ništa ne shvatati onda kada su Božije zapovesti jasne? Nije li lukavstvo - uz takvo naivno neshvatanje, uz odsustvo želje da se makar i prstom makne u smislu ispravljanja života - postavljati pitanje: "Gospode! Kaži šta hoćeš! Pokaži čudo!" Ne predstavlja li takvo lukavo traženje čuda zapravo iskušavanje Boga?

Na ovo traženje odgovor je bio i ostaje jedan - odgovor iskazan uz duboki uzdah, odgovor Božije skrušenosti: Rod zli i preljubotvorni traži znak, i neće mu se dati znak.

79. I opominjaše ih (Gospod učenike) govoreći: Gledajte, čuvajte se kvasca farisejskoga i kvasca Irodova. I razmišljahu (učenici), jedan drugom govoreći: To je što hleba nemamo. I razumevši Isus reče im: Zašto mislite da je to što hleba nemate? Zar još ne shvatate niti razumete? Zar je još okamenjeno srce vaše?... I ne pamтите li, kad onih pet hlebova razlomih na pet hiljada, koliko punih kotarica komada nakupiste? Rekoše mu: dvanaest. A kad onih sedam na četiri hiljade, koliko punih kotarica komada nakupiste? A oni rekoše: sedam. I reče im: Kako ne razumete? (Mk. 8, 15-21).

Čuvajte se kvasca farisejskoga, tj. čuvajte se lukavstva u životu, i čuvajte se kvasca Irodova, tj. istrebljivanja Hrišćanstva u sebi. Za prvim ide drugo, tj. za lukavim samoopravdanjem - opustošenje hrišćanske duše i nestanak Hrista iz nje.

Lukavo samoopravdanje počinje neprimetno, kao da je u pitanju nešto nevažno. Čovek ponekad kao da se odriče nečeg sitnog, radi svega ostalog u životu ili radi sopstvenog uspeha, ali - to je ipak važno. Pa šta, on je dobar čovek! Sve je po starom - on veruje u Boga i ide u crkvu! No, razmisli malo, i videćeš, da svako, čak i sitno lukavstvo savesti, čak i mali kompromis u životu, jeste važan, jer je delo koje vodi u propast. Nije uzalud Hristos hteo da učenicima naročito na to skrene pažnju: Gledajte, čuvajte se; i ne prekoreva On uzalud učenike: Zar još ne shvatate niti razumete? Zar je još okamenjeno srce vaše?

Prema tome, ovo delo nikako nije nevažno!

Zadatak samoopravdanja je jedan, kao što je više i rečeno (upor. Mk. 8,11-12) - da opravda krivu savest, da je umiri i da čovekovu ličnu volju ostavi da gospodari životom; drugačije rečeno, zadatak lukavstva je da neprimetno zameni Boga samougađanjem.

Nema pogubnijeg dela od ovoga!

Bog ostaje, ali On je isključen iz života. I tako čovek, svesno ili nesvesno, ne "upućuje" Boga u sve "sitnice". "Neupućivanje" Boga i počinje od sitnica: "Dobro, pa šta će tu Bog?" Lukavstvo najpre prikriva male kompromise. Potom ono ide već utrtom stazom bez Boga, i ne uznemiruje savest zbog narušavanja zakona Božijeg.

Savest otupljuje. "Ja" sve silnije zavlada. Kompromisi (mada se oni više i ne doživljavaju kao kompromisi) prikriveni su razumnim rasuđivanjem! Rasuđuje se (svesno ili nesvesno) ovako: "Dobro, na kraju krajeva, sam ću sve da prosudim i da uredim. Zar da "na sreću" živim?" Treba sam sve da predviđiš i da urediš, pa ćeš tako sebi da zagarantuješ uspeh u poslu. "Na sreću" živeti nećeš. Postoji i poslovice: "Pomozi samome sebi, pa će ti i Bog pomoći".

Vidiš kako je sve to blisko životu?

Rezultat opravdavanja je sve samo okolišanje, sve samo "krivo" ponašanje, dok Boga u životu i nema. To jest, On ostaje, ali za jedan poseban život. Evo, i ikona visi tu reda radi (makar i ta mala).

Tako nastaju dve oblasti života: jedna oblast "živi" (van Boga), dok se druga naziva hrišćanskom, a obilazi Hrista. Počelo je od malog, a završava se istrebljenjem vere - kvascem Irodovim.

I čovek misli, kao učenici: hleba nemamo, tj. treba da se snabdemo za život. Ko će mene da se seti? Ko mi garantuje uspeh?

A Gospod prekoreva: Zar su vam zatvorene oči? Zar su vam zapušene uši? Jeste li zaboravili da Sam Ja Tvorac i materijalnog života? (upor. Mk. 6,35-44). Jeste li zaboravili kako Sam tvoračkim činom sa pet i sedam hlebova nahranio pet i četiri hiljade ljudi (Otac Moj do sada dela - Jn. 5,17)? Zar ne pamтите? Vaše srce je od kamena!

Dakle, čuvaj se malog, čuvaj se lukavog samoopravljanja, čuvaj se da ne zataškavaš pogreške i da ne prikrivaš razilaženje između života i zakona Gospodnjeg... Čuvaj se kvasca farisejskog! Pomoću toga kvasca, svojim sitnim batrganjem zamenićeš u životu Boga, NJegovu svetu volju, za tebe, i neprimetno će se u tebi podići kvasac Irodov - istrebljenje Živoga Boga u tvome srcu.

Čuvaj se!

Pogledaj, ne okamenjuje li se i tvoje srce? Zar Bog nije promišljao o tebi onda kada si Mu bio veran? Zar u tvome životu nije bilo dela Božijih? Zar nije bilo tvoračkih dela "hranjenja"? Zar se ne sećaš?

"Zar su vam zatvorene oči? Zar su vam zapušene uši?"

80. I dođe (Gospod) u Vitsaidu; i dovedoše k NJemu slepa, i moljahu ga da ga se dotakne. I uzevši za ruku slepoga, izvede ga izvan sela, i pljunuvši mu na oči, položi ruke na njega, i zapita ga vidi li šta. I on pogledavši reče: Vidim ljude da idu kao drveće. I potom opet metnu ruke na oči, i učini da progleda: i isceli se i vide sve jasno (Mk. 8,22-25).

Ovo je slika progledavanja duhovno slepe ljudske duše. Slepdu dušu "dovode" Hristu. Ona sama se tako beznadežno izgubila u tami, tako je utaban i zamršen put njenog života, tako se iskrivila u lutanjima, tako je isprljana blatom, povređena kolotečinama nepravde i naružena ožiljcima padova, da sama više ne može da se izvuče. Ne može da se izvuče zato, što više nema snage: njena snaga je potrošena u bespuću. I kako slep da se izvuče?

I gde da pođe? Oko njega - slepi. A slep će slepoga samo do jame da dovede (Mt. 15,14). Tako je i u životu.

Dakle, slepu dušu "dovode" Hristu. NJu dovode najčešće životne okolnosti. Čoveka, u njegovom slepilu, životne okolnosti brzo oteraju u ćorsokak, i on više nema kuda, jer je iskusno propast na svim putevima. Ili pak ove okolnosti zaustavljaju čoveka na pola puta do slepila, bivaju prihvaćene od strane ostatka zdrave čovekove svesti kao prizivi Božiji, i čovek njima biva privučen ka Hristu.

Slepoj duši, dovedenoj Hristu, potrebno je da je Hristos dotakne. Neizostavno je potrebno da je dotakne; dakle, treba sasvim da priđeš, a ne umeš da hodaš; onda dopuzi do nogu Spasiteljevih i u trepetu zavapi: "Ne mogu više ovako da živim... Isceli me".

Dakle, nije potrebna hladna vera saznanja, nisu potrebni sumorni pokreti umornog i ravnodušnog srca, nije potrebno lenjo pokazivanje zračaka apatične volje, nego je potrebno bacanje prema Hristu, bacanje u koje treba da se slije svo htenje uma i svo naprezanje volje.

Tada će se Hristos odazvati. On čoveka uzima "za ruku". To znači da se progledavanje duše odigrava uz pomoć Božiju i silom Božijom. Ali za projavljivanje Božanske sile potrebni su i određeni uslovi. Koji uslovi?

Gospod slepoga izvodi izvan sela. Ovo ukazuje na uslove uz koje je moguć uticaj Božanske sile na dušu. Dva su takva uslova: prvi - duša se odvodi u stranu od ljudi i ostaje nasamo s Bogom. Dakle, prvi uslov da duša progleda, jeste tesno sjedinjenje sa Bogom, kad duša u molitvi, u podvigu, u obraćenosti, stoji naspram svoga Spasitelja.

Postoji i drugi uslov: Gospod izvodi slepoga napolje iz sela. Shodno tome, nije dovoljno biti nasamo s Bogom. Treba dušom pobeći iz sveta greha, treba pokidati sveze greha, kako na duši ne bi ostao teret koji je vuče u stranu i gura na dole, da bi duša, oslobođena od zemlje, tj. od greha, lakše mogla da primi i usvoji (učini svojim) nebesko i Očinsko.

Nakon što su napušteni putevi greha, Božanska sila ozaruje dušu.

Prilikom čuda isceljenja, Gospod je pre svega pljunuo na oči slepoga. Ni ovaj akt volje Božije nije bez značenja. Pljuvanje je znak prezira, poruge. Pošto je bolest rezultat greha i ljudske nečistote, Gospod najpre skida ljudsku nečistotu. On je skida slikovito - pljuvanjem na oči slepoga, kao izraz prezira prema grehu, i osude greha i đavola, oca njegovog. Tako se u početku uklanja izvor zla i uzrok bolesti...

Pljuvanje u datom čudu isceljenja slepoga, razlikuje se od pljuvanja na zemlju koje je pratilo čudo isceljenja slepoga od rođenja (Jn. 9, 6), gde ono nije imalo samostalni značaj, nego je predstavljalo samo deo tvoračkog akta - mešanja zemlje, pravljenja "blata" i pomazivanja očiju njime.

A zašto prilikom isceljenja slepoga od rođenja Gospod nije pljunuo na oči bolesnika? Zato što nije bilo potrebno ukloniti i osuditi greh kao uzrok slepila. Ovaj slepi bio je slep od rođenja, i Gospod Sam kaže da greh nije uzrok njegove bolesti: Ne sgreši on (Jn. 9, 3).

Pljuvanje kod savršavanja čuda isceljenja vitsaidskog slepca, slično je pljuvanju prilikom isceljenja gluvonemoga (vidi Mk. 7, 32-35), iako se u opisu ovog poslednjeg čuda ne ukazuje na to gde je Gospod pljunuo, i prećutkuje se grešnost bolesnoga kao uzrok bolesti, ali u oba slučaja pljuvanje prethodi samom isceljenju i izražava uklanjanje ljudske nečistote.

Pošto je greh unižen i pošto su podsečeni koreni bolesti, Gospod isceljuje i samu bolest.

Isto se traži i od slepe duše. I ona, koja je ostala nasamo s Bogom i koja je raskinula sa svetom zla, treba sa prezirom da osudi svet đavola, da žestoko osudi svoje krive puteve, da bespoštedno zamrzi svoju tamu i da se odlučno odrekne slepih misli i dela. Tada će doći Gospod. On će doći i položiti ruke Svoje. Polaganje ruku označava to, da se progledavanje duše ne savršava njenom sopstvenom snagom, nego Božanskom silom, a takođe označava i to, da se Božanska sila daje sada, posle odvrćanja od greha, da ona preporuča čoveka i da polaže temelj spasenja.

Polaganje ruku je nova slika dubokog značenja.

Iscljenje se ne savršava odmah. Nakon prvog polaganja ruku, bolesnik odgovara Hristu da vidi ljude da idu kao drveće, a tek kada Gospod ponovo položi Svoje ruke na bolesnika, on počinje da vidi sve jasno.

Zašto je to tako? Zar Božanska moć nije bila u stanju da učini da slepi progleda u jednom trenu? Naravno, mogla je to da učini, kao što je u trenu učinila i veća čudesa, na primer, vaskrsavanje mrtvaca.

Ovo je slika toga, da se obnavljanje duše ne savršava odjednom, odmah. Takav čin predstavljao bi mehaničko pretvaranje. Ovo je međutim - proces spasavanja čoveka. On predstavlja dugotrajnu, svesnu borbu, u kojoj je i sam čovek neizostavno aktivan. Onaj proces započinje Sam Bog, Svojom Božanskom intervencijom, dajući čoveku snage da zbací ropstvo greha i da uspešno krene u obračun sa zlom. Dalje čovek sam ulazi u nadmetanje, kako bi svesno menjao svoje duševne sile i kako bi usvojio Božansko ozarenje. I još dugo, dugo, slepilo neće iščeznuti bez traga... I još će dugo, dugo, čovek videti ljude da idu kao drveće, tj. još će dugo u njemu prevlast imati svet stvari, dok će predmete duhovnog sveta doživljavati kao materijalne stvari. Neće se čoveku odmah otkriti obrisi istinskog života duha, nego će još mnogo vremena morati da se zadovoljava samo senkom istine. I samo njeni slabi, usamljeni odbljesci kliziće pred njegovim duhovnim očima, kao nejasne konture drveća koje se kreće (kada ga vidiš, na primer, kroz prozor voza koji juri).

U tom procesu postepenog obnavljanja duše, potrebni su nova dejstva Božanske pomoći. Njih će biti mnogo, oni će doći svojim redom, kako čovek bude istrajavao u borbi.

Gospod po drugi put polaže ruke na slepoga. Sada ih polaže na njegove oči.

Ovde je reč o ideji da Božanska pomoć, a kao posledica nje i ljudsko prosvetljenje, isprva ide linijom opšteg podizanja duševnog života i njegovog očišćavanja od blata i poroka, njegovog opšteg prosvetljenja, a potom već, pod uticajem Božijim, usavršavaju se pojedine sposobnosti, na primer, sposobnost duhovnog gledanja.

I evo, kada se Božansko ozarenje spusti na dušu, kada Božija svetlost iznutra obasja čoveka, tad Božija pravda zablista u duši kao smaragd.

Robovanja svetu - greha, koji zamagljuje pogled ili pruža krivi odraz stvarnosti, kao da nije ni bilo. Zanosna istina Božija nastanila se u duši kao svetlost, osvetlila je dušu, i spolja prosijava i osvećuje, odgoni greh i skida lažnu dekoraciju poroka. U životu više nema tame, put je prav i svetao... Duša sada sve vidi jasno.

81. Putem (za sela Kesrije Filipove) pitaše (Gospod) učenike Svoje govoreći im: Šta govore ljudi, ko Sam Ja? A oni odgovoriše: Jovan Krstitelj; a drugi: Ilija; a drugi: Neki od proroka (Mk. 8,27-28).

Sve do danas ostaje životno to pitanje Gospoda o NJemu Samom: Šta govore ljudi, ko Sam Ja?

Sve do danas - tokom dvadeset vekova - sudovi o Hristovoj ličnosti su šaroliki, kao što su bila šarolika i mišljenja NJegovih savremenika. Ovo čak nije toliko tačno kada je u pitanju naučna kritika, koliko kada je reč o "malograđanskom mišljenju".

Svako ko je pročitao dve-tri knjige i smatra da su njegova razmišljanja dovoljno utemeljena, te da je sramota da se oslanja na autoritet, sprovodi tu tobože kritičku fantaziju i u delo, kroz svoju veru, i Hrista doživljava onako kako mu se čini da je potrebno. Tad Hrista doživljavaju onako kako je to prihvatljivo za maleni ljudski um i kako je ugodno za slabački ljudski život. Takav malograđanski odnos prema najuzvišenijem predmetu vere je nedopustiv.

Ti Hrista traži ne radi prilagođavanja svome razvratnom životu, ne traži Ga onakvog kakvog bi ti hteo, nego onakvog kakav On zapravo jeste. Traži Ga časno! Istinu o NJemu traži u Svetom Pismu. Gospod Sam ukazuje na ovaj izvor znanja o Sebi: Istražujte Pisma, jer vi mislite da u njima imate život večni; a baš ona svedoče o Meni (Jn. 5, 39). Tu pronalazi odgovore na upite svoje duše... Pronaći ćeš da je Hristos - Bog, Sin Božiji! Shvatićeš da ti je Gospod potreban, da je beskrajno dragocen ne kao učitelj, ne kao prorok, nego kao Bog, tvoj Spasitelj, tj. Spasitelj tvoje duše i života.

82. I poče ih učiti (Gospod učenike) da Sin Čovečiji treba mnogo da postrada, i da će ga odbaciti starešine i prvosveštenici i književnici, i da će ga ubiti, i da će posle tri dana vaskrsnuti (Mk. 8, 31).

Odmah za prvim ispovedanjem Hrista kao Boga (Mk. 8, 29-30), Gospod otkriva istinu o nepomirljivosti sveta zla i greha sa Hristom. I ta istina za sve vekove ostaje zakon života.

Poče ih učiti da Sin Čovečiji treba mnogo da postrada...

U sve vekove, kada se Sin Čovečiji, u licu Svojih sledbenika, sukobljava sa svetom zla, zlo se svim sredstvima obrađava na NJega. Sredstva zla su bili i prvosveštenici i književnici. I oni su pobeđivali: "Sina Čovečijeg će ubiti". Ali, u krajnjoj liniji, istina života se ne može iskoreniti.

I Sin Čovečiji će posle tri dana vaskrsnuti.

83. I reče im (Gospod) to (o Svome stradanju) otvoreno. I uze ga Petar nasamo i poče ga koriti. A On, okrenuvši se i pogledavši učenike Svoje, zapreti Petru govoreći: Idi od Mene, satano; jer ti ne misliš ono što je Božije nego što je ljudsko (Mk. 8,32-33).

Evo opet zaista velikih reči, i zaista dubokih istina! Zamisli oštrinu pretnje! Zapanjujuće... Pokreni se srce! Petra Gospod naziva satanom i tera od Sebe. NJega, izabranog među izabranima, vrhovnog, koji tek što je ispovedio Gospoda kao Hrista, Sina Božijeg; njega, tu stenu vere na kojoj se temelji Crkva; njega, koji je dobio ključeve Carstva, rasporeditelja neba Petra, odmah nakon što ga je ovenčao nazivom "blaženi" (Mt. 16,17), naziva đavolom i tera od Sebe!

Zašto to? Pažljivo ispitaj iznesene misli i doći ćeš do istine.

Gospod pita učenike šta misle o NJemu, za koga ga smatraju? Apostol Petar, odgovarajući u ime drugih Apostola, ispoveda Hrista kao Sina Božijeg. Gospod potvrđuje tačnost ispovedanja i pohvaljuje Petra. I odmah potom ukazuje na osnovni zakon Svoga dela - zakon nepomirljivosti Hrišćanstva sa svetom zla i greha. Eto zbog čega "Ja treba da postradam i da budem ubijen".

Apostol Petar sad ne shvata taj zakon... NJemu stradanje i ubistvo Hrista Gospodnjeg od strane ljudi deluju protivrečno. Iz ljubavi i poštovanja prema Hristu, on ne prihvata NJegova stradanja: Bože sačuvaj, Gospode! To neće biti od Tebe (Mt. 16,22). Petar veruje u Hrista kao Boga, voli Ga i ubrzo će govoriti o svojoj spremnosti da položi i život za Učitelja i Gospoda, ali Petar ne prihvata Hrišćanstvo stradanja, nego hoće nekakvo svoje Hrišćanstvo... Možda je iz njega još progovarala jevrejska nada u Mesiju kao Cara i Ustrojitelja slavnog zemaljskog carstva.

Tada se Hristos, Koga je Petar odveo u stranu, okrenuo prema učenicima - jezgru Svoje buduće Crkve, ukazujući im na njen put: "Idi od Mene - kaže On Petru - sa svojim Hrišćanstvom, sa svojim putem. Ti si đavo, satana - Moj neprijatelj i protivnik, neprijatelj Moga dela..."

Ti si, sa svojim Hrišćanstvom, Moj neprijatelj, jer tvoje Hrišćanstvo je istrebljenje istinskog Hrišćanstva, kao što i đavo hoće da ga istrebi. Ti hoćeš da uništiš Hrišćanstvo, nametnuvši mu radovanje svetu, koje je nespojivo sa njim... Tebi su neprijatna stradanja, spreman si da se pomiriš sa zlom sveta i da ga prihvatiš.

Upravo to predstavlja uništavanje Mog dela - dela borbe sa svetom zla. Upravo to je uništavanje unutarnje suštine Hrišćanstva, sve njegove snage i svog njegovog značaja kao vere oslobađanja od zla i ponovnog rođenja u pravdi i svetosti. A ti hoćeš da puziš po zemlji sa njenim radostima. Ne razmišljaš o onome što je Božansko, nebesko, nego o onome što je ljudsko, zemaljsko. Odlazi od Mene... ti si đavo.

On je ovo govorio i gledao na učenike - na Svoju buduću crkvu. To je bio zavet učenicima i zavet Crkvi: ne dajte se u ropstvo svetu, ne razmišljajte o ljudskom, mislite na Božije.

Zašto je taj zavet zaboravljen? Zašto je strašna pretnja Petru nestala iz sećanja? Zar nije tako?

Pogledaj učenike i sledbenike. Među njima ima onih koji misle i onih koji ne misle. Oni koji misle, to su uglavnom ljudi koji imaju obrazovanje i koji su navikli da misle. Naviku da dolaze do teorija po meri svoga razuma, oni prenose i na Hrišćanstvo - da bude onako kako izvoli gospodin razum.

I tada nastaju "svoja" Hrišćanstva! To se ne čini sa zlom namerom, nego jednostavno prema devizi: "svakome po meri".

Čoveku koji se nije oprobao u veri i hrišćanskom životu, čini se da ovu ili onu reč Hrišćanstva treba shvatiti tako da to bude blisko životu, i nikako drugačije. I svako prema svome uzrastu i prema nivou svoga duhovnog života stvara sopstvenu hrišćansku teoriju. Tako se u ogromnoj većini slučajeva duhovni život prilagođava načelima zemaljskog poretka, da bi se na kraju i samo Hrišćanstvo tumačilo u skladu sa tim poretkom.

I šta "Božansko" uopšte može da traži u takvim "svojim hrišćanstvima"? Tu je sve "od čoveka". A Hrišćanstvo? Hrišćanstvo je istrebljeno!

Oni pak koji ne misle, postupaju jednostavnije. Oni prosto naprosto spuštaju Božansko do sebe! Može biti da se to često čini i sa dobrom namerom - da se shvati Hrišćanstvo. Ali, nemajući hrišćansku prosvetčenost i lišeni su duhovnog vaspitanja, a ponekad i zbog razvraćenosti srca, oni potiskuju Božiju istinu na ravan zemlje, i vuku je po zemlji, naviknuti da sve shvataju samo iz perspektive zemlje. Ovde takođe vidimo ono isto preovladavanje ljudskog, pri čemu spajanje ljudskog sa Božanskim postaje čudovišno. Zato se u toj grupi i sreću predstavnici Hrišćanstva kod kojih se odlasci u crkvu sjedinjuju sa nepostojanjem unutarnjeg mira, i pobožnost na rečima sjedinjuje se sa cinizmom izopačenosti, počev od užasavajućeg praznoslovlja, klevete, neprekidne laži, dvoličnosti, obmane, samoljublja i svega ostalog, a završavajući sa nezakonitim vezama. I savest im je mirna! Mnogi iz te grupe, čak, sebe smatraju za "dobre hrišćane": i uzdišu, i plaču, i primaju Svete Tajne.

Zar tu nema svako "svoje hrišćanstvo"? I zar to nije cinično istrebljivanje Hrišćanstva? A povlačenje Hrišćanstva po zemlji, kada svako sebi prilagođava uzvišenu Božiju istinu i nanosi na nju prljavštinu svoga zemaljskog shvatanja i osećanja - zar to ne razara Hristovo Hrišćanstvo već u začetku?

Da to je razaranje Hrišćanstva.

Eto zbog čega je mnogomilosrdni Gospod izrekao Svoju ostru reč. Eto zbog čega nije poštedeo, čak, ni izabranog i ljubljenog. "Idi od Mene... Ti si đavo... Hoćeš đavolje delo - istrebljenje Moga učenja..."

Misliš li da je Božija pretnja izgubila snagu? Nikako. Samo što ljudi zatvorenih očiju prolaze pored nje, jer su izgubili savest, jer su im srca i duše okamenjene, i tako služe svojoj izopačenosti, zamenjujući Božansko ljudskim. Oni čine strašnu stvar, istrebljujući Hrista i utvrđujući đavola pod izgovorom služenja Hristu. I ne čuju strašne reči koje su im upućene: "Idi od Mene... Ti si đavo".

Bolje bi im bilo da odu, jer se radi njih ime Božije huli među ljudima (Rimlj. 2, 24). Jer bolje bi im bilo da ne poznaše Put pravde, negoli kad ga poznaše što se vratiše od predate im svete zapovesti (2. Petr. 2,21). Bolje bi im bilo da odu, jer se otkriva gnev Božiji s neba na svaku bezbožnost i nepravdu ljudi koji drže istinu u nepravdi (Rimlj. 1,18).

84. I dozvavši narod sa učenicima Svojim reče im (Gospod): Ko hoće za mnom da ide neka se odrekne sebe i uzme krst svoj, i za mnom ide. Jer ko hoće život svoj da sačuva, izgubiće ga, a ko izgubi život svoj Mene radi i Jevanđelja onaj će ga sačuvati (naći će ga - Mt. 16, 25). Jer kakva je korist čoveku ako zadobije sav svet a duši svojoj naudi? Ili kakav će otkup dati čovek za dušu svoju? (Mk. 8, 34-37).

Slušaj! Ovo važi za sve, i ne može se izbeći! Obrati pažnju na to, da Gospod ove reči čini opštim zakonom i da naročito ističe neminovnost toga zakona.

Petar je Gospoda pozvao u stranu od naroda, pa čak i od učenika, i počeo Ga koriti, ne shvatajući Gospodnje predskazanje sopstvenih stradanja. Gospod se okreće od Petra i gleda na učenike, te izgovara Svoju pretnju Petru: Idi od Mene...

A sada sasvim ostavlja Petra, i više ne samo da gleda, nego i poziva, i to ne samo učenike, nego i narod. Nije li iz toga jasno da je izgovorena Božija reč, upućena svima, i da je za sve obavezna i neminovna? To kao prvo. A kao drugo, nije li jasno da se izgovara nekakva naročita reč, ako je Gospod izvolio da prekine razgovor sa izabranim učenikom, i to oštro, i da ga uz pretnju udalji, te da odmah sve one koji su stajali podalje pozove k Sebi, i da im uputi Svoje reči?

Da, zaista su to bile naročite reči.

A zašto je bilo potrebno očekivati naročite reči? Već i zbog toga, što se, ni manje ni više, vodio razgovor o celom delu Gospodnjem.

Apostol Petar je ispovedio Hrista kao Sina Božijeg, i učenici su kao odgovor čuli osnovni zakon Hrišćanstva - zakon njegove nepomirljivosti sa svetom zla, i odatle zakon stradanja, zakon smrti i zakon pobeđe i vaskrsenja. Petar ne shvata i ne prima zakon stradanja i hoće pomirenje sa svetom zla: "Budi milosrdan prema Sebi, Gospode!"

Petar hoće prema ljudskoj meri da izokrene Hrišćanstvo. Gospod oštrom pretnjom udaljuje od Sebe izabranog učenika, okreće se prema svima, i govori im.

O čemu? Gospod tu ispravlja grubu grešku Petrovu, zbog koje ga je nazvao "satanom", i još jednom autoritativno utvrđuje istinsku suštinu Svoga učenja i dela - da Hrišćani treba da razmišljaju ne ljudski, nego Božanski.

Gospod sada više ne govori o Sebi. On je Svojim učenicima već rekao da će zakon nepomirljivosti sa svetom zla, i odatle zakon stradanja, potvrditi Svojim ličnim primerom.

Sada se Hristos obraća kako učenicima tako i narodu, i govori im da je osnovni, i stoga opšti i neminovni zakon - da svako nužno mora proći putem kojim je prošao On, Spasitelj, i da nema

drugog puta u hrišćanskom životu. Eto o kakvom će najvažnijem predmetu Gospod da im govori. Pogledaj Božije reči: Ko hoće za mnom da ide...

Tako se ukazuje put svima - svima bez izuzetka: i svešteniku, i mirjaninu, a ne samo monahu, podvižniku i otšelniku. Svako ko hoće da ide za NJim, tj. da se nazove i da bude NJegov učenik, nužno mora da ispuni to na šta je dalje ukazao Gospod - ko god čovek bio, gde god bio i čime god se bavio.

Ko hoće za Mnom da ide neka se odrekne sebe.

"Odrekniti se sebe"... To je neminovan put: odreći se sebe. Kako to? Odreći se nečega - znači osuditi to kao loše, odlučno odbaciti, zanemariti i odgurnuti. Upravo tako treba postupiti sa sobom: osuditi sebe u potpunosti, kao poslednjeg, kao lošeg, odbaciti sebe bez i najmanjeg sažaljenja, s prezirom preći preko sebe i sa gnevom se odgurnuti na smetlište.

Gospode! Kako to?

Gospod nastavlja: ne tražim Ja samo to od tebe. Ukazujem ti na još više: pogubi sebe, kao da se ubiješ. Eto šta je potrebno. Onda si Moj učenik. Jer ko hoće život svoj da sačuva, izgubiće ga. Strašan zakon! Velik zakon!

Odbaciti sebe na smetlište, pogubiti se. Pogubiti celoga sebe, onakvog kakav jesi, u celini, bez ostatka, a odmah potom poći, i samo tada ćeš postati NJegov učenik.

Tako se odlučno uspostavlja zakon odricanja od sveta zla i greha za buduće učenike. Zahteva se da se zamrziš, i da pogubiš starog, grešnog, prirodnog sebe, onakvog kakav si po Adamu, kakav si bez Hrista. Potrebno je da ti, koji si Adamov, postaneš kao mrtav. Kraće: potrebno je da umreš. Ovo je zakon smrti.

Tako ga je na drugom mestu Hristos i predstavio, kada je rekao: *Zaista, zaista vam kažem: ako zrno pšenice padnuvši na zemlju ne umre, onda jedno ostane; ako li umre, rod mnogi donosi* (Jn. 12,24). Dakle, po reči Gospodnjoj, ako od Hrista tražiš plod istine i plod života, onda bi trebalo da ti, koji si prirodan čovek, čovek sveta i greha, ideš na sopstveno uništenje, pogibiju i smrt, kao što umire pšenično zrno, i tada ćeš doneti plod.

Sveti apostol Pavle u Poslanici Rimljanima detaljno izlaže ovaj neminovni zakon smrti prirodnog čoveka, onda kada je on pošao za Hristom da bi dobio plod. Apostol upravo tako i piše - da je stari čovek "umro", i ne samo umro, nego i "pogreben". Znajući ovo, da se *stari naš čovek razape sa NJime, da bi se uništilo telo grehovno... umresmo sa Hristom...* (Rimlj. 6, 3, 6, 8). I vi ste "umrli", piše Apostol Hrišćanima. *Tako i vi smatrajte sebe da ste mrtvi grehu* (Rimlj. 6, 11). I vi ste "pogrebeni". Tako se s NJim pogrebosmo kroz krštenje u smrt (Rimlj. 6, 4).

Tako se uspostavlja zakon smrti. Dalje u rečima upućenim učenicima i narodu Gospod objašnjava ovaj veliki i strašni zakon. Gospod tvrdi da za čoveka, ako hoće da živi, nema izbora: on mora da uništi sebe.

Koliko god se čovek trudio da se sačuva i da se odbrani, koliko god brinuo o svome telu i koliko god pažnjom okruživao svoju dušu, svejedno njegov kraj je jedan - smrt, ne samo fizička, nego i, što je još užasnije - duhovna smrt, tj. propast duše još za njenog fizičkog života. I nigde se ne možeš sakriti od ovog uništenja smrću.

Smrt je neminovna za prirodnog čoveka zato što je njegova priroda - priroda greha, a greh je bolest i otrov za dušu i telo. Čime se može završiti to sistematsko trovanje života, iz dana u dan, iz časa u čas, ako ne smrću? Ovo je takođe sveopšti zakon. O njemu, kao o neoborivom zakonu, govori i Sveti Apostol: s grehom je u svet ušla smrt, i postala je trajna "plata" kojom se plaća siroti čovek. Apostol pita prirodnog čoveka: Kakav dakle plod imadoste od svoga prirodnog života? I odgovara: plod vaš bila su dela kojima je kraj - smrt (Rimlj. 6,21).

Tako je gubitak života - smrt, postala neoborivi zakon života; *Jer ko hoće život svoj da sačuva, izgubiće ga* (Mk. 8, 35).

To je nepromenljivo u sve dane do kraja veka. To je zakon. Uveri se na primerima.

Pogledaj one koji žive van Hrista. Svi oni završavaju smrću, i to ogromna većina još za svog fizičkog života. Smrt nastupa ili kao rezultat sužavanja života na životne procese kod kojih čovek postepeno atrofira i odumire, te se tako kreće do svoje fizičke smrti rukovođen životnim instinktom i zlom, ili pak kao rezultat teško preživljenog i shvaćenog duhovnog bankrotstva, kada se čovek besplodno baca iz kraja u kraj tražeći opravdanje života, a opravdanja nema, kao što nema ni mira, a sreća i zadovoljstvo su neuhvatljivi. Zlo međutim nastupa, preplavljuje i guši sve dobro - ono što još pomalo tinja u prirodnom čoveku.

Ovaj poslednji tip čoveka, u krajnjoj liniji, moralno se nalazi iznad prvog, ali i njegov kraj je isti - smrt duše, kao njeno bankrotstvo, kao nemogućnost ustrojavanja života po pravdi bez Hrista.

Tako vlada zakon života, prema kome "platu" za neminovni greh predstavlja neminovna smrt.

I čovek nema kud. On nema izbora, jer ko će se, osim ako je u potpunosti lišen razuma, truditi oko sticanja, znajući da po prirodi stvari kopa sebi grob, i što više zalazi u svetske stvari, to je njegov grob dublji.

Nema izbora za čoveka, jer on ne može da pronađe nešto što bi vredelo smrti duše. I čime bi čovek mogao da sebi nadoknadi smrt duše? *Kakav će otkup čovek dati za dušu svoju?* Nema izbora! Eto zbog čega Gospod daje veliki zakon dobrovoljne smrti. To je izlaz. Kako?!

Zakon neminovne smrti, koja je plata za greh, svejedno vlada. I Gospod podseća na tu neminovnost... On ljudima otvoreno objavljuje tu krajnju tačku, tu slepu ulicu u koju ih uteruje greh. Pokazavši svu bezizlaznost jadnog položaja u kome se čovek nalazi budući da je prepušten grehu i smrti, Gospod na tom truležu, koji samo prividno predstavlja život, podiže novi veliki zakon - zakon dobrovoljnog uništenja sebe.

Zašto? Zato što se na tom dobrovoljnom grobu seje seme novog života. Uklanja se staro - očišćuje se tlo za mlado; otkida se bolesno - i podiže zdravo. Sahranjuje se mrtvo - ustaje

obnovljeno i večno živo. Tako izlazi da onaj koji gubi - stiće, i da onaj ko se žrtvuje - nalazi sebe. Pšenično zrno koje je palo na zemlju i istrulilo, donosi plod.

Ko izgubi život svoj Mene radi, naći će ga (Mt. 16, 25). Ovu misao o novom, živom životu, umesto trulog starog, Spasitelj je podrobnije razvio u Besedi sa Nikodimom (Jn. 3,1-12). Ova beseda kao da predstavlja produžetak besede o gubljenju života radi Gospoda. U njoj se dalje otkriva misao o rastu novog života umesto izgubljenog i pogrebenog.

Gospod ukazuje Nikodimu na to da treba ponovo da se rodi za novi život, a kao odgovor na Nikodimovu nedoumicu - kako će on, star čovek, ponovo da se rodi? - Spasitelj kaže: *Zaista, zaista ti kažem: ako se ko ne rodi vodom i Duhom, ne može ući u Carstvo Božije* (Jn. 3, 5). I nastavlja: *Ne čudi se što ti rekoh: valja vam se roditi odozgo* (Jn. 3, 7), a zatim objašnjava kako dolazi do novog rođenja od Duha (Jn. 3, 8).

Znači, tamo je - gubljenje, a ovde - nalaženje. Tamo je - smrt, a ovde - novo rođenje i život.

Sada vidiš zašto Hristos uspostavlja veliki zakon smrti: uništenje starog Adama nužno je zato da bi se očistilo mesto za novog čoveka. Pogubljenje grešne duše nužno je zato što na pepelu sveta, greha i propadanja niče novi, večni život sveta nepropadljivosti i Carstva Slave.

I konačno, Gospod Spasitelj u ovoj Svojoj reči učenicima i narodu ukazuje na put kojim će nužno poći onaj ko odbaci sebe i ko se preporodi za novi život od Duha. On na taj put ukazuje sasvim kratko, samo rečju "Krst". "Odreknite se sebe i uzmi krst svoj i za mnom idite".

Čime će taj put, biti put Krsta? Očigledno, on će biti potpuno suprotan onome koji je pogreben. Ono je bio put sveta zla i greha - ovo će biti put odricanja od sveta greha, kroz pravednost u Hristu. Ovaj put obuhvata svaki život, sve uzraste, sve oblike života, sve vrste ljudske delatnosti, onda kada je čovek prestao da bude rob greha, nego vodi borbu protiv njega i hoće da bude sin Svetlosti - istinski sin Nebeskog Oca. Onaj pogrebeni bio je put propasti, raspadanja i smrti - ovaj će biti put obnavljanja života u večnosti.

A zašto je to put Krsta?

Gospod očigledno ukazuje na taj put primerom Svoga puta. I NJegov put bio je put borbe sa grehom i zlom, krsni put, put stradanja, i završio se u doslovnom smislu reči na Krstu. Tako i put Svoga učenika Gospod naziva putem Krsta, jer je to takođe put borbe sa grehom.

Zato je i rečeno: "Pođi za mnom", tj. pođi bez straha, kao Moj učenik, putem kojim Sam Ja prošao... Idi sa Krstom na svoju Golgotu, i kroz nju ka svome vaskrsenju.

Ovaj neizbežni put, bio je, jeste, i zauvek će ostati - Krst, tj. put stradanja, zato što, kao prvo, borba sa grehom će uvek biti podvig, prisila, tj. biće sjedinjena sa stradanjem; kao drugo, zato što u svetu zla i greha, onaj ko ide putem pravednosti, nikada neće biti na svome, tj. na svakom će koraku nailaziti na neprijateljstvo, svakoga će dana osećati nesrodnost sa onim što ga okružuje, doživljavaće konflikte, stradaće, sve dok se ne "odvoji" od tela (dok ne umre) i dok ne bude sa Hristom, tj. dok se konačno ne oslobodi dodira sa svetom zla, kao što je to i Apostol želeo (*Imam*

želju umreti i sa Hristom biti - Fil. 1,23). Eto takav je zakon smrti i zakon Krsta i ustajanja. Zapamti.

To je obavezan i nepromenljiv zakon. Pazi, nemoj da ga zamenjuješ kompromisnim sudovima "svoga hrišćanstva"!

To je zakon koji je i objavljen radi otklanjanja Petrovog ljudskog rasuđivanja. Tamo smo imali prihvatanje sveta i odricanje od stradanja i borbe sa zlom, a ovde imamo - odricanje od sveta i prihvatanje stradanja i borbe sa zlom. Tako je Sam Hristos ispravio Petra. To je neoborivo kao sama istina. To je sveto.

Zato bez sažaljenja osudi i sahrani starog, grešnog sebe... Pođi putem Krsta, putem očišćujućih stradanja, za svojim Spasiteljem. Golgotom stradanja pobedi greh do kraja, i onda ćeš se, kao onaj ko je pobedio propadljivost, ovenčati nepropadljivošću. I Prvenac iz mrtvih, Hristos, učiniće te sudeonikom Svoga Vaskrsenja. *Jer ako postadosmo sjedinjeni sa oblikom smrti NJegove* (kroz put Krsta), *onda ćemo i sa vaskrsenjem* (Rimlj. 6, 5).

85. Jer ko se postidi Mene i Mojih reči u rodu ovom preljubotvornom i grešnom, i Sin će se Čovečiji postideti njega kad dođe u slavi Oca Svojega sa svetim anđelima (Mk. 8,38).

Nemoj da nepažljivo prodeš pokraj ovih reči! One su - stroge. Tu se ne radi o otvorenom odstupništvu od Hrista, nego o nečem naizgled sasvim malom i beznačajnom: o tome da se čovek stidi Hrista i onoga što je Hristovo.

Tek što je izložio učenje o nepomirljivosti sa svetom greha, i, kao posledicu toga, učenje o putu Krsta, Gospod zaključke toga učenja primenjuje na život. Zaključak je ovaj: Imaš, Hrišćanine, svoj put, i idi njime. Idi pravo, otvoreno, bez nelagodnosti! Šta će omesti život i Svetlost ka kojima ti ideš?

Biće ti veoma teško, jer si okružen svetom greha. Ako radi olakšavanja teškoća koje donosi život okružen zlom, staneš na put ublažavanja suprotnosti između tebe i sveta zla, samo ćeš izgubiti, jer svaki kompromis predstavlja put istrebljenja Hrišćanstva (upor. 8, 32-33). Nećeš ni primetiti kad se budeš odricao Mene, i tada će Moje lice morati da se okrene od tebe.

Eto zbog čega svako, čak i naizgled malo, kompromisno udaljavanje od Hrista, pa i sam "stid" zbog NJega pred licem sveta, predstavlja greh koji Gospod dočekuje tako strogo, da će se On takvog Hrišćanina postideti ("*okrenuće lice Svoje: ne poznajem vas...*") kada dođe u slavi Očevoj sa anđelima Svojim.

86. *I reče im (Gospod, učenicima i narodu): Zaista vam kažem: ima neki među ovima što stoje ovde koji neće okusiti smrti dok ne vide Carstvo Božije da je došlo u sili (Mk. 9,1).*

Dakle, oni koji su odbacili sebe, koji su uzeli krst i pošli za NJim, za svojim Spasiteljem, neće okusiti smrti.

Jer upravo je bilo rečeno da će oni "*sačuvati život svoj*" (Mk. 8, 35), i da će postati pričasnici neumirućeg života. Oni su "*prešli iz smrti u život*" (Jn. 5, 24).

Na kraju, oni će ugledati Carstvo Božije, koje je "unutra u nama", u našim srcima i dušama. Čim se rode od Duha, postaju sudeonici Carstva Duha, budući da *što je rođeno od Duha, duh je* (Jn. 3, 6).

I Carstvo Božije objaviće se u njima u sili. Ovo neće biti teorija, niti razumsko znanje, nego ognjena stihija utisnuta u njihove duše. To će biti sila života - nova sila novog života. Sasvim je jasno da će to biti sila, jer "Duh oživljava". *Telo ne koristi ništa... Duh je ono što oživljava* (Jn. 6, 63). On je - sila. Ovu će silu zadobiti sudeonici Carstva Božijeg.

87. *I posle šest dana uze Isus Petra i Jakova i Jovana i izvede ih na goru visoku posebno samo njih (pope se na goru da se pomoli Bogu. I dok se moljaše... - Lk. 9, 28-29); i preobrazi se pred njima (i zasija se lice NJegovo kao sunce - Mt. 17, 2). I haljine NJegove postadoše sjajne, vrlo bele kao sneg, kakve ne može belilja ubeliti na zemlji. I ukaza im se Ilija sa Mojsijem i bejahu u razgovoru sa Isusom (i govorahu o ishodu NJegovom koji je imao da se ispuni u Jerusalimu. A Petar i oni s njim behu savladani snom; ali probudivši se videše slavu NJegovu - Lk. 9,31-32). I Petar odgovarajući reče Isusu: Učitelju, dobro nam je ovde biti; da načinimo tri senice: Tebi jednu, i Mojsiju jednu i Iliji jednu. Jer ne znađaše šta da kaže; jer bejahu uplašeni. I pojavi se oblak te ih zakloni; i dođe glas iz oblaka govoreći: Ovo je Sin Moj ljubljani, NJega poslušajte. I odjednom obazrevši se nikoga ne videše osim samoga Isusa pored sebe (Mk. 9, 2-8).*

Preobraženje Gospodnje na Tavoru - to je slika preobraženja duše koja je pošla za Hristom. Kao što je na Hristovom putu bilo ne samo trnje Krsta, nego i slava Tavora, tako će i na putu duše koja je uzela Krst, biti njen Tavor i sladost Tavorske Svetlosti.

Na Tavor odlaze posle šest dana. Šest dana - to je radna nedelja na koju je ukazao Gospod: "šest dana radi". Znači, na Tavor uzlaze posle radne nedelje života, na kraju krsnog podviga života.

Na Tavor uzlaze samo izabrani. Gospod uzima sa Sobom samo izabranu trojicu: Petra, Jakova i Jovana, kao da time želi da pokaže da izabrane duše prema Tavoru vode tri dobrodetelji: najtvrdja vera, nepokolebiva nada i ognjena ljubav.

Dakle, na završetku puta podvižničke borbe sa grehom, kada je venac dobrodetelji koji ovenčava borca ispleten, Gospod dušu udostojava Tavora.

Tavor - to je, pre svega, duhovni uzlet. To je - visoki uzlet, kao ekstaza. Ako za obično, svakodnevno molitveno ozarenje, Gospod daje sliku ushođenja na goru, onda ovde, pripremajući izabrane za tavorsko Preobraženje, On ih uzvodi na goru visoku.

Znači, Tavor - to je već potpuna odvojenost od zemlje. To je - uzlet u visinu. To je - zanos, ushićenje.

Njegova sila ista je kao i kod svakog drugog duhovnog uzleta - molitva. Molitva je sila ugodna Bogu. I ovde je prisutna ona. Ona daje krila, ona odvaja od zemlje. Jevanđelist Luka nas bogonadahnuto podseća na tu silu, kako je ne bismo zaboravili: *...I pope se na goru da se pomoli Bogu. I dok se moljaše postade izgled NJegovog lica drugačiji* (Lk. 9,28-29).

U molitvenom ushićenju spušta se Tavorska Svetlost. Tavorska Svetlost jeste Svetlost Božanstva - to je Gospodnja, blagodatna Svetlost. Eto zbog čega Sveta Crkva ispoveda Hrista kao "Svetlost od Svetlosti" (Simvol vere) i peva Mu: "Svetlost Tvoja svagdapostojeća" (tropar Preobraženja), tj. večno postojeća, kao što si i Ti, kao i Tvoja priroda; a Božije otkrivanje (pokazivanje) ljudima Crkva naziva davanjem Svetlosti: "Ti, Gospode, Svetlodavče".

Pogledaj: u javljanjima Gospodnjim je ista ta sila Svetlosti. Kad Božanska Svetlost obasja dušu, ona se, sva usplamtela ognjem Božanstva, i sama razgori jače od sunca, i lice kao ogledalo duše zasija zanosnom Svetlošću Božijom. I zasija lice NJegovo kao sunce.

Prožeta Božanskim ozarenjem, menja se čak i materijalna priroda. Ona postaje finija, gubi svoju telesnost i materijalnu grubost, preobražava se i ispunjava Tavorskom Svetlošću. (Odatle nepropadljivost tela svetih ugodnika Božijih i čuda u vezi sa predmetima koje su oni upotrebljavali).

Haljine NJegove postadoše sjajne, vrlo bele kao sneg.

Reč Božija dodaje da ovo ozarenje telesne prirode nikako nije posledica nekakvih zemaljskih uzroka, nekakvih zakona organskog ili neorganskog života, nego predstavlja duhovnu pojavu.

Ne piše Jevanđelist bez razloga o preobražavanju Hristove odeće - da je ona postala sjajna i bela kao sneg, i da se tako ne može odeća ubeliti na zemlji - ukazujući ovom pojedinošću na to, da prirodu materije nije izmenio zemaljski, prirodni uzrok, nego je to učinila sila Tavora.

Kakav je sadržaj Božanskog ozarenja? Čime je ispunjen život duše u blagodatoj Tavorskoj Svetlosti? Ispunjen je opštenjem sa nebeskim svetom. I ukaza im se Ilija sa Mojsijem i bejahu u razgovoru sa Isusom. Imenovana su dva predstavnika gornjeg sveta: jedan predstavlja zakon, pravdu i veru - Mojsije, a drugi predstavlja život i revnost za dela pravde - Ilija. Ali Ilija, iako je živio posle Mojsija, imenovan je prvi, da bi se pokazalo da je vera bez dela mrtva, i da se na nebu primaju dela, kao što je onamo uzašao i revnitelj, života, "anđeo u telu" - Ilija.

Opštenje sa svetom Neba ima za svoje središte iskupljujuće delo Hrista - spasenje čoveka. A središte iskupiteljskog dela Hristovog jesu stradanja, smrt i Vaskrsenje. U Hristovom Krstu i Vaskrsenju je sva divota Hrišćanstva. I sve težnje pravedne duše okrenute su krsnom sledovanju za NJim, i vaskrsenju sa NJim - sa svojim Spasiteljem.

U gornjem svetu, u stanju blaženog ushićenja, duša sva biva zapljusnuta "tajnom iskupljenja". I bejahu (Ilija i Mojsije) u razgovoru sa Isusom, i govorahu o ishodu NJegovom koji je imao da se ispuni u Jerusalimu.

Druga polovina jevandelske priče o Preobraženju objašnjava uticaj blagodatnog ozarenja na ljudsku prirodu, kada ova poslednja dolazi u dodir sa silom Tavora. Tada se duhovna strana čoveka pokorava uzvišenosti viđenja i ljudski duh žudi za silom neba, kao za željenim očinskim domom. Duša bi htela zauvek da ostane u divnoj atmosferi Carstva Božijeg! Učitelju, dobro nam je ovde biti - govorio je Petar u svoje ime i u ime učenika, poražen Božanskim viđenjem.

U isto vreme, telesna priroda čoveka, kao gruba i zemaljska, otežava od jačine utiska koji na nju ostavlja tako različita sila, koja guši i pritiska telo kao nešto strano. Osim toga, telesna priroda se plaši neobičnosti viđenja. Petar i oni s njim behu savladani snom; (učenici) bejahu uplašeni.

Opšti rezultat dodira duše sa Božanskim ozarenjem jeste pokornost duše i njena žudnja za nebeskim svetom. Duša biva uzeta i vođena od strane Gospoda, i više joj ništa nije važno, samo sa Hristom da bude. Učenici više nikoga ne videše osim Samoga Isusa pored sebe. Takvo je ozarenje duše podvižnika koji je uzeo Krst i ide za Hristom. Takva je nagrada za podvig. Takvo je čovekovo blaženo prisajedinjenje Tavorskoj Svetlosti.

"Neka i nama grešnima zasija, Gospode, Svetlost Tvoja svagdapostojeća".

88. I došavši (Gospod) učenicima Svojim vide narod mnogi oko njih i književnike gde raspravljaju s njima... I upita književnike: Šta to raspravljate s njima? I odgovarajući jedan iz naroda reče: Učitelju, dovedoh Tebi sina svojega u kome je duh nemi. I kad ga god uhvati lomi ga, i penu baca, i škrguće zubima; i suši se. I rekoh učenicima Tvojim da ga isteraju; i ne mogoše. A On odgovarajući reče: O rode neverni, dokle ću s vama biti? Dokle ću vas trpeti? Dovedite ga k Meni. I dovedoše ga NJemu; i kad ga vide duh, odmah ga stade lomiti; i padnuvši na zemlju valjaše se bacajući penu. I upita oca njegovu: Koliko ima vremena kako mu se to dogodilo? A on reče: Od detinjstva. I mnogo puta baca ga u vatru i u vodu da ga pogubi; nego ako što možeš, pomози nam, smiluj se na nas. A Isus mu reče: Ako možeš verovati, sve je moguće onome koji veruje. I odmah povikavši otac deteta sa suzama govoraše: Verujem, Gospode, pomози momemu neverju! A Isus videvši da se steče narod zapreti duhu nečistome govoreći mu: Duše nemi i gluhi, Ja ti zapovedam, iziđi iz njega i više ne ulazi u njega! I povikavši i izlomivši ga vrlo, iziđe; i bi kao mrtav tako da mnogi govorahu: umrije. A Isus, uzevši ga za ruku, podiže ga; i ustade (Mk. 9, 14, 16-27).

Ovo je slika ljudskog roda i njegovog odnosa prema Hristu.

Gospod, ispunjen Božanskim ozarenjem, silazi sa Tavora, sa visine blagodatne Svetlosti, i pred NJegovim nogama odvija se tipičan prizor ljudskog života.

Velika gomila naroda je govorljiva, bučna i ljubopitljiva, ona brzo prelazi sa utiska na utisak (Mk. 9,15), površna je, i, na kraju krajeva, ravnodušna. Na čelu gomile stoje njeni predstavnici, "oni koji za sebe misle da su mudri" (književnici). Oni sve znaju. Gomili je potrebno da oni sve znaju. I oni pričaju, pričaju bez kraja, kao da su zaista sveznajući. Gospod te sveznalice pita o čemu raspravljaju.

Tad istupa jedan iz naroda. To je zajedničko ime. Ono obuhvata sve njih. Zato nije važna tačnost, nije važno ko je bio taj koji je istupio. On kaže da je doveo Hristu sina svojega.

Opet zajedničko ime. Reč je o sinu naroda, sinu gomile. Telo od tela i kost od kosti njene. Zato nisu važni detalji - šta je bio taj sin, koliko mu je godina bilo i drugo. Svi su bili takvi. To je - sin naroda.

Čovek saopštava Hristu da se njegov sin nalazi u rukama zlog duha i da je gluvonem. To je stanje tipičnog sina naroda, kada je van Hrista: on je u rukama zla i bolestan je.

Gospod se čovekoljubivo zanima: Kada mu se pojavila bolest? Otac odgovara: od detinjstva. Potčinjavanje duhu zla i počinje od detinjstva čovekovog, a rezultat toga je bolest. Od detinjstva ljudskog roda, od Kaina, postalo je uobičajena pojava da ljudi "uši imaju, a ne čuju, i usta imaju, a ne govore". Jasno je da zli ljudi "ne čuju", i da njihova usta "ne govore" pravdu.

Dalje otac detaljno opisuje duševno stanje sina naroda:

Kad ga god uhvati (duh zla) lomi ga, i penu baca, i škrguće zubima; i suši se. Duh ga baca u vatru i u vodu da ga pogubi (Mk. 9, 22), *i jedva se udalji od njega pošto ga izlomi* (Lk. 9, 39).

Otac opisuje tipično stanje ljudske duše porobljene zlom. Zlo uhvati čoveka, tj. u svakoj prilici nasrće na dušu koju je porobilo, koristeći i najmanji povod za to. Ono uhvati jednu dušu i igra se njome kao poslušnom igračkom.

Cilj zla je jedan - da obori dušu na zemlju, da ukloni sve ljudsko iz nje, da je okalja, da je pomeša sa zemljom, kako bi robovanje zlu bilo potpuno, kako bi u čoveku zakržljala svaka nada u suprotstavljanje. Zato zlo vuče čoveka po svim stihijama zemlje (baca u vatru i u vodu). Rezultat je poznat: čovek umire, njegov život se svodi na proste prirodne procese (penu baca, i škrguće zubima), a duša, svezana zlom, suši se.

Jevanđelist dodaje još jednu crtu, karakterističnu za stanje čoveka zla: on ne podnosi svet dobra. Svaki, čak i spoljašnji dodir sa dobrom, sa onim što je Hristovo, porađa u njemu zlobu koja dovodi do besnila. Zlo ne podnosi ono što ga, već i samim svojim postojanjem, negira i pokazuje u pravom svetlu. Eto zbog čega - kako priča Jevanđelist - kad Ga (Hrista) vide duh, odmah ga stade lomiti (mladića); i padnuvši na zemlju valjaše se bacajući penu.

Iako čovek ne primećuje svoje robovanje zlu, ono je ipak mučno. Ono je mučno u svojoj suštini, jer je druga strana gospodarenja zla - potpuna propast duše. Otac tako i govori, da duh baca čoveka da ga pogubi. Otud i "lomljenje" čoveka.

Ali čovek više nema snage da se izvuče iz tog začaranog kruga zla. Zli duh popušta tek onda kad duša na kraju već postane umorna, slaba i nepovratno prepuštena njemu, kada postane poput neupotrebljive krpe. Tad ova paralizovana robinja više nije interesantna za zlo - i jedva se udalji od njega pošto ga izlomi (Lk. 9,39).

Kada čovek bude doveden do stanja potpune iscrpljenosti od strane zla, kada njegove fizičke sile posustanu, onda on, konačno, dolazi k sebi i počinje da traži izlaz iz svojih slabosti. Tada će obići svu zemlju i isprobati sva dostupna (materijalna) sredstva. Pošto olakšanje ipak ne pronade, jer se duševno (zlo i greh) ne leči materijalnim, čovek se naposljetku seti Hrista.

Čovek sa seti Hrista i obrati se NJemu. Zašto? Zar se u njemu probudila uspavana vera? Nikako. On se u svome traganju obratio Hristu prosto kao jednoj mogućnosti: "Ko zna, možda se nešto i dogodi? Uostalom, šta mogu da izgubim?"

I tako sinovi ovoga veka, kada ih pritisne nužda, tražeći sredstvo da se izbave, dolaze u Crkvu i mole: "Ako šta možeš pomozi nam... isceli". Još je i dobro ako mole, jer neki drsko traže čudo: "Pa Ti si Bog, Tebi je sve moguće!"

I konačno, Crkva nije u stanju da im pomogne. Učenici Gospodnji ne isceljuju besomučnika. Crkva njima može da uputi reči Gospodnje upućene ocu besomučnika: *O rode neverni, dokle ću s vama biti? Dokle ću vas trpeti?* Rode neverni, čak ni u trenutku kada si, prolazeći zemaljskim putevima, svojom tvrdoglavošću i služenjem zlu sateran u ćorsokak, i kada pribegavaš Meni kao poslednjem sredstvu, čak ni tada, u tom trenutku očajanja, u tebi nema vere. Ako što možeš, pomozi nam - zar je to molba sa verom? Vera ne moli tako... To je svedočanstvo unutrašnje oronulosti.

Gospod ukorava bezvernog oca besomučnikovog, da bi ga podstakao da se prene, da shvati svu bezizlaznost svoga položaja bez Hristove pomoći i da probudi u njemu iskru kajanja zbog svojih zabluda i iskru vere u samo jedan izvor spasenja i isceljenja.

Razotkriveni i neverni čovek kao da se probudio iz bezosećajnosti. Prizvan na veru, u tom trenutku otvorenog poziva Božijeg (Ako možeš verovati, sve je moguće onome koji veruje), on se osvešćuje i pokazuje ono što je potrebno za uspešno obraćanje Bogu: priznanje greha i sopstvene nemoći (Pomozi momemu neverju), i čvrstu veru kao jedini put spasenja (Verujem, Gospode). Čim se pojavila vera, ljudska duša je postala spremna za pokazivanje Božije sile, tako da se sila odmah pokazuje i događa se čudo.

Koliko god za duha zla bilo teško da napusti svoje udobno gnezdo, koliko god bilo snažno njegovo lomljenje žrtve u poslednjim trenucima vlasti nad njom (I povikavši i izlomivši ga vrlo, iziđe), Gospod je, ipak, uvek bio i biće gospodar ljudskog života, i po NJegovoj zapovesti duh zla izlazi iz bolesnika.

Dalje Sveti Jevanđelist pokazuje važnu sliku. Isceljeni besomučnik po izlasku zlog duha iz njega *bi kao mrtav tako da mnogi govorahu: umrije*.

Ovde je reč o tome, da isceljeni od zla kao da se isključuje iz sveta zla, i svet zla odbija da ga smatra svojim. Svet zla ga smatra mrtvim, jer u njemu više nema uobičajenog života sveta zla.

I to je normalno. Oslobodivši se duha zla, on raskida sa svetom zla i odbacuje taj svet zajedno sa svim njegovim željama. On zaista postaje tuđ tome svetu. U njemu počinje njegov lični život. Strani su mu interesi sveta, njegovi nemiri, intrige, nadmetanja, jurenje za spoljašnjim. Sve je to u njemu odumrlo, i on je svetu tuđ, kao da je mrtav, budući da u sebi, sa tačke gledišta sveta, nema života. Svet ga naziva čudakom, fanatikom, histeričnim, pa uz to i nenormalnim, ludim.

No, Gospod odmah razbija takvo površno suđenje. A Isus, uzevši ga za ruku, podiže ga; i ustade. Gospod ovde pokazuje, da u onome ko se pomoću Hristove ruke, pomoću sile Božije, oslobodio zla, počinje da damara takav život, da se duša, koja se do maločas vukla po zemlji i pokazivala samo goli život, podiže, i da će ustati, i poći, i poleteti.

89. Pitahu ga (Hrista) učenici NJegovi nasamo: zašto ga mi ne mogosmo isterati (duha zla iz gluvonemog) ? I reče im: Ovaj se rod ničim ne može isterati do molitvom i postom (Mk. 9, 28-29).

Ovim rečima Gospod uzakonjuje podvig za Hrišćanina. Podvig je nužan za uspešnu borbu protiv greha i zla. Ljudi su skloni da umiruju svoju savest pozivanjem na Božansko milosrđe (da je Gospod i bez podviga i dela oprostio razbojniku, bludnici, itd.) i da umanjuju sopstvenu odgovornost za duhovnu neaktivnost.

Uzakonjenje podviga dogodilo se pod ovakvim okolnostima. Učenici Hristovi su od NJega dobili dar isceljivanja bolesnih i isterivanja demona (i davaše im vlast nad duhovima nečistim - Mk. 6, 7), pa ipak ne mogu da isteraju duha zla iz gluvonemog. Zašto? Zar je Božiji dar slab i zar je reč Božija uzaludna? Nikako. Bilo je potrebno pokazati da je svemoć Božija u stanju da izvrši svako delo za čoveka, ali da se od čoveka ipak zahteva aktivnost.

Ljudska aktivnost potrebna je iz dva razloga. Prvi je taj, što ljudska duša i sama treba da bude pripremljena za primanje sile Božije, kada se ta sila pojavi u njoj. Ovo je nepromenjivi zahtev koji iznosi Gospod (upor. Mk. 5, 34; 5, 36; 6, 5 i dr.). Ovim zahtevom uzakonjuje se podvig vere od strane čoveka.

Na njega Gospod ukazuje i u razmatranom slučaju nemoći učenika da iscele bolesnika. Ovo je zapisao jevanđelist Matej. Na pitanje učenika: Zašto ga mi ne mogosmo izgnati? Gospod im je odgovorno: Za neverovanje vaše (Mt. 17,19-20), tj. Božija sila koja vam je potrebna za savršavanje čuda spremna je da se izlije, ali vi ste pokazali da ste nesposobni da je primite.

Drugi razlog za ljudsku aktivnost na koji Gospod u datom slučaju ukazuje je u okolnostima koje kao da su izvan čoveka.

Za Hrišćanina koji je stupio na Hristov put, neminovno je odbacivanje greha, zla, i borba protiv njega (upor. Mk. 8, 34-37). Svet zla nije fikcija, to je jasno određena sila. Ta sila ima svoja mnogobrojna i različita oruđa (ovaj se rod ničim ne može isterati). Svet zla ne prašta izdaju. On će neizostavno otpočeti kontranapad na Hrišćanina. Napadi će krenuti kroz telo, kroz ljudske strasti, kroz sredinu koja Hrišćanina okružuje. I tada, u toj borbi, da bi iz nje izašao kao pobednik, Hrišćanin mora da se prihvati podviga.

Gospod ukazuje na neminovnost podviga molitve i posta. Sila Božija i pomoć Božija ne isključuju taj podvig.

Koja je uloga podviga? U čemu je značaj molitve i posta? Očigledno, molitva prebacuje ljudski duh u sferu Božanske sile, dok post ono što je materijalno čini finijim i potpomaže prebacivanje u višu sferu.

Dakle, ako hoćeš uspeh na svom hrišćanskom putu, ako hoćeš pobedu, a ne poraz u borbi sa zlom, ako hoćeš radost cilja, a ne da se oklizneš na samom početku, ako hoćeš svagda da osećaš pomoć Božiju, a ne žalosnu beskorisnost i napuštenost - onda se prihvati podviga. Podvigom vere i podvizima molitve i posta porazićeš zlo, i sila Božija biće primetno s tobom.

90. I dođe (Gospod) u Kapernaum, i kad beše u kući zapita ih (učenike): Šta se prepiraste među sobom? A oni ćutahu: jer se putem prepirahu među sobom ko je najveći.

I pošto sede dozva Dvanaestoricu i reče im: Koji hoće da bude prvi neka bude poslednji od svijui i svima sluga (Mk. 9, 33-35).

Kod Hrista je prvi onaj ko je sebe načinio poslednjim u svetu greha, onaj ko je sebe odbacio na smetlište (upor. Mk. 8,34-35); poslednji u ovom svetu je ujedno i sluga svima. A kod Hrista, on je - prvi.

91. I (Gospod) uzevši dete, metnu ga među njih (među učenike) i zagrlivši ga reče im: Ko jedno od ovakve dece primi u ime Moje, Mene prima; a ko Mene primi, ne prima Mene nego Onoga Koji je Mene poslao (Mk. 9, 36-37).

Zbog čega je Gospod tako nežno voleo decu i tako nežno se ophodio prema njima?

Zato što su deca slika onih koji su se ponovo rodili u Carstvu Božijem, slika onih koji su se rodili od Duha... *Zaista, zaista vam kažem: ako se ko ne rodi odozgo, ne može videti Carstva Božijega* (Jn. 3,3).

Dete je slika čoveka preporođenog za Carstvo Božije. Njegova duša je čista... Ona nije isprljana zlom sveta. Eto zbog čega je Gospod na drugom mestu rekao da je *takvih Carstvo Božije* (Mk. 10,14), i: *anđeli njihovi na nebesima stalno gledaju Lice Oca Moga nebeskoga* (Mt. 18,10).

Sveti jevanđelist Matej, koji podrobno iznosi ovu besedu Hristovu, uz najveću doslednost u poređenju sa drugim Jevanđelistima, tačno ponavlja reči Gospodnje.

Hristovi učenici se interesuju: *ko je najveći u Carstvu Nebeskom?* (Mk. 9, 34; Mt. 18, 1). Gospod je na to još ranije odgovorio: najveći je onaj ko se odrekao sebe, ko je odbacio sebe, ko je sahranio starog i grešnog sebe i ponovo se rodio (Mk. 8, 34-37; Jn. 3, 3-8).

Sada Gospod samo potvrđuje Svoju misao: uzima dete, grli ga, stavlja u sredinu i objašnjava: *Zaista vam kažem, ako se ne obratite i ne budete kao deca, nećete ući u Carstvo Nebesko* (Mt. 18, 3). I još dodaje da bi bilo potpuno jasno: *Koji se, dakle, ponizi kao dete ovo* (tj. ko u duši postane dete), *onaj je najveći u Carstvu Nebeskom* (Mt. 18, 4).

Ova misao o detetu po duši kao onome ko zadobija Carstvo nebesko, toliko je nesporna, toliko je vredna, toliko slika deteta treba da bude uzor i živi ideal onih koji streme Carstvu Božijem, da Gospod tu sliku kasnije još jednom utvrđuje: *Koji ne primi Carstva Božijega kao dete, neće ući u njega* (Mk. 10,15).

One koji prihvataju taj ideal, i dete čuvaju kao sliku deteta Carstva Božijeg, Gospod nagrađuje utešnim obećanjem - da u liku deteta primaju Njega Samog. Ko jedno od ovakve dece primi u ime Moje, Mene prima.

Istinita je reč Gospodnja. Ako se onaj ko primi pravednika ili proroka udostojava časti (udela) pravednika i proroka, onda će se i onaj ko primi dete kao naslednika Carstva Božijeg i sam prisajediniti udelu Gospodnjem, kao da Samog Hrista prima.

92. *Jer ko vas napoji čašom vode u ime Moje, zato što ste Hristovi, zaista vam kažem: neće izgubiti platu svoju* (Mk. 9,41).

Čaša vode data učeniku Hristovom označava svako dobro delo učinjeno u ime Božije.

Ideja je ovde ta, da i najobičniji postupak učinjen u ime Boga neće proći nezapažen, nego će otići u večnost kao besmrtni cvet, od koga će se za tebe isplesti besmrtni venac.

Ali, imaj u vidu i zauvek zapamti da se tu ne radi o čaši vode, i da se tu zasluga ne sastoji od činjenja ove ili one usluge svome bližnjem, nego se čak i najmanje dobro nagrađuje samo onda, kada je učinjeno u ime Moje, tj. u ime Hristovo.

Kada je sav život Hrišćaninov obraćen Bogu i kada je svaki korak njegovog života ispunjen željom da se izvrši volja Božija o sebi, i da se stane bliže Nebeskom Ocu - kada se čaša vode pruža sa trepetnom svešću: "Evo Otac mi je poslao Svoga sina i moga brata, i ja ga s ljubavlju primam" - tada te ova voda, silom tvoje obraćenosti Bogu i ljubavi, podiže do visine neba i čini sudeonikom dela Gospodnjeg.

Dakle, ako si svojim životom usremljen ka Bogu i hoćeš da uđeš u udeo Gospodnji, onda, čineći i najmanje dobro sa Hristom i radi NJega, ti kroz NJega postaješ sudeonik NJegovog Carstva.

94. A koji sablazni jednoga od ovih malih koji veruju u Mene, bolje bi mu bilo da mu se obesi kamen vodenični o vrat i da se baci u more (Mk. 9, 42).

Nešto ranije (Mk. 9, 34-37; upor. Mt. 183-4) Gospod za dete kaže da predstavlja sliku onoga ko je rođen u Carstvu Nebeskom, naziva ga najvećim u Carstvu Nebeskom, iako je dete malo po fizičkom uzrastu. Kroz sliku deteta Gospod saopštava da u Carstvo Nebesko ulaze oni koji su po duši deca, koji su čistog srca, i nisu pokvareni grehom. On decom već direktno naziva one koji istinski veruju u NJega. Oni su "mali" zato što su "poslednji", jer su se odrekli sveta (upor. Mk. 8, 34-37), i za to što su nezlobivi, smireni, čisti, iskreni i poslušni kao deca.

Ako se nagrađuje onaj ko u ime Božije prima te "male", onda, naprotiv, teškoj kazni podleže onaj ko sablazni dete ("maloga") u Hristu, tj. ko ga skrene sa puta Carstva Božijeg.

Smisao Gospodnjih reči o potapanju sa kamenom oko vrata onoga ko donosi sablazan je taj, da je za takvoga bolje da se nije ni rodio (kao što je rekao za Judu: *Bolje bi mu bilo da se nije ni rodio onaj čovek* - Mk. 14, 21); bolje bi bilo da ne živi, jer ako gurne svoga brata sa puta života na put propasti, to znači da je njegov kraj samo jedan - smrt duše i tela. Dakle, bolje bi mu bilo da ga nema. Eto kako je za Gospoda vredna svaka duša koja se spasava, i kako je velika briga Božija o njenom očuvanju za Carstvo Božije. Zato je tako težak greh svakoga ko donosi sablazan, svakoga ko skreće svoga brata sa puta Božijeg.

95. Ako te ruka tvoja sablažnjava, odseci je... I ako te noga tvoja sablažnjava, odseci je... I ako te oko tvoje sablažnjava, iskopaj ga: bolje ti je s jednim okom ući u carstvo Božije, negoli s dva oka da budeš bačen u pakao ognjeni, gde crv njihov ne umire, i oganj se ne gasi (Mk. 9, 43, 45, 47-48).

Ove reči Gospoda treba shvatati u neraskidivoj vezi sa NJegovim isticanjem odbacivanja celoga sebe prilikom polaženja za NJim (upor. Mk. 8, 34-37). One proističu iz zapovesti o pogublјivanju sebe. Ako se tamo Hrišćaninu zapoveda da se u potpunosti odrekne sebe, da pogubi svoj život i da celoga sebe odbaci na smetlište, onda, prirodno, ne treba žaliti ni ruke, noge, ili oči, kada se ispreče na spasonosnom putu.

Zato, kao što bespoštedno treba da sahraniš celog grešnog sebe, tako bespoštedno treba da odsečeš i sve ono što smeta tvome putu, kada si stao na njega i ideš njime.

Drugim rečima: to treba da odstraniš i odsečeš još surovije, jer ako si na početku puta osudio i sahranio u sebi staru zmiju, zašto sada da čuvaš tu malu guju? Zato bez kolebanja odseci u sebi ono što te sablažnjava i što te potiskuje sa puta.

Gospod imenuje tri izvora sablazni: ruku, nogu i oko, i time označava sablazni koje potiču od različitih pokreta tela (ruka - dodir, pohota), od različitih oblika ljudske delatnosti (noga - postupci), i od ljudske misli (oči - gledanje, misli).

Pri tome, Gospod ukazuje na izvore sablazni prema snazi koju oni imaju u životu. Najpre imenuje one sablazni koje su najbliže čoveku, one koje kao da neposredno poniču u njemu, zatim sablazni koje se svesno primaju i koje dolaze spolja, i na kraju, najprefinjenije sablazni - one koje dolaze od ljudskih misli. Ali za sva tri izvora sablazni zajedničko je to, što povod za njihovo pojavljivanje dolazi spolja, kroz spoljašnje organe čula (ruka, noga, oči). Zato Gospod ukazuje na jedan metod borbe sa onim što sablažnjava: "odseci", "iskopaj", tj. ukazuje na metod odbacivanja i suzbijanja spoljašnjeg radi spasenja unutrašnjeg - duše.

Gospod tako i kaže, i tri puta ponavlja jedno isto, kao očiglednu istinu, da je bolje čoveku da bez ruke, noge ili oka uđe u blaženu večnost, nego sa dve ruke, dve noge, ili sa dva oka ostane u mrtvilu, jer, zapravo, *"kakav će otkup dati čovek za dušu svoju?"* (Mk. 8, 37).

I ti postupaj tako! Postavi sebi za životni zadatak - da sačuvaš dušu. Ako je duša živa - živ si i ti. Ako je duša poginula - ni u tebi neće biti života. Zato nemilosrdno odsecaj sve što uništava dušu, odsecaj sablazan koja sa sobom nosi smrt duše. Ako sablazan dolazi spolja i kroz spoljašnje, ne boj se, ne žali, odsecaj sve spoljašnje. Bespoštedno kidaj sve niti koje te vezuju za spoljašnje, i bez ustezanja ih bacaj.

Neka te ne opterećuje to da ćeš pokidati i više nego što je potrebno. Nikada neće biti suviše. Nećeš pogrešiti ako odmah odsečeš sve što te sablažnjava. Bez razmišljanja odsecaj i odbacuj sve spoljašnje, kako oko tebe ne bi bilo opasnosti, pa makar bilo i pusto. Jer nećeš biti pobeđeni, nego pobednik, i ništa nećeš izgubiti, nego ćeš naći, zato što si zadobio i sačuvarao svoju dušu.

Uvek kad odsecaš spoljašnje, kada kroz to (odsecanje) sačuvaš svoju dušu, ti samo dobijaš, jer ako izgubiš dušu usled spoljašnje sablazni, više ništa spoljašnje, što si sačuvarao iz sažaljenja prema sebi, neće biti u stanju da ti nadoknadi taj gubitak.

"Kakav otkup", kakvu nadoknadu može da dobije čovek kada izgubi dušu svoju? Dakle, nemoj da žališ.

Iščupaj i odbaci ono što te sablažnjava. Neka oko tebe bude sve pusto. Neka ostane mala soba, skromna odeća i oskudna hrana. Ipak si bogat. Neka se ne čuje provokativna muzika, neka nema zanosnih prizora; budi daleko od bučnog veselja. Ništa nisi izgubio. Čak si i dobio.

Dakle, ne tuguj što nećeš živeti spoljašnjim životom i što ćeš u sebi odsecati štetne težnje tela. Nije li bolje da budeš u skromnom odelu, bez utisaka koji donosi rasejanost, i da tako uz odsecanje štetnih pokreta sačuvaš život i dušu, te da se njome uliješ u blaženu večnost, nego da uz poslednji raskalašni ples, u strasnom zanosu dospeš do krajnjeg bezizlaza...

Šta je bolje? Šta je korisnije? "Kakav otkup" će čovek dati ako izgubi dušu svoju?

96. Jer će se svaki ognjem posoliti, i svaka će se žrtva solju posoliti. Dobra je so; ali ako so postane neslana, čime će se osoliti? Imajte soli u sebi, i mir imajte među sobom (Mk. 9,49-50).

Slikovitim izrazom "svaki će se ognjem posoliti" Gospod je nezaboravno istakao neminovnost podviga.

Greh razlaže telo i razlaže čitav život. Hrišćanin je objavio rat telu, zato treba da zaustavi razlaganje života. Kao što se u materijalnom svetu razlaganje, tj. truljenje, zaustavlja delovanjem snažnih rastvora na materiju, na primer soli, tako i ti, da bi zaustavio unutrašnje razlaganje, duhovno se posoli. Zaštiti se od rastućeg uticaja greha... Podvrgni se delovanju moćnih sredstava koja bi prekratila rastakanje duše.

Ovo sredstvo, nalik na so, koje će da zaštiti dušu od greha i od rastakanja je - podvig. Podvig je - oganj. On spaljuje bolesni splet strasti. On će istisnuti zagušljivi dim pohote. On će uništiti truli otpad strasti.

Podvig je - oganj. On će spaliti tvoje razjapljene rane, spržiće nečistotu poroka, uništiće smrad truljenja, prekaliće te kao metal, postaćeš kao zlato koje je prošlo čišćenje, postaćeš zlato koje rđa više neće dotaći.

Tako će podvig, kao očišćujući oganj, postati tvoja so.

"Ognjem ćeš se posoliti..." Teško? Strogo? Da, teško. Ali, neminovno. Pogledaj pažljivije kako Gospod govori o tome. Na neophodnost "soljenja ognjem" Gospod ukazuje odmah nakon što je govorio o odstranjivanju očiju, ruku i nogu koje sablažnjavaju. I ne samo to. Gospod ove dve misli sjedinjuje uzročnom vezom: *I ako te oko tvoje sablažnjava, iskopaj ga: bolje ti je s jednim okom ući u Carstvo Božije, negoli s dva oka da budeš bačen u pakao ognjeni... Jer će se svaki ognjem posoliti...* (Mk. 9,47-49).

Dakle, Gospod ovde izražava misao, da ako si stao na put Hristov i odbacio sebe - da bi pronašao sebe preporođenog - onda nemaš razloga da žališ jedan ud koji smeta tvom duhovnom

uzrastanju. Nemilosrdno ga odseci. Ne boj se. Ne kolebaj se. To je neminovno! Ne treba izbegavati nasilje nad sobom, sve do krvi, jer svako treba "ognjem da se posoli".

Svako, bez izuzetka, treba "ognjem da se posoli". Svako ko hoće da se oslobodi od smrada raspadanja i da osoli sebe, neminovno mora da prođe kroz očišćujući podvig. Ovaj podvig može biti žestok, kao oganj. I opet, ne uznemiruj se, idi i gori, jer kroz gorenje ćeš se duhovno očistiti. Postać ćeš čist kao prekaljeno srebro, i proces truljenja (raspadanja) prekinuće se.

Zatim Gospod otkriva još jednu stranu podviga osoljavanja - njegov ukus, ukus koji teške borbe čini privlačnim, a suze - suzama radosti, suzama sreće, suzama koje su draže od smeha.

Gospod govori o požrtvovanosti podviga. On kaže da će se "svaka žrtva solju posoliti", tj. da se svako ko prinosi žrtvu stara o tome da ona bude ugodna - da bude mirisnija i ukusnija. Osnovni začim koji daje ukus je - so. Zato je Gospod i rekao, da će se "svaka žrtva solju posoliti", tj. da će se učiniti mirisnom, prijatnom.

Tako i ti, na svoj trud radi duše i radi Gospoda gledaj kao na žrtvu, i zato podvig nosi sa radošću. Osoli ga ognjem borbe i očišćenja, kako bi tvoja žrtva-podvig postala mirisna i prijatna, kao osoljeni žrtveni dar.

I tvoj podvig radi Boga biće takav, kad pođe od srca, kao iskrena žrtva Bogu. Tada će borbe, koje se vode radi Boga, ispuniti svu dušu i raširiti se po njoj kao blagosloveni tamjan... U duši će se razviti sklonost prema borbi; a žal za podvigom će je nagrizzati, ako bi, makar i privremeno, napustila borbu. Tada će se nakon stradanja pojaviti uteha, i nakon suza zablistać će tiha radost... Tada ćeš zavoleti stradanja, i mila će ti biti tuga u Bogu.

Eto šta znači soljenje duše, kada ona kroz podvig postaje miomirisna žrtva Hristu.

Gospod tu misao još produbljuje: Dobra je so; ali ako so postane neslana, čime će se osoliti?

To znači, da ako vaše delanje radi Gospoda bude dosadno i bezukusno, ako vas samosažaljenje bude vuklo po prizemnosti svakodnevice, ako u blatu padova budete mogli da se dočepate samo nesigurnog oslonca mahovinastih humki i ako se budete bojali oštrog nasilja nad sobom, onda će vaše delanje izgubiti sva svojstva podviga, izvetriće i postaće bezukusno, kao so koja je izgubila silu.

I ništa, ama baš ništa ne može vam pomoći da se vratite u stanje duhovne bodrosti i radosti u Hristu, osim novog osoljavanja sebe, tj. vraćanja na put ognjenog pritiska na sebe, na put napora radi Hrista, kako bi se opet pojavio miomiris žrtvenog plama, i kako bi se vratila snaga osoljene duše.

Konačno, Gospod daje poslednji zaključak: Imajte soli u sebi, i mir imajte među sobom. Mi nemamo šta da dodamo ovim Gospodnjim rečima. Njih treba samo što dublje utisnuti na prvu stranicu svoga srca.

Da, "imaj soli u sebi"! Drži se podviga, kao ognjenog očišćenja, kako bi duša ostala u njemu i kako bi se time prekinulo raspadanje. Samo kroz podvig postaćeš verni sin Nebeskog Oca. Samo kroz podvig steći ćeš mir Hristov - mir koji je On zapovedno i ostavio učenicima: (Hoću) *da u Meni mir imate* (Jn. 16, 33).

Mir vam ostavljam, mir Svoj dajem vam (Jn. 14, 27). Samo kroz podvig pronaći ćeš ono što odlikuje istinskog učenika Hristovog - ljubav: *Po tome će svi poznati da ste Moji učenici ako budete imali ljubav među sobom* (Jn. 13, 35). A sa mirom Hristovim u duši, sa ljubavlju u srcu, ispunićeš i poslednji zavet: *Mir imajte među sobom*.

97. Dođe (Hristos) u krajeve Judejske... i steče se opet narod k NJemu: i kao što običaj imaše, opet ih učeše (Mk.10,1).

Ponovo slika uzajamnih odnosa duše i Boga. Ponavljanjem reči "opet", Božansko Otkrivenje ističe postojanost i ustrajnost duše koja traži Boga, i stalnu otkrivenost Gospoda za takvu dušu.

Gospod nevidljivo hodi po vinogradima ljudskih duša. Duša treba da se odazove i da pođe prema Hristu. Da pođe sa odlučnošću. Ako bi se dogodilo da se duša ukloni i udalji od svoga Učitelja i Spasitelja, neka ne klone u vraćanjima NJemu, i neka ne prestane da oko NJega sabira svoje snage.

On, pak, Spasitelj, "po običaju Svome" - po Svome milosrđu, svepraštanju i ljubavi - neće se umoriti, neće prestati da se odaziva takvoj duši, uvek će je "učiti" otvarajući joj oči srca, privlačiće je k Sebi i spasavati je, pružajući joj život i radost u opštenju sa Sobom.

98. I pristupivši fariseji, kušajući (Hrista) upitaše ga: Može li muž otpustiti ženu? A On odgovori i reči im: Šta vam zapoveda Mojsej? A oni rekoše: Mojsej dopusti da joj se dade otpusna knjiga i da se otpusti. I odgovarajući Isus reče im: Zbog okorelosti srca vašega napisa vam on zapovest ovu. A u početku stvaranja Bog ih je stvorio kao muža i ženu.

Zbog toga će ostaviti čovek oca svojega i mater i prilepiće se ženi svojoj, i biće dvoje jedno telo. A što je Bog sastavio čovek da ne rastavi (Mk. 10, 2-9).

Fariseji hoće da ulove Hrista lukavim pitanjem o braku i razvodu. Oni hoće da ga optuže za razilaženje sa Mojsijevim zakonom i sa praksom života prema tome zakonu. Gospod razobličava one koji ga kušaju. "Nije li dovoljan dokaz vaša praksa? Ona vas i optužuje, jer Mojsije je zbog okorelosti srca vaših, tj. zbog vaše duhovne ogrublosti, bio prinuđen da promeni ustanovljeni poredak. Dakle, praksa vas optužuje kao duhovne grube, kao one koji imaju razvraćeno srce".

Dalje Spasitelj u svoj čistoti obnavlja istinu o braku, onako kako je ona bila zamišljena u tvoračkom činu Boga, Sazdatelja života. Ovu istinu Gospod ponovo uspostavlja kao obavezan hrišćanski zakon i za vekove vekova utvrđuje veliku tajnu braka. Temelj braka tajanstveno počiva na Božanskom blagoslovu sjedinjenja jednog muža sa jednom ženom.

Gospod podseća na ono što je bilo u početku, tj. na trenutak kada su tvoračkim činom Božijim bića prizvana u život i kada im je određeno njihovo istinsko naznačenje. Podsećajući na taj trenutak, Hristos pojašnjava da ih je "Bog stvorio kao muža i ženu", tj. da je za muža - Adama, bila stvorena jedna žena - Eva. I Bog je blagoslovio savez to dvoje, koji su bili stvoreni jedno za drugo.

Pri tome, nije li u činu stvaranja Eve iz Adamovog rebra pohranjena najdublja misao o srodnosti budućih muža i žene po duši i po telu, o onoj srodnosti koja ih vodi ka međusobnom sjedinjenju, i, kada je zadovoljena, daje životu punotu i celovitost?

Hristos podseća na taj tvorački čin i time ustanovljava kao zakon da i u sve buduće vekove Bog, kao Promislitelj života, za jednoga muža tajanstveno stvara jednu ženu. U njih, koji su prizvani u život u različitim porodicama i u različitim mestima, Božanska volja polaže atome srodnosti, i ti atomi treba da se sjedine kako bi bila ispunjena volja Tvorca i kako bi zaživelo ono što je Tvorac unapred odredio.

Kada se život odvija po blagoslovu Božijem, kada se putevi života prokrčuju pod NJegovom nevidljivom rukom, onda dolazi do sjedinjenja srodnih elemenata, i različiti životi sliče se pod Božijim blagoslovom da bi se uzajamno dopunili. Tada će jedan muž naći svoju "jednu" i "jedinstvenu" ženu, stvorenu samo za njega. Ovo će se dogoditi na tajanstven način, blagoslovom Božijim. Elementi srodnosti se tako silno privlače ka međusobnom sjedinjenju, volja Božija tako neminovno oblikuje one koji su njome blagosloveni u životu, srodne duše budućih ženika i neveste tako su vođene ka uzajamnom nadopunjavanju, da se čini, kada bi im vezali oči i postavili jednoga od njih kod vrata vaseljene kako bi celo čovečanstvo u dugoj koloni prošlo pored njega, da bi se i tada, u uzajamnom traženju duša i tela, oni bacili jedno drugom u zagrljaj; on jedan - njoj jednoj.

Eto zašto Gospod potom donosi tako čvrst zaključak: Zbog toga će ostaviti čovek oca svojega i mater...

Ko je bliži od oca? Ko je draži od majke? Ali sada se ispunjava volja Božija, sada se dovršava tvorački čin - stvaranje jednoga života pod blagoslovom Božijim. Prepreka nema, i najjače zemaljske veze se kidaju kao istrošene niti, zato što tu, u zbližavanju ženika i neveste, postoji nešto što je veće od zemlje. Tu se ispunjava najuzvišeniji zakon i tvori se najviša volja. A kada je pronađeno ono što nedostaje, tada se čovek "prilepi" za svoju ženu.

Obrati pažnju na izraz "prilepiće se". To znači ući će u drugu dušu i u drugi život kao u svoj, stopiće se i rastvoriti u njima. Tada će nastati jedan život - jedan celovit život. I biće dovršen tvorački čin - stvaranje muža i žene; jer, kako je i rečeno u Otkrivenju, "stvorio ih je", tj. stvorio ih je jedno za drugo, kao jedan život.

Ovu misao, o jedinstvu života kod ženika i neveste koji se sjedinjuju, Gospod objašnjava još plastičnije. On čak to jedinstvo ne označava kao jedinstvo života, nego jedinstvo tela. I biće dvoje jedno telo, tako da oni više nisu dvoje, nego jedno, tj. ljudi su čak i fizički prestali odvojeno da postoje. Oni su fizički postali jedno telo. Eto šta je učinilo ispunjenje volje Božije.. Ona ne samo da je nadopunila i raširila ljudske duše u uzajamnom slivanju, nego je izmenila i fizičku prirodu, i od dva fizička bića načinila je jedno celovito biće.

Takva je Tajna Braka. Objasnivši je, Gospod izvodi poslednji zaključak koji predstavlja prekor farisejima: "A šta vi hoćete? Šta vi pitate? Kako posle toga čovek da ostavi svoju ženu? Pa to je protivprirodno! Brak predstavlja uzajamno nadograđivanje života! A vi hoćete da Ja odobrim rušenje onoga što je nadograđeno?! Brak je tvorački čin - čin Boga Koji stvara jedan život. Kako vi tražite da Ja razrušim život koji je saznao Bog? To je protivprirodno... I ne pomišljajte da nasrnete na brak! *Što je Bog sastavio čovek da ne rastavlja.*

99. I u kući opet zapitaše ga (Hrista) o tome (o braku i razvodu) učenici NJegovi. I reče im: Koji otpusti ženu i oženi se drugom, čini preljubu sa njom. I ako žena odvoživši se od muža svojega pođe za drugoga, čini preljubu (Mk. 10,10-12).

Učenici Hristovi hoće dublje u sebi da zapečate pravilno shvatanje braka. Ovo je bilo tim neophodnije, što Hristovi učenici u ovom slučaju opozivaju Mojsijev zakon. Eto zbog čega su oni, kada su ostali nasamo sa Gospodom, postavili isto pitanje o braku i razvodu. Pošto ovo nije bilo pitanje iskušavanja, kao kod fariseja, niti radoznalosti, niti sporenja, nego pitanje nužnog znanja, i pošto je ozbiljnost teme zahtevala tačno razmatranje, Hristos ne osuđuje učenike zbog nerazumevanja ili nepoverenja prema NJegovim rečima, nego mirno nastavlja izlaganje o braku, koje maločas kao da je prekinuto.

Učenike je, u krajnjoj liniji, uznemiravala pomisao na izvršavanje strogog Gospodnjeg učenja. Jevanđelist Matej to i ne krije (Mt. 19, 10).

Zaustavljajući uznemirenje učenika, Gospod je, zapravo, pokazao ostvarivost hrišćanskog učenja o braku u životu, da bi u zaključku potvrdno postojanost braka. Jevanđelist Marko je i zabeležio taj zaključak, koji kao da iznova potvrđuje osnovnu misao Gospoda.

Izvršenje svake zapovesti podrazumeva vernost toj zapovesti od početka do kraja. Vernost je odsustvo i najmanjeg kompromisa. Kad čovek beskompromisno ide pravim putem, za njega je sve i prostije, i jasnije, i, na kraju krajeva, uspešnije.

Tako je i sa ispunjavanjem zapovesti o braku. Teškoća u ispunjavanju ove zapovesti nastaje onda kad čovek zaboravi zakon Božiji i put života, i sa njih se spusti na kompromis, Čovek misli da će svojim razumom i svojom željom da popravi i ispuni život, a zapravo zamagljuje istinu svoga puta, stvara dvostruke ciljeve, posrće, i konačno - udaljava se od životne istine, greši u životu, strada, i nezadovoljan je. Greškom započeto - greškom se i završava.

Prati ovo u životu. Pogledaj kako čovek, kada je brak u pitanju, prihvata kompromis. Prati sam nastanak braka.

Zar u braku ljudi ispunjavaju volju Božiju? Zar se čovek, kada želi brak, prepušta promisliteljskoj ruci Božijoj i čistim srcem traži njeno vodstvo? Zar se celomudreno čuva devstvenost duše i tela, i sa trepetom traži dopunjavanje srodnim bićem po zapovesti Božijoj? Zar se u neporočnosti srca odbacuju lažni nasrtaji pohote, kako bi se nezamagljenim očima duše i tela videla usmeravajuća Desnica Božija? Prilikom stupanja u brak pojavila se greška i iskrivila je Božiji put života.

Šta je određivalo bračni izbor? U preovlađujućoj većini slučajeva brak je određivan čulnošću i razvojem fizičkog osećanja (zaljubljenošću), finansijskim razlozima, klasnim ili grupnim odabiranjem (naš čovek), itd. Kada je sve to prilikom sklapanja braka izbilo u prvi plan, volja Božija o životu se iskrivila, u sjedinjenje ljudi umešao se slučajni, nepotrebn faktor, te je bračno sjedinjenje postalo samo relativno čvrsto.

U takvom braku više nije bilo međusobne "prilepljenosti", jedinstva života, jedinstva tela, niti pak "sastavljanja od Boga". Trebalo je samo da se u takvom zajedničkom životu pojavi bilo kakav strani činilac: nova zaljubljenost, nova računica, ili jednostavno razuzdani hir, pa da se bračno zdanje, koje nije imalo garanciju čvrste unutarne pravde, uzdrma i razvali.

Tako se uvek potvrđivala istina: što je nepravdom počelo - nepravdom se i završava. Kada se takva životna greška ispoljila, i kada su ljudi počeli da stradaju od nje, onda su u kidanju bračnih veza tražili način da se oslobode od bremena života. Zapravo, u takvim slučajevima bračne veze se nisu ni osećale. NJih nije ni bilo, zato što u stvari nije bilo ni braka, tj. nije bilo tajanstvenog spajanja jednog muža sa jednom, "svojom", "jedinstvenom" ženom - spajanja do koga je došlo po volji Božijoj.

Eto zbog čega su ljudi sa svoga puta lako odbacivali takav, slučajno sastavljen, a ponekad i prestupno i grehovno, spolja sklepan, zajednički život.

A Gospod ima u vidu istinsko sjedinjenje duša i tela. Ono je neraskidivo, jer je raskid kod njega protivprirodan (Mk. 10, 11). Zato je i rečeno: Koji otpusti ženu i oženi se drugom, čini preljubu sa njom.

Sasvim je jasno zašto čini preljubu. Zato što je tajanstveni savez muža i žene, koje je sjedinio Bog - večan. Kada se muž sjedini sa drugom ženom, a već se nalazi u savezu sa "jednom" i "jedinstvenom", onda se on u stvari izruguje nad večnim savezom sa jednom ženom, i postaje - preljubočinac. NJegova "jedna" žena je živa i svezana, i biće večno svezana sa onim sa kojim se sjedinila pred Bogom.

Eto zbog čega je zakon braka nepromenjiv. On ne dopušta kompromise i tada garantuje dostizanje istine života i sreće. Ne poseži na brak, jer je to posezanje na istinu života. *Što je Bog sastavio čovek da ne rastavlja.*

100. I donošahu mu decu da ih se dotakne, a učenici zabranjivahu onima što ih donošahu. A videvši Isus uznegodova i reče im: Pustite decu neka dolaze Meni, i ne branite im; jer takvih je Carstvo Božije (Mk. 10, 13-14).

Kada duša deteta, ili jednoga od ovih malih koji veruju u Mene (Mk. 9,42), teži ka Hristu, a neko (rodbina, prijatelji) joj se ispreči na putu, onda taj koji se isprečio svakako greši. Dušu deteta privlači srodno, a srodno je za nju - Bog i Carstvo Božije, jer duša deteta nije izopačena grehom. Dakle, u opštenju sa Bogom čista duša nalazi sebe, raste, i jače se utvrđuje u Istini.

Prepreka na putu ka Bogu je nasilje nad dušom, kojim se ona lišava najneophodnije hrane. Njoj se zabranjuje da ide u srodnu sredinu. Takva zabrana i nasilno zadržavanje duše u sredini koja joj nije srodna, narušava pravdu života, te zato i predstavlja izopačenje života i greh. Zato je Gospod "uznegodovao" čak i protiv svojih učenika, kada su pokazali takvo neshvatanje istine života i neshvatanje duboke pravednosti prirodne težnje dečije duše ka Bogu.

I ti otvori detetu prozorčić ka nebu, daj njegovoj duši da se nadiše Božanskog života, jer to je bolje od bilo kakve igracke, ili od ugađanja detetu hranom.

101-150

[sadržaj](#)

101. Zaista vam kažem: Koji ne primi Carstva Božijega kao dete, neće ući u njega (Mk. 10,15).

Dete - to je slika ponovo rođenog za Carstvo Nebesko (Mk. 9,36-37).

Ti treba da sahraniš starog i grešnog sebe, da se ponovo rodiš za novi život duha, kao dete. Treba da postaneš dete po duši i da usvojiš sva svojstva deteta: čistotu srca, nezlobivost, prostotu, svepraštanje, celomudrenost. I treba da se pokreneš ka Carstvu Božijem, kao što se dete kreće ka srodnoj sredini: prosto, bez lukavstva, odlučno i celom svojom dušom.

Tada ćeš i ti biti dete Carstva Božijeg. Konačno, ono će pripadati i tebi.

Dakle, milujući decu, ne zaboravljaj da i ti po duši treba da budeš nalik na njih.

102. *I zagrlivši ih (Gospod decu), stavi ruke na njih te ih blagoslovi (Mk. 10,16).*

Tako će Gospod da miluje i tebe kada budeš kao dete. I tebe će Gospod da "zagrli" Duhom Svetim, i da pruži nad tobom Svoju nevidljivu, zaštitničku, usmeravajuću i spasavajuću Ruku. Pod blagoslovom te Ruke, bez opasnosti ćeš proći putem života, i naći ćeš mir u blaženoj obitelji Nebeskog Oca Koji te ljubi.

103. *I kad iziđe (Gospod) na put, pritrčao neko, i kleknuvši na kolena pred NJim, pitaše Ga: Učitelju blagi, šta mi treba činiti da nasledim život večni? A Isus mu reče: Što me zoveš blagim? Niko nije blag osim jednoga Boga. Zapovesti znaš: Ne čini preljube; ne ubij; ne ukradi; ne svedoči lažno; ne čini nepravde nikome; poštuju oca svojega i mater. A on odgovarajući reče mu: Učitelju, sve sam ovo sačuvao od mladosti svoje. A Isus pogledavši na nj, omilje mu, i reče mu: Još ti jedno nedostaje: idi prodaj sve što imaš i podaj siromasima; i imaćeš blago na nebu; i dođi, uzmi krst svoj i hajde za mnom. A on se snuždi zbog ove reči, i otide žalostan; jer beše vrlo bogat.*

I pogledavši oko Sebe Isus reče učenicima Svojim: Kako je teško bogatima ući u Carstvo Božije! A učenici se zapanjiše na reči NJegove. A Isus opet odgovarajući reče im: Deco, kako je teško onima koji se uzdaju u bogatstvo ući u Carstvo Božije! Lakše je kamili kroz iglene uši proći negoli bogatome u Carstvo Božije ući.

A oni se veoma čuđahu govoreći u sebi: pa ko se onda može spasti? A Isus pogledavši na njih reče: Ljudima je to nemoguće, ali Bogu nije; jer sve Je moguće Bogu (Mk. 10,17-27).

Ovo je ključ za razumevanje sledovanja za Hristom, ovo je jedna od tajni Božijih.

Otvori oči srca i onda čitaj! I pomoli se da tvoje duhovne oči ne bi bile zatvorene i tvoje duhovne uši zapušene za primanje istine Božije. "Neko" prilazi Hristu. Jevanđelist pridošlicu označava na tako opšti način, da bi ti ovde video ustvari tipsku sliku.

Pridošlica je mladić, bogat mladić, ali ga Jevanđelista ipak ne naziva tako. Osim Svetog Marka, i jevanđelist Matej ga na početku svoje priče naziva "neko". I gle, *neko pristupi i reče Mu* (Mt. 19,16). Dakle, ovde je reč o tipskom prikazivanju pridošlice. On je mogao i da ne bude mladić, nego zreo čovek. Mogao je i da ne bude bogat.

Koje tipske crte karakterišu pridošlicu?

Jevanđelist Marko pominje njegovu mladost, a i jevanđelist Matej ga tokom cele svoje priče zove - mladić (Mt. 19, 20, 22). Shodno tome, to je bio čovek mlade duše. Ona nije otupela. Ona

živi i diše. Ona je energična do plahovitosti. Taj "neko" nije prosto "prišao" Hristu, nego mu je "pritrčao".

Eto kakva je mladost i plahovitost duše! Plahovitost duše mladića koji je pritrčao Gospodu usmerena je na ono najviše što čovek može da traži - na opravdanje sopstvenog života. "Neko" - mladić - ne traži naslade, ne juri za sticanjem, ne trči za počastima, ne privlači ga slava. On hoće da zna: šta je potrebno za opravdanje života. On hoće da nauči kako da ustroji život, da bi imao srećan kraj - da bi dosegao blaženu večnost.

Radi tog cilja, radi najuzvišenijeg cilja u ljudskom životu, on traži i plahovito trči. Kada je našao Učitelja istine, vatreno Ga moli da mu otkrije istinu života. Eto zbog čega je pao pred NJim na kolena i iz sve duše Ga moli: "Prosveti me. Nauči me kako da dostojno živim."

Učitelju blagi, šta mi treba činiti da nasledim život večni?

Dakle, obrati pažnju na to, da je mlada, neiskvarena duša plameno usremljena ka Hristu i da Ga traži. Samo večno mlada duša, koja nije oronula od poroka, uporno traži istinu života i baca se prema njoj. A kada naiđe Istočnik svetlosti, onda ona ne štedi sebe, prostire se ničice, i čini se da je spremna da pruži sve kako bi izmolila i pronašla istinu.

Za takav poriv sposobna je samo čista, samo mlada duša, jer je ona sačuvala osećaj za pravdu, i snagu da se baci ka svetlosti, tamo gde se ona pojavi. A greh dušu čini starom. On otupljuje osećaj za pravdu, a sa njim i polet duše. On podseca krila duše i navaljuje na nju večno opterećujuće breme. Tada duša više nema izbora, niti može slobodno da se vine; duša, pritisnuta težinom greha, oronula od izjedajućih sokova nepravde, ropski se zapliće u svoje mračne niti, u svoj ćorsokak bezizlaznosti, podstaknuta od strane svoga gospodara - greha.

A šta kaže Hristos? Kako On odgovara na molbu za poučavanjem?

Na ushićenje mlade duše koja traži istinu života, Gospod odgovara naizgled hladno: Što me zoveš blagim? Niko nije blag osim jednoga Boga.

Ali, to ipak nije hladan odgovor. To je priziv na temeljitost, na više svesti o samom obraćanju. Svojim odgovorom Hristos daje veću težinu pitanju i veći značaj odgovoru. "Ti tražiš od Mene istinu života i nazivaš me blagim. A beskonačno blag je samo Bog. Dakle, ti se obraćaš Bogu. Svet ti nije pružio istinu. I ti je tražiš od blagog Boga. Zapamti ovo. Ne treba se igrati istinom. Odgovor primi kao najuzvišeniju istinu, kao odgovor Boga. A on je obavezujući. I više nećeš moći da ga mimoideš. On svezuje".

Očigledno je da u prirodnom životu, u životu van Hrista - pa makar to bio i bogat život, tj. i moralno i fizički uređen na najbolji način - sreće i zadovoljenja nema. Oni su neuhvatljivi. I zato, kada je došao trenutak da dobri mladić ode od Hrista i da se vrati svome dobro uređenom životu, on otide žalostan, jer je znao da se vraća u ispunjenu pustoš i da ostaje bez radosti.

U prirodnom životu, koliko god on bio idealan, nema ispunjenosti. I osetljiva duša, ona koja nije ubijena grehom, traži dovršetak života. On se, makar i nevoljno, trudi u traženju onoga, što treba da se pojavi kako bi dalo punotu i sreću dovršenosti.

Šta je to? Šta? Šta daje sreću dovršenosti?

Hristos odgovara. Udubi se, udubi se!

Hristos odgovara mladiću: *Još ti jedno nedostaje: idi prodaj sve što imaš i podaj siromasima; i imaćeš blago na nebu; i dođi, uzmi krst svoj i hajde za mnom* (Mk. 10,21). Dakle, potrebno je samo jedno! Kako je to jednostavno! Za celu ravnotežu života, celo njegovo opravdanje, za svu punotu sreće i zadovoljstva potrebno je samo jedno. Odbacuju se tomovi nagomilanih ljudskih misli. Otklanjaju se, kao nepotrebni, svi uzaludni napori ljudskih traganja. Potrebno je samo jedno! Kako jednostavna istina!

"Prodaj, razdeli, i pođi za Mnom, uzevši krst svoj".

O čemu se tu radi? Zar opravdanju života smeta mnogo novca, ili, uopšte, spoljašnjost sama po sebi? Učenici Hristovi su u početku tako i shvatili reči svoga Učitelja.

Kada je mladić otišao sa tugom, Gospod je, pogledavši okolo, kao da lovi misli prisutnih, Svojim učenicima rekao: Kako je teško bogatima ući u Carstvo Božije! (Mk. 10,23). A učenici su se "zapanjili" na Njegove reči. Očigledno da su učenici shvatili da Učitelj zahteva potpuno odricanje, potpuno istrebljenje svega spoljašnjeg, svega zemaljskog. Da, ali kako je to moguće za zemaljske ljude? I, oni su se užasnuli!

Tad Gospod pojašnjava njihove misli. S kakvom nežnošću, s kakvim snishođenjem prema njihovoj misli koja se prostire po zemlji On to čini! Deco - kaže On - kako je teško onima koji se uzdaju u bogatstvo ući u Carstvo Božije! Gospod pojašnjava da se tu ne radi samo o novcu ili o spoljašnjosti samoj po sebi. Zar može biti greha u tome što će u sobi da leži zlato ili neka druga stvar? Grešna je ljudska slabost, koja hoće stvarima da ispuni ne samo sobu, već i čitav život, koja hoće da se stvarima utvrdi u životu, i da se na stvarima utemelji, kao na čvrstom osloncu. Dakle, u tom momentu nastaje greška.

Greh se pojavljuje onda kada dođe do izopačenog mešanja vrednosti. Upravo zato, Gospod baš na ovaj način preciznije određuje Svoju misao: teško je ući u Carstvo Božije onima koji nemaju zlato, a uzdaju se u zlato, tj. onima koji zlatom i stvarima hoće da se utvrde i opravdaju u životu.

Ali, nakon što je ovako precizirao Svoju misao - da ulazak u Carstvo Božije nije težak za bogate, nego za one koji se uzdaju u bogatstvo - Gospod se ipak, sa izvesnim insistiranjem, odmah vraća na svoju prvobitnu formulaciju suda o bogatašu: *Lakše je kamili kroz iglene uši proći negoli bogatome u Carstvo Božije ući* (Mk. 10, 25). Treba dodati da se kod jevanđelista Mateja i Luke predaje samo ta formulacija i da uopšte nema preciziranja misli o tome da se spasti neće oni koji se uzdaju u bogatstvo. Obojica Jevanđelista, kada pričaju o ovom događaju, navode samo Gospodnje reči o tome da je teško bogatome ući u Carstvo Nebesko (Mt. 19, 23-24; Lk. 18, 24-25).

Vidi se, osnovna misao Gospoda bila je ta, da je bogatima, tj. onima koji su potpuno obuzeti spoljašnjim, teško da uđu u Carstvo Nebesko Oca.

Vidimo da Gospod kao da namerno ne razlikuje "bogatog" od onoga ko se "uzda u bogatstvo" i da između njih stavlja znak jednakosti. Kao da je preciziranje misli o onima koji se "uzdaju u bogatstvo", bilo dato samo radi snishođenja ljudskom razmišljanju učenika, da bi ono bilo usmereno na shvatanje istine, dok su pred licem Najviše Istine i Pravde života, oba stanja, tj. stanje duše u bogatstvu i njeno stanje uzdanja u bogatstvo, potpuno izjednačena.

Kako to shvatiti? O čemu se radi?

Dakako, stvar sama po sebi ne može biti grešna, kao što nema greha ni u sveukupnosti stvari samih no sebi, čak ni onda kada bi bile uzete sve stvari ovoga sveta. Ali greh i zlo, koji su prodrli u ljudski život, čine stvari svojim oruđem, i tada stvari postaju spoljašnje okruženje zla. I svaki čovek, kroz svoje stvari, srodne pomenutom okruženju zla, i protiv svoje volje biva uvučen u to okruženje i nevoljno se srodi sa njim. Takvo zlo okruženje predstavlja, na primer, novac, odeća i slično. To kao prvo.

A kao drugo, stvari, bezgrešne same po sebi, postaju izvor zla zbog slabosti prirode svakog čoveka. Kad se čovek okruži i zatrpa stvarima, tj. spoljašnjim, zemaljskim, on neumitno postaje njihov rob. Postupci, interesi, želje čoveka, i nevoljno ga zatvaraju u skućeni krug spoljašnjeg; tada dolazi do zamene vrednosti, čovek se beznadežno zapliće u ograničenu sredinu stvari i postaje njihov sluga. Tako, na primer, biva u trgovini, čak i u umetnosti, i u drugim oblastima.

Na taj način, posedovanje stvari neprimetno prelazi u robovanje stvarima - posedovanje stvari neprimetno se pretvara u život kroz stvari i uzdanje u njih. Eto zbog čega Gospod izjednačuje posedovanje bogatstva i uzdanje u njega, i stavlja u istu ravan udaljenosti od Carstva Božijeg one koji se uzdaju u bogatstvo i one koji bogatstvo poseduju. Gospod u istu grupu stavlja i bogate i one koji se uzdaju u bogatstvo zato što unutarne, duhovno gledano, oni stoje na jednoj liniji - liniji koja odvaja od Carstva Božijeg.

Zato i odlazi bogati mladić. Za ovu mladu i unutarne bogatu dušu, nije bogatstvo samo po sebi bilo prepreka u sledovanju za Hristom, nego bogatstvo kao put zemlje, put spoljašnjeg, kada neminovno dolazi do uzdanja u bogatstvo, do pokoravanja stvarima, do robovanja stvarima, kada dolazi do neprimetnog upijanja u sistem vrednosti spoljašnjeg, i kada se Božije postepeno i neprimetno prebacuje u zemaljsko. Kada dođe do ophrvanosti zemljom i kada se čovek čitavim svojim bićem prepusti zemaljskom putu života, onda Božiji put postaje dalek i nekako nestvaran. Ovim putem - putem robovanja stvarima - išao je mladić, i pokazalo se da je za njega nemoguće da pođe za Hristom, pošto svoj život nije mogao da zamisli izvan puta stvari. On jednostavno nije mogao da se odrekne stvari, kako je to od njega tražio Hristos.

Sada je jasno šta je to "jedno" što je mladiću nedostajalo. "Sve što si rekao o sebi - kao da mu kaže Gospod - dobro je. Čist si pred zakonom, sačuvao si zapovesti, i drag si mi, ali jedno ti nedostaje da bi bio sa Mnom - da predeš na Moj put. Ti ideš putem stvari. A Moj put se razlikuje od puta stvari. To je - put duha. Zato, da bi stao na Moj put, oslobodi se prvog puta, tj. oslobodi se stvari - prodaj!... razdeli!"

Znači, da bi stao na Božiji put, treba iz duše da izbaciš svu zemlju, sve stvari. Potrebno je da između tvoje duše i Boga ne bude nikakvog zaslona od zemlje, koji bi zaklanjao Boga.

Potrebno je da čak ni senka zemlje ne padne na dušu. Neka svi prohtevi duše, u svim njenim najudaljenijim uglovima, budu izvađeni, pokazani, i okrenuti ka Ocu života i Svetlosti. I neka ničega ne bude u među prostoru između duše i Boga, ne samo od stvari, nego čak ni senke stvari.

Gospod je odan. Pa ako hoćeš da ideš za NJim i da Ga ljubiš, onda idi i ljubi, i ljubi samo NJega, bez ostatka.

Kada to učiniš, onda si prešao na Božiji put, jer si ispunio ono prvo - "prodaj!... razdeli!", tj. odbacio si stvari, i ispunio si ono drugo - imaćeš blago na nebu, tj. težište si prebacio na večno, u oblast duha; dakle: tvrdo si stao na put Božiji.

Sad možeš spokojno da ideš za Hristom. Ovo je put nepropadljivog, besmrtnog života i beskonačne večnosti.

Eto šta je bilo rečeno mladiću. Eto šta je ključ spasonosnog puta. Eto šta zahteva put Hristov.

A učenici su se opet užasnuli ("zapanjili"). Učitelj je tražio da iz duše i života izbace sve materijalno. Materijalni čovek živi okružen stvarima (materijalnim), i, čini se, ne može da izađe iz tog kruga.

Učenici nisu razmišljali o tom izlaženju, zato je za njih rečeno da se zapanjiše (Mk. 10,26). Sada je, međutim, učenje Gospodnje i njima postalo jasno, ali ono je bilo tako kristalno i uzvišeno, da je ljudsko poznanje ustreptalo od njega.

Konačnu jasnoću ovim rečima dalo je novo podsećanje na krst: *prodaj... podaj... imaćeš blago na nebu...dođi, uzmi krst svoj i hajde za Mnom.*

Podsećanje na krst povezalo je ove reči Gospodnje sa NJegovim ranijim rečima o odbacivanju sebe i uzimanju krsta. Tamo je traženo odbacivanje sebe, pogubljenje sopstvenog života i njegovo odbacivanje na smetlište. Sada se traži odricanje od stvari, od svega spoljašnjeg - da se za sebe i u sebi pogubi sav svet stvari i da se odbaci na isto mesto, u smeće. Tamo mu je mesto.

Ovo je zvučalo neverovatno. Ali bilo je upravo tako. I ne može da bude nikako drugačije, ako hoćeš da ideš za Hristom Bogom i da Ga ljubiš onako kako se zahteva, tj. svim srcem, svom dušom, celim svojim razumom, svom snagom tvojom, tj. svim silama života (Mk. 12, 30). Slušaj! Slušaj!

Ovde nije reč o istrebljenju stvari, niti o spoljašnjem izvođenju čoveka iz kruga stvari, jer to bi bilo ubistvo zemlje, a zemlja je ipak tvorevina Božija. Ovde nije reč o uništenju stvari, nego o njihovom podčinjavanju jedinom načelu života, a to je - Bog. Samo Gospod, samo Hristos, samo ljubav prema NJemu i sledovanje za NJim, ostaju svakodnevni sveobuhvatni cilj života. Sve ostalo je u službi ovog glavnog i jedinstvenog cilja. Sva druga tvoja zanimanja, interesovanja, stremljenja, pa čak i najbolja i najidealnija ljubav, ne treba da budu cilj sami po sebi, nego samo

oruđe, sredstvo kojim ćeš ispunjavati volju Božiju o tebi i o životu u njima. Kroz njih ćeš poslužiti jedinoj ljubavi prema Hristu i Bogu. Takva treba da bude uloga zemaljskog i materijalnog.

Dakle, stvar možeš da poseduješ i na spoljašnji način možeš da živiš sve dotle dok su sva tvoja stremljenja posvećena NJemu, na primer, u nauci, u umetnosti i u drugim oblastima; ali sve tvoje materijalne težnje treba da imaju samo ulogu služenja u tvome životu, tj. kroz njih treba da služiš jedinoj Istini života i kroz njih da opravdaš svoj život. Rečju, služi ne njima samima po sebi, nego u njima i kroz njih predaj svoje srce i sav svoj život samo Bogu.

Takav put zahteva da se na unutarnji način izađe iz kruga stvari, da im se ne pridaje nikakva vrednost, da se duša na njima ni malo ne zadržava, a još je bolje - okrenuti se od njih i izbaciti ih iz sebe.

Pošto je to bio poziv da se izađe iz sveta stvari, učenici ga smatraju nemogućim za čoveka (*Pa ko se onda može spasti?*).

Pa sam čovek je - stvar! Čini se da je njemu nemoguće da izađe iz sveta stvari. Zapanjeni i sa trepetom duše, učenici su pitali jedan drugog: Pa ko se onda može spasti, ako se pred onoga koji se spasava postavlja takav zahtev?

Gospod odgovara na to: On se saglašava sa učenicima. Da, kaže Gospod, ljudima je to nemoguće.

Ponovo obrati pažnju na Gospodnje reči. On nije rekao: "To je nemoguće", tj. da NJegov zahtev prevazilazi ljudske mogućnosti, da predstavlja utopiju, i da je dakle - neostvariv. Nego kaže: Ljudima je to nemoguće, tj. On se slaže sa učenicima u oceni ljudske slabosti i tvrdi da ljudi, u kojima preovladava materijalno, nisu u stanju da ispune NJegovu zapovest.

U potpunosti razvijena, Gospodnja misao izgleda ovako: za ljudsku dušu je sasvim moguće i čak potrebno da izađe iz kruga stvari, pošto duša treba da bude duhovna i nematerijalna. Zato Sam Ja i dao takvu zapovest. Ali grešna duša nije u stanju da odatle izađe, jer greh i jeste izdaja duhovnosti duše i njeno pogružavanje u materijalnost. A kada duša "pogubi" sebe grešnu da bi se našla preporođenom, onda ona, očišćena, može da izađe iz kruga stvari, budući da će tada u njoj i sa njom biti sila, Božija sila.

Jer Božija sila spasava čoveka. Božija sila je svemoguća. *Sve je moguće Bogu* (Mk. 10, 27).

104. A Petar mu (Hristu) počeo govoriti: Eto mi smo ostavili sve i za Tobom podosmo (šta će, dakle, s nama biti? - Mt. 19, 27). A Isus odgovarajući reče: Zaista vam kažem (da ćete vi koji podoste za mnom, u novom životu, kad sedne Sin Čovečiji na presto slave Svoje, sesti i sami na dvanaest prestola i suditi nad dvanaest plemena Izrailjevih - Mt. 19,2 8): nema nikoga ko je ostavio kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili mater, ili ženu, ili decu, ili njive, Mene radi i

Jevanđelja radi, a da neće primiti sad u ovo vreme sto puta onoliko kuća, i braće, i sestara, i oca, i mater, i decu, i njive, uz progonjenje, a u veku koji dolazi život večni (Mk. 10, 28-30).

Gospod tek što je izložio učenje o odbacivanju stvari i svega spoljašnjeg kako bi za dušu bio očišćen put ka NJemu, kad plameni apostol Petar postavlja pitanje: "Evo, mi smo zanemarili sve zemaljsko, sve stvari, da bismo bili samo sa Tobom, kako Ti i savetuješ učenicima Svojim. Šta će dakle biti sa nama?" Nemoj da misliš da je ovo pitanje praktičnog čoveka, koji hoće da zna kakva će biti njegova nagrada i kolika će biti njegova dobit. Kakva dobit i kakva nagrada u materijalnom smislu može zanimati čoveka koji je sve materijalno odbacio u smeće. Ovo je - pitanje vere. Ovo je - pitanje nepromenljivosti Gospodnjih obećanja.

Petar je bio ushićen, zato što se njegovo napuštanje materijalnog sveta, iz ljubavi prema Hristu, poklopilo sa zahtevom Samog Hrista iznesenim pred ljubljenoga. Vođen ljubavlju Petar hoće da Onaj Koji ga ljubi još jednom kaže koliko će biti blizak onima koji su pošli za NJim. Gospod je svakako video da je to bilo pitanje vere i ljubavi. Eto zbog čega On ni u čemu ne ispravlja Petra, nego mu odgovara onim što je srce učenika i htelo da čuje. "Iz ljubavi prema Meni vi ste ostavili sve materijalno, da ni jedna stvar ne zakloni Mene od vaših duša, kako biste bili samo sa Mnom. Tako će biti i u momentu nastupanja Carstva Moga, kada ću doći da sudim zemlji i sešću na presto Svoj. Tada ćete i vi, kao sudeonici Moje slave, sedeti na dvanaest prestola, i svaki koji pobedi daću da sedi sa Mnom na prestolu Mome (Otkr. 3, 21)".

Tako, kad budu pokazane sve "misli ljudskih srca", i kad sve zemaljsko bude "nago i obnaženo", svima će se otkriti pravda Božija o zemlji i o ljudima, i biće sud Božiji po toj pravdi, zajedno sa sudom Svetih Božijih. Kao učesnici suda Božijeg, Sveti Božiji će tada uzviknuti: *Spasenje i slava i čast i sila Bogu našem; Jer su istiniti i pravedni sudovi NJegovi. (Otkr. 19,1-2).*

Ali, Gospod, uz svoje najbliže učenike i Apostole, Svojom mišlju i ljubavlju obuhvata i sav bezbrojni zbor Svojih budućih učenika i sledbenika, i miluje ih Svojim Božanskim obećanjem. A pošto je Gospod video svu nemoć ljudske prirode, i ujedno svu težinu zemaljskih krstova NJegovih učenika, On objavljuje da Mu je bliska i zemaljska sudbina NJegovih učenika, te da se On, kao i u čudu hranjenja hlebovima, pobrinuo i za nju.

Na putu Krsta vladaju teška ostavljenost i usamljenost. Kad se u borbi sa svetom greha za svetost duše traže ljudske snage, kad je okolo pustinja, kad sa svih strana pritiskaju zveri i čuje se njihovo urlikanje, kad u najboljem slučaju pored tebe prođe ravnodušnost, i ti si sasvim sam u toj velikoj, bučnoj, metežnoj i tuđoj, pa uz to još i neprijateljski raspoloženoj pustinji života, a tvoje sile, međutim, presušuju, telo je već iscrpljeno, a u dušu se potkrada uninije, tad, uz svu tvoju veru u istinitost sopstvenog puta, uz svu svest o tome da Gospod ne može neprekidno da tvori čudesa kako bi te i na spoljašnji način podržao, ti ćeš ipak potpuno da iznemogneš usled te ostavljenosti, odbačenosti i usamljenosti.

Pa zar nije i Sin Božiji, budući iznemogao po Svojoj ljudskoj prirodi usled nesnosnih stradanja, vapio ka Svom Nebeskom Ocu: *Bože Moj, Bože Moj, zašto si me ostavio? (Mt. 27, 46).*

Tako Gospod, znajući unapred težinu stradanja krsnog puta Svojih učenika, znajući unapred svu nemoć ljudskih sila, sada Svoje buduće učenike i sledbenike venčava obećanjem čvrste zemaljske podrške za njih, kako ne bi imali osećaj ostavljenosti i usamljenosti.

"Vi ste radi Mene i radi Nebeskog Carstva ostavili sve zemaljsko. Ja znam da će vam biti veoma teško, ali, kao Otac Koji vas ljubi i Koji se stara i o vašem zemaljskom životu, Ja vam kažem: ne bojte se, vaša nagrada je velika - čak i dok se nalazite na zemlji, nećete osetiti da ste nešto izgubili ili da ste nečega lišeni. Ja ću učiniti to, da ćete i na zemlji biti stotruko nagrađeni onim "spoljašnjim", što ste ostavili Mene radi. Zato vam istinu govorim: nema nikoga ko je ostavio kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili mater, ili ženu, ili decu, ili njive, Mene radi i Jevanđelja radi, a da neće primiti sad u ovo vreme sto puta onoliko kuća, i braće, i sestara, i oca, i mater, i decu, i njive".

Zar je reč Božija isprazna? Zar se iz ljubavi prema Hristu ne ustupaju sada stotine domova za sluge NJegove; i zar se ne pojavljuju stotine braće i sestara u Hristu? I otaca, i majki, i dece u Hristu?

Sećaj se ovoga. I sećaj se svoga duga hrišćanske ljubavi (koji se izvršava po reči NJegovoj: Po tome će svi poznati da ste učenici Moji ako budete imali ljubav među sobom - Jn. 13, 35) i duga služenja Hristu u liku svoje braće (koji se izvršava po reči NJegovoj: Zaista vam kažem: kad učiniste - tj. kad nahraniste, napojiste, odenuste, primiste, posetiste bolesnog i zatočenog - jednome od ove moje najmanje braće, Meni učiniste - Mt. 25, 40). Još jače se utvrđuj mišlju, da to činiš po zavetu Božijem, radi učvršćivanja Carstva Božijeg.

Odmah nakon što je, snishodeći ljudskoj slabosti, utešio učenike obećanjem zemaljske podrške, Gospod kazuje ono glavno - večno i nebesko: "I nema nikoga od onih koji su pošli za Mnom, a da neće primiti u veku koji dolazi život večni". Tako ne samo Apostoli Gospodnji, nego i svi oni koji su ostavili zemaljsko i sa krstom pošli za Hristom, postaju sudeonici NJegovog Carstva i NJegove slave.

S NJim ćemo i carovati - ponavlja s Gospodom i Sveti Apostol (2. Tim. 2, 12).

105. Ali će mnogi prvi biti poslednji i poslednji prvi (Mk. 10, 31)

Opet slika suprotstavljenosti sveta zemlje, kao sveta greha, Carstvu Božijem, kao Carstvu pravednosti. Ono što je vredno na zemlji - bezvredno je na nebu, a prvo na zemlji - poslednje je na nebu. Zato je Gospod ranije i rekao: *Koji hoće da bude prvi neka bude poslednji od svih i sluga svima* (Mk. 9,35).

106. A kada uzlažahu (Hristos i učenici) putem u Jerusalem, Isus idāše ispred njih, a oni se čuđahu, i za NJim idahu sa strahom. I uzevši opet Dvanaesticu, počē im kazivati šta će mu se dogoditi: Evo idemo gore u Jerusalem, i Sin Čovečiji biće predan prvosveštenicima i književnicima, i osudiće ga na smrt, i predaće ga neznabošcima; i narugaće mu se, i šibaće ga, i pljuvaće ga, i ubiće ga, i treći dan vaskrsnuće (Mk. 10, 32-34).

Prvi krstonosac - Hristos Gospod, "uzlazi" u Jerusalem, Jerusalem stradanja, venca i slave. Put ka njemu je - put u goru. To je - put podviga. I Hristos "uzlazi" u Jerusalem.

Kao da je tajna Krsta potpuno ispunila Hrista, i On više ne pripada Sebi. On se kreće ka Golgoti. To je tajanstvena, neshvatljiva, slatka i strašna sila Božija. Eto zašto se Hristos već odvojio od učenika. On je sam. I ide ka Krstu i Golgoti.

Ovo je velika Božija tajna i sila. Ona je - kao nesavladiva stihija. Ona je Čoveka Hrista već iznela i odvojila od zemlje, i On se podiže ka Jerusalemu stradanja. Hristova figura postala je divovska. NJu je primetno ovenčala nadzemaljska sila.

Isus idāše ispred njih. Eto zbog čega su srca učenika jače zakucala: dotakla ih je i zahvatila neshvatljiva stihija. Oni su zatreptali, jer su osetili da je pred njima najdublja tajna, iako je oni i ne shvataju.

NJihov krotki Učitelj uopšte više nije isti. On se odvojio od njih. Može biti, da im je u poslednjim zracima iščezavajuće svetlosti, idući ispred njih, On izgledao kao kolos. NJegova usredsređena odvojenost od sveta govorila im je da On više ne pripada Sebi, da je "privučen", i da tu nevidljivo prisustvuje Sam Nebeski Otac i Sile Nebeske.

Ustreptalih srca, poraženi tajnom koja ih se dotakla, učenici su u molitvenoj tišini išli podalje za NJim. *A oni se čuđahu, i za NJim idahu sa strahom.*

Gospod posvećuje učenike u tajnu koja ih je zapljusnula. On poziva dvanaesticu k Sebi, i govori im da će u Jerusalemu biti predan, izložen poruzi, popljuvan, osuđen na smrt i ubijen. Ali neka učenici takođe znaju i to, da celo to uniženje mora da se dogodi, jer je ovde, u NJegovom Krstu - tajna NJegove slave, pošto će trećega dana po smrti da nastupi NJegova pobjeda i proslavljanje: On će vaskrsnuti.

I ti se pridruži učenicima, užasni se umom, ustrepti srcem, kako bi bio ovenčan tajnom Krsta, kako bi Gospod tu tajnu ulio i u tvoju dušu, jer za učenika Hristovog neminovno je da pođe putem Krsta.

I tebi je na putu tvoga krsta neminovno da pođeš na goru, neminovno je da podvigom i borbom uziđeš u Jerusalem tvojih stradanja i tvoje slave. Predosećajući težinu krsta, i ti ćeš se, kao i Apostoli, ispuniti užasom, i zadržtaće tvoje ljudsko srce. Zato se moli Hristu, da bi te On Sam pratio, da bi ti darovao Svoju Božansku pomoć, te da bi i ti bio privučen i zapljusnut NJegovom moćnom silom. Moli se da bi bez straha uzašao za Hristom i sa NJim u Jerusalem tvojih

stradanja, da bi se podigao na očišćujuću Golgotu, i kroz nju se prisajedinio Božanskom Vaskrsenju, te da bi ustao i za večnost ušao u Carstvo Boga i Oca.

107. I dođoše pred NJega Jakov i Jovan, sinovi Zavedejevi, govoreći: Učitelju, hoćemo da nam učiniš što ćemo te moliti. A On im reče: Šta hoćete da vam učinim? A oni mu rekoše: Daj nam da sednemo jedan s desne strane Tebi a drugi s leve, u slavi Tvojoj. A Isus im reče: Ne znate šta istete; možete li piti čašu koju Ja pijem, i krstiti se krštenjem kojim se Ja krstim? A oni mu rekoše: Možemo. A Isus im reče: Čašu, dakle, koju Ja pijem ispićete; i krštenjem kojim se Ja krstim krstićete se; Ali da sednete s desne strane Meni i s leve nije Moje da dam, nego će se dati kojima je pripremljeno (Mk. 10, 35-40).

Opet molba ljubavi. I sasvim prirodna molba!

Pa ko neće da bude bliže onome koga voli? Samo što učenici o bliskosti prema LJubljenom misle po zemaljski. Oni misle da se bliskost po ljubavi daje kao spoljašnja nagrada. Jednog staviš s desne strane, a drugoga - s leve... Pošto je, dakle, ovo bila molba ljubavi, a ne zahtev sujete, Gospod tu molbu ne otklanja sa negodovanjem - kao što je sa negodovanjem odbacio Petrova ljudska razmišljanja, koja su iskrivljavala NJegovo učenje (Mk. 8, 33) - nego sa trpeljivošću ispravlja pogrešno shvatanje Svojih učenika.

Dakle, ovde se želja ljubavi, želja da se bude bliže, ne otklanja, nego se zahtevu ljubavi ukazuje na bolji i uzvišeniji oblik i način dostizanja traženog. Gospod pojašnjava šta je to potrebno za bliskost NJemu po ljubavi. Za ovo je potrebna unutarnja bliskost, a unutarnju bliskost stvara jedinstvo puta učenika sa Hristovim putem.

Gospod potom ukazuje na svu neminovnost tog jedinstvenog puta za onoga ko Ga ljubi i ko je pošao za NJim. Hristov put je - put Krsta i stradanja, i kada učenik jednom pođe tim putem, On će se dušom sliti sa Hristom.

Gospod i kaže da je za Jakova i Jovana, ako pođu NJegovim putem, neminovno da piju čašu koju On pije, i da se krste krštenjem kojim se On krštava. *Čašu, dakle, koju Ja pijem ispićete* (neminovno i vi); *i krštenjem kojim se Ja krstim krstićete se* (neminovno i vi).

Konačno, pod čašom Hristos je podrazumevao čašu stradanja, a pod krštenjem - krštenje ognjem podviga. Ti već znaš da su i jedno i drugo (i stradanje i podvig) neodvojivi od hrišćanskog puta (upor. Mk. 8, 34; 9, 49); dakle, svako ko ide putem podviga i stradanja, ide za Hristom, i što odlučnije ide, to je bliži Hristu, jer Hristos je na tome putu, i, shodno tome, takav kao da se približava Hristu.

Tako, jedinstvo puta stvara unutarnju bliskost sa Hristom, a rast bliskosti određuje se stepenom napredovanja učenika prema Učitelju i Gospodu. Više si prošao na putu podviga, više si unutarnje usvojio Hrista, više si Mu približio svoje srce - i, na kraju, On ti je bliži.

Dakle, spoljašnja nagrada i spoljašnji dar ne obezbeđuju prvo mesto kod Gospoda. Čak ne daje Gospod to mesto - zbog čega je i rekao: *Ali da sednete s desne strane Meni i s leve nije Moje da dam* (Mk. 10, 40) - nego ono zavisi od čoveka koji ide i koji se približava. Nelicemerni Sud Božiji samo konstatuje njegov uspeh i stepen bliskosti. A pošto su u predvećnoj misli Oca Nebeskog, po NJegovom Božanskom Predznanju, poznati svi podvižnici na zemlji, koji na poprištu trče ka Carstvu Božijem, i pošto Mu je poznat stepen njihovog duhovnog napretka, onda su oni koji stižu "prvi" već određeni na Sudu Božijem, i već kao da su se "pripremili", čak i ako se još nisu ni rodili.

Eto zbog čega je Gospod dodao: *Ali, da sednete s desne strane Meni i s leve nije Moje da dam, nego će se dati kojima je pripremljeno* (Mk. 10,40).

108. I čuvši to desetorica počеше se srditi na Jakova i Jovana. A Isus dozvavši ih reče im: Znaete da oni koji se smatraju vladarima naroda gospodare nad njima, i velikaši njihovi vladaju nad njima. Ali među vama da ne bude tako; nego koji hoće da bude među vama veliki, neka vam služi; i koji hoće među vama da bude prvi, neka bude svima sluga. Jer Sin Čovečiji nije došao da mu služe nego da služi, i da dade život Svoju otkup za mnoge (Mk. 10,41-45).

Zašto i oni ne bi mogli da sednu sa desne i sa leve strane? Zar oni manje ljube?

Kada bi desetorica zaista shvatili da Jakov i Jovan ni sami ne znaju šta traže, pa kada bi negodovali povodom neumesnosti molbe ove dvojice, onda Gospod ne bi morao da ispravlja i njihovu pogrešnu misao, nego bi trebalo da ih pohvali zato što su u pravu. Međutim, Gospod ih doziva, i, objašnjavajući njihove misli, svim učenicima još jednom izlaže učenje o nesličnosti Svoga Carstva sa zemaljskim carstvima i o različitosti poredaka ta dva carstva.

U skladu sa onim što je ranije rečeno o suprotstavljenosti sveta neba i sveta zemlje (upor. Mk. 10,31 i dalje), Gospod sada učenicima pojašnjava da, dok oni koji su prvi na zemlji teže za tim da zapovedaju i vladaju, prvi na nebu - to su oni koji su odbacili zemaljsku slavu, počasti i vlast, kao kakvo smeće. Prvi na nebu - to nisu oni koji vladaju silom, nego oni koji svima služe iz ljubavi.

Pošto se oni koji se pripremaju za Nebesko Carstvo i na zemlji rukovode Božijim zakonom, onda se i njihovi zemaljski običaji razlikuju od običaja sinova zemlje. Odatle i na zemlji važi: Koji hoće da bude među vama veliki, neka vam služi; i koji hoće među vama da bude prvi, neka bude svima sluga.

Sada Gospod pruža Svojim učenicima još jedan motiv - da ne treba da se drže poretka zemlje, nego da u život treba da sprovedu Božiji poredak.

Taj motiv je - lični primer Hristov. Jer Sin Čovečiji nije došao da Mu služe nego da služi, i da dade život Svoj u otkup za mnoge. A nije li On, Gospod, prvi za ljude i među ljudima? On je Spasitelj, ljudi, njihov Bog.

Pa ipak, shodno suštini Svoga dela i Carstva, shodno zakonu ljubavi, On nije došao zato da bi Ga veličali, da bi Mu služili i da bi Ga poštovali, kako bi trebalo da bude po zemaljskom poretku, nego je došao da Sam služi drugima i da život Svoj položi u otkup za mnoge.

109. I kad izlazaše iz Jerihona, On i učenici NJegovi i narod mnogi, sin Timejev, Vartimej slepi sedaše kraj puta proseći. I čuvši da je to Isus Nazarećanin, stade vikati i govoriti: Sine Davidov Isuse, pomiluj me! I prećahu mu mnogi da učuti, a on još većma vikaše: Sine Davidov, pomiluj me! I zaustavivši se Isus reče: Pozovite ga! I zovnuše slepoga govoreći mu: Ne boj se, ustani, zove te. A on, zbacivši sa sebe haljinu svoju, ustade i dođe Isusu. I odgovarajući reče mu Isus: Šta hoćeš da ti učinim? A slepi mu reče: Učitelju, da progledam. A Isus mu reče: Idi, vera tvoja spase te. I odmah progleda i otide putem za Isusom (Mk. 10, 46-52).

Put za Jerihon je - razbojničko mesto (vidi Lk. 10, 30). On predstavlja sliku puta greha.

Gospod sada napušta Jerihon, a kraj NJegovog puta, koji vodi iz Jerihona, sedi slepi i prosi milostinju.

Ovde je sve u slikama. To je slika duše koja je ostavila put greha i sedi pokraj Hristovog puta.

Jevanđelska priča takvu dušu predstavlja kao slepu. Ona ne može slobodno da se kreće putem. Ona je nepokretno prikovana, sedi, moli milostinju i izdržava se milostinjom.

A to je dobra duša. Ona je napustila razorni put greha, i nalazi se pokraj Božijeg puta. Ipak, oči njenog srca su zatvorene i ona je slepa. Božiji put joj ne pruža ništa. Ona ga i ne vidi. Okovana unutarjom tamom, ona kaska u mestu. Za nju se još nije upalila Jevanđelska Svetlost, i u njoj nema radosti kretanja na putu ka Hristu. Ona je okovana u duhovnoj nepomičnosti svoje unutarne tame i bez koristi za sebe sedi kraj puta Hristovog.

A pošto je svakoj duši potrebna hrana, ona pruža ruku za milostinjom i hrani se slučajnim i nevažnim delićima ljudskih misli, osećanja i stvari. Konačno, od ove milostinje kraj puta, neće nestati njeno slepilo, niti će njen život postati ispunjen.

Mnogo je takvih duša!

Upravo takvoj duši Hristos otvara oči srca, kako bi se razgorela i počela da živi, kako bi se ozarila lučezarnom Svetlošću Hrista i NJegove istine, i kako bi u toj Svetlosti sa radošću pošla putem Hristovim.

Kako dolazi do tog unutarnjeg ozarenja?

Duša, koja želi da se u njoj otkrije Svetlost Hristova, mnogo, mnogo moli Hrista za to. Ona Ga doziva neprestano, uporno, do krika, kao što je Hrista dozivao i slepi Vartimej. Neka takvu dušu, koja traži otkrivanje Svetlosti Hristove u sebi, ne oslabe meseci, pa čak ni godine prividne besplodnosti njenih napora da se rasplamsa ognjem Hristovim. Neka savlada umor, neka pogazi tugu, neka doziva Hrista i vapije Mu sa neprestanom obraćenošću, bez kraja, kako bi On došao i otvorio oči njenog srca.

Dušu koja streми ka Božanskom ozarenju zaustavljaće svi koji je okružuju. NJu će zaustavljati i snishodljivim osmesima, i rasuđivanjima, i savetima, i podsmesima, i pretnjama... Govoriće joj da njen stav nije savremen i da će samo doneti štetu svima, da je nerazuman, da je to fanatizam, ludost i jednostavno nenormalnost.

Tako su ućutkivali i Vartimeja kada je dozivao Hrista. No duša neka i pored svega bude vatrena i neka traži Hrista, da bi On došao i uselio se u nju.

Tada će se Gospod zaustaviti pored duše i zapovediće da je pozovu, kako bi bila odmah pored NJega.

Pazi na taj poziv!

On se često čuje u životu. Tad ne oklevaj. Podražavaj Vartimeja. On odmah po pozivu zbacuje gornju odeću, ustaje i kreće. I ti zbacij gornju odeću. Gornja odeća, onako kako su je nosili u starini, svezivala je udove tela i smetala potpunoj slobodi pokreta. Dakle, treba zbaciti i odseći sve spoljašnje, sve što svezuje za zemlju i lišava dušu slobode u kretanju ka Bogu.

Posle toga, oslobodivši se zemlje, treba da ustaneš i da pođeš Hristovim putem, u susret Hristu, tj. treba i delima i životom da pođeš Hristovim putem, pa makar se spoticao i padao onako kako se spotiču slepi.

Dakle, treba biti ne "uz put Hristov", ne "uz Crkvu", ne "uz Jevanđelje", nego smelo i energično treba poći tim putem, ići sa Crkvom kao njen živi ud, ići sa Jevanđeljem u srcu.

Čim na putu primetiš Hrista, ti počni da Ga moliš: "Učitelju, hoću da progledam". A Gospod će ti, po veri tvojoj i po smelosti vere, ispuniti molbu. Ti ćeš unutarnje da progledaš. Otkriće ti se ljubav Hristova koja te poziva. Otkriće ti se NJegova istina. Otkriće ti se pravda i sreća NJegovog puta. I više se nećeš odvojiti od Hrista, nego ćeš sa radošću poći za NJim po svetlom putu spasenja, kao što je pošao slepi kada je progledao.

110. I kad se približiše Jerusalimu, Vitfagi i Vitaniji, kod gore Maslinske, posla dvojicu učenika Svojih i reče im: Idite u selo što je prema vama, i odmah kada uđete u njega naći ćete magare privezano, na koje niko od ljudi nije usedao; odrežite ga i dovedite. I ako vam ko reče: Šta to činite? kažite: Gospodu je potrebno; i odmah će ga poslati amo... I dovedoše magare Isusu, i

metnuše na njega haljine svoje; i usede na njega. A mnogi prostreše haljine svoje po putu; a drugi rezahu granje od drveća, i prostirahu po putu. A koji idahu pred NJim i za NJim vikahu govoreći: Osana! Blagosloven koji dolazi u ime Gospodnje! Blagosloveno Carstvo oca našega Davida koje dolazi u ime Gospodnje. Osana na visini! (Mk. 11, 1-3, 7-10).

I neki od fariseja iz naroda rekoše Mu: Učitelju, zabrani učenicima Svojim. I odgovarajući reče im: Kažem vam, ako oni učute, kamenje će povikati. I kad se približi, videvši grad zaplaka nad njim, govoreći: Kad bi i ti znao, bar u ovaj dan tvoj, ono što je za mir tvoj! Ali, sad je skriveno od očiju tvojih. Jer će doći na tebe dani, i okružice te neprijatelji tvoji opkopima, i opkoliće te, i stegnuće te sa sviju strana; i srušice tebe i decu tvoju u tebi, i neće ostaviti u tebi ni kamena na kamenu, zato što nisi poznao vreme u kojemu si pohođen (Lk. 19, 39-44).

I dođoše opet u Jerusolim: i ušavši Isus u hram stade izgoniti one koji prodavahu i kupovahu u hramu; i ispremeta stolove onih što menjahu novce, i sedišta onih što prodavahu golubove. I ne dozvoljavaše da ko proneše kakav sud kroz hram. I učaše govoreći im: Nije li pisano: Dom Moj nazvaće se dom molitve svim narodima? A vi načiniste od njega pećinu razbojničku (Mk. 11, 15-17).

Dani stradanja, smrti i slave Gospodnje - to su nezaboravni obrasci za dušu koja savršava svoj podvig. U njima je sve veliko i zanosno! NJih treba primiti umom srca, jer reči običnog uma nisu dovoljne da bi se ti dani opisali. A zatim opet: moli se u smirenju, kako bi se otvorile oči tvoga srca, kako bi ono poznalo istinu Božiju i kako bi ona nepokolebivo ušla unutra.

Stradanja Hristova savršavaju se u Jerusalimu. Jerusolim postaje slikoviti prikaz kraja podvižničkog puta, završetak stradanja i ovenčavanje podviga carstvom Gospodnjim.

Ka Jerusalimu vodi gornji put, put koji se podiže u vis... I Gospod ide gore u Jerusolim (vidi Mk. 10, 33 i dr.).

Dakle, ulaze u period podvižničkih stradanja pripremajući se za to. Idu gornjim putem. Ostavljaju iza sebe nizinu greha i padova. Penju se kamenitim putem: to je - nasilje nad sobom, savladavanje tela, borba za ispunjenje zakona Božijeg. Podižu se iznad nizine padova, kako bi očistili srce, kako bi im bilo lakše da dišu. Na visini je - čist vazduh.

Tako se duša na putu ka Jerusalimu priprema za podvig stradanja. Pripremanje je - veliko delo. Duša ne može odmah da stane pred kapiju Jerusalima.

I Gospod ne stupa odmah u Jerusolim stradanja. Kada su Ga neki od fariseja upozorili na to kako Ga Irod traži da bi Ga ubio, Hristos im je rekao: *Idite i kažite toj lisici: Evo izgonim demone i vršim isceljenja danas i sutra, a treći dan završiću (Lk. 13, 32).*

Ovim rečima Gospod je ukazao na to da još nije kucnuo čas NJegovog Jerusalima stradanja i smrti. I nije na Irodu da određuje kada će taj čas da nastupi. On je u volji Oca. Stradanja će nastupiti onda kada Otac pozove na čas stradanja.

Dotle Sin tvori volju Oca i izvršava delo služenja koje Mu je određeno. Eto zbog čega se Gospod i u drugim slučajevima kloni pretnje prevremenog prekidanja NJegovog služenja (vidi Lk. 4 , 29-30).

Tako i verujuća duša ne traži sama na svakom koraku da se baci u ognjeni Jerusalem stradanja, nego pre svega i više od svega teži ka tome da ispuni volju Božiju o životu i o izvršenju zakona Gospodnjeg, penjući se očišćujućim kamenim putem koji iz doline greha vodi ka Jerusalmu. A kada nastupi njen čas, kada dođe vreme da se izvrši ono što je odredio Bog, onda duša stupa u Jerusalem poslednjeg podviga, stradanja i venca.

Put u Jerusalem, kao ispunjenje volje Božije, već i sam po sebi predstavlja predavanje sopstvenog života Svemogućem, a na njegovom završetku, kad se već oseća zov Jerusalma, duša doživljava radost kraja, radost završetka svih želja, i, makar i kroz suze i muke, radost sa Gospodom zauvek.

Zato je ulazak u Jerusalem slavlje. To je - najveći praznik duše. Gospod u Jerusalem stupa veličanstveno kao nikad. Gospod stupa kao Pobednik, kao Onaj Koji je ispunio volju Oca i ide ka njenom ostvarenju, kao Car Koji treba da bude krunisan. Po NJegovom putu prostiru odeću, i On to prihvata kao potrebno. NJegov put ukrašavaju zelenilom, bacajući ga pred NJegove noge, a On i to prihvata kao zaslužno.

Dakle, ulazak u Jerusalem poslednjeg podviga, stradanja i venca - praznik je duše. I zato neka slavi, ispunjena nakupljenom unutarnjom silom. Pa ona je već pobednica! I neka se njenom podvigu potčini i počne da služi sve spoljašnje (prostiranje odeće), sve materijalno, prirodno, zemaljsko (bacanje grančica po putu).

Koje su osobine duše koja se priprema da uđe u Jerusalem?

Gospod odgovara na to pitanje svojim Božanskim ulaskom.

Svojim Božanskim ulaskom u Jerusalem, Gospod pre svega ukazuje na to da je On samo poslušni Izvršitelj volje Očeve. Jerusalem stradanja je predviđen. Sve se savršava po najvišoj volji. Neizbežno se savršava. Svi koji učestvuju u tome delu, bezmolvni su izvršitelji Božanske volje. NJoJ se potčinjava sve zemaljsko.

Gledaj kako se ispunjava ono što je predviđeno. Gospod šalje u selo dvojicu Svojih učenika. Na ulazu u selo, oni nalaze magare - upravo onako kako im je Gospod i rekao. Odvezuju ga. Na pitanje seljana: "Šta to radite? Pa vi uzimate tuđe", učenici odgovaraju onako kako im je Hristos rekao: "Gospodu je potrebno", i odvođe magare. I "incident" je završen. Učenici uopšte nisu uznemireni zato što uzimaju tuđe. Niti se vlasnici magareta bune što im na njihove oči nepoznati ljudi odvođe životinju.

Ovde se radi o onome što je predviđeno. I jedni i drugi su izvršitelji Najviše volje. I više od toga. Kad su fariseji rekli Gospodu da zabrani učenicima da Ga pozdravljaju uzvicima: *Osana! Blagosloven koji dolazi u ime Gospodnje!* - Hristos im odgovara: *Ako oni učute, kamenje će povikati* (Lk. 19, 39-40).

Ovim odgovorom Gospod još jednom ukazuje na to, da je sa NJegovim ulaskom u Jerusolim nastupio trenutak kada se ispunjava Najviša volja o NJemu, i da bi čak i nerazumna priroda, prema traženju Nebeskog Oca, mogla da počne da objavljuje tu volju, ako bi ljudi začutili.

Tako je i za dušu, koja ide u Jerusolim, pre svega potrebno potpuno predavanje sebe Bogu - takvo bespogovorno svecelo predavanje Božanskoj volji, da bi na svakom koraku puta duša videla Božanski Promisao, i da bi u svakom trenu života osećala nevidljivu rukovodeću Silu Božiju.

Iz ovog prvog svojstva podvižničke duše - potpunog predavanja sebe volji Božijoj - neminovno proističe i drugo: smirenje.

Gospod i Bog, Car Slave, Spasitelj cele vaseljene, Sudija čitavog sveta, ide ka otkrivanju Svoga slavnog Carstva. I to ide ne uz raskošne dvorske ceremonije, niti u bljesku zlata i dragog kamenja, ni u skupocenim kolima i uz zvuke timpana i razdraganu buku radosnih i ustalasanih narodnih masa, nego na jadnom magaretu, u skromnoj odeći i uz pratnju nekolicine učenika - istih takvih siromaha, kakav je i Sam.

Tako smirena treba da bude i duša koja ide ka svome Jeruslimu. Ona je poznala sebe. Ona je poznala svu beskonačnu bedu prirodnog čoveka, svu svoju unutarnju ubogost, i svu uzaludnost svojih napora da se uzdigne iznad sopstvene ograničenosti. Ona je poznala život oko sebe, satkan od borbe ljudskih egoizama, ili od bezvrednih ljudskih ograničenosti, usmerenih samo na spoljašnje.

Ona je poznala prirodnog čoveka kao, u najboljem slučaju, šareno obojeni grob, a u stvari - kao smeće. I šta je ostalo za nju kao jedina svetla tačka, ako ne Bog? I šta je drugo put života, ako ne odricanje od svega prirodno-ljudskog i od stvari, i bacanje sebe pred Bogom u prah, u ništavilo; šta je drugo, ako ne bespogovorno, smireno predavanje sebe Bogu, kako bi On Svojom velikom rukom, kroz očišćujući podvig, kroz očišćujući put ka Jeruslimu stradanja, priveo čoveka ka jedino dostojnom životu po "novom čoveku", po "drugom Adamu" - Hristu.

Dakle, čovek ima jedan put - smireno odricanje od cele zemlje i od sebe, smireno uništavanje sebe i sveta greha, i smireno predavanje celoga sebe, bez ostatka, volji Božijoj.

Neka bude blagoslovena NJegova svemoguća volja. I neka se po volji NJegovoj dogodi opravdanje moga života, makar i kroz očišćujući i tužni put Jerusalima.

Gospod ukazuje i na treće svojstvo duše podvižnika na Jerusalimskom putu - potčinjavanje žive prirode duhu.

Prilikom ulaska u Jerusolim Gospod sedi na životinji, magarcu, i prisiljava je da Mu se potčini. Životinja uvek predstavlja sliku ljudske telesnosti, primitivnosti i grehovne nerazumnosti.

Upravo ta ljudska telesnost, primitivnost i grehovna nerazumnost i treba kod putnika za Jerusolim da budu potčinjeni duhu. Duh treba da vlada, zapoveda i upravlja, dok telo, a sa njim i sve spoljašnje, zemaljsko, treba da bude ispod - osedlano, svezano i potpuno potčinjeno. To su tri

svojstva duše podvižnika koji ulazi u Jerusalem. Dalji tok ulaska Gospodnjeg u Jerusalem slikovito ukazuje na smisao ulaska u Jerusalem. Misao o tome najpre se razvija sa obratne strane, tj. Gospod ukazuje na mračnu sudbinu onih koji su odbacili put u Jerusalem.

Žitelji ondašnjeg Jerusalema nisu prihvatili Gospoda. Njihove duše su, i posle svega što su videli i čuli od Hrista, ostale zatvorene. Oni su čvrsto ostajali u duhovnoj nezainteresovanosti - i kako onda da se vinu do poznanja i prihvatanja podviga? Gospod je zaplakao zbog njih, gledajući na bezosećajnost grada. Kad bi i ti znao, bar u ovaj dan tvoj, ono što je za mir tvoj! Ali sad je skriveno od očiju tvojih.

Kroz suze Gospod otkriva zavesu budućeg i pokazuje sliku propasti onih koji su duhovno mrtvi: *Jer će doći na tebe dani, i okružiće te neprijatelji tvoji opkopima, i opkoliće te, i stegnuće te sa svih strana; i srušiće tebe i decu tvoju u tebi, i neće ostaviti u tebi ni kamena na kamenu, zato što nisi poznao vreme u kojemu si pohađen* (Lk. 19, 43-44).

Takva je sudbina duše koja se okrenula od puta za Jerusalem, i koja u duhovnoj bezosećajnosti nije primila Božiji poziv na podvig.

Pošto je podvig u životu Hrišćanina neizbežan (Mk. 8, 34), i pošto očišćujuća stradanja za Hrišćanina predstavljaju obavezni Hristov put (upor. Mk. 10, 39), onda će, shodno tome, poziv na podvig i stradanja radi Hrista predstavljati posetu Božiju, kojom Gospod poziva za Sobom i na Svoj put. Poziv na podvig i stradanja u ime Hrista biće pokazatelj Božije ljubavi prema čoveku, pokazatelj toga da čovek nije ostavljen od Boga - nego da je Gospod naročito blizak duši - i brige Hristove za dušu, ljubljenu i izabranu, da bi je osolio ognjem podviga i učinio je zlatom, očišćenim u ognju stradanja (upor. Mk. 9, 49).

Dakle, podvig i stradanja su - Božija poseta. I zato, teško duši ako ne prepozna i ne prihvati svoj podvig! Teško, teško! Jer ona se okrenula od Samog Hrista, Koji je došao za njom i povukao je za ruku. Eto zbog čega je Gospod zaplakao nad dušama koje nisu "poznale" dan NJegove posete.

Teško duši koja u stradanjima nije poznala Božiju posetu i poziv na podvig! Ona se sama okrenula od Hrista. Nije shvatila šta je potrebno za njen život i za njen mir, zato što spava u duhovnoj lenjosti, i zatvorene su oči njenog srca (Lk. 19, 42).

Gospod će otići od nje, možda i zauvek. *Eto će vam se ostaviti kuća vaša pusta. Jer vam kažem: Nećete me od sada videti dok ne rećete: Blagosloven Koji dolazi u ime Gospodnje* (Mt. 23, 38-39).

Dom duše koja se okrenula od Hrista ostaje pust. Nestaje njegova zaštita, uzima se njegova ograda. Tad nastupaju dani, kada će dušu "okružiti neprijatelji opkopima, i opkoliće je, i stegnuće je sa svih strana". Tada će se greh, oslobođen sveza, razviti i u visinu i u širinu, i okružiće dušu svojim mrežama kao opkopima. I obložiće je lepljivom paučinom, te će ona, kao u neprijateljskom ropstvu, biti izolovana od čistote i slobode. I nastupiće u duši takva skučenost od zla ("stegnuće te"), da neće moći disati ni živeti.

Tako će biti porobljena zlom duša koja se okrene od Boga. A posle toga će poginuti. Kao što i sam organizam živi od čistog vazduha i svetlosti, tako i duša živi svetlošću pravde i vazduhom čistote. Lišena dotoka i jednog i drugog, ona odumire.

Dakle, kada se u duši, oblepljenoj zlom i izolovanoj od pravde, prekine tok životnih sila, ona umire. "Srušiće te neprijatelji tvoji..." Oni (neprijatelji) će u tebi opustošiti i poslednje ostatke života. "Srušiće decu tvoju u tebi". Oni će uništiti sve, čak i najslabije tragove svetlosti i dobra. I neće ostaviti u tebi ni kamena na kamenu, zato što nisi poznala vreme u kojemu si pohođena... Oni će potresti sve temelje života u tebi, pa ćeš pod krhotinama oslonaca života koji se ruše poginuti i sama, jer si već i tako postala mrtva i trula, a jedino što te čeka je - da se raspeš u prašinu i pomešaš se sa prašinom.

Ovo će se neizbežno dogoditi, jer si postala gluva do bezosećajnosti, nisi primila poziv na podvig, udaljila si se, ili si pak očišćujuće stradanje smatrala besmislenim, te si tako isključila sebe iz zdrave sredine opštenja sa svetom života, sama si se okrenula od Hrista, ne poznavši i ne primivši dan NJegove posete.

I ostao je pust dom duše, postao je pećina razbojnička, satrulili su njegovi oslonci i zatrpali te svojom smradnom truleži.

Govoreći o pogubnosti neprimanja podviga i stradanja, Božanska Reč otkriva pozitivnu stranu prihvatanja podvižničkog puta. To prihvatanje je - primanje unutarnje sile vere u duši, i njena smelost po veri.

Hristos, kao carski i ujedno smireni Izvršitelj Očeve volje, svestan nepromenljivosti onoga što se savršava, ulazi u Jerusolim. U Jerusalimu On ulazi u hram i tu projavljuje svu silu smelosti. Obuzet revnošću za svetost hrama i videći kako je on oskrnavljen, Gospod, kao Onaj Koji ima vlast, izgoni iz hrama sve one koji prodaju i kupuju, premeće stolove onih koji menjaju novac i sedišta onih koji prodaju golubove.

Sa odvažnom silom Gospod ustaje u zaštitu hrama koji je pretvoren u razbojničku pećinu; On odlučno izgoni one koji sramote svetinju. I svi mu se mirno pokoravaju.

Takvom se silom smelosti ispunjava duša koja ide putem podviga. Božanska pomoć, sila unutarnje Svetlosti, sila unutarnje čistote, daju joj nepokolebivu unutarnju postojanost. Gospod je blizu srca. Božija pravda je njen život i disanje, i put pravde za nju je - zadovoljstvo i radost; niko i ništa neće je skrenuti sa toga puta.

Ako bi se ukazala prepreka, ona će unutarnjom silom smelosti odlučno preći preko nje, i pri tome ne samo da neće izgubiti silinu obraćenosti ka Hristu, nego naprotiv - još više će se raspaliti ljubavlju prema svome jedinom Spasitelju i Gospodu.

Predstavljajući rezultat podviga, sila smelosti, kao Božanski dar molitve i čistote života, priprema dušu za još veći podvig u ime Hrista - na podvig stradanja, Golgote, pa i same smrti. I za Hrista se teški podvižnički put u Jerusolim završio Golgotom i smrću na Krstu.

Tako se podvig pretvara u silu da se živi i da se strada. I to - da se strada bez uninija, hrabro, sa verom, nadom i radošću... Tako se podvig pretvara u praznik duše. Kao što je Gospod ulazak u Jerusolim stradanja pretvorio u najveće slavlje Svoga života, tako će neiscrpno biti velik i praznik duše, koja ide u svoj Jerusolim...

I neka ona - koju nevidljivo prate sva nebeska deca, ona, koju prate pogledi bezbrojnih Anđela, ona, koja je okružena molitvama Svetih cele vaseljene, ona, koju blagosiljaju uzdasi i suze podvižnika na zemlji, ona, pod čije je noge prostrt i kojoj se potčinio sav zemaljski život (prostrta odeća), ona, koju pozdravlja oslobođena priroda koja je iščekuje (grančice drveća po putu) - čuje na svome putu tajanstvenu i zadivljujuću huku neba i zemlje: "Blagoslovena je ona, koja dolazi u ime Gospodnje!"

I neka njena usta u molitvenom zanosu nećujno odgovaraju jednim i samo jednim najslađim uzdahom: *Blagosloveno Carstvo Oca našeg koje dolazi u ime Gospodnje* (Mk. 11,10).

111. I sutradan kad iziđoše iz Vitanije, ogladne. I videvši izdaleka smokvu s lišćem, dođe ne bi li što našao na njoj; i došavši njoj ništa ne nađe osim lišća; jer još ne beše vreme smokava. I progovorivši Isus reče joj: Od sada niko ne jeo sa tebe roda do veka! I slušahu učenici NJegovi... A ujutru prolazeći videše smokvu gde se osušila iz korena. I opomenuvši se Petar reče mu: Učitelju, gle, smokva što si je prokleo osušila se (Mk. 11,12-14; 20-21).

Sasušena smokva - to je klasična slika duhovno besplodne duše. Takva duša ima sav privid života. Ona, kao smokva, zeleni i prekrivena je lišćem, tj. ima sva spoljna obeležja života: sujetna je, doteruje se spolja, kao da će time nešto postići, i ostalo.

No, kao što u besplodnoj smokvi nema sokova života i ona nije u stanju da donese plod, tako i u besplodnoj duši, i pored uobičajene spoljašnjosti života, nema sile života i nema plodova. Ona je besplodna za sebe, zato što ne može da raste niti može da bude srećna zbog napredovanja. Besplodna je i za one koji je okružuju, jer nema ništa u sebi. I šta ona može da ostavi posle sebe? Takva duša propada. I više od toga - ona je prokleta. Učenici upravo tako, prokletstvom, nazivaju pretnju Gospodnju upućenu smokvi. Pretnja pokazuje da smokva, lišena plodova, biva osuđena na večnu besplodnost, te u njoj zamire život i ona se suši.

Tako je i sa dušom, koja je stvorena za cvetanje i donošenje plodova, a kada se okameni u unutrašnjoj besplodnosti, onda se nad njom izriče presuda večne beživotnosti, presuda smrti. Ona biva osuđena i, konačno, treba da propadne i pogine.

Žalosni kraj žalosnog života. On je tragičan zato, što je sa životne tačke gledišta neočekivan, i čak naizgled nezaslužen i nepravedan.

Spolja se odvija sasvim normalan ljudski život. I sve je naizgled u redu. Život ima sva spoljašnja obeležja koja ga odlikuju. On je spolja dopadljiv. Kao što je jevanđelska smokva obećavala

zadovoljstvo, jer je bila pokrivena lišćem, bogata zelenilom i privlačna, tako i ljudski život naizgled protiče u potpunom zadovoljstvu - spolja gledano on je dopadljiv i privlačan, obećava zadovoljstvo i radost.

Odjednom, takvom životu pristupa nelicemerni Sudija i u trenu izriče presudu: "U tebi zapravo života i nema, to je samo dekoracija, samo privid života; iako još stojiš, iznutra si već mrtva. Zato si бесплодна. I tvoj je kraj samo jedan. Privid spada sa tebe, lišće opada, i pokazuje se tvoja suština. Pokazuje se da pod lišćem zapravo ničeg nije ni bilo, i da si mrtva. Pošto si živela lažno i obmanjivala druge, neka se tvoja laž preseče".

I tako iščezava varljivi privid života. Duša biva osuđena i umire, budući da nema hranljive sokove života i plodove.

Zašto Gospod izriče tako odlučnu i bespogovornu presudu i osudu?

Takva presuda izriče se zbog бесплодности. Бесплодность - to je stanje unutarnjeg mrtvila, unutarnje nemoći, odsustva života. Pored unutarnjeg mrtvila, u čoveku je živa i razvija se samo ljuska postojanja, samo spoljni omotač i privid života.

Čovek se kreće, žuri. On je napet, stalno u poslu i brigama, bez predaha. Čovek uporno podiže svoje spoljašnje. Život kao da mu je ispunjen. Čoveka zanima pokušstvo, zanima ga odeća. Čoveka zanima hrana i tome posvećuje ne malo sati. Čovek misli kako da se zabavi, i razonodi posvećuje sve svoje slobodno vreme.

Ali zar je sav čovek u tome što je navedeno? To su samo spoljašnji pokazatelji života. Čoveka tu još nema.

Smokva je takođe imala privid života. Imala je granje i imala je lišće. A unutar nje nije bilo sile. Međutim, sedište života je unutra - u ljudskom duhu.

Život je - u unutarnjoj zasićenosti silom, koja reguliše i sve spoljašnje procese. I što je ta sila moćnija, to je sam život značajniji. I što je ona ispravnija i pravednija, to je pravednije i spoljašnje ustrojstvo života. Jer u istinskom životu unutarnje i spoljašnje su u tesnoj vezi, i prvo određuje drugo, jer i čovek treba da bude jedan.

Kada između unutarnje sile i spoljašnjeg procesa dođe do raskida, ili kada je prvo - unutarnje - sasvim odsutno, pošto je ugušeno ili iscrpljeno, onda više nema života, i pojave života zapravo ništa ne pokazuju, jer u njihovoj osnovi i pod njima nema ničega, samo pustoš. Oni su postali samo mehanički odrazi onoga što ih okružuje, ili odrazi različitih stanja organizma, kao kod životinja.

Izlazi da tada manifestacije života postaju priviđenje života. One su postale samo senka života. One su - iluzija života, njegova dekoracija. One za sobom ne pokazuju nikakvu silu ni istinu.

Na taj način od ljudskog života ostaje samo privid, samo spoljašnjost. Čovek postaje automat. A može li biti ploda od automata? Šta može da rodi iluzija? Kakvu sadržinu životu može da pruži

obmana? Tako dolazi do besplodnosti duše i života. Ona dolazi ili od gušenja unutarnjeg, duhovnog, ili usled odvajanja spoljašnjeg od unutarnjeg. Besplodnost duše karakterišu razvitak samo spoljašnjosti, kada čovek-Hrišćanin pokazuje spoljašnji "lik pobožnosti", a unutra nema "sile" pobožnosti. Kad nema unutarnje sile, onda nema ni duhovnog napredovanja, i unutar čoveka je - mrtvilo.

U takvom stanju iluzornog i varljivog života, u čoveku zapravo živi smrt. A smrt ne može da pruži klice života, niti plodove. Plod smrti može da bude samo smrt.

Tako i biva u iluzornim, varljivim, spoljnim životima. Oni ne daju ploda! Evo otkud osećaj odvojenosti, kaskanja u mestu, nezadovoljstva, uninija.

Po starom, u čoveku živi spoljašnjost: on ide u crkvu, izvršava obred i moli se na spoljašnji način, no tu nema duše, nema osećaja rasta i napredovanja, nema radosti.

U celom spoljašnjem životu čovekovom, takođe je neprekidna besplodnost, koju dobro opisuje Sveti apostol Jakov: *Želite i nemate; ubijate i zavidite, i ne možete da dobijete; borite se i vojujete, i nemate* (Jakovlj. 4, 2), tj. svi vaši naponi da uredite život su besplodni, kad nemate unutarnji regulator koji određuje šta je vredno u životu i kakva treba da bude razumna spoljašnjost, zasnovana na sili života.

Karakteristično je to, da duša postaje svesna besplodnosti i unutarnje izgubljenosti života. Ona ovo doživljava kao ispraznost života i kao tugu.

Tad ljudi počinju strastveno da ispunjavaju svoj život spoljašnjim. U odsustvu unutarnjeg temelja i regulatora života, nezadrživo raste potreba za spoljašnjim utiscima. Čovek ne može da ostane nasamo sa sobom. On ne zna šta da radi sa sobom, čime da ispuni život. Onda trči na ulicu, za spoljašnjim utiscima; i što je duša pustija, to joj se ulica čini življom.

Da bi osećaj ispraznosti bio ugušen, nije dovoljno ispuniti život spoljašnjom bujicom utisaka, nego bujicu treba učiniti neprekidnom. A pošto utisci vremenom dosade, potrebno je pojačavati njihov intenzitet. Tako ljudi uz pustoš duše, uz nemogućnost da žive nečim većim, unutarnjim, zanosnim i interesantnim, strastveno počinju da se bacaju iz utiska u utisak, sve dok je moguće ispunjavati svest prividom života. Oni moraju da povećavaju dozu tih utisaka i njihov intenzitet. To čine da ne bi imali vremena da misle o sebi, da bi utisci koji se smenjuju i pojačavaju davali iluziju života, i da bi se tako prikrila pustoš. Na taj se način održava "opijenost života", i puste duše žive u toj opijenosti.

A kada dušu iz bezdana lako zapahne dah pustoši, i ona silom volje odškrine oči i shvati svu uzaludnost svoga položaja, kraj takvog života je jedan - faktička fizička smrt. Na ovo ukazuju sposobni i najsnažniji pojedinci, tj. oni koji su sačuvali zrnca bogatih sila duše, kako bi imali volje da odškrinu oči i razuma da shvate sav užas neopisivog kruženja kroz pustoš. Kada kod takvih ne bi bila iscrpljena sila života, oni bi nastavili da žive radi preusmeravanja svoga života na razumnoj (duhovnoj) osnovi, no oni sasvim napuštaju život, jer za njega razloga više nema, sile su potrošene, kao što su i oni potrošeni u beskonačnom nizu onih koji plešu ples pustoši, a da pri tome uopšte i ne primećuju kako zapravo predstavljaju samo jadne marionete života.

Evo šta je besplodnost duše i zašto se ona osuđuje. Besplodnost, to je unutarnje mrtvilo. A osuđuje se zato što za sobom neminovno nosi smrt. Ona sama po sebi i jeste smrt. Osuda besplodnosti je samo konstatacija (svedočanstvo) odsustva života i prisustva privremeno skrivene smrti.

Jevanđelska priča o besplodnoj smokvi daje odgovor i na poslednje moguće pitanje: zašto u odnosu na smokvu nije objavljeno Božansko milosrđe? Zašto se smokva osuđuje na smrt? Zašto Gospod od nje više ne očekuje ploda? Zar grešna i besplodna duša ne može da se nada Božanskom milosrđu? Pa Gospod je mnogo puta objavljivao praštanje i milosrđe! Možda se duša pokaje i donese plod dostojan pokajanja? Odgovarajući na to, Jevanđelje kaže da se Božija odluka ne donosi odmah, niti neočekivano. Gospod mnogo i dugo trpi zabludelu dušu. Gospod na svaki način i sve vreme čuva dušu, hoće da ispravi njen put i da joj udahne silu života. I Božansko staranje sve vreme je nad dušom. Jevanđelje to slikovito opisuje rečima: videvši izdaleka smokvu... Izraz videvši izdaleka sadrži misao o tome da Božansko staranje nadzire sve živote, kako god bili različiti njihovi putevi i koliko god daleko oni bili od Božijeg puta života. A živote Gospod nadzire ne iz radoznalosti, nego da bi NJegova brižna ruka u svakom trenu mogla da se otkrije dušama, čim bi se one setile nje.

Dakle, Božija briga o smokvi je postojala. I ona je bila dugotrajna. Ona je išla do krajnjih granica Božanskog milosrđa i trpljenja, u očekivanju ispravljanja života i plodova.

U drugoj priči o sečenju smokve, Gospod jasno govori o dugotrajnoj Božanskoj brizi koja je prethodila osudi:

Neko imadaše smokvu posađenu u svome vinogradu, i dođe da traži roda na njoj, i ne nađe. Onda reče vinogradaru: Evo tri godine kako dolazim i tražim roda na ovoj smokvi, i ne nalazim. Poseci je! Zašto i zemlju da slabi? A on odgovarajući reče mu: Gospodaru, ostavi je i ove godine dok okopam oko nje i metnem đubrivo. Pa će možda roditi; ako li ne, poseći ćeš je docnije (Lk. 13, 6-9).

Ovde vidiš kako se u odnosu na besplodnu smokvu i besplodnu dušu pojavljuje Božije milosrđe, dugotrpljenje i briga, koja se izražava kroz Božije pozive i pomoć u spasonosnim sredstvima. Sve je to bilo objavljeno, i pri svemu tome smokva i duša ostale su besplodne. I tek tada se izriče osuda.

Očigledno je da se ona izriče u trenutku kada na smokvu više ne deluje nikakvo zalivanje, kada unutarnje mrtvilo parališe sve Božije pozive i kada više nema nade za oživljavanje i preporod duše. U tom trenutku Božija presuda više čak nije ni sud, ni osuda, nego svedočanstvo očigledne činjenice da je smokva, tj. duša, mrtva, i, dakle, beznadežno besplodna.

I tada nastupa poslednji čin: smokva se suši, život se preseca. Taj čin predstavlja logički završetak besplodnosti.

Poseci je! Zašto i zemlju da slabi? Zašto i kome je potreban takav lažni život? Duša je odvojena od hranljive sredine Svetlosti i Pravde, odvojena od Boga, lišena bilo kakvog korena i potpore, osuđena na žalosnu unutarnju nemoć, i u sebi nosi elemente raspadanja i smrti. Kao nepotrebna,

ona se uzima iz života, jer u tvoračkom procesu predstavlja negativnu veličinu - ona je smetnja životu. Zašto i zemlju da slabi? Pošto ima samo varljivi privid života, ona predstavlja i štetnu laž - hvališe se svojom sličnošću sa životom i druge dovodi u zabludu. Zato se i osuđuje na smrt. Kao što je i rečeno na drugom mestu Svetog Pisma: Svako, dakle, drvo koje ne rađa dobra roda, seče se i u oganj baca (Mt. 3,10).

Tako se osuđuju na uništenje beznadežno besplodne duše.

112. I odgovarajući Isus reče (učenicima): Imajte veru u Boga. Jer zaista vam kažem: ako ko reče gori ovoj: digni se i baci se u more, a ne posumnja u srcu svojem, nego uzveruje da će biti kao što govori, biće mu što god reče (Mk. 11, 22-23).

Krotke, ali velike reči! U njima Gospod otkriva tajnu Carstva Duha.

Gospod pre svega u njima otkriva glavni i jedinstveni uslov za sudelovanje u tom Carstvu, za stupanje u njega. To je - potpuna vera u NJega, i, shodno toj veri, nepokolebivi odlazak u silu toga Carstva.

Zato Gospod otkriva dve strane Carstva Duha:

a)njegovu potpunu različitost od carstva zemlje i

b)potpunu potčinjenost carstva zemlje, sa svim njegovim zakonima, Božanskom Carstvu Duha.

Imajte veru u Boga! - kaže Gospod, kao da time želi da označi neki viši stupanj vere, kada se ona podiže iz teoretskog, umnog znanja i ubeđenja, i prelazi u "silu", i to u silu drugog sveta. To je sila Duha i Boga. To je - vera Božija.

Ova sila drugog sveta i pokreće čovekovu dušu u posebni svet Boga. Dakle, da bi čovek postao deo tog sveta, on treba verom-silom da napreduje, i da se pogruzi u njega. Pošto je to sasvim zaseban svet, različit od sveta zemlje, potpuno pristupanje njemu može se ostvariti samo onda, kada je ljudska duša u stanju da sasvim raskine sa stranim svetom zemlje, i da se celim svojim bićem, u potpunosti - tj. svim svojim mislima, osećanjima, raspoloženjem, voljom i težnjama - odvoji od vidljivog, od onoga što je okružuje, te da uđe u nevidljivi svet kao u realan, da oseća njegov dah, da on za nju bude više nego živ, i da ona u njemu bude kao svoja.

Stupanje duše u silu Božijeg sveta, da bi postala deo njega, treba da bude potpun. I ništa, baš ništa, čak ni slaba senka, poput misli koje dolaze od sveta zemlje, ne treba da promakne u dušu u tim trenucima, zato što će prekinuti stupanje duše u ovu najfiniju duhovnu silu, jer će u dušu prodreti gruba zemaljska buka.

U Božiju silu treba stupiti celom dušom, kao dete, bez ikakve uprljanosti zemaljskim, i sa željom deteta. Eto zbog čega Gospod na drugom mestu stavlja decu za prve žitelje Carstva Božijeg, i ukazuje na njih kao na primer koji treba podražavati, kako bi duša, ugledajući se na njih, postala deo Carstva Božijeg. *"Ako se ne obratite i ne budete kao deca (tj. ako svoje duše ne pretvorite da budu kao dečije), nećete ući u Carstvo Božije"*.

Tako i ti, uzimaj primer od dece - kako ona savršeno ozbiljno i celim svojim bićem ulaze u svet fantazije, razgovaraju, spore se, bore se sa nevidljivim bićima, i žive u tom svetu sa svom realnošću stvarnog života.

113. Zato vam kažem: Sve što ištete u svojoj molitvi, verujte da ćete primiti; i biće vam. I kad stojite na molitvi, praštajte ako šta imate protiv koga; da i Otac vaš Koji je na nebesima oprostí vama sagrešenja vaša. Ako li pak vi ne opraštate, ni Otac vaš Koji je na nebesima neće oprostíti vama sagrešenja vaša (Mk. 11, 24-26).

Molitva, to je - odlazak Bogu, odlazak u Njegovo Carstvo i silu Boga. Ako hoćeš da tvoja molitva bude delotvorna, onda dublje i potpunije uđi u tu silu. Potpunost i dubina odlaska u Carstvo Božije zadobijaju se svecelim odvajanjem duše od zemaljskog, i njenim ustremljavanjem kroz veru-silu u svet Boga, kao u živi i realni svet. Tad duša prelazi u svet Duha i tada počinju da deluju zakoni Duha, a po tim zakonima, sa ljudskom dušom se događa sve ono što ona traži i što želi, saglasno sa silom Duha. Duša, kao deo Duha, ulazeći u svet Duha i potčinivši se njegovim zakonima, dobija sve, baš sve što se nalazi u svetu Duha, saglasno njegovim zakonima, a što je njoj potrebno. To je logički neminovno.

Zato je i rečeno: "Verujte", tj. "pođite" (upor. Mk. 11, 23 i dalje) u svet Boga. I tada, što god budete tražili na molitvi, ako to što tražite bude u prirodi Duha, dobićete, jer ste postali sudeonici, članovi tog sveta; on je za vas otvoren i njegovi darovi i zakoni rasprostiru se i na vas.

Zatim, Gospod ustanovljuje pokazatelje moguće uspešnosti tvoje molitve. Pošto se uspešnost molitve određuje stepenom tvog odlaska u svet Boga, vidi se i regulator tvoga odlaska u silu Božiju. Kao takav regulator, Gospod ustanovljava praštanje svih uvreda koje su ti drugi naneli.

Pogledaj i biće ti jasno zašto je Gospod ustanovio praštanje grehova koji su ti učinjeni kao glavni pokazatelj stepena tvoga odlaska u svet Boga.

Da bi se što potpunije pogruzio u svet Boga, treba slobodnije da se odvajáš od sebe i od zemaljskog sveta u sebi. A lakše je odvojiti se od sebe onda, kada si svestan sopstvene ograničenosti, kada osudiš sebe, i ne samo osudiš, nego i odbaciš, kao nešto nepotrebno i bezvredno. Tada ćeš se sa lakoćom ustremiti da pronađeš oslonac života u Bogu i da se dublje uključiš u svet Boga.

Sam čovek ne može da donese sud o svom samoodricanju. U ograničenoj ljudskoj svesti samoodricanje se može okrenuti u samonaslađivanje. Zato Gospod ustanovljava objektivniji sud o samoodricanju, i zajedno s njim sud o stepenu odlaska u svet Božiji.

Ako si poništio sebe, ako si odstranio sopstvenu ograničenost, onda isto tako duboko treba da odstraniš i ograničenost svojih bližnjih; treba da shvatiš da su sve uvrede koje su ti oni naneli, rezultat iste takve ljudske nepotrebnosti i ograničenosti, i da su, možda, one čak izazvane tvojom sopstvenom ograničenošću, pa, shodno tome, ako već odbacuješ izopačenost sopstvenog života, priznaj je i kod drugih, i shvati njihove grehe kao što si shvatio sopstvenu ograničenost; odbaci i njihove grehe na gomilu svoje ograničenosti, a ljude odvoji od tih grehova i sve im oprosti. Prihvati činjenicu da su oni isto tako jadni i slabi kao i ti, i, kao što si se sažalio nad sobom i vinuo se k Bogu za životom, tako se sažali i nad njima i uzdahni, kako bi i oni pošli za tobom.

Kada oprostiš, kad se sažališ i uzdahneš zbog svih, onda će to da znači da si zaista shvatio siromaštvo ovog života i da si zaista sposoban da tražiš drugo bogatstvo, da si sposoban da odeš i uđeš u silu neograničenog, svedovoljnog, svesavršenog - u silu Boga.

Zbog toga, radi tvoga samopoznanja, i ustanovljava se takav regulator kakav je - praštanje drugima. Ako si u stanju da praštaš drugima i zaista im praštaš, onda to znači da si sve pravilno izvagao i pravilno ocenio, da si se okrenuo, i da sada laka srca tražiš i ideš za neprocenjivim.

Kad je prisutan jedan takav pokazatelj kao što je praštanje tuđih pogrešaka, onda su punota i dubina tvoje ustremljenosti ka Bogu osigurani, za njih nema prepreka, i tada je obezbeđen uspeh tvoje molitve. Tad veruj da ćeš "primiti sve što tražiš u svojoj molitvi, i biće ti".

114. I kad hodaše (Hristos) po hramu dodoše NJemu prvosveštenici i književnici i starešine, i rekoše mu: Kakvom vlasti to činiš, ili ko ti dade tu vlast da ovo činiš? A Isus odgovarajući reče im: I Ja ću vas da upitam jednu reč, i odgovorite mi, pa ću vam kazati kakvom vlasti ovo činim. Krštenje Jovanovo da li bi s neba ili od ljudi? Odgovorite mi. I pomišljahu u sebi govoreći: Ako rečemo: s neba, reći će: zašto mu, dakle, ne verovaste? A da rečemo: od ljudi? - bojahu se naroda: jer svi mišljahu za Jovana da zaista prorok beše. I odgovarajući rekoše Isusu: Ne znamo. A Isus odgovarajući reče im: Ni Ja vama neću kazati kakvom vlasti ovo činim (Mk. 11,27-33).

Opet pitanje iskušavanja i lukavstva (upor. Mk. 8,11-12): fariseji su dobro znali kakvom silom i vlašću deluje Hristos! I sami fariseji su već priznali vlast Hristovu kada su bespogovorno prihvatili isterivanje trgovaca iz hrama - oni tada nisu zaustavljali Hrista osporavajući NJegovu vlast. Čutili su!

Fariseji dobro znaju kakvom vlašću deluje Hristos! O NJegovoj vlasti gromko i otvoreno svedočio je prorok i preteča Jovan, kada je Hrista nazivao: Onim "Koji odozgo dolazi", "Koji dolazi s neba", "Koji je nad svima" (Jn. 3, 31), "Jagnjetom Božijim" (Jn. 1, 29) i, konačno,

"Sinom Božijim" (Jn. 1, 34). Svedočanstvo Jovanovo imalo je autoritet i za fariseje, jer su Jovana svi smatrali za proroka Božijeg.

I eto, zaobilazeći najočevidnije svedočanstvo, zaobilazeći najočevidnije činjenice čudesnih pojava u životu Hristovom, fariseji, praveći se da su objektivni istraživači istine, postavljaju Hristu pitanje: "Kakvom vlašću Ti deluješ?".

Zar to nije lukavstvo? Reč je opet o loše prikrivenom ljudskom egoizmu, koji ne želi da se povinuje Božijim naredbama u životu, nego lažno traži nekakvu naročitu orijentaciju za sebe, dok zapravo želi da ostane gospodar ljudskog života i da se ne pomera sa svog samoljubivog i samougađackog puta.

Tako biva uvek. Lukava ljudska savest, koja se hrani individualizmom i egoizmom, nikako neće da se rastane sa lažnim putevima života, na kojima se uljuljuje kao umna gospodarica života. Ni kada se u životu pojave zapovesti Božije i potresu trule oslonce života, lukavstvo se tih oslonaca ipak ne odriče, jer je na njih tako naviklo. Onda se zapovesti Božije zaobilaze, kao da ih i nema, kao da su nerazumljive. Radi sopstvenog utvrđivanja lukavstvo traži zaobilazni put: čas skače na stranu poricanja Božijeg uticaja u životu, čas, naprotiv, traži za sebe veća i jasnija čudesa, kako bi tobože postalo poslušno Bogu.

Gospod razobličava lukavstvo onih koji mu postavljaju pitanje, i ne pristaje da udovolji njihovom lažnom traženju, baš kao i u slučaju odbijanja molbe za "znak s neba" (Mk. 8,12).

Tako je i sa dušom koja se oslanja na egoizam i pogrešno interpretira zakone Božije koji se na nju odnose. I ona takođe više ne sluša glas Božiji. "Ti si umna, ti si uvek u pravu i tražiš oslonac u sebi, odbacujući Moj uticaj. Neka tako bude i nadalje... Ja vam ništa neću reći..."

Čuvaj se! Boj se takve ostavljenosti.

115. *I počeo im govoriti (Gospod učenicima) u pričama: Posadi čovek vinograd, i ogradi ga plotom i iskopa pivnicu, i sagradi kulu, i dade ga vinogradarima, pa otide. I kad dođe vreme, posla vinogradarima slugu da primi od vinogradara roda vinogradarskoga. A oni ga uhvatiše i izbiše i poslaše praznih ruku. I opet posla im drugoga slugu: i onoga napadoše kamenjem, i razbiše mu glavu, i poslaše ga osramoćena. I opet posla drugoga, i njega ubiše; i mnoge druge, jedne izbiše a druge pobiše. A on imade još jedinoga sina svoga, voljenoga, pa im najzad posla i njega, govoreći: postideće se sina mojega. A vinogradari rekoše: Ovo je naslednik, hodite da ga ubijemo, i naše će biti nasledstvo. I uhvatiše ga, i ubiše, i izbaciše ga napolje iz vinograda. Šta će, dakle, učiniti gospodar vinograda? Doći će i pogubiće vinogradare, i daće vinograd drugima. Zar niste čitali u Pismu ovo: Kamen koji odbaciše zidari, on postade glava od ugla; To bi od Gospoda i divno je u očima našim (Mk. 12,1-11).*

Priča o vinogradu je - istorija ljudske duše.

"Čovek" koji je posadio vinograd, to je naš Nebeski Otac, Gospod i Bog. Na drugom mestu Božanskog Otkrivenja Hristos NJega tako i naziva: Otac Moj je vinogradar (Jn. 15,1). I tako naš Nebeski Otac sadi u vaseljeni vinograd života. U tom ogromnom vinogradu života, kao osnovni Čokot posaden je Sam Sin Božiji. Od tog Čokota ide beskonačno mnoštvo mladica. To su - ljudske duše. Ja Sam Čokot - i kaže Hristos za Sebe - a vi loze (Jn. 15, 5).

Tako Božanski Otac kroz Božanskog Sina sadi vinograd života. I svaka ljudska duša je vrt Božiji, koji je preko Sina zasadio Nebeski Otac. Duša se privija uz plodonosni Čokot, uz Hrista; na plodnoj zemlji Crkve ona se hrani blagodatnim sokovima, i tako u njoj sazrevaju grozdovi života. Pod blagodatnim Božanskim staranjem duša se uzdiže, kao divni tajanstveni vrt, kao cveće pod suncem života, sa iskričavim sposobnostima uma, sa mirisnim grozdovima beskonačno sjajnih osećanja, sa čvrstinom volje, kao što je čvrsta punokrvna sočnost njegovih plodova.

Tako se duša pod Božanskim blagoslovom ispunjava životom, miriše i iskri; i sama je puna života, i od svoje punote daje svima oko sebe.

Da, zaista, ljudska duša je po prirodi Božanski vrt i najbolji vinograd zemlje. Gospod je ogradio dušu ogradom jevanđelskog zakona, da ništa tuđe ne bi moglo da se uvuče u Božanski vrt i da ga pohara. I postavio je Gospod u vrtu duše stražarsku kulu - savest, u kojoj hodi nepotkupivi i stalno budni čuvar čistote, pravde i nepovredivosti duše. Konačno, dušu je načinio čuvarkom svih plodova dobra i darova blagodati, kako bi ona bila riznica u koju se stiču očišćujući tokovi blagodati i gde se čuva nepropadljivo blago (iskopa pivnicu).

Gospod je zasadio vrtove duše i razdelio ih ljudima da bi ih oni obrađivali: vladajte, ubirajte plodove, radujte se... Samo znajte dve stvari.

Prvo - vrt duše je Božiji, i svaki čovek je u životu duše samo čuvar, koji će pre ili kasnije, ali neminovno, položiti račun.

I drugo - obrađivanje Božijeg vrta, rast duše, donošenje plodova i njena sreća, sve je to u Bogu, jer tu je sve sila Božija, od Boga zasađena i od Boga hranjena, i izvan te sile za dušu ostaje samo rasipanje, propadanje, nezadovoljstvo i stradanje.

Gospod je razdelio vinograde duše i "otišao". To ne znači da se nakon deljenja vrtova života završava NJegovo promisliteljsko delo i da se Bog više ne meša u ljudske živote. Ne, naprotiv. Trenutkom odlaska završava se tvoračko delovanje Gospoda i počinje NJegovo promisliteljsko staranje za dušu, koje kao da dolazi spolja.

Odlazak Gospoda označava to, da čovek koji je dobio vrt života, sada ga gaji sam, i sam tvori spasenje duše. Zar Gospod ne bi mogao da po granama poveša već sazrele plodove? Kada bi Gospod Sam u ljudsku dušu polagao plodove spasenja, onda bi se spasenje duše odvijalo automatski, u njemu ne bi učestvovala slobodna ljudska volja i slobodni napor čoveka, te bi ono tako izgubilo svaki smisao.

Dakle, Bog iz daleka nadzire živote i spreman je da u svakom trenu pruži Svoju spasonosnu pomoć; samome čoveku On prepušta da svesno izabere bolje za sebe i da svesno traži i zadobije svoje savršenstvo.

Ali to odsustvo svakodnevnog očiglednog uticaja Božijeg na ljudski život, čovek je snagom svoje zle volje okrenuo na svoju štetu. Predajući se svakodnevno i svakoga časa stihiji zla, jačajući je u sebi i pretvarajući se u njenog poslušnog slugu, čovek je svakoga dana slabio svoju vezu sa silom neba. Svojim mračnim umom on je pomračivao vrednost ove sile, gubeći osećanje za ukus i sposobnost slobodnog hođenja pred licem Božijim. Umesto od Boga utvrđenog cilja života, on je sebi za cilj postavio ono što je pristupačnije ljudskoj ograničenosti - sebe samog, tj. utvrđivanje egoizma. U njegovom životu došlo je do zamene Boga egoizmom. Ova zamena savršavala se tim lakše, što je na nju uticalo zlo sveta (satana) i sopstveno unutarnje zlo, koje se oslobađalo egoizmom i dobijalo razmah i zadovoljenje. Čovek koji se prodao u ropstvo grehu, stalno podstican zlom, nije doživljavao svakodnevne udarce od Boga i zato je uobrazio da je on sam stvarni gospodar svoga života. Kao čuvar koji je pobegao sa domaćinovim dragocenostima, on je živio bezbrižno i veselo, činilo mu se čak i razumno. "Duša je moja, život je - moj. Sposobnosti i sile života su - moje. Ja sam zamislio, ja sam ubeđen, ja hoću, ja činim, ja stremim, ja postižem. Sve je od mene, sve je moje..." Beskonačno kruženje egoizma.

Ograničeni umovi, maleni zadaci, sitni ciljevi - tako je zaokružen ljudski život. Ako se tome doda i opijenost umišljenom veselošću, onda je čoveku naizgled sasvim dobro: i sito, i razumljivo, i veselo. A ako je u životu bilo udaraca sudbine, pokušaja promisliteljske Ruke Božije da zaustavi zalet egoiste i da ispravi njegov život, oni su čoveka retko urazumljivali. Češće je on životne neuspehe shvatao kao sopstvene pogreške ili kao borbu sa drugim istim takvim egoistima, i tako se još više utvrđivao u stavu ograničene samoljubivosti.

Tako Bog postaje nepotreban u životu. Kada je život zasnovan na egoizmu, može li u njemu biti mesta za Boga, kao za Silu od koje je - sve, iz koje je - sve, i u kojoj je - sve? Naravno, ne! Za Boga nema mesta!

Priroda onoga što jeste ne može da se izmeni zbog zla koje se uvuklo u dušu. Bog neće prestati da bude Gospodar duše. I duša neće prestati, makar i instinktivno, da oseća kako je njena priroda - u Istini i Svetosti, te da će pre ili kasnije morati da pruži odgovor o saglasnosti svoga života sa Istinom i Svetošću... Ovakvu prirodu stvari čovek ne može da izmeni svojim grehom. Ona će u ljudskom životu na ovaj ili na onaj način da se прояvi, makar i sasvim retko, na trenutak. I čovek, da bi se ogradio od tih njemu sasvim nepotrebnih "prosvetljenja" o svome istinskom biću, da bi sebi obezbedio bezbrižan život, mora nekako da istrebi u sebi ta nepotrebna i dosadna podsećanja na sopstveno naznačenje, jer ona ometaju njegovo spokojstvo.

Priča o vinogradu opisuje nekoliko etapa kroz koje duša prolazi u gušenju svetlosti u sebi; to se završava potpunim uništenjem sile Božije u sebi, potpunim svesnim odvajanjem od Boga i smrću duše. Priča opisuje kako gospodar vinograda duše - Bog, šalje Svoje sluge po plodove duše. Koje su to sluge? Anđeli Gospodnji. Oni su duhovi za služenje, koji se šalju da služe onima koji će naslediti spasenje (Jevr. 1, 14), tj. oni, Anđeli, po ovlašćenju Gospoda, služe ljudima na njihovom zemaljskom putu spasenja.

Oblici ovog služenja su različiti. Među njima je i sabiranje dobrih dela onoga ko se spasava. Otkrivenje Svetog Jovana Bogoslova govori o Anđelima koji sabiraju podvige Svetih, kada kaže da pred prestolom Gospodnjim stoje Anđeli sa čašama koje su pune molitava Svetih.

Na koje sve načine Anđeli traže ljudska dobra dela?

Do toga dolazi kroz različite oblike uticaja na ljudski život, koji bude saznanje i svest i podsećaju čoveka na to da on živi loše, da se stalno vrti u krug, i to ne samo u pustoši, nego i u zlu, i da u njegovom životu nema temelja - nema dobra. Svi ti oblici uticaja na ljudski život uopštavaju se u glasu savesti koji se podiže u čoveku: "Nemoj tako da živiš... Popravi se..."

Ovde treba još ukazati na okolnost da se, saglasno reči Božijoj, uticaj na ljudski život Anđela Božijeg, kao sluge promisliteljskog staranja Samoga Boga o životu, događa u najpovoljnijim trenucima čovekovog života, kada se, kako izgleda, duša najlakše odaziva na Božije podsećanje i promisliteljski uticaj na život čovekov. Priča ovu misao potvrđuje rečima: *I kada dođe vreme, posla (gospodar vinograda) vinogradarima slugu. Kada dođe vreme, tj. U pogodnom, najpovoljnijem trenutku.*

I tako u dušu, u kojoj se čvrsto ugnezdio egoizam - zlo - i u kojoj je zaboravljen Bog kao Domaćin života, počinje da prodiro brižno podsećanje na njen dug. Ona isprva jednostavno odbacuje takva neprijatna podsećanja: čas "ona nema vremena da se bavi takvim stvarima (da razmišlja o dobru, o svome dugu)", čas kaže "to je nepotrebno" i "preživećeš... i drugi tako žive", čas "potruđiću se kasnije... razmišljaću o tome kad budem stariji..." Rečju, čovek tera od sebe svako dobro. Ono mu je zaista strano, dosadno i neprijatno. Čovek se brani, spreman je čak i da bije nezvanog gosta - Istinu. I istina se proteruje iz duše praznih ruku. *A oni ga uhvatiše (vinogradari slugu), izbiše i poslaše praznih ruku.*

To je prva etapa uništavanja duše. Za njom dolazi druga.

Učestalo izbegavanje Božijih poziva od strane duše prelazi u gnev. Upozorenja savesti počinju da ljute dušu. Pod uticajem razdraženosti u odnosu na svetinju, čovek iz stanja odbacivanja prelazi u napad na nju, da bi ugušio u sebi svaki tračak istine.

Čovek sa gnevom nasrće na ono što je bilo sveto, što ga je rukovodilo u životu, i "kamenjem ga razbija". "Kamenjem", to znači grubim i teškim udarcima, koji dolaze od njegove životinjske prirode, čovek razbija ono nežno, veliko, što je bilo u dubini duše, što je osveštavalo njegov život i upravljalo njime. Tako čovek sa cinizmom gazi svetinju, sa cinizmom je skrnavi, kao da se sila zla u njemu boji te svetinje i njene moći; on želi da je udari svojom životinjskom šapom, kao da se sveti za svoju niskost, za svoju unutarnju ništavnost i ropstvo.

Tako sluga u odsustvu gospodara udara na njegove stvari. Ispunjava se ono što je opisano u priči: *I opet im posla drugog slugu; i onoga napadoše kamenjem, i razbiše mu glavu, i poslaše ga osramoćena.*

Posle toga duša prelazi na sledeći stepen svoga uništenja. Pozivi savesti se ugušuju. Onome što je sveto, uopšte se više ne dopušta pristup u dušu. Ono je zgaženo i ubijeno. Poslednja svetlost je

utihla. U čoveku je zavladao i gospodari ono životinjsko, zversko, i sam čovek postao je samo životinja i zver. Došlo je do potpunog duhovnog okoštavanja.

Priča kratko opisuje ovu etapu propadanja duše: *I opet posla drugoga, i njega ubiše.*

Odmah potom priča imenuje sledeći, dugački period duhovnog života, kada se u duši, koja se oslobodila stražarske kule - savesti, odvija obesni, ničim ne zadržavani pir zla.

Zlo koje se zacarilo unutar čoveka mora da se zadovolji. Ono preuzima svu kontrolu. Čovek je samo njegov jadni i poslušni sluga. Kružeći opijen i ne primećujući više ništa, ispunjen tamom i mrakom propadanja, čovek (da li je to uopšte još čovek?) nezadrživo hrli u propast, ka svome krajnjem cilju.

Ovo je period progresivnog uništavanja duše. Slikoviti jezik priče ga kratko i izražajno prikazuje rečima: *I mnoge druge, jedne izbiše a druge pobiše.*

Konačno, dolazi poslednja etapa - "etapa nestajanja". Njoj prethodi poslednji uticaj Promisla na ljudsku dušu. Duši koja propada Gospod poslednji put otkriva Svoja obećanja. Otkriva joj, da je upravo radi nje zemlji dao ono najbolje, jedinstveno - Svoga Sina, i da je ljubav Boga Sina prema palom čoveku u stanju da pokrije sve njegove prestupe.

Kroz taj poslednji poziv upućen duši, Gospod kao da joj iznova radi njenih prestupa šalje Svoga Sina, da bi On čoveku dao oprostaj i podigao ga. Kao odgovor na taj poziv ljubavi, duša, koja se sada već sasvim utopila u grehu, savršava poslednji čin svoga pada - ubija Boga u sebi.

U tom trenutku života, zlo savetuje svoga slugu - čoveka, da treba da stavi tačku na netraženi uticaj nekakve spoljašnje sile, koja nastoji da igra rukovodeću ulogu u njegovom životu. "Sila Božija? Nema nikakvog Boga! Hristos je - mit! Ko to gospodari mojim životom? Sve osim mene samog su - bajke i obmane. Dole Bog!"

Poslednji juriš razuzdanog uma i uprljanog srca objavljuje da Bog ne postoji i da život nije pod NJegovom kontrolom. Bog se izbacuje čak i iz misli i svesti. *I uhvatiše ga (Sina), i ubiše, i izbaciše ga napolje iz vinograda.*

U tom času, čim su se zatvorila vrata vinograda, život je bio okončan. Sada je zlo u potpunosti zavladao dušom. Sa zlom je zavladao tama, propadanje, propast i smrt. Boga nema u vinogradu, istočnik života je presečen, jer vinograd je Božiji, i sve je u njemu od Boga, i postoji kroz NJega. Nema Boga - dakle, nema više ni života u vinogradu. Ograda je srušena, srušena je i stražarska kula, pivnica je opustela, uprljana i propala.

U nekadašnjem vrtu duše, sada je - smrt. Zlo je izjelo korenje. Strasti su isušile zelenilo. Opalo je lišće i oseća se zadah truleži. Života nema. Samo smrt. Tako, kada je duša ostavila Boga, njena smrt je neminovna. To je neporeciva logika.

Doći će (Gospodar i Domaćin) i pogubiće vinogradare i daće vinograd drugima. Daće drugima - jer tu sada više nema vrta života. On je izgažen porokom i sasušio se. U duši je zavladao

potpuna pustoš. U njoj ne samo da nema "Duha života", nego su se pogasile čak i prirodne duševne sposobnosti. Gasi se razoren um. Osećanja su proterana na usku smrdljivu stazu poroka. Slaba i oronula volja bespomoćno se vuče po zemlji.

Vrt života biće zasađen u novim dušama, koje su kraj (Božijeg) potoka, gde list (njihov) ne vene (Ps. 1,3), gde je život od Boga, s NJim, u NJemu, prema NJemu, gde je rast obilan, cvetanje bogato i "plod mnogi".

Gospod završava priču rečima Svetog Pisma Starog Zaveta. One su upućene tebi. Dobro ih zapamti! One predstavljaju opšti zaključak priče.

Zar niste čitali u Pismu ovo? Zašto ste zaboravili Istinu koja vam je otkrivena, da je kamen koji odbaciše zidari postao glava od ugla! Zašto vi, nerazumnici, zaboravljate da je krajeugaoni kamen života - Bog. I šta bez tog kamena? Jer čitavo zdanje života se ruši kad izvučeš temelj ispod njega! Zar to nije jasno?

To bi od Gospoda. To je zakon života! To je neminovno.

116. A oni (fariseji) došavši (Hristu) rekoše mu: Učitelju, znamo da si istinit, i ne obazireš se ni na koga; jer ne gledaš ko je ko, nego zaista putu Božijemu učiš. Reci nam dakle, treba li ćesaru davati porez ili ne? Da damo ili da ne damo? A on znajući njihovo licemerje reče im: Što me kušate? Donesite mi dinar, da vidim. A oni donesoše. I reče im: Čiji je ovo lik i natpis? A oni mu rekoše: Ćesarev. I odgovarajući Isus reče im: Podajte ćesarevo ćesaru, a Božije Bogu. I zadiviše mu se (Mk. 12,14-17).

Fariseji Hristu postavljaju pitanje o sukobu ljudskih obaveza u odnosu na zemaljski i na Božanski poredak. Pozivajući se na to da Hristos "zaista uči putu Božijem", fariseji Ga mole da im kaže kako treba da žive i da postupaju, i kojem putu da daju prednost.

Pošto je očigledno da je Božanski put uzvišeniji i važniji, iz toga proizilazi da bi zemaljski poredak trebalo zanemariti i da mu se ne bi trebalo potčinjavati, na primer, da ne bi trebalo plaćati poreze, što su fariseji i pitali. Gospod sa zadivljujućom jasnošću odstranjuje lukavu misao: uzima novac sa carevim likom i nateruje one koji Ga iskušavaju da priznaju da je novac carev, pa izvodi zaključak: "Novac je carev, vi ga koristite u okviru vašeg zemaljskog poretka, zato sačuvajte taj poredak. Ako on traži poreze, platite poreze. Uostalom, vi ćete porez i platiti carevim novcem. Tako dakle, dajte caru carevo. Na zemlji dajte zemaljsko".

A Moje Carstvo je drugačije. I Božiji put - to je put duše i njenog spasenja. Tu je potrebno nešto drugačije, nešto svoje. Ne pomišljajte na to, da ćete na njemu da se ograđujete zemaljskim poretkom i da ćete time sa sebe skidati odgovornost za nepridržavanje toga puta. Ne, carevo dajte caru. A Bogu podajte Božije. Božije se od vas uvek traži. A ispunjavanje zemaljskog ne isključuje Božije."

Gospod razgraničava zemaljski poredak i Svoje Carstvo. Čovek se telom nalazi u zemaljskom poretku, i nužno mu je potčinjen kako bi opskrbio svoje telo, dok se Božije tiče duše i njenog spasenja: tu deluje zakon Božiji u svoj svojoj snazi, i njegova obaveznost se nikako ne može pokolebati zavisnošću od zemaljskog zakona. Za čoveka koji živi u okviru zemaljskog poretka i koji je potčinjen tome poretku, ali gradi sopstveno spasenje, Božiji zakon je i dalje obavezan u svakoj svojoj joti. Ono što predstavlja zakon na putu Božijem, ono što je Božije, to i izvršavajte radi Boga, i ne pravdajte se time - da to tobože nije u skladu sa zemaljskim poretkom.

117. I dođoše mu (Hristu) sadukeji, koji kažu da nema vaskrsenja, i zapitaše ga govoreći: Učitelju, Mojsej nam napisa: Ako kome brat umre i ostavi ženu a dece ne ostavi, da brat njegov uzme ženu njegovu i da podigne seme bratu svojemu. Sedmoro braće beše: i prvi uze ženu, i umre bez poroda, I drugi je uze, i umre, i ni on ne ostavi poroda; tako i treći. I uzeše je sedmorica i ne ostaviše poroda. A posle sviju umre i žena. O vaskrsenju, dakle, kada vaskrsnu, kojega će od njih biti žena? Jer su je svih sedam imali za ženu. I odgovarajući Isus reče im: Ne varate li se zato što ne znate Pisma ni sile Božije? Jer kad iz mrtvih vaskrsnu, niti se žene ni udaju, nego su kao anđeli na nebesima. A za mrtve da vaskrsavaju niste li čitali u knjigama Mojsijevim kako mu reče Bog kod kupine govoreći: Ja Sam Bog Avraamov, i Bog Isakov, i Bog Jakovljev? Bog nije Bog mrtvih, nego živih. Vi se, dakle, veoma varate (Mk. 12,18-27).

Kakav grub način razmišljanja - o zakonima života duha suditi na osnovu života tela, i o nebeskom poretku suditi na osnovu ograničenog a često i grešnog poretka zemlje!

Tako grubo razmišljaju i sadukeji, i misle da su u pravu, pa sa pakošću pitaju Hrista: čija će po vaskrsenju iz mrtvih biti žena koja je imala sedmoricu muževa?

A Hristos, pre nego što odgovori sadukejima, konstatuje neobičnu grubost njihovih misli: "To vam nije jasno?", tj. zar ne vidite i sami svu besmislenost svoje nedoumice?

No, takav je zakon duše koji važi sve do danas. Misao nije samo kretanje nekakve nervne energije (to kretanje je spoljna manifestacija misli, ali ne i sama misao). Ona je refleks duše. Ako je priroda duše uzvišena, onda će biti uzvišena i ljudska misao, a ako se duša davi u telesnosti, onda će i ljudska misao postati gruba i telesna. I čovek će, ni sam to ne primećujući, razmišljati grubo i telesno.

Pogledaj kako se to u životu potvrđuje na svakom koraku - kako po meri duhovnog slabljenja čovekovog slabi i postaje materijalna i njegova misao, i o svim događajima života on počinje da razmišlja grubo i vulgarno. Tako i mora da bude: misao je odraz duše, i kada dođe do pada duše, onda čovek počinje vulgarno da razmišlja o duhovnim pojavama. A pošto sa slabljenjem duha i savest postaje gruba i okorela, vulgarnu misao sada prate još i podsmeh i zloba upereni protiv onoga što je sada iznad pale duše, što joj ne odgovara i što joj je sasvim neshvatljivo.

Eto zbog čega je pitanje sadukeja tako grubo i zašto oni sa podsmehom pitaju o budućem životu. NJima je uzvišenost duše strana i neshvatljiva. Oni grubo izvrću predstavu o budućem životu i prilagođavaju je stepenu svoga duhovnoga stanja. Kao da se svete za gubitak sopstvene uzvišenosti i sposobnosti da je razumeju, oni postaju podsmešljivi i pakosni.

Ispravlajući sadukeje, Gospod ukazuje na to šta je potrebno za pravilno suđenje o projavama Duha uopšte, a posebno za donošenje sudova o budućem životu, što je i bilo pitanje sadukeja. Gospod kaže da je za to, kao prvo, potrebno poznavanje Božanskog Otkrivenja (Pisma). U Božanskom Otkrivenju čoveku je saopšteno ono neophodno, što iskustvo ne može da mu otkrije, ali što mu je nužno za razumevanje života.

Međutim, samo poznavanje Pisma nije dovoljno. Potrebno je, kao drugo, imati u sebi Silu Božiju, koja bi otvorila oči duše i omogućila da reči života budu shvaćene i učinjene živim. Ljudi sa niskom i zatvorenom dušom, po reči Božijoj "oči imaju, ali ne vide, uši imaju, ali ne čuju".

Suditi o duhovnim pojavama, a pri tome ne biti prosvećen Duhom, isto je kao kada bi nepismen čovek počeo da objašnjava najnovija dostignuća u oblasti elektrike. Po prirodi, tako i biva kada se u bogootkrivenu oblast mešaju umovi koji nisu prosvećeni silom Božijom. NJihovi sudovi su po pravilu grubo, a umesto dokaza ističu se podsmeš i zloba. Tako je bilo i kod sadukeja.

Prva istina večnosti sastoji se u tome da je ljudski duh besmrtn i večan, kao što je besmrtn i večan Bog - Istočnik svakog života, pa dakle i Istočnik ljudske duše. Kao što život ne umire, tako će, očigledno, večno da bude živ i njegov Istočnik, i sve što je on rodio i othranio. To je - aksiom. A pošto ljudska duša krije u sebi česticu tog večnog istočnika života, onda je kroz tu česticu večnosti i ona sama prisajedinjena večnosti.

Gospod i kaže: "Bog u Avraamu, u Isaku, u Jakovu". Bog života, Onaj Koji ne umire, On je u njima, i oni nisu mrtvi. Bog nije smrt. Bog je - Život; i gde je On, tamo je večnost i besmrtni život: *Bog nije Bog mrtvih, nego živih.*

Dakle, neumiranje, tj. besmrtnost ljudske duše - takođe je aksiom, sasvim razumljiv čak i prirodnom saznanju: ako truležna, propadljiva i stalno nepostojana materija nije uništiva, kako onda može da bude uništen nepromenjivi i postojani duh?

Gospod je otkrio i drugu istinu večnosti - istinu o tome da će buduće Carstvo, oslobođeno od zemlje, tela i truleži, biti Carstvo čistog besmrtnog duha, i da se kao takvo, ono sasvim razlikuje od zemlje sa njenim poretkom; ono će biti nalik na Carstvo bestelesnih Anđela.

Dakle, mi o tome Carstvu ništa ne možemo da znamo, osim onoga što je otkriveno u Reči Božijoj. Sve ljudske predstave o njemu, preuzete od zemaljskih pojava, neosnovane su, a drsko pripisivanje Carstvu večnosti usko ograničenih i nepostojanih predstava, obično je bogohuljenje.

Za verujuću dušu, u budućem Carstvu, koje je otkrio Gospod, nalazi se sva punota: ako hoćeš da budeš sa Gospodom, čuvaj u sebi česticu Božanskog Duha. Sa njom si besmrtn, i posle telesne

smrti otvoriće ti se večnost; u svetu Anđela, koji je pripremljen za tebe, bićeš konačno "blažen u svemu", tj. okusićeš beskonačnu sreću.

118. *I pristupi (Hristu) jedan od književnika... i zapita ga: Koja je zapovest prva od sviju? A Isus mu odgovori: Prva je zapovest od sviju: Čuj Izrailju, Gospod Bog naš je Gospod jedini; i ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim, i svom snagom svojom. Ovo je prva zapovest. I druga je kao i ova: LJubi bližnjega svojega kao samoga sebe. Druge zapovesti veće od ovih nema. I reče mu književnik: Dobro, učitelju, pravo si kazao da je Bog jedan, i nema drugoga osim NJega; i ljubiti NJega svim srcem svojim i svim razumom i dušom i svom snagom, i ljubiti bližnjega kao samoga sebe, veće je od sviju paljenica i žrtava. A Isus videvši kako pametno odgovori reče mu: Nisi daleko od Carstva Božijega (Mk. 12, 28-34).*

Ovde je Gospod ukazao na dva oslonca koji obuhvataju sav ljudski život. Jedan od njih daje teoretsko (metafizičko) opravdanje života, dok drugi predstavlja praktični, životni dodatak prvog oslonca. Oba u celini, kao dve kotve i dva stuba života, počivaju na nepokolebivom temelju i podižu život od ništavila zemaljske prašine do zanosne nebeske visine, dajući mu potpunu ispunjenost, koja ide do punote njegovog dovršavanja u večnosti.

Evo teoretskog (metafizičkog) opravdanja života: Bog je - Istočnik života. Gospod Bog naš je Gospod jedini. I nema drugog (Istočnika života) osim NJega. Sve je od NJega, i sve je u NJemu. Konačno, i čovek je od NJega... Čovek će biti živ samo u NJemu... A potom će biti deo NJega zauvek! I kao deo NJega, koji živi samo NJime i u NJemu, ulij se u NJega celim svojim bićem. Zavoli Ga onoliko koliko smrtnik uopšte može da voli, do samozaborava. Ući u NJega svim srcem, svim svojim razumom, svom snagom svojom. Predaj mu se u ljubavi do potpunog uništenja sebe... Da tebe više ne bude... Nego da živiš ti u NJemu i On u tebi.

To je prva kotva i utvrđenje života. NJime se određuje mesto ljudskog života u vaseljeni. Tvoj život je deo Božanskog života. Opravdanje tvoga života, kao i opravdanje života čitave vaseljene, je u ustremljenosti prema Istočniku života - Bogu, u primanju od NJega sve punote života i u završetku života kroz slivanje sa NJim.

Gospod ukazuje na drugu kotvu života i njome određuje kakvo treba da bude praktično ustrojstvo ljudskog života. Ako svaki život predstavlja tvorevinu Božiju i ako je u ljudski duh udahnuta čestica Božanskog Duha, onda znači da nad životom koji okružuje čoveka stoji promisliteljska Ruka Božija, a ljudi, koji okružuju čoveka, isto su tako nosioci čestica Božanskog života.

Dakle, ako Bog treba da bude svo ustremljenje ljudskog života i sva ljubav čovekova, onda gde god i u čemu god Bog bio prisutan, na to treba da bude usmerena i čovekova ljubav, tj. čovek treba da svoju ljubav usmeri prema svim Božijim stvorenjima - on je dužan da ljubi druge ljude, one koji ga okružuju, bližnje.

I više od toga. Pošto je Bog u Svojoj suštini nevidljiv za čoveka, i pošto mu se otkriva samo kroz Svoja stvorenja, kao, na primer, kroz druge ljude, onda se i projavljivanje čovekove ljubavi prema Bogu najbolje može osetiti u ljubavi prema drugim ljudima. Eto zbog čega se, na drugom mestu Božanskog Otkrivenja, ljubav prema bližnjem ističe čak u prvi plan života, i postaje pokazatelj i mera i same ljubavi prema Bogu.

Boga niko nikada nije video - piše Sveti jevanđelist Jovan - *Ako ljubimo jedni druge, Bog u nama prebiva... koji prebiva u ljubavi, u Bogu prebiva i Bog u njemu. Ako ko reče: LJubim Boga, a mrzi brata svojega, laža je; jer koji ne ljubi brata svojega kojega vidi, kako može ljubiti Boga, Kojega nije video? Apostol svoju pouku završava ponavljanjem Jevanđelskih reči: I ovu zapovest imamo od NJega (od Boga: Koji ljubi Boga, da ljubi i brata svojega (1. Jn. 4,12, 16, 20, 21).*

Tako je ljubav prema bližnjem objavljena kao drugi stub života. Iz praktičnih razloga, ona postaje merilo i same ljubavi prema Bogu. Obrazuje se zatvoreni krug. Božija ljubav se izliva u svet i u ljudski duh. Ljudski duh, rođen od te ljubavi, sa svoje strane ushodi ka svome Istočniku - Bogu, kroz zemaljske zrake Božije, koji su razasuti u ljudske duše. Kroz svoju ljubav prema tim dušama i kroz Božanske zrake koji su u njima, čovek ushodi ka njihovom nebeskom centru - Bogu.

Ukazavši na dva oslonca života, Reč Božija određuje uslove njihove delotvornosti; Ona određuje kako treba voleti Boga i bližnje da bi ta ljubav donela plod. Zapovedeno je da Boga treba ljubiti svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim, i svom snagom svojom.

Srce je centar duševnog života. Shodno tome, zahteva se da usremljenost Bogu ne bude površna, nego da najveća dubina duše bude okrenuta Istočniku života i usremljena ka NJemu. Kada obraćenost Bogu dođe iz dubine čovekove duše, onda ona obuhvata svu dušu i sve njene sposobnosti, sav njen "um".

Ali reč Gospodnja se ne zadovoljava ni ovakvim, reklo bi se iscrpnim određenjem ljubavi prema Bogu. Ona dodaje još jednu karakterističnu crt: *ljubi Boga svom snagom svojom*, tj. svu silu života, pa čak i silu tela, svu fizičku silu života uloži u tu ljubav, kako ni jedan atom tvoga života ne bi ostao nedelotvoran, nego da bi se sve živo u tebi, sve bez ostatka, sjurilo u silu tvoje punote, zadovoljstva i blaženstva. Eto tako treba da zavoliš!

Ukazuje se i na uslov za delotvornost ljubavi prema bližnjima.

LJubi bližnjega svojega kao samoga sebe... U dodatku "kao samoga sebe" postavljeno je merilo tvoje ljubavi. Da tvoja ljubav ne bi bila besplodna, mrtva, odvojena od života, da ne bi bila konstrukcija za samougađanje, ti svako delo ljubavi proveri na sebi: da li bi ono bilo dobro za tebe i radi tebe ili ne?

To je idealno merilo. Ono stoji u neraskidivoj vezi sa tvojim unutarnjim bićem, potpuno mu odgovara i odražava ga kao ogledalo. Uz to merilo, moralni nivo tvoga dela, obraćenog bližnjem, opada ili raste zajedno sa tobom samim. I po meri tvoga duhovnog rasta, raste i tvoje delo ljubavi.

Kada u svome unutarnjem rastu dođeš do savršene ljubavi prema sebi, a savršena ljubav prema sebi u Hrišćanstvu je "odbacivanje sebe", onda zamrzi i pogubi sebe (Mk. 8, 34-35) - tada ćeš i drugoga moći savršeno da zavoliš, tj. do samoodricanja.

Eto zbog čega na drugom mestu Hristos kao granicu ljubavi stavlja - ljubav do smrti. *Od ove ljubavi niko nema veće, da ko život svoj položi za prijatelje svoje* (Jn. 15,13). Zapovest o ljubavi do smrti nikako ne protivreči zapovesti o ljubavi prema bližnjem kao prema samome sebi. U njima je jedinstvo i zatvoren krug: ti ćeš bližnjega upoznati i zavoleti kroz sebe; i kada sebe poznaš do samoodbacivanja, tek onda ćeš i drugoga moći da zavoliš do samoodricanja.

Zatim se ukazuje na još jedan uslov za delotvornost zapovesti, a to je da ih čovek učini stvarnim opravdanjem života, tj. da ih istakne u prvi plan svoga života i da ne izmišlja nikakve druge oslonce života. U njima (ovim zapovestima) dato je sve. U njima su sav Zakon i svi Proroci. Ne zatamnjuj ih ničim i ne zagrađuj ih nekakvom drugom lažnom dekoracijom života! Čak ni radi samog služenja Bogu ne izmišljaj ništa što bi pomračilo i odgurnulo u stranu zapovesti ljubavi, jer je ispunjavanje tih zapovesti veće od sviju paljenica i žrtava.

Dakle, u služenju Bogu na prvom mestu drži ljubav, obraćenost i ustremljenost k NJemu svom dušom. Osim ljubavlju, nemoj da se pravdaš ničim spoljašnjim, tj. nikakvim "paljenicama". I u praktičnom životu, stalno imaj i drži pred sobom ljubav prema ocu i braći. Neka ta ljubav bude prvi zadatak tvoga života - njegov temelj, stub i oslonac. Takođe, ne pomišljaj na to da nekim drugim zadacima zameniš ovaj, niti da podupreš život drugim osloncima, koliko god ti se oni činili razumnim i potrebnim, čak i ako bi ti izgledali kao "žrtve". Takva zamena bila bi uzaludna stvar. Svi tvoji oslonci, bez ove dve kotve, biće truli, i svako opravdanje života, bez njih, predstavljaje obmanu.

Takva obmana može samo privremeno da se održi, pa čak (kao tvoja "žrtva") i da te uteši, ali pre ili kasnije otkriće se pravo stanje stvari, lažni oslonac će propasti, a varljiva dekoracija života će se srušiti. I to stoga, što osim sile ljubavi nema drugog temelja života. A pokušaj da se taj temelj zameni ili potisne, te da se postave drugi, tobože razumni oslonci života, predstavlja bezuspešno naprezanje sa ciljem da se zdanje života podigne na vazduhu. Kloni s takvog nepotrebnog poduhvata. Propašće. Ugušiće i tebe samog.

Konačno, Božanska reč otkriva razlog zbog koga zapovesti o ljubavi prema Bogu i bližnjem predstavljaju temelj života.

Čuvanje ovih zapovesti obezbeđuje opravdanje života. To je razlog!

Književnik koji je razgovarao sa Hristom prihvata ove zapovesti, i, kao što se vidi, spreman je da ih sledi u životu. On potvrđuje Hristu da su, prema njegovom znanju, ove zapovesti centralna tačka zakona i života, i da su one iznad svega ostalog, iznad sviju paljenica i žrtava. Na takav stav Gospod odgovara književniku: *Nisi daleko od Carstva Božijega*. A književnik, čak, nije ni bio Hristov učenik!

Eto gde je razlog što je ljubav toliko značajna. Ona je put u Carstvo. Ona je put u Carstvo Božije čak i za one koji u datom trenutku ne idu za Hristom.

I to je istina! Kada je čovek Boga učinio Istočnikom celoga svoga života, kada je svu silu svoga života usmerio ka Nebeskom Ocu, kada je Bogu upućen svaki uzdah i kada On usmerava svaki korak, kada je u svetlosti takve obraćenosti Ocu čovek i sebe i druge shvatio kao prizvanu decu Božiju, kada se osvrnuo na sebe i užasnua se sopstvene niskosti, onda će se on, sigurno, svim srcem prilepiti uz Oca, sebe će odbaciti daleko, sve do mržnje prema sebi (zemaljskom) i potpunog samouniženja, pa će, makar i napipavajući, otpuzati ka Ocu. Kuda? Pa kuda bi čovek mogao da se baci, kod takvog shvatanja života, osim ka svetlosti Očevoj. On će otpuzati u svetlost Očevu, ka NJegovom Carstvu.

I kada pred njim - nemoćnim, slepim, zabludelim - zatreperi svetlost Hristova koja izvodi na svetli put Carstva, tada će on svom svojom dušom da prihvati ruku Spasiteljevu i onda će neminovno ući u Carstvo Božije.

119. I odgovorivši Isus reče učeći u hramu: kako govore književnici da je Hristos sin Davidov? Jer sam David kaza Duhom Svetim: Reče Gospod Gospodu mojemu: sedi meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojim. Sam David, dakle, naziva ga Gospodom, pa otkuda mu je sin? I mnogi narod slušaše ga rado (Mk. 12,35-37).

U sve vekove "književnici" postavljaju pitanje o Hristu i rešavaju ga u duhu jerusalimskih književnika. U sve vekove malena misao malenih "književnika" dovijala se da "razumno", kritički priđe Hristu, i da do kraja razotkrije "zagonetku" o NJemu. U sve vekove ograničeni ljudski um trudio se da načini novu kulu od karata, koja bi u korenu uništila poštovanje Hrista.

U svakoj epohi, "književnik", predstavnik te epohe, prilazio je zadatku rušenja Hrista kao Boga po svojoj meri. To je bila uslovna, krajnje ograničena mera datog vremenskog perioda, mera vladajućih pogleda i težnji, mera vladajućeg pravca u nauci i filosofiji. U svakom slučaju, bila je to "kriva mera" ličnog moralnog stanja "književnika".

I što je "književnik" bio neukiji i moralno niži, to je neuzdržaniji i razuzdaniji bio njegov pristup "razumnom" shvatanju Hrista. A svaki se "književnik" upinjao da uđe među velikane. Svaki od njih je, kada bi se uhvatio za neku misao, stvarao čitavu razornu teoriju, u kojoj bi se bezvredni deo materijala o Hristu prilagođavao toj novoj, "genijalnoj" ideji, dok je veći deo činjenica o Hristu odbacivan pod izgovorom neautentičnosti i neupotrebljivosti izvora.

Likujući, svaki od njih je sebe predstavljao kao nedostižnog pobednika koji je razobličio sve tajne i izlio na ljudski rod blagodatnu svetlost istine. Svaki od njih je o svome "otkriću" do iznemoglosti ponavljao: "To je nauka. To je logika. I šta je ostalo od vašeg Hrista?"

Jadna ljudska misao! NJoj uopšte nije jasno, da ako je kod najumnijih i najčestitijih "književnika" i bilo nekakve logike i istine, to je bila logika i istina mišijeg ugla, logika nadute žabe i istina mrava, koji je dohvatio mrvicu i umislio da je postao bogat.

Jadna ljudska misao! Ona je nemoćna da se vine do vaseljenske logike i shvati istinu života. Tako se zapliće u gomile svojih malih istina, ponekad fantastičnih i izmišljenih, a ponekad i sasvim primitivnih.

Hristos je dugotrpeljiv, i mnogo šta može da istrpi večno Hrišćanstvo.

Kako Hrista i Hrišćanstvo sve nije klevetala ograničena ljudska misao tokom svog mnogovekovnog lutanja. Hristos je čas prorok, čas humani moralni učitelj, čas judejski pobunjenik protiv rimske vlasti, i tako dalje, u varijacijama bez kraja, a kao zaključak: u pitanju je - mit. On nikada nije ni postojao. Kada je Hrišćanstvo u pitanju, iskrivljavana je svaka pojava i svaki korak njegovog života, kako bi se prilagodilo ovoj ili onoj unapred prihvaćenoj teoriji.

U Jevanđeljima je izvrtana svaka reč. Prezrivo su odvajali "pozajmljeno", podvlačili "kasnije dodato", zaobilazili "sumnjivo". Zaplitali su se u onome što je prosto i jednostavno, tako da su na kraju došli do tvrdnje koja zapravo predstavlja bankrot njihove misli: "Nema ničeg verodostojnog, i mi ništa ne možemo da kažemo".

I eto, uz svu tu mišiju buku, ostaće živa i večno istinita jevanđelska reč koja prati priču o uzaludnim naporima književnika da "razobličie" Hrista: *I mnogi narod slušaše Ga rado*.

Tu je mišija buka sa donkihotovskom samoumišljenošću i "rušenjem temelja", no Hristos stoji svagda uzvišen, večno živ i životodavan, zanosan, upućujući poziv, uvek iznad sveta i blizak srcu, spreman da svima oprosti i da sve prigri.

Hristos nepomično stoji u svetu, kao večno besmrtni Istočnik jedine istine i svetlosti. On stoji kao izvor svakog života, kao Otac koji poziva i ljubi, i ujedno kao nelicemerni Sudija.

I do danas je istinita reč: "slušahu ga rado". Do danas i večno On će privlačiti čiste duše. One će se obraćati NJemu i u radosti i u tuzi, jer zemlja ne može da primi veliku radost, niti da uteši tugu.

Samo će On dati sreću i mir duši.

Tu je mišija buka. No, Hristos stoji i stajaće, večno besmrtan i privlačan.

Razmisli i sam. Šta to znači? Šta znači to, što i pored rušilačkih naleta književnika, koji Hrišćanstvo "pazbijaju u prah", Hristos veličanstveno stoji, a čiste duše se privijaju uz NJega, spremne da Ga slušaju, rado, za čitavu bezgraničnu večnost?!

120. I govoraše im u nauci Svojoj: Čuvajte se književnika koji vole da idu u dugačkim haljinama, i da ih pozdravljaju na ulicama, i žele prva mesta po sinagogama i začelja na gozbama, Oni što jedu kuće udovičke, i lažno se mole dugo, biće još većma osuđeni (Mk. 12, 38-40).

Gospod upozorava književnike, koji su bili učitelji zakona, i izriče im "najtežu osudu". Zbog čega? Zbog dugih odeća? Zbog prvog mesta u sinagogama? Zbog prvih mesta na gozbama? Ne zbog toga, samog po sebi, nego zbog licemerja. Njihova spoljašnjost nije odgovarala unutarnjem, kod njih je sve bilo samo za prikazivanje, čak i molitva: "dugo se mole da ih vide". Dakle, duga odeća, predsedavanje u sinagogama i na gozbama osuđeni su kao pokazatelji licemerne sujete.

Da li osuda pogađa i Zakon čiji su predstavnici bili književnici? Nikako. Zakon ništa ne gubi od svoje svetosti i vrednosti za život, bez obzira na to što su njegovi predstavnici na zemlji loši, sujetni i licemerni. Zakon je jedno, a njegovi služitelji su drugo. Zakon Božiji ostaje večno sveti Zakon od Boga, a loši služitelji Zakona poneće tragičnu osudu, kao sluge koje su znale volju Gospodara, ali je nisu izvršile... Oni će biti "bijeni mnogo".

U Jevanđelju po Mateju, gde je detaljno opisana beseda osude književnika, jasno se navode Hristove reči, kojima On razdvaja učenje Zakona koje objavljuju književnici, od samih književnika. Zakon je svet i on mora biti ispunjen, dok se loših propovednika Zakona treba čuvati. Na Mojsejevu stolicu sedose književnici i fariseji. Sve, dakle, što vam kažu da držite, držite i tvorite; ali po delima njihovim ne postupajte (Mt. 23,2-3).

121. I sede Isus prema hramovnoj blagajni i gledaše kako narod meće novce u nju. I mnogi bogati metahu mnogo. I došavši jedna siromašna udovica metnu dve lepte, koje čine jedan kodrant. I dozvavši učenike Svoje reče im: Zaista vam kažem: ova siromašna udovica metnu više od sviju koji meću u hramovnu blagajnu. Jer svi metnuše od suviška svojega: a ona od sirotinje svoje metnu sve što imaše, svu imovinu svoju (Mk. 12,38-40).

Slika siromašne udovice koja je u hramovnu blagajnu položila dve lepte, i koja je od Hrista bila pohvaljena više od svih drugih priložnika, predstavlja još jednu klasičnu sliku. Ona je jednostavna i jasna. U njoj se pohvaljuje kvalitet dela vere i ljubavi, prema spoljnjoj manifestaciji toga dela. No, delo udovice je značajnije nego što se obično prikazuje, i reči Hristove su dublje od proste pohvale dobrog dela.

Udovica je bila siromašna, i u blagajnu hrama položila je skromnu sumu. Ipak, Gospod je izdvaja od svih drugih priložnika. Izdvajajući udovicu, Gospod veličinu njenog dara ne objašnjava time što je ona dala jedan kodrant od dva koja je, na primer, imala, niti time što je položila dve lepte od sveg srca, nego nju i njen dar pohvaljuje zbog toga što je položila "sve što je imala, svu imovinu svoju".

Zamisli to: "Položila je sve što je imala, svu imovinu svoju".

Eto kakav dar se pohvaljuje! Eto kakav treba da bude kvalitet dara! Eto kakvo treba da bude srce! Pohvaljuje se takva obraćenost Bogu, takva vera u Gospoda, i takav dar vere, kod kojih

čovjek sasvim zaboravlja na sebe. Pošao je Bogu i sve je poneo NJemu, a za sebe ne zna čak ni šta će sutra jesti, i hoće li uopšte jesti, jer nema ništa!

Pošao je čovek Bogu, i za njega više ništa ne postoji. Ne postoji čak ni on sam. To je jevanđelski primer potpunog predavanja sebe Bogu, kad između duše i Boga nema čak ni senke zemlje. To je primer vere i ljubavi do samoodbacivanja i samozaborava.

Jasno je da će, kod takve obraćenosti i kod takve vere i ljubavi, svaki dar ljudske duše, koliko god bio mali prema merilu spoljašnjosti, nadjačati sve druge, jer je tu na žrtvu vere i ljubavi prinesen sav ljudski život.

Eto o kakvoj veri, ljubavi i daru je reč u priči o dve udovičine lepte! I ti, ako želiš da izmeriš koliko su mali ili veliki tvoji darovi Bogu i radi Boga, izmeri ih stepenom predavanja sebe Bogu iz vere i ljubavi prema NJemu, i stepenom odricanja od sebe - stepenom samozaborava u služenju Bogu.

Eto zbog čega na drugom mestu Gospod zapoveda da onaj ko je doneo dar u oltar i setio se da njegov brat ima nešto protiv njega, treba da ostavi dar kod oltara i da najpre pođe da se izmiri sa bratom, pa da tek onda prinese Gospodu svoj dar. Tako je zapovedeno da bi se onaj ko prinosi dar oslobodio od svakog zemaljskog tereta, od svih "dugova" koji ga vezuju za zemlju, i kako bi, na taj način, sa svojim darom slobodno mogao da se odvoji od zemlje, pa čak i od sebe samog. Sila dara je u odvojenosti duše od zemlje i u njenoj usmerenosti ka Hristu, kada je ona spremna da ne samo dar, nego i sebe samu, u svakom trenutku preda Hristu. Tako treba da shvatiš priču o udovici.

122. I kad je izlazio (Hristos) iz hrama, reče mu jedan od učenika NJegovih: Učitelju, gle kakvo kamenje, i kakve građevine! I odgovarajući Isus reče mu: Vidiš li ove velike građevine? Ni kamen na kamenu neće ovde ostati koji se neće razmetnuti (Mk. 13,1-2).

Trinaesta glava Jevanđelja po Svetom Marku gotovo u celini predstavlja jednu važnu sliku. U NJoJ Gospod proriče blisku propast Jerusalima, i u slici te propasti daje sliku kraja sveta koji se približava.

Učitelju, gle kakvo kamenje i kakve građevine! Učenici se dive i ushićuju pred veličanstvenim zidovima Jerusalimskog hrama. Tu se čuje glas sinova zemlje, opijenih materijalnom kulturom koju je stvorio čovek. Kakvo kamenje... kakve građevine! Kako je zadivljujuće iskorišćena priroda i njene sile! Iskorišćena je površina zemlje, i njena nedra, i njen vazduh. I kamenje, i metal, i tvrdo, i rasuto, i tečno, i gasovito, i ono što raste, i ono što se kreće, i ono što leti - sve je, čini se, čovek iskoristio u svoje ciljeve. Kakve građevine! I kakve je samo građevine podigao čovek! Izgleda da je čitav zemaljski šar obavijen mrežom žice i okovan gvožđem. Izbrazdana je površina, dotaknute su dubine, uzduž i popreko su prokrstarene vode. Uskoro će i u vazduhu postati tesno.

Sinovi zemlje su zadivljeni i ushićeni. Spoljašnost je zarobila ljudski pogled. Nagomilavanje zemaljskog zaklonilo je i istisnulo sve drugo, nezemaljsko. Nagomilavanje kamena i gvožđa pritislo je ljudski um! "Pogledaj šta sam sve uradio! I zar onda nisam ja tvorac i upravljač svih stvari na zemlji?"

I odgovarajući Isus, reče mu: *Vidiš li ove velike građevine? Ni kamen na kamenu neće ovde ostati koji se neće razmetnuti.*

Vidiš li sve to paučinasto nagomilavanje spoljašnje kulture koje obavlja svu zemlju? Pauk dugo i vešto tka paučinu. I u jednom trenu sve će to biti uništeno, tako da od gordog podizanja zemlje neće ostati ni kamena na kamenu!

Takva je sudbina onoga čime si se ogradio i sputao. Sve to tvoje nagomilavanje pretvoriće se u jedno ništavilo!

123. I kad seđаше (Gospod) na gori Maslinskoj prema hramu, pitahu ga nasamo Petar i Jakov i Jovan i Andrej: Kaži nam: kada će to biti? I kakav je znak kada će se to sve svršiti? A Isus odgovarajući počе im govoriti... (Mk. 13, 3-5).

O poslednjim vremenima Gospod govori samo izabranima. Jer to ne mogu da shvate svi. Ostali su tako pometeni, tako su obavijeni paučinom, tako su se zatrpali varljivom dekoracijom života, tako su zadivljeni veličinom i lepotom sazidanog kamenja da ne mogu da uvide svoje gmizanje u zemaljskoj prašini, niti da razumeju da je vrevu u kojoj učestvuju nalik na vrevu među mravima.

A izabrane On uzima sa Sobom na goru, i postavlja njihov um i njihovu dušu iznad zemaljske prašine, da bi njihov vidokrug bio svetao i prostran, da bi se njihova duša uzdigla iznad gomila kamenja i da bi njihove oči videle šire i dublje.

On je "nasamo" sa izabranima da ih ne bi uznemiravala lomljava pobedonosnog kamenja, bučni zveket gvožđa, i urlikanje slugu gvožđa i kamenja. NJima, izabranima, onima koji su sposobni da shvate, On otkriva sudbinu nagomilanog kamenja.

124. I svima narodima treba najpre da se propoveda Jevanđelje (Mk. 13, 10).

Neće biti opravdanja za ljudski rod koji se sablažnjava novim bogovima, oholo isturenim napred umesto smirenog Hrista Gospodnjeg. Otkrivena mu je Svetlost da ne bi skrenuo sa puta. Data mu je Božanska Istina, da se ne bi obmanuo falsifikovanom istinom. Propoved večitog Jevanđelja proći će po celoj vaseljeni i kroz sve narode, da niko ne bi imao opravdanja kako nije bio

prosvećen i da mu nije bila poznata Istina, te da je usled neznanja i nerazumevanja podlegao sablazni. Biće uklonjena mogućnost prikrivanja ovim lažnim izgovorom pred Istinom Božijom.

Da nisam došao i govorio im, ne bi greha imali; a sad izgovora nemaju za greh svoj (Jn. 15, 22).

125. Bejahu još dva dana do praznika Pashe i beskrvasnih hlebova; i tražahu prvosveštenici i književnici kako bi ga na prevaru uhvatili i ubili (Mk. 14,1).

Boga je u duši moguće uhvatiti i ubiti samo lukavstvom. Kad je duša čista i kada njen život nije uprljan, u njoj su svest o Bogu i osećanje Boga toliko prirodni, koliko su prirodni i svi normalni procesi njenog života. Kao što deo teži ka celini, tako srodno stremljenje srodnome; kao što sin teži ocu, tako duša ne može da se odvoji od svesti o Bogu i od stremljenja ka NJemu. Zato, da bi Bog bio uništen u duši, potrebno je prethodno uvesti u dušu nekakvu obmanu i lukavstvo, koji bi ispremeštali sva prirodna stremljenja duše, zameli tragove njenog istinskog bića i podmetnuli duši nekakvu fiktivnu istinu o njoj samoj i o životu.

To i čine sve varljive konstrukcije života van Boga, a potpomaže im greh koji prodire u dušu, umrtvljuje je i razvija u njoj stihiju zla umesto sile obraćenosti Bogu i povezanosti sa Bogom.

* * *

"Slava Tebi Gospode, Koji si spasenje duša naših!" (Veliki Ponedeljak, jutarnja stihira).

14. i 15. glava svetog Jevanđelja po Marku opisuju događaje poslednjeg dana zemaljskog života Gospodnjeg - to kako su predali Hrista, o NJegovoj osudi, o stradanjima, krsnom putu, raspeću, smrti i pogrebenju.

Ovi trenuci Velikog Petka toliko su silni i značajni da je pred njihovom veličinom svaka ljudska reč beznačajna. Svi ti trenuci predstavljaju nedostižno uzvišeni obrazac najtežih i nedužnih stradanja koja je Hristos podneo iz ljubavi prema ljudima. Taj obrazac je bio, jeste i biće velika sila za one koji na zemlji stradaju radi Hrista!

Nije li taj obrazac ushićavao Apostole, davao snagu Mučenicima i činio lakim podvige Prepodobnih? Nije li on u sve vekove predstavljao poziv na podvig vere? Nije li krepio ruke oslabele u borbi sa zlom i grehom u životu? Nije li tešio svaku suzu? Slika stradajućeg Hrista ostaće večni, nedostižni ideal svakog hrišćanskog stradalnika. Zadivljujuća sila te slike bliska je svakoj hrišćanskoj duši. NJu podstiče svaka reč jevanđelske priče i ona se duboko utiskuje u srce. Sila te slike budi se jevanđelskom pričom i njenim direktnim istorijskim značenjem.

Ovaj tekst se ne odnosi na istorijsku stranu priče o stradanjima i smrti Gospoda, i u izlaganju koje sledi ne traži iscrpno tumačenje teksta 14. i 15. glave.

U skladu sa sadržajem "slika", ti si u istorijskom tekstu video samo tu stranu, no on istovremeno i u prenosnom značenju može da bude nacrt podvižničkog puta svakog zemaljskog podvižnika.

Dakle, čitaj sledeća poglavlja imajući u vidu taj ograničeni zadatak. Ali prilikom čitanja svakog poglavlja, ono što je pročitano treba da ispuniš i nadahneš predstavom celovitog Prvolika Krstonosca Hrista, jer tu sliku daje jevanđelski tekst u celini.

126. Ali govorahu (prvosveštenici i književnici): Ne (treba) o prazniku (uhvatiti Hrista na prevaru), da se ne bi narod pobunio (Mk. 14, 2).

Svakako, Bog se u duši ne može ubiti na praznik duše, kada je u njoj svetlo i jasno i kada ona praznično likuje u opštenju i življenju sa Ocem i Bogom. Ubistvo Boga u duši događa se u mračnoj svakodnevici duše, u koju je uteruju greh i pad.

U mračnoj svakodnevici duše - kada je prekinuta veza sa Svetlošću, kada se gubi istinski put, a zlo predlaže lakši i prijatniji put laži - jednostavnije je podmetnuti duši lažni život, jer će on tada brže biti prihvaćen kao istinski.

"Prosveti odeću duše moje, Svetlodavče, i spasi me!" (Eksapostilar na jutrenju Velikog Ponedeljka).

127. I kad On (Hristos) beše u Vitaniji u kući Simeona gubavoga i seđaše za trpezom, dođe žena sa sudom od alavastra, punim pravog skupocenog nardovog mirisa, i razbivši sud izli mu na glavu. A bejahu neki koji negodovahu među sobom govoreći: Zašto se taj miris prosipa tako? Jer se mogaše taj miris prodati za više od trista dinara i dati siromasima. I vikahu na nju. A Isus reče: Ostavite je; što joj smetate? Ona čini dobro delo na Meni. Jer siromahe imate svagda sa sobom, i kad god hoćete možete im dobro činiti; a Mene nemate svagda. Ona je učinila što je mogla; pomazala je unapred telo Moje za pogreb (Mk. 14, 3-8). Ponovo glas zemlje i ponovo pokušaj da se Božansko zameni ljudskim! Ponovo se zemaljsko i vidljivo postavlja umesto neopipljivog ali dragocenog.

Žena po veri i ljubavi prema Hristu prinosi Mu žrtveni dar. A zemlja rasuđuje: "Je li to praktično? Čemu takvo traćenje mirisa?" I odmah se zemlja prikriva iza dobrog izgovora: "siromasi". "Nije li bolje prodati miris i novac podeliti siromasima?"

Siromasi i dobročinstvo prema njima - to je u redu. Siromasi su oko vas, i vi uvek možete da im učinite dobro. A da li je Bog uvek sa dušom? Kada Boga ne bude sa dušom, hoćete li se osvrnuti

na siromahe? Dakle, je li pametna vaša briga za siromahe, kada svojom zemaljskom praktičnošću i služenjem zemaljskim ciljevima rušite temelj brige o dobru?

Zaključak koji odatle sledi je jasan. Sve što se tiče tvojih dela direktno obraćenih Bogu i učinjenih radi NJega i po NJegovom zakonu - kao što je: podvig, samoprisiljavanje, očišćenje srca, molitve, post, žrtve - savršavaj pre svega ostalog i to ne sputavaj nikakvim zemaljskim ciljevima, koliko god oni bili uzvišeni i u saglasnosti sa zakonom Hristovim. I to stoga, što ti podižeš Božanski temelj duše, a kada on bude stabilan, na njemu će se već lako podizati sve što je potrebno, prikladno i što Božiji zakon zahteva.

Bez Božanskog temelja u duši, sva spoljašnja građevina života (pa makar bila zasnovana na razumnom i dobrom, na primer, upravo pomenuta pomoć siromasima) visiće u vazduhu, prepuštena slučajnostima ljudskih shvatanja, težnji - ljudskog duševnog stanja.

Zato prinesi Samom Hristu dragoceni miris tvoje vere i ljubavi. Otvori vrednu posudu tvoje duše i izlij na NJega svu mirisnu tečnost, zasićenu ustremljenošću ka Gospodu. Nemoj da meriš dubinu traženja. Nemoj da meriš vrednost žrtve! Jer si stekao dragoceno: Gospod je s tobom. To je dragocenije od svega. Kad Hristos bude s tobom, lako ćeš siromasima dati ono što je potrebno.

"Očisti, Gospode, prljavštinu duše moje, i spasi me, kao Čovekoljubac" (Veliki Utorak, jutarnja stihira na hvalite).

128. A Juda Iskariotski, jedan od Dvanaestorice, otide prvosveštenicima da im ga izda. I oni čuvši obradovaše se, i obećaše mu dati novce (Mk. 14, 10-12).

Ovo je uobičajena ljudska priča - da se Hristos prodaje iz duše "za novce". "Za novce", to znači za materijalna dobra, za ugodnosti života, i zbog straha od lišavanja. Bog se istiskuje iz duše, zato što čovek zbog sujete neće da se rastane od svoga egoizma.

Trgovina se ne obavlja kao otvorena pogodba (mada ima i toga), nego češće predstavlja dugi niz kompromisa. Ali u osnovi svakog kompromisa uvek leži pretpostavljanje materijalnog ("novca") duhovnom.

Zato prosudi: Zar neće svako neverstvo Bogu biti izdajstvo Boga?

"Slava snishođenju Tvome, Čovekoljubče!" (Veliki Petak, večernja stihira na stihovnje).

128. Teško onome čoveku koji izda Sina Čovečijega: bolje bi mu bilo da se nije ni rodio onaj čovek (Mk. 14, 21).

Zaista, teško izdajniku... Teško svakome ko izdaje Hrista i predaje Ga iz svoje duše, zato što predaje "Izvor vode žive", opustošuje zelenilo i život duše i pretvara je u mrtvu pustinju.

Teško izdajniku! Teško nevernome! Bolje bi mu bilo da se nije ni rodio, jer je njegov kraj - zla smrt. To je gore od nebića. Nebiće je - nepostojanje, a smrt u zlu osuđuje dušu na večnost u zlu, ili, drugačije rečeno - na večno stradanje. Za čoveka zla bolje bi bilo da se nije ni rodio.

"Prema svima dobri Gospode, slava Tebi!" (tropar na jutrenju Velikog Četvrtka).

130. I otpojavši hvalu, iziđoše na goru Maslinsku (Mk. 14, 26).

Maslinska gora - to je gora molitve i molitvenog nadahnuća.

Gospod se sa učenicima na nju penje nakon što su "otpojali hvalu", tj. u duhovnoj bodrosti. Ta gora za Gospoda postaje početna tačka ličnog krsnog puta.

Tu su dve poučne slike podvižničkog kraja.

Prva se sastoji u tome da krsni put počinje na gori. To znači da će Gospod na njega izvesti samo izabrane, one koji su prošli nizinu zemlje, one koji su zemlju ostavili iza sebe i podigli se iznad nje, one koji su je pokorili i uzvisili se nad njom.

Druga se slika sastoji u tome da je put krsta neraskidiv sa molitvenim nadahnućem. Podvižnik stupa na taj put u molitvenoj ushićenosti, "otpojavši hvalu", dakle čilo, radosno, praćen molitvenim pesmama.

"NJe (tj. radosti) me udostoji, Spase, zabludelog, radi velike milosti Tvoje!" (Veliki utorak, jutarnja stihira na stihovnje). *I reče im (učenicima) Isus: Svi ćete se vi sablazniti o Mene ove noći; jer je pisano: Udariću pastira i ovce će se razbeći* (Mk. 14, 27).

Noć je - vreme tame i svakojakih obmana. Noću ustaju utvare. Noću, kad nema svetlosti, šire se dela tame.

Tako i u duhovnoj noći izdajstva i predaje Boga, tama prekriva ljudsku dušu. I ljudskim životom počinju da gospodare utvare i dela tame. Tada se životu oduzima oslonac, čovek oseća da nema postojanosti u njegovom životu, i u njemu se razvija malodušnost pred nepoznatim i mračnim. I kako će čovek, u stanju takve malodušnosti zbog gubljenja oslonca života, da se suprotstavi svim sablaznima tame koje se noću na njega podižu?!

U čoveku više nema ni senke hrabrosti, i kada Svetlost i Bog budu zaklonjeni tamom, čovek je nemoćan da joj se suprotstavi, pošto u njegovoj duši više nema stabilnog oslonca. Tako "sablazni" tame odnose laku pobjedu i ovladavaju čovekom.

U ovoj noći izdajstva Boga, u noći tame i obmana, u noći u kojoj gospodare utvare, svi ćete se vi sablazniti o Mene.

I ispuniće se proročka reč: Udariću pastira i ovce će se razbeći. U duši će biti udareno na Pastira i Vođu - na Boga, i ovca-duša će zalutati i poginuti na bespućima života.

"Vladiko, ovčama s desne strane me pridruži, ne gledajući na mnoštvo mojih sagrešenja" (Veliki Utorak, 9. pesma kanona na jutrenju).

132. A Petar mu (Hristu) reče: Ako se i svi sablazne, ja neću. I reče mu Isus: Zaista ti kažem: danas, ove noći, pre nego što petao dva puta zapeva, ti ćeš me se tri puta odreći. A Petar još odlučnije govoraše: Ako bih morao i umreti s Tobom, neću te se odreći. Isto tako i svi govorahu (Mk. 14,29-31).

Učenici ljube Gospoda. Petar gori ljubavlju prema NJemu.

Koliko je on puta pokazivao svoju ljubav? Zar oni nisu bili iskreni kada su govorili o tome da su spremni da umru sa NJim? I, zar, zaista većina od njih ne bi dala za NJega svoje živote? Ipak, kao odgovor na ovakvu Petrovu izjavu, Gospod predskazuje njegovo odricanje! Tako se pokazuje ispraznost ljudskog uzdanja u sebe.

Isto tako, na hrišćanskom putu života, snagu i istrajnost podviga ne garantuje ljudska želja, ma kako ona bila velika i iskrena, nego Sila Božija, kojom podvižnik živi i deluje, i koja savršava njegovo spasenje.

Naoružani Silom Božijom, Petar i drugi izabrani, zapečatili su svoj podvig smrću za Gospoda.

"Blagosloven je Onaj Koji dolazi da Krstom spase sve!" (Cvetna Nedelja, 9. pesma kanona na večerju).

133. I reče mu Isus (Petru): Zaista ti kažem: danas, ove noći, pre nego što petao dva puta zapeva, ti ćeš me se tri puta odreći (Mk. 14, 30).

Povezivanje brojeva - dva puta i tri puta: trokratno odricanje uz dvokratno pevanje petla - obrazac je malodušnosti duše koja napušta Hrista.

Kada je počinila svoje prvo izdajstvo, kada je stala na put odricanja, ona se više ne zaustavlja na klizavoj nizbrdici života. Sada već i bez ikakvih spoljašnjih podsticaja, kao da je progoni sopstveno bankrotstvo, duša žuri da posvedoči svoju vernost zlu; ona sama trči napred na putu izdaje, prestižući bič progonitelja.

Za tako kratko vreme (pre nego što petao dva puta zapeva) ona se dokotrljala do svoga kraja, i otpada od Boga.

"Poštedi duše naše, Hriste Bože, i spasi nas" (Velika Sreda, 9. pesma kanona na jutrenju).

134. I dođoše na mesto koje se zove Getsimanija, i reče (Hristos) učenicima Svojim: Sedite ovde dok Ja odem da se pomolim Bogu (Mk. 14, 32).

Put Krsta počinje molitvom. Put Krsta je - put Ocu. A molitva i jeste odlazak Ocu u NJegovu silu. Dakle, kroz molitvu se duša sjedinjuje sa nebom, biva osenjena njegovim silama i dobija snagu za podvig.

I Sam Gospod na početku Svoga Krsnog puta odlazi Ocu kroz molitvu napregnutu do krvavog znoja (Lk. 22, 44).

Obrati pažnju na to. Ako hoćeš da budeš silan u podvigu, onda se moli, i molitvom odlazi Ocu.

"Gospode dugotrpeljivi, velika je Tvoja milost, slava Tebi!" (Veliki Četvrtak, jutarnja stihira na hvalite).

135. I uze sa Sobom Petra i Jakova i Jovana, i stade se vrlo žalostiti i tugovati. I reče im: Žalosna je duša Moja do smrti: ostanite ovde i bdite. I otišavši malo pade na zemlju, i moljaše se da bi ga mimoišao čas, ako je moguće. I govoraše: Ava, Oče, sve je moguće Tebi; pronesi ovu čašu mimo Mene; ali opet ne kako Ja hoću, nego kako Ti (Mk. 14,33-36).

Put Krsta je zapravo odricanje od zemlje, i jasno, zemlja se na svaki način buni, a telo drhti zbog predstojećih stradanja. Protest i uzdrhtalost tela naročito se pojačavaju uoči žrtvenih trenutaka podviga. Tad oni izazivaju vrtoglavicu, kao kakav nezadrživi kovitlac, podižu i ispunjavaju čoveka do krajeva zemaljskog života, proniču u sve pore, uvlače se i u samu dušu i potresaju

njene dubine, tako da se čini da je sasvim porobljavaju i da joj prenose sav nesnosni užas i svu tugu života.

Dušu ispunjava tuga, poput predsmrtnih muka, sasvim je pritiska i kao da je uništava. U tom času predsmrtne tuge, koja je, zapravo, svojevrsni protest ljudske prirode protiv nasilja nad njom, ništa, ama baš ništa ljudsko ne može da ukrepi oborenu dušu i da joj da snagu da se suoči sa sobom. Zaključci razuma, svo naprezanje volje, svest o odgovornosti i dugu - sve će to biti prazne reči.

U tom trenutku, iz mračne žalosti dušu podiže i uliva joj silu samo molitva. To će biti molitveni vapaj Ocu za NJegovu Božansku pomoć - molitva onoga ko pade na zemlju, molitva iz praha zemaljskog za Višnju Silu, molitva odricanja od ljudske nemoći i same ustremljenosti ka Ocu. A kao danak ljudskoj slabosti molitva će početi od vapaja "da nas, ako je moguće, mimoide" ovaj čas teških krsnih stradanja.

Kada ukrepljujuća sila molitve ponovo uspostavi ravnotežu duše, i kada se duša svecelo ulije u silu Božiju, u kojoj je njen oslonac i život, tada će da potekne molitva samo za jedno - da duša ne bude isključena iz opštenja sa Bogom, i da životom rukovodi volja Božija, jer je u toj volji čoveku obezbeđeno spasenje - sreća.

Sa predavanjem u Ruku Božiju, koja osigurava život duše, spoljašnji poredak života gubi svaku vrednost; i koliko god on bio težak, to će biti podnosivo, jer postoji svest da je ono glavno i najvažnije dostignuto - da je Gospod sa dušom i da je ona u NJegovoj Ruci. Tada će poteći molitva za volju Božiju: "Od Tvoje je Ruke, Gospode, i u Tvojim volji je moje spasenje! Neka ostanem u volji Tvojim zauvek. Samo Ti ćeš me spasiti. Ja sam neću moći da se izbacim. Zato neka ne bude kako ja hoću, nego kako hoćeš Ti. Samo da budem sa Tobom. Neka bude volja Tvoja".

Tako se i Sin Božiji obraćao Ocu, predajući se NJegovim svetom, promisliteljskom volji, u kojoj je sve opravdanje života.

"Čovekoljupče, Hriste Bože, daruj oprostaj sagrešenja onima koji se sa verom klanjaju prečistim stradanjima Tvojim" (Veliki Ponedeljak, sjedalen po 3. katizmi na jutrenju).

136. *I dođe (Gospod k učenicima, posle molitve) i nađe ih gde spavaju, i reče Petru: Simone, zar spavaš? Zar ne mogaste jedan sat probdeti? Bdite i molite se da ne padnete u iskušenje; jer duh je srčan ali je telo slabo. I opet otide i pomoli se Bogu govoreći iste one reči. I vrativši se nađe ih opet gde spavaju; jer im bejahu oči otežale; i ne znadijahu šta bi mu odgovorili. I dođe treći put, i reče im: Spavate, dakle, i poćivate. Dosta je. Dođe čas, evo se predaje Sin Čovećiji u ruke grešnika (Mk. 14, 37-41).*

Kakav izrazit primer ljudske slabosti! I to najjadnije slabosti, jer je objavljena u najveličanstvenijem i najtragičnijem momentu života. Slabost nije objavljena u neakvim poduhvatima ili naporima (makar i besplodnim), nego se pojavljuje u, reklo bi se, najneznačajnijoj pojavi ljudske prirode - u snu. Došao je san, sve veliko je zaboravljeno, pokazala se nemoć i to da je čovek sputan svojom slabošću. Zato zaboravi na hvalisanje. Silan si samo u Bogu.

Za Gospoda se približava trenutak izdaje i Krsta. Gospod o tome otvoreno govori učenicima. I učenici iz Gospodnjih reči vide da je čas iskušavanja blizu. Podstaknuti tom blizinom, oni su posvedočili Hristu da su spremni da polože život za NJega.

I pored svega toga, slabost, obična ljudska slabost, ne napušta Apostole.

I sada u Getsimaniji, izabrani među izabranima, najvoljeniji među voljenima, najbliskiji među bliskima, iznova su izdvojeni između ostalih, kao i u drugim značajnim trenucima Hristovog života. Oni tek što su od Samog Hrista čuli da je NJegova duša *žalosna do smrti*. I evo, vide Ga u najtežoj borbi - u žalosti i tuzi. On ih moli samo da bdiju zajedno sa NJim, malo se udaljava, i na njihove oči baca se na zemlju, moleći se do krvavog znoja...

A izabrani su sve to zaboravili. Bila je ponoć i san se spustio na oči Apostola, te su zaspali!

Ne pomažu ni novi pozivi Hristovi na budnost. Ne pomažu ni prekori - da ni jedan čas nisu mogli da se savladaju. Oni su pospani. I ne znaju šta da Mu odgovore. Tri puta ih budi Gospod. Sve uzalud. Slabost ljudske prirode je nadvladala, i učenici su opet zaspali.

Eto primera ljudske nemoći. Nema čovek zbog čega da se diči svojim prirodnim silama!

Gospod ukazuje na dug čoveka da savlada prirodnu nemoć. To je dug stoga što se u stanju kada prevladava nemoć, čoveku prikrada iskušenje koje vreba, i u pospanom telu napada pospanu dušu pritiskajući je grehom. Da bi bilo izbegnuto zaposedanje duše od strane greha, treba savladati prirodnu nemoć, osloboditi dušu od potčinjenosti toj nemoći, i držati je u duhovnoj budnosti. Bdite... jer *duh Je srčan* (treba da bude srčan), *ali je telo slabo*.

Sredstvo kojim se duša drži u budnom stanju je - molitva: *Bdite i molite se*. Molitva je odlazak duše u silu Božiju; kroz molitvu ljudska duša ulazi u svet Duha, i sile Duha prisajedinjuju se ljudskoj duši, naoružavajući je i čineći je sposobnom da se suprotstavi iskušenju.

Ako je budnost potrebna i radi svakodnevnog uzdizanja duhovnosti, onda je tim pre neminovna na putu Krsta, kada se od duše traži, kroz molitvu, takvo bogatstvo sile Duha, uz koje je telesno sasvim zmrlo i kao da je otpalo. I Sam Sin Božiji ispituje zakon tela, njegovu nemoć, i moleći se Ocu, uklanja nasrtaje.

"Opevamo Tvoja časna stradanja, Spase, i svi slavimo Tvoje krajnje snishođenje" (Veliki Ponedeljak, sjedalen kanona na večerju).

137. *Ustanite, hajdemo! Evo se izdajnik Moj približio* (Mk. 14, 42).

Evo rezultata molitve. Borba je ostala iza. Telesno je potčinjeno Duhu. Neugnjetavan telom, Božanski Duh caruje i carski upravlja. Sada je On uzvišen i spokojan. On gospodari. On, poslušan volji Božijoj, Sam slobodno polazi na put Krsta. On će Sam i uzići na Krst. U slobodi i sili podviga je i njegova vrednost.

Put Krsta - nije put sluga, koji je na taj put nevoljno nateran i bojažljivo gleda na njega. On nije gorki udeo pobeđenog. Put Krsta je - put pobjednika. Na njega se polazi slobodnim pristankom volje. Na njemu nema slugu. Po njemu idu "slobodni", "sinovi" i "deca".

Eto zbog čega Spokojni i Uzvišeni, Onaj Koji ima vlast, kaže: *Ustanite, hajdemo* (u susret)! *Evo se izdajnik Moj približio!*

"Tvoja Božanska stradanja preuznosimo, Hriste, u sve vekove" (Veliki Utorak, 8. pesma kanona na večerju).

138. *I odmah, dok On (Gospod) još govoraše, dođe Juda, jedan od Dvanaestorice, i s njim ljudi mnogi s noževima i s koljem, poslani od prvosveštenika i književnika i starešina... I odgovarajući Isus reče im: Kao na razbojnika izašli ste s noževima i koljem da me uhvatite. Svaki dan Sam bio kod vas u hramu i učio, i ne uhvatiste me. Ali da se ispuni Pismo* (Mk. 14, 43, 48-49).

Zlo uvek ustaje na podvižnika spoljašnjim pritiskom. Kao da nevoljno priznaje idejno unutarne prvenstvo dobra i nemogućnost da se s njim nadmeće oko istinitosti života, zlo je u dodiru sa dobrom, i u nadmetanju s njim uvek spremno da pribegne kolju i mačevima, tj. da spoljašnjom silom dokaže svoju umišljenu premoć. Na krsnom putu svet zla dočekuje podvižnika koljem klevete, dosađivanjem, podsmesima, prekorima i mačevima svakojakih spoljašnjih ograničenja i nasrtaja. I u takvom nasrtaju zla postoji jedna strana koju beleži jevanđelska priča o napadu na Hrista.

Zlo kao jadni i malodušni sluga nevoljno priznaje nadmoć gospodara - dobra, upotrebljavajući mnogostruko veću spoljnu silu za savladavanje dobra, nego što to zahtevaju životne okolnosti. Jer dobro je spolja nezaštićeno i bespomoćno, a zlo, kao da je u strahu, uznemireno je pred svojim bespomoćnim protivnikom i ulaže sve spoljne sile kako bi pregazilo sasvim nezaštićenog "neprijatelja".

Tako je bilo i u Getsimaniji. Protiv samog Hrista, naoružanog samo molitvom, i protiv šake NJegovih usnulih učenika, svet zla šalje čitavu gomilu (*ljudi mnogi*), naoružanu koljem i mačevima...

I kakvom samo razobličujućom tugom, koja pokazuje unutarnju nepravdu i nemoć zla, odiše prekor Hristov: *Kao na razbojnika izašli ste s noževima i koljem da me uhvatite.*

"Zato vapijemo Tebi prodanome, Koji si nas oslobodio, Gospode, slava Tebi" (Velika Sreda, večernja stihira na "Gospodi vozvah").

139. A izdajnik NJegov dade im znak govoreći: Koga celivam, Onaj je; uhvatite ga i odvedite stražarno. I došavši odmah mu pristupi i reče: Zdravo, Učitelju! I celiva ga. A oni staviše ruke svoje na NJega i uhvatiše ga (Mk. 14, 44-46).

Zlo u napadu, kao da želi da se osigura, ljubi i time pojačava izdajstvo.

Izdajstvo. Na krsnom putu to je neizdržljivo otežavanje stradanja i patnje. Jer izdajnik nije od neprijatelja, on je koliko juče bio naš, blizak, učenik, drug. Danas pak celivom, tim uzvišenim znakom ljubavi, izdaje Učitelja. Nije li to udarac nožem u srce?

Tako se u podvižniku istrebljuje sve ljudsko, da ne bi ostalo "prilepljenosti" ni za šta zemaljsko. Učenik, drug, deo srca, deo duše - i on je izdao. I to izdao celivajući, tj. izvrćući ruglu ono najviše u životu - ljubav. Ismejavanjem same ljubavi, predaje se podvižnik ljubavi.

O, svete! O, sveuništavajućega zla!

Opisavši ovu spoljašnju pobjedu zla, Jevanđelje odmah, jednom karakterističnom crtom, označava sve predašnje ništavilo pobedonosnog zla. Odnevši spoljašnju pobjedu, zlo nije postalo jače. Postalo je poput malodušnog sluge.

Nakon što je savršio izdajstvo, Juda slavi, pošto je postigao cilj. Ali slaveći on drhti. U slavlju, oseća jezu! On vidi velike opasnosti i obuzima ga strah. "Odvedite ga stražarno" - kaže on. Koga se boji? Samoga sebe. Zaista, pobednosni strah!

A podvižnik Krsta jača u unutarnjoj sili. Spadaju zemaljske ljuske. NJegov oslonac je - samo u Nebeskom Ocu.

140. I ostavivši ga (Hrista, u momentu izdajstva), pobegoše svi (Mk. 14, 50).

Odbacuju se i poslednji putevi zemlje. Podvižnik Krsta ostaje sam. U časovima, danima, mesecima i godinama duševnog nevremena, kada se kao gusta koprena nadvija uništavajuće zlo, kada se podigne neprijateljska podlost, kada je borba svud unaokolo, kada neizdržljivost napora

dostigne krajnje granice - tada ništa, ali baš ništa zemaljsko neće pružiti podršku duši u borbi. Ni rodbina, ni prijatelji, pa čak ni sama ljubav, ne mogu da proniknu do dubine duše, da se rastvore u njoj i da uliju u nju mirisno ulje i vino bodrosti. Tada je duša podvižnika sama. Tada ništa zemaljsko i ljudsko nije u stanju da joj priđe i pruži pomoć.

Getsimanija se ponavlja: *I ostavivši Ga, pobegoše svi.*

Očigledno, to je neophodno. U borbi duha, u savladavanju zla, nije potrebna spoljašnja podrška. U tom trenu Sin Božiji odbija čak i pomoć anđeoskih sila: *Zar mislite da ne mogu umoliti sad Oca Svoga, da mi pošalje više od dvanaest legiona anđela?* (Mt. 26, 53). Očigledno, potrebno je da ode sva zemlja, kao nepotrebna i nemoćna, i da ostane sam duh čovekov, nasamo sa svojim Nebeskim Ocem. To je potrebno da između duha krstonosca i Gospoda ne bi bilo ničeg što bi ih razdvajalo, i da bi Gospod ostao jedini život, jedina sila, jedina nada, jedino ustremljenje i jedina radost. Potrebno je da otpadne sve zemaljsko, i da se sva sila duše, nepodeljena, preda svome Istočniku - Bogu.

Ostavljen od svih, sam sa Svojim Ocem, Gospod je u veličanstvenom spokojstvu pobjednika pošao ka Svome Krstu. Tako i podvižnička duša, koja je ostavila zemaljsko i koja je ostavljena od strane nemoćnog ljudskog, u najvećem spokojstvu pobjednice ide ka svome Krstu, jer je sa njom njen Gospod i Nebeski Otac.

141. A prvosveštenici i sav Sinedrion tražahu protiv Isusa svedočanstva da Ga ubiju; i ne nadoše. Jer mnogi svedočahu lažno protiv NJega i svedočanstva ne behu jednaka (Mk. 14, 55-56).

Budući da je put Krsta - put odbacivanja sveta i zemlje, a svet ne podnosi da ga se odriču, on se obrušava na podvižnika. A pošto je sila zla - laž, onda svet najpre besno nasrće na podvižnika svojim glavnim oružijem - lažju. Laž postaje glavno oružije u borbi protiv podvižništva. Oko svakog krsnog puta razliva se more kleveta. I što je uzvišeniji put, to su klevete gušće i zlobnije.

To je sasvim jasno, jer laž je u prirodi zla, i zlo ne može da kaže istinu, budući da ono samo predstavlja odricanje od istine; a i šta bi zlo moglo da kaže protiv puta istine, osim neistine? Tako je zlo klevetalo, čak, i na Sina Božijeg, Najčistijeg među Čistima, u Kome nije bilo ni senke greha.

142. A On (Hristos) ćutaše i ništa ne odgovaraše (Mk. 14,61).

Čime podvižnik dobra da odgovori na podvale zla? Čutanjem, trpljenjem. NJegov oslonac je - Bog, i on ide u Carstvo Božije. Ako ga svet mrzi, onda je to znak da je on na pravom putu. Da je, pak, od sveta, svet bi svoje ljubio (Jn. 15, 19). Svet koji je oklevetao istinu, sam za sebe svedoči da su njegova dela zla.

I šta mu odgovoriti? Pravdati se i govoriti o istini? Ali, otkrivati istinu svetu, zar to ne znači pokazivati mu da je njegova istina - laž? I neće li razobličavanje zla izazvati još veći bes sveta?

Zato je Hristos ćutao i ništa nije odgovarao.

143. A oni ga svi osudiše da je zaslužio smrt. I počеше neki pljuvati na NJega i pokrivati mu lice, i udarati ga, i govoriti mu: Pogodi nam ko te udari! I sluge ga bijahu po obrazima (Mk. 14, 64-65).

Odmah za klevetom svet usmerava na podvižnika i svoje spoljašnje oružije - fizičko nasilje u raznim oblicima. Lakše im je da delaju nego da štite svoju umišljenu istinu: "pokrivahu mu lice". Udarcima biča pokaži mu da si ti u pravu, jer je sila u tvojim rukama. I "sluge" sveta, tj. zla, njegovi robovi, trude se oko spoljašnjeg trijumfa nad Istinom.

Tako počinje put fizičkih stradanja prvog Krstonosca - Gospoda.

"Gospode, Ti si šamaran za rod ljudski, i nisi se prognevio, oslobodi od truleži život naš, i spasi nas" (Veliki Četvrtak, tropar proroštva koji se čita na prvom času).

144. Ali prvosveštenici podstakoše narod da je bolje da im pusti Varavu (Mk. 15,11).

Opravdala se reč Gospodnja: "Svet je zavoleo svoje". Svet je razbojnika i ubicu pretpostavio bezgrešnom Stradalniku.

Prestupnik je bliži... Prestupnik je svoj. I svet će prestupniku sve da oprosti: izdaje, ubistva - rečju: sve prestupe. Ne prašta samo jedno - nepriznavanje sveta i odricanje od sveta, jer je u odricanju od sveta svedočanstvo da su "njegova dela zla", i da je, shodno tome, on sam - zlo, kao što se i drvo poznaje po svojim plodovima.

Tako svet pokriva svaki prestup, a podvižnik Krsta se zariče na odbacivanje sveta.

"Slava Tebi, Gospode, Koji se sve dobrovoljno pretrpeo radi nas" (Veliki Petak, večernja stihira na "Gospodi vozvah").

145. *Pilat, želeći ugoditi narodu, pusti im Varavu, a Isusa, šibavši, predade da Ga razapnu* (Mk. 15, 15).

Presuda sveta nad podvižnikom ne donosi se po sudu pravde, nego po sudu "ugađanja". To je falsifikovana presuda kojom se podilazi želji razularenog sveta zla, koji ne podnosi prekore Pravde i Svetlosti. Ona se donosi po merilima sveta zla, koji će aplaudirati toj presudi. Zato je jasno da će to biti jednostrana presuda - presuda zla.

Podvižnik Krsta ne može za sebe da očekuje ništa drugo.

Gospod je osuđen na smrt: "*Raspi Ga...*". Ubij Pravdu, i bićemo mirni.

"Slava Tebi, Gospode, Koji si postradao i sastradavaš sa ljudima" (Veliki Petak, 4. antifon na jutrenju).

146. *I obukoše Mu (vojnici Hristu) purpurni ogrtač, i opletavši trnov venac staviše na NJega. I stadoše Ga pozdravljati: Zdravo, care judejski! I bijahu Ga po glavi trskom, i pljuvahu na NJega, i padajući na kolena klanjahu Mu se. I kad mu se narugaše, svukoše s NJega purpurni ogrtač. obukoše Ga u NJegove haljine i izvedoše da Ga razapnu* (Mk. 15,17-20).

Kada konačno postane jasno na čijoj je strani podvižnik Krsta, i kada bude doneta presuda kojom se ugađa svetu, onda svet podvižniku odgovara poslednjom platom - "platom stradanja".

On obavlja podvižnika odećom krvi (purpurni ogrtač), probada ga bodljama zla (trnov venac), sve bičeve usmerava na njega i podvrgava ga najtežim ponižavajućim oblicima poruge (pljuvanje).

Pošto će progon podvižnika biti borba ideja, borba dva sveta koji se uzajamno isključuju, onda se svet zla neće zadovoljiti samo spoljašnjim progonom, nego će ga zlobno izložiti poruzi i ciničnom podsmehu ("pozdravljali su Ga", "klanjali su Mu se"...).

Svet zla će se smiriti tek onda kada uništi nosioca Istine. Kao da mu podvižnik, kao živa savest, smeta da živi. Zlo se u progonu Pravde neće zaustaviti na pola puta. Ono će težiti potpunom uništenju Krstonosca.

Tako su Ga povelili da Ga razapnu.

"A On izvoli sve da pretrpi, hoteći da nas spase od bezakonja naših, Svojom krvlju, kao Čovekoljubac" (Veliki Petak, 13, antifon na jutrenju).

147. I prolaznici huljahu na NJega mašući glavama svojim i govoreći: Ua! Ti što hram razvaljuješ i za tri dana sagrađuješ, spasi Samoga Sebe i siđi s Krsta! Tako i prvosveštenici s književnicima rugahu se, govoreći jedan drugome: Druge spase, a Sebe ne može da spase. Hristos, Car Izrailjev, neka siđe sada s Krsta da vidimo, pa ćemo Mu verovati (Mk. 15, 29-32).

Zlo ne ostavlja Pravdu na miru čak ni kada visi na Krstu. Eto kako je neuništiva mržnja prema dobru! I sve zato, što je to sukob dva carstva - Svetlosti i tame.

Iako spoljašnja tama drži vrh, ona i sama oseća da će raspeta Pravda ipak ostati iznad nje.

Osveta tame ključa i na Golgoti i obrušava se na Raspetoga - obrušava se na oborenog i već sasvim bezopasnog protivnika. I ovde, pod Krstom, zlo traži samoopravljanje višnjeg autoriteta Boga. Ono traži čudo, kako bi, pozivanjem na odsustvo Božanskog uticaja i čuda, prikrilo svoje bezakonje.

Zločinstvo se sa podsmehom poziva na odsustvo čuda. Ono zna da čuda neće biti, jer se "rodu lukavome i preljubotvornome" znak ne daje.

I zlo likuje. Podvižnik iščezava na spoljašnji način. Hristos ostaje na Krstu.

"Ti Koji si za nas postradao, i od stradanja nas oslobodio; i Koji si sišao k nama čovekoljubljem i podigao nas, svesilni Spase, pomiluj nas" (Veliki Petak, jutarnja stihira na hvalite).

148. I oni što behu s NJim (Hristom) razapeti vređahu Ga (Mk. 15, 32).

Da, zlo slavi. Ono slavi tako, da njegovu presudu odobravaju, čak, i lica koja su postradala od njega, pa bi, čini se, već i po tome, mogla da saosećaju sa stradalnikom. No, toga nema. Od raspetog Podvižnika okreće se sva zemlja. Čak i najteži zločinci Ga zlorado vređaju.

U zemaljskom svetu nema mesta za pravednost. I Hristos ostaje na Krstu.

"Razbojnika blagorazumnog, istoga dana udostojio si Raja, Gospode; i mene drvetom krsnim prosvetli, i spasi me" (Veliki Petak, egapostilar na jutrenju).

149. *A kada nastade šesti čas, bi tama po svoj zemlji* (Mk. 15, 33).

Kada se pravda podvižnika razapinje na Krst, onda, očigledno, slavi nepravda, slavi zlo. A slavlje nepravde je pobjeda tame. Vladavina zla je isto što i mrak - istina je tada izgubljena, izgubljen je put života, i ljudi lutaju u pomrčini fragmenata istine, izmišljenih iluzija i otvorenih zabluda, rukovođeni svojim poročnim srcem i zamračenim umom.

Tama je obuzela grešnu zemlju kada se na Krstu ugasio život Prečistog Tela i kada je zašlo Sunce Pravde.

"Dostojno je veličati Tebe Životodavca, Koji si na Krstu ruke raširio, i satro moć neprijatelja" (Velika Subota, neporočni na jutrenju, druga statija).

150. *I u deveti čas povika Isus iz sveg glasa govoreći: Eloi, Eloi, lima savahtani? što znači: Bože Moj, Bože Moj, zašto si Me ostavio?* (Mk. 15,34).

Ovo je izraz neizdrživog bola zbog osramoćene Pravde.

Podvižniku Krsta ljudski je neizdrživ taj momenat krsnog puta, kada slavlje zla na zemlji kao da ruši čitavo delo pravde. Delo pravde je razbijeno, ugušeno, pribijeno na krst. Kao da su uzalud bili svi napori za savladavanje zla i besplodan sav podvig u ime pravde.

Zar je pravda tako nemoćna kada je okružena zlom? Zašto takva uvreda i poniženje? Zašto zlo slavi potpunu pobjedu? Nije li to teško iskušenje za malodušne? Zašto se vidi takva beda i sramota pravde?

I čuje se vapaj Ocu. Vapaj bola zbog oborene i raspete pravde. *Bože Moj, Bože Moj, zašto si Me ostavio?*

"Veličamo te, Isuse Care, i poštujemo pogreb i stradanja Tvoja, kojima si nas spasao od propasti" (Velika Subota, neporočni pa jutrenju, prva statija).

151. *I zavesa hramovna razdre se na dvoje odozgo do dole (Mk. 15, 38).*

Svetinja je uzdrhtala obuzeta užasom pred raspetom Pravdom.

Svetinja se trese pred morem ljudskog zla. U mraku bezakone noći, ona okreće svoje lice, kao da ne može da podnese slavlje zločinaca.

"Klanjam se stradanju, pevam Tvoj pogreb, veličam moć Tvoju, Čovekoljubče, kojima se oslobodih od strasti ubitačnih" (Velika Subota, neporočni na jutrenju, prva statija).

152. *A kada vide kapetan koji stajaše prema NJemu da tako uzviknuvši izdahnu, reče: Zaista čovek ovaj Sin Božiji beše (Mk. 15,39).*

Glas kapetana neznabošca svedočanstvo je zemaljske nepristrasnosti, kada ona, makar i površno, dođe u dodir sa pravdom podvižnika. Ukoliko nije bila uvučena u borbu protiv dobra, ukoliko u njoj nije došlo do zacarenja zla koje dovodi do gneva, čak, i pri samom pogledu na dobro, onda dodir sa podvigom izaziva u njoj i nevoljno priznanje, da se u Sinu Svetlosti nalazi najuzvišenija Pravda, i da je NJegov put - projava te Pravde.

Glas kapetana predstavlja objektivan sud prirodnog ljudskog razuma, onda kada on nije rob zla, o putu podviga i Krsta.

Neznabožac-kapetan, koji nije znao za Hrista, ali nije bio ni obuzet zlom judejskog progona, gleda na stvari spokojno i ocenjuje ih nepristrasno... Značajna je nepristrasnost ocene: *Zaista čovek ovaj Sin Božiji beše.*

"Hodite da svešteni plač otpevamo Hristu umrlom, kao nekad žene Mironosice, da sa njima i mi čujemo: Raduj se" (Velika Subota, neporočni na jutrenju, druga statija).

153. *A bejahu tu (kod Krsta) i žene gledajući izdaleka, među kojima beše i Marija Magdalina i Marija mati Jakova Maloga i Josije, i Salomija, koje i kad On beše u Galileji idahu za NJim i služahu mu; i mnoge druge i koje behu došle s NJim u Jerusolim (Mk. 15,40-41).*

U vrtlogu zla koji se kovitlao po zemlji, onda kada je došlo do izlaganja poruzi i raspeća Podvižnika Pravde, onda kada se od NJega okreće sva zemlja, kada Ga izdaju, čak, i ljubljani i izabrani, tada se ne koleba samo čisto srce, puno nesebične predanosti i odlučne ljubavi.

Takvo je bilo srce ovih žena. Takvo srce je poznalo podvig, poklonilo mu se i poslužilo mu. I ništa spoljašnje - ni stradanje, ni strah, ni stvarna opasnost - nije moglo da zaustavi čisto i predano srce u služenju podvigu ljubavi.

Neka bude blagosloveno to srce! Ono je primalo uzdahe stradanja, zato mu se i daje prva radost (Mt. 28, 5-10; Jn. 20, 17-18).

"Poklanjamo se stradanjima Tvojim, Hriste! Poklanjamo se stradanjima Tvojim, Hriste! Poklanjamo se stradanjima Tvojim, Hriste. Pokaži nam i slavno Tvoje Vaskrsenje" (Veliki Petak, 15. antifon na jutrenju).

154. I pošto prođe subota, Marija Magdalina i Marija Jakovljeva i Salomija kupiše mirise da dođu da Ga pomažu (Mk. 16, 1).

Po isteku teške sedmice, pošto je prošla subota - dan posvećen Gospodu, kada si poslužio Gospodu, uzmi mirise dobrodetelji i pođi u susret Hristu, kako bi Ga video i osetio svojom dušom, kako bi Ga primio u svoje srce, i dalje idi zajedno s NJim, pod NJegovom milujućom rukom.

"Veliča duša moja tridnevno Vaskrslog iz groba Hrista Životodavca" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

155. I vrlo rano u prvi dan nedelje dođoše na grob oko izlaska sunca (Mk. 16, 2).

Potruđi se da podeš Hristu vrlo rano. Odlazak NJemu pretpostavi svakom drugom delu tvoga života.

Pođi "sa izlaskom sunca", kada je duša odmorna, kada su sile tela jake, kada se mrak iluzija i zabluda rasejao, i kada su iščezle noćne senke greha.

Pođi Hristu pre bilo kog drugog dela u tvome životu. Pođi onda kada je duša obasjana sunčevom svetlošću, pa ćeš naći Vaskrslog Gospoda. Tako ćeš i sam postati sudeonik Vaskrsenja.

"Marija Magdalina dođe na grob, i Hrista videvši, kao vrtlara ga upita" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

156. *I govorahu među sobom (žene mironosice, kada su došle na grob): Ko će nam odvaliti kamen od vrata groba? I pogledavši videše da kamen beše odvaljen; a beše vrlo veliki (Mk. 16,3-4).*

Svetlost Vaskrsenja zasijala je u pećini. Judejci su se od nje ogradili zemaljskim kamenom. Tako i u duši, kamen zemaljskog smeta prodiranju Svetlosti Božije. I veliki zemaljski kamen navaljen je na dušu, kamen zabava, strasti i svakojake nepravde. Kamen, kao gluva stena, zagradio je dušu i zaklonio od nje sve uzvišeno i sveto. Ali zemaljsko je nemoćno pred nebeskom Rukom. Božanska sila će odvaliti zemaljski kamen sa tvoje duše i pašće sve ono što je na nju nagomilao svet, te će u dušu da pronikne Božanska Svetlost Vaskrsenja.

Samo budi dostojan. Idi, traži Svetlost, stremlj ka njoj. Sakupi "mirise" duše, ponesi ih Hristu, kao što su ponele mironosice da bi Ga pomazale. I spašće veo zemaljskog, obasjaće te Svetlost Vaskrsenja, te ćeš kroz nju da duhovno ustaneš sa Hristom, izići ćeš iz pećine groba i obnovićeš se za besmrtnost i večnost.

"Veliča duša moja Onoga Koji je dobrovoljno stradao i pogreben i trećega dana vaskrsao iz groba" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

157. *I ušavši u grob videše mladića obučena u belu haljinu gde sedi s desne strane: i uplašise se. A on im reče: Ne plašite se. Isusa tražite, Nazarećanina, raspetoga. Ustade, nije ovde (Mk. 16, 5-6).*

Pojavi Vaskrslog Gospoda prethodi javljanje Anđela. Tako blagodatna Božanska sila prethodi podizanju duše.

Ova sila daje duši prvu Svetlost, a duša, zatvorena u pećini greha i smrti, i kao probuđena privlačećom Božanskom Svetlošću, užasnuta je neobičnošću prizora i svojim mrakom...

Anđeo Božiji je poziva i kaže:

"Ta svetlost još nije Bog, Boga nema u pećini smrti. On je vaskrsao. Ustani i ti, izađi iz pećine i srećeš Vaskrsloga".

"Blistajući anđeo govoraše ženama: prestanite da plačete, jer je vaskrsao Hristos" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

158. *Nego idite i kažite učenicima NJegovim (Hristovim) i Petru, da će pred vama otići u Galileju; tamo ćete Ga videti, kao što vam reče (Mk. 16, 7).*

Petar se odrekao Hrista, ali ni on nije zaboravljen. Izdvojen je od učenika i postavljen naizgled izvan apostolskog zbora: "Idite i kažite učenicima i Petru".

O, najvećeg snishođenja! O, bezgranične ljubavi! Neka se čak i on, koji se odrekao, ali je prolio suze samoosušivanja, prisajedini prvoj radosti Vaskrsenja.

Vaskrsenje poziva sve - i čiste i pale duše, i zdrave i bolesne, i one koji su se trudili i lenje. Svetlost Vaskrsenja i večnosti spaliće svu nečistotu propadljivosti.

Izađi iz pećine smrti da bi te obasjala Božanska Svetlost i da bi okusio blaženu besmrtnost! I tebi je upućen jevanđelski poziv: "Dušo! Hristos će pred tobom otići u Galileju". Hristos će te čekati. On će te čekati i sigurno će te susresti. Ne oklevaj. Ti si bila sa Petrom, ali On će ipak "poći ispred tebe"!

Gospod će te čekati, ne u Judeji robovanja zakonu, ne kao najamnika koji nevoljno nosi jaram, nego u Galileji, "na gori" (Mt. 28, 16), gde će se sabrati svi oni koji "trče" slobodno - deca Carstva Božijeg, slobodni sinovi blagodati (Jn. 20,4).

"Danas se svaka stvar veseli i raduje, jer Hristos vaskrse i ad je pobeđen" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

159. *I iziđavši (mironosice) pobegoše od groba, jer ih uhvati strah i trepet (Mk. 16, 8).*

To su strah i trepet od iznenađenja. Tako zadrhti duša kada se dotakne Božanske Svetlosti. Ova Svetlost ljudsku prirodu osvetli tako jako, da dušu obuzima trepet. Nije li obuzet takvim trepetom Apostol govorio Hristu: *Iziđi od mene, Gospode, jer sam čovek grešan* (Lk. 5, 8)? Ali u tom trepetu postoji uzvišeni osećaj zadivljenosti, i ljudska duša više ne može da se odvoji od Hrista.

Dakle, u tom trepetu postoje dve strane: na jednoj - užas zbog sebe, zbog starog, od čega se treba udaljiti, sakriti i pobeći, a na drugoj - radost poziva, praštanja, preporoda u Svetlosti i u umiljenju ljubavi i usinovljenja.

Sveti jevanđelist Matej primećuje obe strane duševnog stanja mironosica: *I izašavši brzo iz groba, sa strahom i radošću velikom pohitaše da jave učenicima NJegovim* (Mt. 28, 8),

I ti ustrepti od Svetlosti Božije koja te poziva, užasni se zbog svoje otuđenosti od nje i zbog svoje tame, i zato bez razmišljanja, sa velikom radošću, pohitaj na drugi put, na kome te On čeka i na kome će da te pronađe.

"Hristos nova pasha, Žrtva živa, Jagnje Božije, Koje na Sebe uzima grehe sveta" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

160. A Isus, vaskrsnuvši rano u prvi dan nedelje, javi se najpre Mariji Magdalini, iz koje beše isterao sedam demona (Mk. 16, 9).

Tako se nagrađuje ljubav! NJoJ se daruje prva radost. Mironosice su, za života Hristovog i u vreme stradanja i posle NJegove smrti, pokazale tako mnogo samopožrtvovane ljubavi prema Gospodu, ljubavi koja prevazilazi i samu ljubav izabranih Apostola, da se Gospod posle Svoga Vaskrsenja javlja prvo njima, stavljajući ih ispred svih učenika.

Tako su bliske Hristu duše koje su Mu predane, i On ih tako ljubi! Blago Mariji! Blažene su i one koje je slede!

"Raduj se Djevo, raduj se! Raduj se, Blagoslovena! Raduj se, Preproslavljena! Tvoj Sin vaskrese trećega dana iz groba" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

161. I ona otide te javi onima što su bili s NJim, koji plakahu i ridahu. A oni čuvši da je živ i da Ga je ona videla, ne verovaše. A posle toga javi se na putu dvojici od njih u drugome obličju, kad su išli u selo. I oni otišavši javiše ostalima; ali ni njima ne verovaše. Najposle javi se njima Jedanaestorici kada bejahu za trpezom, i prekori ih za njihovo neverovanje i okorelost srca, što ne verovaše onima koji Ga videše vaskrsloga (Mk. 16, 10-14).

Ovaj prekor Gospodnji upućen je i tebi, nerazumna dušo! Zar se i tebi nije javio vaskrsli Gospod? Usamljena i nemoćna u pustinji života, ti si plakala i ridala zbog bezizlaznosti položaja u kome se nalaziš, i kada su ti govorili o NJemu, živom i vaskrsлом, oni koji su Ga videli, zašto im nisi poverovala? Konačno, zar se Gospod nije javio i tebi samoj? U različitim okolnostima života, kada si Ga tražila, pa čak i onda kada si, u svojoj malodušnosti, padala u uninije, zar nisi osećala njegovu promisliteljsku Ruku i NJegovu ljubav? Zašto Mu nisi poverovala, o dušo, neverna i nemilosrdna?

A ako si poverovala, zašto ne ideš za Vaskrsim ka svome vaskrsenju - vaskrsenju koje ti je On doneo?

"Anđeo klicaše Blagodatnoj: Raduj se Čista Djevo! I opet velim: Raduj se! Jer tvoj Sin, podigavši mrtve, tridnevan vaskrse iz groba; ljudi, veselite se!"" (prijev 9. pesme pashalnog kanona).

162. A znaci onima koji veruju biće ovi: imenom Mojim izgoniće demone; govoriće novim jezicima; uzimaće zmiје u ruke; ako i smrtno što popiju, neće im nauditi: na bolesnike polagaće ruke, i ozdravljaće (Mk. 16,17-18).

Vera je sila. Verom-silom čovek se podiže u novu sferu života po Bogu - u život Duha i Boga. U verujućeg se seje "seme Božije", on postaje "rođen od Boga" i "Bogu njemu prebiva"" (1. Jn. 3,9; 4, 12).

A po ovome znamo da u NJemu prebivamo, i On u nama, što nam je dao od Duha Svojega (1.Jn.4, 13).

Kada verujući nosi u sebi od Duha Božijeg, onda je on iznad sveta i njegovog konvencionalnog poretka, iznad zakona zemlje, *jer je veći Onaj Koji Je u vama negoli koji je u svetu* (1. Jn. 4, 4). Eto zbog čega sve *što je rođeno od Boga pobeđuje svet* (1. Jn. 5,4).

Prilikom ove pobede, rođenoga od Boga, nad svetom zla, potpuno su prirodna "znamenja" koja prate život verujućeg. I što je vera življa i dublja, što je čovek odlučnije uključen u silu Duha, to su obaveznija "znamenja" koja prate njegov život.

Tako se život pravednika odvija u beskonačnom krugu ovih "znamenja".

O Hriste, Pasho velika i sveštena! O mudrosti, i Reči Božija, i silo! Daj nam da se pričešćujemo Tobom u nevečernjem danu Carstva Tvoga" (tropar 9. pesme pashalnog kanona).

163. A Gospod pošto im ovo izgovori, uznese se na nebo i sede Bogu sa desne strane. A oni otidoše i propovedaše svuda, i Gospod im pomagaše, i reč potvrđivaše znacima koji su se potom pokazivali. Amin. (Mk. 16, 19-20).

Vaznesenje Gospodnje na Nebo nije odlazak Boga, NJegovo napuštanje zemlje. Ne, nikako.

Naprotiv, ono je utiskivanje Božanske prirode u zemaljsko i podizanje čoveka do Boga. Jer poslednji zadatak iskupljenja bio je potpuno uništenje ljudske propadljivosti, i usvajanje besmrtnosti i večnosti od strane ljudske prirode. Gospod, Koji se uzneo na nebo u ljudskom telu koje je po Vaskrsenju bilo preobraženo, to i čini. Kao "novi Adam", On kroz Sebe unosi ljudsku prirodu na nebo i tamo je kao obnovljenu unosi u Carstvo Oca, tj. u Carstvo besmrtnosti i večnosti.

Vaznesenje Gospoda na taj način predstavlja završetak iskupiteljskog puta. Ono je zatvorilo krug obnavljanja palog čoveka i za večna vremena ostalo najveća potvrda da se i svaki verujući, koji ide za svojim Iskupiteljem, priziva na sopstveno vaznesenje, na usinovljenje Ocu i sedenje s desne strane NJemu. Zbog toga je Gospod rekao: *I ako otidem i pripremim vam mesto, opet ću doći, i uzeću vas k Sebi da, gde sam Ja, budete i vi* (Jn. 14,3). Činom Vaznesenja obnovljene i obožene ljudske prirode, završava se iskupljenje čoveka. Ali, taj čin neće progutati zemaljsko, neće ga jednostavno zameniti nebeskim. On će da sjedini Nebo sa zemljom, podižući ono što je zemno u nebesko oboženje, i nizvoдеći nebesko na zemlju radi obnavljanja zemlje. Eto zbog čega Vaznesenje ne predstavlja prekid, nego zatvaranje kruga.

U Vaznesenju je Sila koja je obrazovala celovitost kruga Neba i zemlje i koja taj krug čini živim u svakoj njegovoj tački i usremljenim ka svome kraju - oboženju čoveka. To je sila Životvornog Duha Božijeg.

Duh daje život, a život se neprestano kreće ka svome završetku - ka večnosti.

O toj životvornoj sili Duha govori Sam Hristos: *Ako Ja ne odem, Utešitelj neće doći k vama; ako li odem, poslaću Ga k vama... A kad dođe On, Duh istine, uvešće vas u svu istinu... On će da prebiva s vama vavek* (Jn. 16, 7,13; 14, 16).

Upravo ta sila Duha, poslanog po Vaznesenju, i spojila je Nebo i zemlju u jedan krug; ona oduhotvoruje svaku tačku kruga, ili, drugačije, svaku tačku spasonosnog puta. To je - sila blagodati. Bez nje je nezamislivo ustajanje iz propadanja, kretanje napred i preporod duše. O toj usavršavajućoj sili Duha Svetoga govori na kraju svoje povesti i Sveti Jevandelist.

To je ona usavršavajuća sila Duha Svetoga koja je u "pomoći Gospodnjoj", i koja kroz beskonačna "potvrđivanja znamenjima" pomaže delo Božije na zemlji.

Shodno tome, i jedno i drugo - i "pomoć Gospodnja" i "potvrđivanje znamenjima" - daruju se onome koji veruje. I jedno i drugo predstavljaju nerazdvojnu kariku spasonosnog kruga; i jedno i drugo spajaju zemlju sa Nebom.

Zar u tome nije najveća uteha za verujuću dušu?! *Neću vas ostaviti sirotne...* (Jn. 14, 18).

Kroz dah Božanskog Duha Spasitelj naših duša je uvek sa nama - na svakom koraku našeg života, u svakom dahu naših usta.

NJemu - Koji nas je zavoleo, čak, do stradanja, Krsta i smrti na Krstu; NJemu - Koji nas je osveštao u Svetlom Vaskrsenju i Velikom Vaznesenju, zajedno sa milosrdnim Ocem NJegovim,

Koji nas od večnosti poziva Sebi, i sa Savršiteljem našeg oboženja - Duhom Svetim, neka je slava, čast i poklonjenje od nas grešnih, ali voljenih i prizivanih, sada i uvek i u beskonačne vekove. Amin. Istina.

"O Božanstvenoga, o ljubljenoga, o najsladega Tvoga glasa! Obećao si nelažno da ćeš sa nama biti do skončanja veka, Hriste! Radujmo se, verni, jer NJega kao utvrđenje nade imamo!" (tropar 9. pesme pashalnog kanona).

[sadržaj](#)